Taakku[Kalaallit]
De[Grønlandske]

Inuusuttut kalaallisut tunuliaqutallit oqaluttuaat
Fortællinger af unge med grønlandske rødder

De[Grønlandske]
Fortællinger af unge med grønlandske rødder

© 2025 Første udgave, 1. oplag

Udgiver: Ungdomsbureauet
Ansvarshavende redaktion: Olivia Orlandi Grant
Projektledelse: Markus Kleinbeck og Nina Mac
Koordinering: Álvur av Kák, Anette Molbech, Erni Kristiansen, Markus Kleinbeck, Nina Mac
Redaktionel tilrettelæggelse: Anette Molbech og Nina Mac
Redaktion: Andy Hauser, Anette Molbech, Álvur av Kák, Clara Danholt, Ida Clausen, Isabella Thalbitzer, Nina Mac og Sophie Sittikason
Grafisk tilrettelæggelse: Peyton Hunter (www.peytonhunter.dk)
Korrektur (grønlandsk): Mia Skifte Lynge (“Colorful Black”)
Korrektur (dansk): Annie Stenderup, Laura Vedel og Sisse Nedergaard Jensen
Oversættelse og efterord: Niviaq Korneliussen
Trykkeri: Specialtrykkeriet Arco
Oplag: 1.500
ISBN: 978-87-973789-4-6

Læs mere om De[Serien] og tidligere udgivelser på *www.de-serien.dk*

Udgivet med støtte fra: Lauritzen Fonden

LauritzenFonden

Skabt i samarbejde med: Arctic Action og KRK-INUA

ARCTIC ACTION

Inuusuttut inua Nukittoqatigiit

Taakku[Kalaallit]
Inuusuttut kalaallisut tunuliaqutallit oqaluttuaat

© 2025 Ilusaa siulleq, naqitaq siulleq.

Saqqummersitsisoq: Ungdomsbureauet
Aaqqissuisuni akisussaasoq: Olivia Orlandi Grant
Suliniummi aqutsisut: Markus Kleinbeck aamma Nina Mac
Ataqatigiissaarisut: Álvur av Kák, Anette Molbech, Erni Kristiansen, Markus Kleinbeck, Nina Mac
Aaqqissuinermi piareersaasut: Anette Molbech aamma Nina Mac
Aaqqissuisut: Andy Hauser, Anette Molbech, Álvur av Kák, Clara Danholt, Ida Clausen, Isabella Thalbitzer, Nina Mac aamma Sophie Sittikason
Ilusilersuisoq: Peyton Hunter (www.peytonhunter.dk)
Kukkunersiuisoq (kalaallisut): Mia Skifte Lynge (“Colorful Black”)
Kukkunersiuisut (danskisut): Annie Stenderup, Laura Vedel aamma Sisse Nedergaard Jensen
Nutserisoq naggasiummillu allattoq: Niviaq Korneliussen
Naqinneqarfia: Specialtrykkeriet Arco
Naqitat: 1.500
ISBN: 978-87-973789-4-6

Taakku[Tulleriiaat] saqqummersitallu allat pillugit nittartakkami uani paasisaqarnerusinnaavutit www.de-serien.dk

Saqqummersinneqarpoq tapiisoralugu: Lauritzen Fonden

LauritzenFonden

Pilersinneqarpoq suleqatigalugit: Arctic Action aamma KRK-INUA

ARCTIC ACTION

Inuusuttut inua Nukittoqatigiit

UNGDOMSBUREAUET

Ungdomsbureauet er en nonprofitorganisation med en vision om, at alle unge skal være en naturlig del af de beslutninger, der påvirker deres liv. Derfor skaber vi betingelser for unges engagement i samfundet samt for beslutningstageres engagement i unge. Det gør vi bl.a. gennem bøger, konferencer, workshops, undervisning, analyser, festivaler og happenings om samfundsproblematikker, hvor unge bør inkluderes.

De[Serien]

De[Grønlandske] er en del af De[Serien], Ungdomsbureauets bogserie. Hver bog i serien tager fat i en ungdomstematik og giver ordet til underrepræsenterede og stigmatiserede unge. Formålet er at oplyse om, hvordan det er at være ung i den livssituation, som forfatterne beskriver, og at skabe større repræsentation i den offentlige debat om de emner, der vedrører unge selv.

De[Grønlandske] er 10. bog i De[Serien]. Tidligere udgivelser i serien: *De Frafaldne, De Engagerede, De Flygtede, De Pengepressede, De Kronisk Syge, De Anbragte, De Hjemløse, De Resterende og De Ensomme*. Læs mere på *www.de-serien.dk*.

UNGDOMSBUREAUET

Ungdomsbureauet suliniaqatigiiffiuvoq aningaasannanniarfiunngitsoq. Inuusuttut inuunerannut attuumassutilimmik aalajangiisoqartillugu pissusissamisoortumik namminneq oqaasissaqartarnissaat anguniagarivarput. Taamaattumik inuusuttut inuiaqatigiinnut soqutiginninnerannut, aalajangiisullu inuusuttunut soqutiginninnerannut piumasaqaatinik pilersitsivugut. Tamanna atuakkatigut, ataatsimiititsinikkut, pikkorissaanikkut, ilinniartitsinikkut, misissuinikkut, pikialaartitsinikkut inuiaqatigiinnilu ajornartorsiutit pillugit naapisitsinikkut anguniarparput; inuusuttummi peqataaffissaraat.

De[Serien]

Taakku[Kalaallit] Taakku[Tulleriiaat]-nut ilaavoq. Ungdomsbureauet-ip atuakkat tulleriiaat saqqummersitai. Atuakkani tamani sammisat inuusuttunut tunngasarput, inuusuttullu peqataatinneqanngitsutut naqissuserneqarsimasutullu misigisut oqaluttuartinneqartarlutik. Atuakkiortut allaaserisaat atugassarititaasuni inuusuttuunermut tunngasut pillugit paasissutissiinissaq, inuiaqatigiinnilu oqallinnerni inuusuttut pillugit eqqartuisoqartillugu inuusuttut peqataatinneqarnerunissaat siunertaapput.

Taakku[Kalaallit] Taakku[Tulleriiaat]-ni saqqummersitat qulissaraat. Tulleriiaani saqqummersitat allat: *Taakku Tunussisut, Taakku Tunniusimasut, Taakku Qimaasut, Taakku Aningaasakilliortut, Taakku Anigorsinnaanngisaminnik Nappaatillit, Taakku Angerlarsimaffiup Avataanut Inissinneqarnikut, Taakku Angerlarsimaffeqanngitsut, Taakku Sinneruttut, Taakku Kiserliortut*. Kalaallisut nutserneqarnikuunngillat. Paasisaqarnerorusukkuit *www.de-serien.dk* – imut *iserit*.

Imarisai
Indholdsfortegnelse

Forord 10
Siulequt 13
Anette Molbech, Arctic Action og Nina Mac, Ungdomsbureauet

Et barn af to verdener 17
Meeraq nunarsuarnit marlunninngaanneersoq 25
Kassandra Holm Høy. (Alma Lisby Østergaard)

Ataqqinninneq paaseqatigiinnerlu 33
Respekt og forståelse 41
Nukaaraq Lukassen.

Grønlænder i Rigs"fælles"skabet 47
Naalagaaffeqatigiinnermi kalaaliuneq 55
Aia Lyberth Jeppson. *(Nanna Majborg)*

Et menneske i frit fald 63
Inuk ammuinnaq ingerlasoq 69
Ilannguaq Josenius. *(Ida Ingeborg Andersen)*

Sassuma Arnaa 75
Sassuma Arnaa 81
Freja Andrea Pedersen. *(Rikke Laursen Bjerg)*

Akusap iluani imminut naniniarnermik oqaluttuaq 89
En fortælling om at finde sig selv i blandingen 93
Pipaluk K. Nathansen.

Greenlander? 97
Aviaaja Korneliussen.

Importeret identitet 103
Kinaassuseq eqqussaq 109
Salomon Simonsen. *(Lucas Qvistgaard Geertsen)*

Ingenmandsland 117
Nuna pigineqanngitsoq 125
Ivalu Nina Olsen. *(Laura Sofie Vedel)*

Viljen er styrke 133
Piumassuseq nukiuvoq 139
Kaaleeraq Møller Andersen. *(Clara Danholt)*

"Er hun grønlænder?" 145
"Kalaaliua?" 151
Nora Naasunnguaq Geraae Holm. *(Amanda Westphal)*

Massakkut eqqarsaatsikka 157
Mine tanker lige nu 163
Pilunnguaq Kristensen.

Fortsættes på næste side →

Der er ikke noget i midten 169
Qeqqaniittoqanngilaq 175
Ea Hoffmeyer.

Utilpasset grønlænder 181
Kalaaleq naleqqussarsinnaanngitsoq 189
Vida Nuka Vetterlain. *(Emma Vegge)*

Uanga qallunaatullu oqaatsit 197
"Ej - du er virkelig dårlig til dansk" 203
Sikkerninnguaq O. Gärtner. (*Ivaana Aagga Geisler)*

I Grønland er jeg født 209
Kalaallit Nunaanni inunngorpunga 217
Signe Marie Kalia. *(Amar El Chiekh Khalil)*

Efterord 224
Naggasiut 227
Niviaq Korneliussen.

Bag om bogen 230
Atuakkap tunuliaqutaa 233

Taksigelser 236
Qujassut 238

Advarsel - Eksplicit indhold

Denne bog indeholder eksplicitte beskrivelser, som kan starte svære tanker og følelser.

Kontakt Livslinien på tlf. 70 201 201 eller Tusaannga på tlf. 80 11 80 / sms 1899, hvis du har selvmordstanker eller brug for en, der lytter.

Mianersoqqussut – Imarisaa sakkortusinnaavoq

Atuakkami uani allaaserisat sakkortuunik imaqarsinnaapput, eqqarsaatinillu misigissutsinillu annernarsinnaasunik pilersitsisinnaallutik.

Imminut toqunnissamik eqqarsaateqaruit tusarnaarneqarnissalluunniit pisariaqartikkukku, Livslinien oqarasuaat 70 201 201-imut, imaluunniit Tusaannga oqarasuaat 80 11 80-imut attavigisinnaavatit.

Forord

Anette Molbech, Arctic Action og Nina Mac, Ungdomsbureauet

Grønland og Danmark er forbundet på mange måder – gennem vores historie, kultur og menneskene imellem os. Men hvordan opleves forbindelsen egentlig af de unge, der lever i spændet mellem de to verdener? Hvad vil det sige at være ung med grønlandsk baggrund i dag?

Denne bog er en invitation til at træde tættere på unges egne stemmer og fortællinger. Og til at forstå, hvad det vil sige at være ung og grønlandsk i en verden, hvor man sjældent genkender sig selv i de historier, der bliver fortalt.

Da vi i Ungdomsbureauet begyndte arbejdet med *De[Grønlandske],* faldt det sammen med den kæmpe politiske bevågenhed og internationale interesse, der blussede op om Grønland i starten af 2025.

Under sloganet "Make Greenland Great Again" vakte Donald Trump igen opsigt med idéen om, at USA skulle overtage Grønland. I Danmark talte Mette Frederiksen for at styrke og genopfinde rigsfællesskabet, mens Múte B. Egede insisterede på, at Grønlands fremtid skulle bestemmes af grønlænderne selv. Debatten rasede, og samtalen om Grønland var ophedet, følelsesladet og polariseret.

Vi stillede derfor os selv spørgsmålet: Var dét det rette – eller helt forkerte – tidspunkt at skrive *De[Grønlandske]* på?

Gennem samtaler med unge, eksperter og praktikere med viden og indsigt i Grønland, søgte vi at komme bag overskrifterne og finde nuancer i debatten. Jo mere vi lærte, desto tydeligere blev fraværet af de unge stemmer, som lige nu lever med - og i fremtiden skal leve med - de beslutninger og konsekvenser, der træffes hen over deres hoveder.

Derfor mente vi, at det ikke bare var det rette tidspunkt at skabe De[Grønlandske]. Det var det nødvendige tidspunkt.

Af samme årsag er bogen skrevet til dig, der interesserer dig for unge og fællesskabet mellem Grønland og Danmark. Til dig med grønlandske rødder – og til dig uden. Til beslutningstagere og politikere. Til projektmagere og forandringsagenter, til elever, studerende og undervisere. Til dig, der ikke har kendskab til Grønland, og til eksperterne, som dagligt rådgiver andre herom. Til alle, der tror på, at forståelse starter med at lytte.

De[Grønlandske] er ikke et politisk projekt. Bogen tager ikke stilling til Rigsfællesskabets fremtid eller aktuelle dagsordener. Den giver plads til unge stemmer, der alt for længe har manglet i samtalen. Uagtet om det er politisk opråb til den igangværende debat, eller fortællinger om at være ung med grønlandsk baggrund og alt det, som følger med sådan et ungdomsliv.

Men det er også vigtigt at sige: Denne bog burde slet ikke have været nødvendig. Vi burde have bedre kendskab til hinandens verdener, sprog og kultur, end vi har i dag. Men virkeligheden er en anden.

Grønland og Danmark er en del af et fællesskab. Rigsfællesskabet. Vi har den samme konge og den samme valuta. På tværs af historien og kulturforskelle har vi meget, der forbinder os og en hel del, der adskiller os.

Men som fortællingerne i bogen vil afsløre, har vi ikke et fællesskab, der opleves ligeværdigt af alle. Eller som opleves særligt 'fællesskabende'.

Alle grønlandske børn lærer om Danmark i skolen. Mange har besøgt Danmark mere end én gang i deres liv. En del tager hele eller dele af en uddannelse i Danmark. I Danmark derimod er der en afgrundsdyb uvidenhed om Grønland til trods for, at vi har været viklet ind i hinandens familier, liv og samfund gennem mere end 300 år. Kendskabet er ofte begrænset – til historiebøgerne, bloktilskud og Kongehusets årlige nytårstale. Sjældent hører vi om det levede liv - om ungdommen, hverdagen, tvivlen og drømmene i Grønland. Den ulighed i viden og forståelse skaber afstand. Og i den afstand vokser fordomme og det, som mange oplever som 'hyggeracisme' – små nedladende bemærkninger, eksotisering eller spørgsmål, der kan føles stødende, selv når de stilles i god tro.

Det kan være svært at trænge igennem med fortællinger om, hvordan det er at være *Dem - De Grønlandske* - når det er *Os – De Danske*, der altid får taletid. Derfor giver vi i denne udgave af De[Serien] ordet til *Jer - Unge med grønlandske rødder*.

Nogle af de unge, du vil møde i bogen, er vrede. Andre er stille. Nogle længes, andre kæmper. Nogle forsøger bare at finde hjem. Fælles for dem alle er, at de udtrykker menneskelig styrke, skrøbelighed og en søgen efter identitet. "Hvem er jeg?" Temaer og spørgsmål, der kendetegner ungdomsliv generelt, men som i *De[Grønlandske]* rummer flere dimensioner: at føle sig splittet mellem kultur, sprog og geografi; en higen efter ligeværdighed; og at opleve sig respekteret, set, forstået.

Nogle af forfatterne har skrevet deres tekster på grønlandsk, andre på dansk eller engelsk – og flere veksler endda mellem sprogene i deres fortælling. Det har været helt op til den enkelte forfatter hvilket sprog, der bedst kunne rumme deres stemme og historie.

Alle fortællingerne er oversat, så der er to versioner af hver tekst i bogen. Først kommer originalversionen – altså på det sprog, forfatteren har skrevet i – og derefter følger oversættelsen. På den måde får du som læser mulighed for at møde både sproget og stemningen i forfatterens egen udtryksform, og samtidig læse med på et sprog, du forstår.

Du vil måske undervejs støde på formuleringer eller vendinger, der lyder anderledes, end du er vant til – især i de danske versioner. De sproglige udtryk, som kan virke usædvanlige, bærer spor af det grønlandske sprog og kultur. Vi har bevidst valgt at bevare disse formuleringer i redaktionen – netop fordi de er meningsbærende og afspejler det, fortællingerne handler om: identitet, tilhørsforhold og dét at leve mellem sprog og kulturer.

Bogens forfattere viser os, at der er behov for mere viden. Mere forståelse. Men mest af alt: handling. Det starter med uforbeholden nysgerrighed på hinanden, men det slutter ikke dér. Det kræver også strukturelle forandringer. I Danmark, i Grønland og i fællesskabet mellem os.

God læselyst.

Siulequt

Siulequmik allattuupput Arctic Action-imiit Anette Molbech aammalu Ungdomsbureauet-miit Nina Mac.

Kalaallit Nunaat Danmarkilu arlalitsigut atapput – oqaluttuarisaanerput, piorsarsimassuserput inuillu akornatsinniittut aqqutigalugit. Atassuterli inuusuttunut, silarsuit taakku marluk akornanni kiggisimasunut qanoq misinnarpa? Nalitsinni kalaallisut tunuliaqutaqarluni inuusuttuuneq qanoq ippa?

Atuagaq una inuusuttut nipaannut oqaluttuaannullu qanillattornissamut tikilluaqqusivoq. Oqaluttuanut allanit oqaluttuarineqartunut tarrarsorfissaqarpiarani inuusuttuullunilu kalaaliuneq qanoq ippa?

2025 aallartilaartoq Ungdomsbureauet-imiittuusugut *Taakku[Kalaallit]*-mik suliaqalernitsinni, Kalaallit Nunaat politikkikkut nakkutigineqalernera annertuserujussuarlunilu nunarsuup sinneranit soqutigineqarnerulerpoq.

Donald Trumpip oqaasinnaani "Make Greenland Great Again" atorlugu, Kalaallit Nunaata pisiarinissaanut pilersaaleqqimmat uissuummisitsivoq. Danmarkimi Mette Frederiksen naalagaaffeqatigiinnerup nukittorsarnissaanut ilusilersoqqinnissaanullu oqariartuuteqartoq, Múte B. Egedep Kalaallit Nunaata siunissaa kalaallit namminneq aalajangigassarigaat naqissuserpaa.

Oqallinneq sakkortoqaluni ingerlarsorpoq, Kalaallit Nunaallu pillugu oqaloqatigiinneq pikkunarlunilu, killisimaarlunilu illuatungeriinnik avissaartuutsitsivoq.

Taamaammat immitsinnut aperivugut: *Taakku[Kalaallit]-p* allannissaanut piffissaanerpa – imaluunniit piffissaanngila?

Inuusuttut, paasisimasallit misilittagartuullu Kalaallit Nunaat pillugu ilisimasallit oqaloqatiginerisigut qulequttat tunuannut pilluta oqallinnermik assigiinngissitaartumik ujartuivugut. Paasisatta amerlatsikkiartornerini takusinnaaleriartorparput inuusuttut nipaat tusaanneqanngitsut; aalajangiinnerit qulaassiinnartut malitsigisaallu inuusuttut ullutsinni – siunissamilu tusaaneqaqqaaratik inooqatigisariaqagaat.

Taamaammat *Taakku[Kalaallit]* pilersinnissaanut piffissaasoriinnanngilarput. Pisariaqartoq paasivarput.

Atuagaq ilinnut inuusuttunut soqutiginnittumut, aamma Kalaallit Nunaat Danmarkillu akornanni ataatsimoornermut soqutigisalimmut allataavoq. Ilinnut Kalaallit Nunaannit kingoqqisuusumut – ilinnullu allamit kingoqqisuusumut. Aalajangiisartunut politiikerinullu. Suliniutiliortunut, peqatigiiffinni allannguiniaasunut, atuartunut, ilinniartunut ilinniartitsisunullu. Ilinnut Kalaallit Nunaat pillugu ilisimasaqanngitsumut, ilisimasalinnut ullut tamaasa Kalaallit Nunaat pillugu siunnersuisunut. Paasininneq tusarnaarnermiit pinngortarneranut upperinnittunut tamanut.

Taakku[Kalaallit] suliniutaanngilaq politikkimut tunngasoq. Atuagaq Naalagaaffeqatigiinnerup siunissaa imaluunniit nalitsinni oqaluuserisassat pillugit isummersuuteqanngilaq. Inuusuttut nipaannik, oqallinnermi sivisuallaarujussuartumik amigaataasimasunik inissaliivoq. Oqallinnermut suli ingerlasumut politiikerinut oqariartuuteqaraluarpata imaluunniit kalaallisut tunuliaqutaqarluni inuusuttuuneq, inuusuttuunerullu malitsigisai tamaasa pillugit oqaluttuaraluarpata; tamarmik inissaqarput.

Oqaatigissalluguli aamma pingaaruteqarpoq: Atuagaq una pisariaqartinneqartussaanngikkaluarpoq. Namminermi suminngaanneerfigut, oqaatsigut piorsarsimassutsigullu ilisimasaqarfiginerusariaqaraluarpagut. Piviusorli taamaanngilaq.

Kalaallit Nunaat Danmarkilu ataatsimoornermi ilaapput. Naalagaaffeqatigiinnermi. Assinganik Kunngeqarlutalu assinganik nunagut aningaasaateqarput. Oqaluttuarisaaneq piorsarsimassutsikkullu assigiinngissutsit eqqarsaatigalugit atassutigut amerlaqaat, avissaartitsisullu arlaqarlutik.

Atuakkami oqaluttuat ersersitsinerattuut, ataatsimoorneq taanna kikkunnit tamanit naligiimmik misigineqanngilaq. Ataatsimoornertut misinnarpianngilaq.

Kalaallit meerartaat tamarmik Danmark pillugu atuarfimmi ilinniartinneqartarput. Amerlasuut inuunerminni ataasiaannaratik Danmarkimiinnikuupput. Arlallit ilinniarnertik tamaat imaluunniit ilinniarnertik ilaa Danmarkimi ingerlattarpaat. Danmarkimili ilisimasakinneq itinersuartut naassaanngitsigingajappoq, uffa ukiut 300-t sinnerlugit ilaquttagut, inuunerput inuiaagullu imminnut akulerussuunikuugaluartut. Ilisimasaqarneq killeqarpoq – atuakkanut oqaluttuarisaanermut, naalagaaffimmit tapiissutinut Kunngikkormiullu ukiumoortumik ukiortaami oqalugiaataannut tunngasarlutik. Akuttusuumik inuunerineqartut tusartarpagut – Kalaallit Nunaanni inuusuttut, ulluinnaat, qulartarneq takorluuinerillu pillugit. Ilisimasaqarnerup

paasinninnerullu naligiinnginnerisa immitsinnut ungasillisippaatigut. Ungasillinermi tassani isummat pigiliutiinnakkat amerlasuullu 'quiasaarutitut nikassaanertut' taasartagaat pinngortarput – oqaaserisat annikikkaluarlutik nakkarsaasut, takornartaalersitsinerit apeqqutilluunniit ajunngitsumik isumaqartinneqaraluarlutik ajuallannartut.

Taakkuulluni – Taakku Kalaallit – oqaluttuarnermi tusaaneqarneq ajornarsinnaasaqaaq, ilami *Uagut – Uagut Qallunaat* oqaaseqarnissamut piffissaritaasoq tamaat atortarparput. Taamaammat uani saqqummersitani Taakku[Tulleriiat]-ni oqaaseq *Ilissinnut – Inuusuttut kalaallisut tunuliaqutalinnut* tunniupparput.

Atuakkami inuusuttut naapitassatit ilai kamassaqarput. Ilai nipaapput. Ilai kipisapput, ilai sorsuuteqarput. Ilai angerlarsimaffimmik ujartuipput. Ataatsimoorfiallu tassaavoq tamarmik inuttut nukittussuseqarlutillu qajannaramik, kinaassusermillu ujartuillutik. "Kinaavunga?" Sammisat apeqqutillu inuusuttuunermi ilaaginnartut, saqqummersitamili Taakku[Kalaallit]-ni saniatigut aamma isumallit: piorsarsimassutsikkut, oqaatsitigut sumiissusikkullu avissaartuuttutut misigisimasarneq. Minnerunngitsumillu naligiimmik naleqartinneqarnissamik ujartuipput. Ataqqineqartutut, takuneqartutut, paasineqartutut misigerusullutik.

Atuakkiortut ilai kalaallisut allapput, ilai qallunaatut tuluttulluunniit allallutik – arlallit aamma oqaatsit nikerartillugit oqaluttuarlutik. Atuakkiortut namminneq oqaatsit nipiminnut oqaluttuaminnullu tulluarsorisatik qinerpaat.

Oqaluttuat tamarmik nutserneqarnikuupput, taamaasillutik atuakkami allatat tamarmik oqaatsinik marlunnik allassimallutik. Atuakkiortup oqaatsit atugai siulliupput – nutsigaq tulliulluni.
Taamaasillutit illit atuartoq periarfissaqarputit oqaluttuami oqaatsit misigisimanerillu atuakkiortup nammineq ersersikkusussimasai takusinnaallugit, assinganillu oqaatsit paasisinnaasatit atorlugit atuarsinnaallutit.

Atuakkap atuakkiortuisa takutippaat ilisimasat amerlisagassaasut. Paasinninneq anginerulertariaqartoq. Annerpaamilli: iliuuseqartoqartariaqartoq. Aallaqqaasiutigalugu nangaassuteqanngitsumik immitsinnut alapernaaffigisariaqarpugut, tassanili unissanngilaq. Inuiaqatigiimmi aaqqissuussaanikkut aamma allannguisariaqarput. Danmarkimi, Kalaallit Nunaanni akornatsinnilu ataatsimoorfimmi.

Atuarluarina.

Kassandra Holm Høy

Et barn af to verdener

At være grønlandsk er at være den, jeg er. Det er den, jeg er født som. Det er den, jeg altid har været og altid vil være – lige meget hvad. At være grønlandsk er, når nogen spørger mig: "Kalaaliuviit?" *(er du grønlænder?*), og jeg svarer: "Aap kalaaliuvunga" *(ja, det er jeg)*.
At være dansk betyder for mig at passe ind. At jeg passer ind i det land, hvor jeg bor lige nu, og som jeg ønsker at være en del af. Men det er ikke altid, jeg passer ind i Danmark. Jeg ser ikke dansk ud. Jeg ser ud som en af dem, mange danskere har fordomme om.
I Danmark er jeg nogle gange for grønlandsk til at være rigtig dansk, men i Grønland kan jeg også være for dansk til at være grønlandsk. Som et grønlandsk barn, vokset op i både Grønland og Danmark, kan mit indre føle sig splittet mellem to lande. To identiteter, der ikke kan finde hinanden. Hvordan finder jeg så mig?

At være barn i Grønland var for mig en barndom fyldt med liv. Jeg er født i Tasiilaq i Østgrønland. Et 'proud' sommerbarn, hvor stuen altid blev fyldt til kaffemik på min fødselsdag i sommerferien. Men selvom jeg er født i Tasiilaq, er min barndom spredt over hele Grønland. Jeg har barndomsminder fra Qaqortoq, Nuuk, Ilulissat og også fra Aalborg. Men Qaqortoq er stedet, hvor jeg voksede op.
Det var her, jeg startede i skole iført min østgrønlandske nationaldragt, som min aanaa havde syet til mig. Det var her, jeg om vinteren slæbte min bror med op på bjerget bag fodboldbanen for at kure ned siddende på sneen. Det var her, hvor byens børn altid legede udenfor dagen lang. Vi mødtes på fodboldbanen, spillede bold, legede og klatrede op ad bjerget bag banen. Vi legede gemmeleg med alle børn fra byen. Mit hus blev mødestedet for alle fra min årgang, for vi havde en trampolin i haven. Det var aldrig kedeligt at være barn i Qaqortoq. Alle kender alle i den by. Der var altid liv. Over det hele. Det var det dejligste sted at vokse op.

At være barn i Grønland var for mig også en hård barndom. Rigtig mange børn oplever at vokse op i et usikkert hjem, et grænseløst hjem. Nogle bliver slået af deres forældre og lærer, at vold er den første måde at reagere på. Mange har især en svær relation til deres fædre. Min ataata var alkoholiker og var ofte min anaana utro. Han kommer fra virkelig barske forhold i Østgrønland. Mine forældre er skilt i dag - og godt for det. De bor i hvert deres land. Min ataata med min papmor og to halvsøskende i Ilulissat. Min anaana, bror og jeg i Aalborg. Det er bedst sådan.

En mandag morgen, da jeg var ni år gammel, havde min ataata været væk i tre dage. Jeg gik ned ad bakken på vej mod butikken Pisiffik. Halvvejs nede ad bakken stod en mand og svajede. Da jeg kom tættere på, så jeg, at det var min ataata. Så tænkte jeg bare: *Hvor fanden har du været I TRE DAGE?*
Jeg gik over til ham og spurgte, hvorfor han ikke var hjemme. Han var så fuld, at han ikke engang kunne genkende mig. Jeg hjalp ham op ad bakken og ind i vores hus. Og så gik jeg igen, men ikke ret langt. Jeg gemte mig bag en husmur for at holde øje med, om han nu tog afsted igen. Jeg følte mig forkert og forvirret, for hvorfor var han sådan der? Det var sket flere gange, at han havde været væk i nogle dage. Men dette var første gang, hvor jeg følte mig ansvarlig for ham. Det, jeg har oplevet, er ikke noget for børn.

Efter dette stoppede mine forældre ikke med at skændes - det blev kun værre. Min bror og jeg sad ofte i skjul på trappen og hørte mine forældre råbe ad hinanden. De råbte så højt, at man ikke kunne sove. De skændtes så meget, at min ataata flyttede til Tasiilaq i et år. Jeg troede, at det var min skyld, fordi jeg havde fortalt min anaana, at min ataata var fuld. Da han forlod os, var det det hårdeste, jeg har prøvet i mit liv. Jeg sad på sofaen og ville ikke have ham til at gå. Jeg græd og gik i panik. Han gik ned ad trappen med sin taske og gav mig et kram. Jeg tiggede ham om at blive. Han rev mig væk, tog sin taske og gik. Jeg kaldte: "Ataata". Min anaana satte sig og græd med mig. Min anaana vidste godt, at hvis min ataata blev her, så ville det skade mere, end det gjorde gavn.

Der har også været gode episoder. Engang tog han mig med ud for at gå en tur, og vi så det største stjerneskud, jeg nogensinde har set - den slags stjerneskud, der oplyser hele himlen. Sådan er min ataata også. Min ataata viste mig naturen og sporten og lærte mig utrolig meget. Han var en af de største helte i min barndom, indtil han ikke var det længere. Jeg elsker dig, ataata, men jeg hader dig på samme tid.

At være ung i Grønland er svært for mange. Jeg var meget deprimeret i teenageårene, og jeg har haft brug for at tro på, at der er en mening med det, jeg oplever. Jeg har venner, der ikke er her mere. Det har jeg ikke lyst til, at nogen skal opleve. Selvmord er en meget stor del af mit liv. En meget stor del af mange grønlænderes liv. Mange børn og unge har det så svært, at de føler, det er den eneste vej ud af smerten. De mangler omsorg. De mangler at blive set, hørt og anerkendt. Men der er ingen, der lytter.

Da jeg var 14 år, boede jeg hos min ataata og papmor i Ilulissat i to år. Det var et svært hjem at bo i. Det var et svært hjem at blive anerkendt i. Jeg følte mig ikke set eller hørt, hvilket de aldrig helt har forstået. Jeg er blevet smidt ud hjemmefra to gange. De siger altid undskyld, som om ingenting var sket. Det blev aldrig et sted, hvor jeg kunne føle mig hjemme - eller bare et sted trygt nok til, at det kunne kaldes et hjem.
Der har været tidspunkter, hvor jeg har haft det så svært, at jeg tænkte på selvmord. Men jeg ville ikke ende som så mange andre i Grønland. Mit liv skulle ikke stoppe der. Jeg skulle bare væk derfra. Jeg skulle bare hjem til min anaana. Min barndom og ungdom med min ataata har gjort mig stærkere - men jeg kunne være blevet stærkere på en anden måde.

At være ung i Danmark har givet mig mange muligheder. Jeg har rejst rundt, har oplevet meget og er nu ved at tage en uddannelse. Jeg har fået lidt afstand til alle de hårde ting fra min barndom i Grønland, men det er ikke altid let at være grønlænder i Danmark.

At være ung i Danmark er for mig også forbundet med ensomhed. Jeg kom til Danmark for at starte på efterskole i 2021. Man hører ofte, at efterskole er det bedste år i ens liv, men det var det ikke for mig. Det var lidt af et kulturchok at komme til Danmark, hvor skole er alt - et præstationssamfund. Jeg var vant til at være omkring alle mine venner hjemme i Grønland, men nu mistede jeg sikkerheden i at kende nogen. Og det kan være svært at få venner som grønlænder i Danmark. Jeg havde lige barberet mit hoved for sjov med en veninde i Grønland, inden jeg startede på efterskolen, så jeg så ikke så køn ud. Hår gror jo ud igen, tænkte jeg. Det var ikke så vigtigt for mig. Men det var lidt svært at prøve at se normal ud med et barberet hoved.

Jeg mærkede også ensomheden under min uddannelse, da jeg læste til pædagogisk assistent i Aalborg. Der var stor forskel på de studerendes alder, baggrund og interesser. Mange havde meget tilfælles - måske lyttede de til den samme danske kunstner, kendte den samme person eller var i samme

aldersgruppe. Det var jeg ikke. Jeg følte mig ekskluderet. Jeg fik to venner, som begge var udlændinge. Det var lidt nemmere, for de havde ikke de samme fordomme om, hvem grønlændere er - hvem jeg er. De stereotyper, der er om grønlændere, handler rigtig mange danskere på ubevidst. De ekskluderer. Jeg prøvede at connecte og skrive til klassekammeraterne, men jeg blev afvist. "Måske en anden dag," skrev de.

Det er ikke kun mine medstuderende, der handler på stereotyper om grønlændere. En af mine undervisere ser meget den grønlandske del af mig i stedet for bare at se mig. Hun behandler alle os udenlandske studerende anderledes. Jeg er sikker på, at det er ubevidst og ikke for at såre, men det er stadig noget, hun gør. Det sårer mig. Det er noget i hendes kropssprog og måden, hun giver os hårdere feedback end til de danske studerende. Flere danskere har et ret lukket mindset og kan udvise racisme, hvor de viser det ret subtle. Det er noget, jeg har oplevet meget. Nogle danskere er ikke onde for at være onde, men de er onde uden at vide det.

En af de stereotyper, som fylder meget i nogle danskeres øjne, er, at grønlændere drikker meget. Men grønlændere drikker ikke meget - i hvert fald ikke i Grønland. Dem, som rent faktisk drikker, flytter til Danmark, hvor alkoholen er billigere. Vi er faktisk ikke et folk, der drikker ad helvede til. Dem, der sidder og råber foran Kennedy Arkaden i Aalborg, ville aldrig opføre sig sådan i Grønland.

Grunden til, at stereotypen eksisterer, er, at mange grønlændere har været nødt til at bruge druk som et middel til at undslippe virkeligheden og deres smerte. Mange smerter kan gå videre i flere generationer. Dem, der bruger druk, er dem, der ikke er vokset op i et godt hjem. De har oplevet mange traumer, som de er nødt til at undslippe.

Alkohol er nervemedicin. En af mine gode veninder havde et meget barskt hjem. Det er grunden til, at hun ikke kan stoppe med at drikke.

Der er behov for en grænse med de stereotyper, der er. Da jeg var på udveksling i Belgien, mødte jeg aldrig det samme fordomsfulde, stereotypiske billede, som jeg møder i Danmark. Jeg oplevede forståelse frem for en negativ forventning. Den er som groet ind i knoglerne - det billede af Grønland og grønlænderne, som danskere har og er opvokset med. Det ligger dybt i dem. I rigsfællesskabet har vi oplevet hårde, svære og virkelig komplicerede ting. Skal vi have et godt forhold, er det nødt til at være et gensidigt, respektfuldt og tillidsfuldt forhold. Når man rækker danskere hånden, tager de hele armen og smider den væk.

Men når danskere rækker os hånden, er vi heller ikke gode til at tage imod den. Det er derfor, at der er så stor debat. Måske er det også derfor, at det kan være svært at være mig i Danmark.

Jeg møder også stereotyperne, når jeg er i byen med mine danske venner. Når vi er afsted sammen, så bliver de snakket mere til end mig. En aften kom en fyr over til mig og min veninde og spurgte: "Hvor kommer I fra?"
"Hvorfor?"
"Nå, det er bare noget, jeg har tænkt over."
Da jeg så fortalte ham, at jeg var grønlænder, sagde han til mig: "Jeg ville aldrig kunne date en grønlænder. De er alt for følsomme."

Jeg var chokeret – nå, okay. Tak, I guess. Jeg tror heller ikke, at jeg ville kunne date en som dig. Hvem siger sådan til nogen? I mit hoved tænkte jeg: Nå, det er sgu da godt, at vi er følsomme! I det mindste føler vi noget! Vi grønlændere føler dybt, og vi føler stærkt. Og ja, det kan måske også være et problem. Men jeg synes, at det er en god ting, at vi føler for meget nogle gange. Når man ikke føler noget, så kan man såre andre. Det kan vi være gode til at anerkende, når vi gør, og undskylde. Det er danskerne sjældent gode til. Jeg synes, at vi grønlændere burde have mere fornuft, og at danskere burde have mere følelse.

At stå imellem Grønland og Danmark er svært. Grønland er virkelig splittet i forholdet til Danmark. Det splitter også noget i mig. Grønland elsker at være en del af Danmark, men de hader det også på samme tid - som bror og søster. Grønland elsker de muligheder, de har fået af Danmark, men de føler sig mishandlet på nogle punkter. I min familie har forholdet til Danmark også været svært. Min momoo kender kvinder, der ufrivilligt fik sat en spiral op af den danske stat. Min ittu var et af de grønlandske børn, der blev sendt til Danmark for at blive dansk. *Lyd dansk og se dansk ud* – sådan er han vokset op. Da han kom til Grønland igen som voksen, var han nødt til at genlære det grønlandske helt fra bunden af. Deres oplevelser med Danmark har sat sine spor. De sætter sig som ar, der nedarves i generationer. Det, som mine bedsteforældre har oplevet, kan jeg mærke i mit forhold til Danmark.

I Danmark og Grønland er vi lidt ligesom børn, som prøver grænser af. I flere hundrede år har vi levet med hinanden. Vi har udfordret hinanden. Vi har prøvet hinanden af. Vi er som to søskende, der slås om kagen. Det er i hvert fald sådan, det føles – lidt latterligt. Sådan føler mit indre sig. Som to sider af mig, der slås om førstepladsen, men jeg vil faktisk gerne have, at de smelter sammen.

Jeg vil gerne være grønlandsk, men jeg vil også gerne være lidt dansk. Jeg vil gerne have, at det bliver til en tæt forbundet knude, hvor det hele er i harmoni med hinanden. Det er det ved at blive. Men det er en "work in progress" at forene det at være grønlandsk med det at være dansk.

Ataata: far
Anaana: mor
Aanaa: bedstemor (farmor)
Ittu: bedstefar
Momoo: kælenavn for mormor

Skrivemakker: Alma Lisby Østergaard
Illustrator: Sara Suri

Kassandra Holm Høy

Meeraq nunarsuarnit marlunninngaanneersoq

Kalaaliuneq tassa uangaaneq. Tassa inunngorama kinaassusera. Kalaaliujuaannarnikuuvunga kalaaliujuassalllungalu – qanorluunniit pisoqaraluarpat. Kalaaliuneq tassaavoq ima aperineqarneq: "Kalaaliuviit?" uangalu akigaangama: "Aap kalaaliuvunga."
Qallunaajuneq naleqqussarnertut isumaqartippara. Massakkut nunamut najugaqarfinnut akuuffigerusutannullu naleqqussarnissara. Ilaannili Danmarkimut naleqqussarsinnaaneq ajorpunga. Qallunaanganngilanga. Qallunaat pigiliutiinnakkaminnik isummertarnerisa ilaattut isikkoqarpunga.
Danmarkimi qallunaaviunissannut kalaaliuallaartarpunga, Kalaallit Nunaannilu kalaaliuviunissannut qallunaajuallaartarlunga. Kalaaliaraanikuuvunga Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu peroriartortoq, ilunnilu nunat marluk akornanni kiggeqqasutut misigisimasarpunga. Kinaassutsit marluk imminnut nassaarisinnaanngitsut. Qanormi imminut nassaarissagama?

Kalaallit Nunaanni meeraaneq uannut meeraaneruvoq inuunermik ulikkaartoq. Tunumi Tasiilami inunngorpunga. Tanngassimaarutigeqisannik aasakkut inuussiortarpunga, aasakkullu atuanngiffeqarnerup nalaani kaffilleraangatta ini inunnik ulikkaavilluni ulikkaartarnikuuvoq. Tasiilamili inunngornikuugaluarlunga Kalaallit Nunaanni sumiiffinni assigiinngitsorpassuarni meeraanikuuvunga. Qaqortoq, Nuuk, Ilulissat Aalborgilu meeraaninnit eqqaamasaqarfigaakka. Qaqortumili peroriartorpunga.

Maani aanama mersornikuusaanik tunumiut kalaallisuuannik atorlunga atualerpunga. Maani qatanngutiga pinngitsaaliusallugu arsaattarfiup tunuatungaaniittumut qaqqamut ingiinnarluta sisoraqatigiartortarpara. Maani meeqqat ulloq naavillugu silami pinnguartarput. Arsaattarfimmi naapittarpugut, arsaalluta, arsaattarfi-

up tunuatungaaniittumi qaqqami qallorluta. Meeqqat maanimiut tamaavimmik toqqortaaqatigisarpagut. Naatsiivitsinni trampoliinnaqaratta peqatimma illorput naapisimaarfigisalerpaat. Qaqortumi meeraalluni susassaaleqinanngisaannarpoq. Maani illoqarfimmi kikkut tamarmik imminnut ilisarisimapput. Aalaaluttuaannarpoq. Sumi tamaani. Peroriartorfigalugu nuannernerpaavoq.

Kalaallit Nunaanni meeraaneq uannut aamma sakkortuvoq. Meerarpassuit angerlarsimaffimmi toqqissisimananngitsumi peroriartorput, angerlarsimaffimmi killeqanngitsumi. Ilaat angajoqqaaminnit persuttarneqartarput namminerlu persuttaaneq qisuariaatissatut ilikkartarpaat. Ilaasa pingaartumik ataataminnut atassutaat pitsaaneq ajorpoq. Uanga ataataga imerajuttuuvoq allasiukulallunilu. Tunuminngaaneerpoq sakkortoorujussuarnillu atugassaqartitaanikuulluni. Ullumikkut angajoqqaakka avinnikuupput, qujanartumik. Namminneq nunagisaminni immikkut najugaqarput. Ataatama anaanarsiamalu affarmik qatanngutikka marluk llulissani najugaqatigaat. Anaanaga, uanga qatanngutigalu Aalborgimi najugaqarpugut. Taamatut ajunnginnerpaavoq.

Qulingiluanik ukioqartunga ataasinngornermi ullaajugaa ataataga ullut pingasut peqanngereersimavoq. Pisiffiup tungaanukarlunga ammukajaakoorpunga. Ammukajaap affaa tikillugu angut napaqqarluni nikorfasoq takuara. Qanilligama ataatagaasoq paasilerpara. Taava eqqarsarpunga, *ULLUT PINGASORSUIT sumiikkavit?* Orneriarlugu aperivara sooruna angerlarsimannginnersoq. Aalakuungaarami ilisarisinnaanngilaangaluunniit. Qummukajaakkut ikiorlugu angerlaappara. Taava ingerlaqqippunga, ungasittumukarnangali. Illup iigaata tunuanut pillunga ingerlaqqissanersoq nakkutigaara. Kukkusutut paatsiveqanngitsutullu misigisimavunga, ilami sooq taamaattuua? Arlaleriarluni ullut arlallit angerlarnikuunngilaq. Tassani siullerpaamik akisussaasutut misigisimavunga. Misiginikuusakka meeqqanut naleqqutinngillat.

Taassuma kingorna angajoqqaakka kamaatiinnaavilerput. Ajornerulerpoq. Qatanngutigalu tummeqqani toqqoqqalluta angajoqqaagut suaartaattut tusaasarnikuuagut. Nipitusangaarmata sinissinnaaneq ajornikuuvugut. Kamaattangaaramik ataataga ukioq ataaseq Tasiilamut nuuppoq. Isumaqarnikuuvunga uanga pisuussutigalugu. Anaanagami oqaluttuunikuuara ataataga aalakoortoq. Qimammatigut tamanna inuuninni misiginikuusanni ajornerpaavoq. Nalaassaarfimmi issiavunga aneqqunngikkaluarlugulu. Qiallunga uivertorsuanngorpunga. Taskini tigullugu tummeqqakkut ammukarpoq eqillungalu. Ingerlaqqunagu uteriippunga. Avissaarteriarlunga taskini tigoriarlugu ingerlavoq. Ataataartorpunga. Anaanap eqqannut ingilluni qiaqatigivaanga. Anaanama nalunngilaa ataataga maaniiginnaraluaruni ajorneruinnassasoq.

Ajunngitsunik aamma pisoqartarnikuuvoq. Ataasiarluni pisuttuaqatigimmanga ullorissap anaanik siullermeerlunga takunikuuvunga. Ullorissap anaata qilak tamaat qaammartippaa. Ataataga aamma taamaattuuvoq. Ataatama pinngortitaq timersornerlu uannut ilisaritippai ilinniartingatsiarnikuullungalu. Meeraaninni ataataga tassaanikuuvoq nuannaartorinerpaasara, tamannali atuukkunnaarnikuuvoq. Ataata asavakkit, kisianni aamma uumigaakkit.

Kalaallit Nunaanni inuusuttuaraaneq inuppassuarnut artornarpoq. Inuusuttuaraallunga ukiorpaalunni nikallungarujussuarnikuuvunga, misigisamalu peqqutilimmik aqqusaartarnerisa upperinissaa pisariaqartinnikuuara. Ikinnguteqarpunga akornatsinniikkunnaarnikunik. Allanut misigitikkusunngeqaara. Imminut toquttarneq inuuninni ilaasorujussuuvoq. Kalaallit amerlasuut inuuneranni ilaasorujussuuvoq. Meerarpassuit inuusuttorpassuillu artorsangaaramik misigisimasarput anniarunnaassagunik allanik aqqutissaqanngitsoq. Isumagineqarnissartik pisariaqartippaat. Takuneqarnissartik, tusaaneqarnissartik akuerineqarnissartillu pisariaqartippaat. Tusarnaartoqanngilarli.

14-inik ukioqarlunga llulissani ataatanni anaanarsiannilu ukiut marluk najugaqarpunga. Angerlarsimaffik najugaqarfigissallugu imaannaanngilaq. Angerlarsimaffimmi akuerineqarnissaq ajornakusoorpoq. Takuneqartutut tusaaneqartutullu misigisimanngilanga, tamannalu paasisinnaannikuunngisaannarpaat. Angerlarsimaffimmik marloriarlunga anisitaanikuuvunga. Utoqqatsertuaannarput, susoqarsimanngitsutullu pissusilersortarlutik. Angerlarsimaffittut misigilinngisaannarnikuuara, imaluunniit toqqissisimananngingaarmat angerlarsimaffittulluunniit taaneq ajornarpoq.
Piffissat ilaanni artorsartangaarama imminut toqunnissara eqqarsaatigisarnikuuara. Kalaalerpassuartulli taamak inuunera kinguneqartikkusunnikuunngilara. Inuunera tassunga killitsikkusunnikuunngilara. Tassanngaanniit aallartariaqarsimasungaana. Anaanannut utertariaqarlunga. Ataatanni meeraanera inuusuttuaraaneralu nukkassaatiginikooqaakka. Allatulli nukkassimasinnaagaluarpunga.

Danmarkimi inuusuttuunerup amerlasuunik periarfissinnikuuaanga. Angalanikuuvunga, misigisaqarnikooqaanga maannalu ilinniarlunga. Kalaallit Nunaanni meeraaninni misigisakka sakkortuut ungasillilaarnikuuakka, kisianni Danmarkimi kalaaliuneq ilaanni imaannaaneq ajorpoq.

Danmarkimi inuusuttuunera kiserliornermik iluteqarpoq. 2021-mi efterskoleriarlunga Danmarkimukarpunga. Tusartuarparput efterskolerneq inuunermi misigisassani nuannernerpaat ilagigaat, uannulli taamaanngilaq. Danmarkimut pigama atuarfiup qanoq pingaartinneqartiginera paasillugu uannut kulturikkut tupannarpoq. Inuiaat

kusanartunik naammassisaqaannavinnissaminnik anguniagallit. Kalaallit Nunaanni ikinngutima akornanniinnissara sungiusimavara, maannali nalunngisannik toqqissisimaffissaaruppunga. Danmarkimimi aamma kalaaliugaani ikinngutitaarnissaq ajornarsinnaasarpoq. Efterskolerianngilaataa Kalaallit Nunaanni ikinngutigalu asuli nuannariinnarlugu qapernikuuvugut, taamaammat pinnernerpaanngilanga. Nutsat naaqqittarput, eqqarsarnikuuvunga. Uannut pingaarpallaanngilaq. Qapeqqallunili nalinginnaasumik isikkoqarnissaq ajornalaarpoq.

Aalborgimi perorsaasunut ikiortitut ilinniarama kiserliorneq aamma misigaara. Ilinniartut ukiui, tunuliaqutaat soqutigisaalu assigiinngitsorujussuupput. Amerlasuut arlaannik assigiissuteqarput. Ilai qallunaamik erinarsortartumik nuannarisaqaqatigiipput, ilai inummik aalajangersimasumik ilisarisimasaqaqatigiipput imaluunniit ukioqatigiillutik. Uanga asseqanngilanga. Immikkoortitaasutut misigisimavunga. Marlunnik allamiunik ikinngutitaarpunga. Ikinngutigissallugit ajornannginnerulaarpoq, kalaallimmi pillugit qallunaasulli pigiliutiinnakkaminnik isumaqanngillat. Kinaassusera pillugu. Kalaallit pillugit isummat pigiliutiinnakkat naapertorlugit qallunaarpassuit misigisimanngisaminnik iliuuseqartoortarput. Immikkoortitsisarput. Atuaqatinnut allallunga akuuniartaraluarpunga, itigartitaasarpungali.
”Immaqa ulloq alla,” akisarput.

Ilinniaqatikkaa kisimik kalaallit pillugit pigiliutiinnakkaminnik isumaqanngillat. Ilinniartitsisuma ilaasa kalaaliunera isiginiartorujussuusarpaa, uffa uangaanera tamaat isigisussaallugu. Ilinniartut allamiuusugut tamatta allatut pissusilersorfigisarpaatigut. Qularinngilara nalusaminik annersitsiniaranilu taamak pissusilersortartoq, taamali pissusilersortarnera eqqunngilaq. Annernarpoq. Timaata pissusaatigut suliarpullu pillugu qallunaaniit sakkortunermik isummersortarneratigut malunnarpoq. Qallunaat amerlasuut eqqarsartaatsimikkut matoqqasuupput, malunnarpianngitsumillu race tunngavigalugu nikassaasarlutik. Taamaattunik misigisaqarnikooqaanga. Qallunaat ilaat ajorniaannarlutik ajorneq ajorput, nalusaminilli ajortarlutik.

Qallunaat isaanni isummat pigiliutiinnakkat ilagivaat kalaallit imigassartortorujussuusut. Kalaallilli Kalaallit Nunaanni imerpallaanngillat. Imerajuttut Danmarkimut nuukulasarput imigassaq akikinnerummat. Inuiaat imerajorujussuanngilagut. Aalborgimi Kennedy Arkadenip silataani issiallutik nilliasut Kalaallit Nunaanni taamak pissusilersorunnanngillat.

Kalaalerpassuit piviusoq anniaatillu qimanniarlugit imigassaq nipaallisaatigisariaqartarsimavaat, taamaattumik isuma pigiliutiinnagaq atuuppoq. Anniaatit amerlasuut kinguaariinnut arlalinnut ingerlaqqissinnaavoq. Inuit imigassamik atornerluisut angerlarsimaffimmi pitsaasumi peroriartornikuunngillat. Kinguneralutsitsinerit amerlangaartut qimarngusariaqartarpaat.

Imigassaq sianiutinut nakorsaataavoq. Ikinngutigilluakkamma ilaat tujorminartorujussuarmik angerlarsimaffeqarnikuuvoq. Taamaattumik imerunnaarsinnaanngilaq.

Isummanut pigiliutiinnakkanut killiliinnissaq pisariaqarpoq. Belgiami paarlaaqatigiinnikkut ilinniartuullunga Danmarkimisulli isummanik pigiliutiinnakkanik nikassaasunik misigisaqanngiivippunga. Ajortuusutut naatsorsuutigineqarlunga misiginagu paasineqarneq misigaara. Qallunaat Kalaallit Nunaannut isiginnittariaasiat peruutigisaat saarngiini alliartulertutut ipput. Ilorpasissorujussuullutik. Naalagaaffeqatigiinnermi sakkortuunik, artornartunik imaannaanngeqisunillu aqqusaagaqarnikuuvugut. Ataqatigiinnerput ajussanngippat immitsinnut naligaluta, ataqqilluta tatigalutalu pissusilersorfigisariaqarpugut. Qallunaanut assak isaakkaangatsigu taleq tamaat tigoriarlugu miloriuttarpaat. Qallunaalli assartik uatsinnut isaakkaangtigu uagut itigartitsisarnerput pikkoriffigivallaalaartarparput. Taamaattumik oqallinneq angeqaaq. Immaqa aamma taamaattumik Danmarkimi uangaaneq ajornartaqaaq.

Ikinngutikka qallunaat ilagalugit illoqarfissioraangama isummat pigiliutiinnakkat aamma tusartarpakka. Aneqatigiikkaangatta ikinngutikka uanniit oqaloqatissaqarnerusarput. Unnuk ataaseq angutip ikinngutigalu ornippaatigut aperalunilu:
”Suminngaanneerpisi?”
”Sooruna?”
”Naamik, eqqarsaatersuutigiinnarigaana.”
Kalaaliunera oqaatigigakku oqarpoq: ”Uanga kalaallimik sammisaqarsinnaavinngilanga. Misigissuseqarpallaarput.”

Tupigusussuaarpunga – nå, okay. Qujanaq, I guess. Uangami aamma ilittut ittumik sammisaqarnianngilanga. Kina taama inummut oqarsinnaagami? Eqqarsaannarpunga, ila qujanaqaaq misigissuseqaratta! Uagummi misigittaanngilagut! Uagut kalaallit qamuunarujussuaq misigisarpugut, sakkortuumik misigisarpugut. Aap, immaqa ilaanni ajornartorsiutaasarpoq. Kisianni isumaqarpunga ilaanni misigissuseqarpallaartarnerput ajunngitsuusoq. Misigittaakkaani inunnik allanik annersitsisoqarsinnaavoq. Uagut annersitsisimagaangatta nassuerutigeriarlugu utoqqatsernissarput pikkoriffigisinnaasarparput. Qallunaat tamanna pikkoriffigivallaanngilaat. Isumaqarpunga uagut kalaallit isumatusaarnerusariaqartugut qallunaallu misigissuseqarnerusariaqartut.

Kalaallit Nunaat Danmarkillu akornanni inissisimalluni nalunartarpoq. Kalaallerpassuit Danmarkimut atanertik pillugu avissaartuupput. Uanga ilunni aamma avissimasutut misigisimavunga. Kalaallit Nunaata Danmarkimut atanini nuannaralugulu ajorivaa. Soorlu nukappiaraq niviarsiararlu qatanngutigiit. Kalaallit Nunaata Danmarkip periarfissanik ammaassuinera iluaraa. Assigiinngitsutigulli ajortumik pineqartutut misigivoq. Uagut ilaquttatsinni Danmarkimut atanerput aamma imaannaanngilaq. Momoo-ga arnanik danskit naalagaaffianit piumanngisaminnik spiralilerneqarnikunik nalunngisaqarpoq. Ittuga kalaallit meerartaasa Danmarkimut qallunaanngorsagaajartornikut ilagaat. *Qallunaatut nipeqarlutillu qallunaatut isikkoqarit* – tassa taamatut peroriartornikuuvoq. Inersimasunngorluni Kalaallit Nunaat tikeqqikkamiuk kalaaliuneq naqqarpiaanniit ilinniaqqittariaqarsimavaa. Danmarkip misigititai ikilersuinikuupput. Kinguaariinni kingornuttagaallutik qilerunnguunnikuupput. Angajoqqaama angajoqqaavisa misiginikuusai uanga Danmarkimut atasuteqarninnut sunniipput.

Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu soorlumi meeraasugut killinik misileraasut. Ukiuni hunnorujorpassuarni inooqatigiinnikuuvugut. Immitsinnut unammillertarpugut. Immitsinnut misilittarnikuuvugut. Soorlu qatanngutigiit kaagimik pilerngullutik kamaattut. Taamatut misinnarpoq – quianaannarluni. Iluga taamatut misigivoq. Kinaassutsikka assigiinngitsut markuk ajugaaniullutik kamaattut, uffa atalersikkusukkaluarikka.

Kalaaliorusuppunga, kisianni aamma qallunaajulaarusuppunga. Kinaassutsinni avissaartuuttut qilerninngortikkusuppakka ataqatigiilluaqqissaartut, inooqatigiillualersillugit. Taamaasilerpoq. Kisianni kalaaliunerup qallunaajunerullu atatilernissai "work in progress"-iuvoq.

Momoo: mormor-imut taajuut

Allaqat: Alma Lisby Østergaard
Assiliartalersuisoq: Sara Suri

Nukaaraq Lukassen

Ataqqinninneq paaseqatigiinnerlu

QALLUNAAQ

UANGA KALAALIULLUNGA OQAATSIKKA ATORLUGIT OQALUTTUNGA NIPANGERSARPARMA.

OQARPUTIT PAASISINNAANNGISANNIK OQALUKKAMA ATAQQINNISSUSEQANNGITSUNGA.

NIPANGERSARPARMA OQARLUTIT DANSKISUT OQAASILITTUT ILLIT EQQARSARTAATSIT ATORLUGU OQALUSSASUNGA.

NIPANGERSARPARMA OQARLUTIT OQAATSITIT ATUNNGINNAKKIT ILIKKANNGISAANNASSASUNGA.

NIPANGERSARPARMA OQARLUTIT DANSKISOORSINNAANNGINNAMA

SIUNISSAQANNGITSUNGA.

NIPANGERSARPARAMA KALAALLISUT ILITSOQQUSSARALUGU

OQAATSIKKA NALEQANNGIMMATA.

Kangerlummi meeraanera pilluarnartoq eqqaamasaqarfigeqaara. Qatanngutikkalu toqqissisimasumik peroriartorpugut. Angajoqqaatta asaqalutalu isumassorpaatigut.

Ullormiit ullormut inuuvugut. Aningaasaaterpassuaqanngilagut, taamaakkaluartorli amigaateqarsimasutut misiginngilanga. Amigaateqaraangatta nammineq pissarsiarisarpagut. Pinngortitamiit inunniillu. Avatangiisitsinniit. Allamimmi peqanngilaq. Naammaqaarli! Inuuvugut ullut tamaasa inuuniarnissamut akisussaaffiit ilikkagassaralugit - ataatsimoorluta.

I lived in a small house with a beautiful view.

Illumi, anaanama ataataata illuliarisimasaani peroriartorpunga. Illu filminik isiginnaaraangatta filmimi inuttaasut illuannut assersuunneqarsinnaanngilaq, kisianni uagut ilaqutariit angerlarsimaffigaarput. Tassanilu pilluarpunga.
Peroriartorfimma tikka suli naamasinnaavara. Ataataga aalisartuullunilu piniartuuvoq, angerlarsimaffippullu puisip amersunnillunilu neqisunnittarpoq. Uannut puigunaatsuuvoq nuannersoq.

Anaanaga ilinniarsimasuunngilaq, taamaakkaluartoq suliassat assigiinngitsorpassuit sapersaatiginagit nukissaqarfigalugillu naammassisaqarfigisarpai. Ataatama piniarsimatilluni angerlaassai nerisassiaralugillu nerineqarsinnaanngitsortai assassugassatut katersortarpai. Assassullaqqissuuvoq ulapittaqalunilu. Ilaanneeriarluni eqqissiivilluni nipilersuutinik nuannarisaminik tulleriiaaraluni tusarnaaleraangat ulapputeqarani silarsuaaqqamini suna tamaat iperarlugu qitilluni appisimaaleraangat qutsattarnikuuara.

No wonder why I always think of her when I listen to music.

Perulerama nunattalu sinneranut ingerlaqqillunga, allarluinnarmut ikaarpunga. Nunarput qimallugu aallarnikuunngisaannarpunga, naatsorsuutigisanniilli inooriaaseq allaaneroqaaq.

Meeraagallarama misigisakka ilikkakkakkalu inuunermi ingerlaqqinnissannut tulluarunnaarsimapput. Oqaluttuarisaanerpulli kulturerpullu paasisaqarfigilertorpakka.

Paasilerpara meeqqat atuarfianni ilikkarsimanngisakka amerlasimaqisut.

Nunasiaataanerup oqaluttuarisaanerata kinguneri.

Meeqqat atuarfianiluunniit annerusumik tusarsimanngisakka.

Oqaatsit ataasiakkaat oqaatigisinnaallugillu 'qujasuitsutut' naliligaasarnerput nalunngilara. Sinneri naluakka.

Kulturi eqqartoqqeriarakku, isumaqartarnikuuvunga nunarsuarmi inuit assigiimmik pingaartitaqarlutillu inuusaaseqartut.

Meeraagallarama uagutsinnit qaamanerusumik nujaqarlutillu amillit tikittartut nalunngilara. Inooriaasaalli allaanerorpaseqaaq, nassuiarsinnaanngilarali qanoq. Eqqumiitsumik aamma oqaluttarput, oqalunnerili tv-mi tusaasartakkatsinnut assingusut ilisimanikuuara.

Angajoqqaakkalu oqaluussinnaanagillu paasisinnaanngilagut - naapikkaangatsigit ittoortutut pissuseqartarpugut.

Eqqoriaannaraluarlugu qularnanngitsumik angajoqqaakkalu assigiimmik misigisarpugut.

Appasinnerusumik inissisimasutut misigisarluta.

Naleqassusera qallunaaniit appasinnerusutut misigiuaannarnikuuara.

Oqaluussinnaanngikkaluarukkilli tikilluaqqusaanngitsutut misigitissanngilakka, saneqquttummi allanartut tamaasa qungujullugit ilassisariaqarpakka.

Ataasinnguamilluunniit immikkoortitaasutut misigissanngillat.

But the other problem was, that as I child I always heard that Greenlanders are ungrateful for what Danes have done.

Taamatut naliligaaneq pinaveersaartinniartalerpara. Qujasuitsutut.

Qaamasunik ameqarlutillu nujallit isigineqartutut ilaatinneqartutullu misigitinniartuaannalerpakka, kialuunniimmi immikkoortitaasutut misigineq nuannarinngilaa.

Inuusuttuaraallunga akuuniarneq ilungersunartittarpara. Ilinnialeraluaraangama aamma. Ilami nipaattuullungalu tunuarsimaartuuvunga. Allat uannut naliliisarnerat upperisarpakka: Pikataasunga. Kusanaqqissaartumik naammassisaqarsinnaanngitsunga.

Tamannalu nikallungassutigisaqaara.

Ataqqinnikkaluarlunga ataqqineqannginnera ukiorpassuarni ilinnialeraluartarninnut killilersuutaaqaaq.

Danskisut oqalussinnaanngeriarama "ataqqinninngitsutut" naliligaasarnera qatsutiivippara. Aperineqaraangama akisinnaanngeriarama. Oqaatsit ataasiakkaat oqaatigisinnaagaluarlugit amerlanertigut qerisarpunga. Ataqqineqanngitsutut naligineqanngitsutullu misigisarpunga.

Nunanni! Nalikinnerullunga!

Piffissami sivisuumi danskit qiviarnissai, oqaluunnissai ilassinissaaluunniit pisariaqartikkunnaarpara. Qanormita namminneq qisuariassagaluarpat pinngitsooratik kalaallisut oqaloqquneqarlutik akisinnaanngitsut siorasaartuugutsigit, atuarfiup pisortaanut annguttariaqarnerarlugit?

Ataasiarnanga misilitsiffimmi oqalussinnaananga ilinniartitsisut naliliisussallu akianni issiasarpunga. Akunnerup affaa naassaanngitsutut misinnartarpoq. Uannut.

Misilitsiffimmiit anisarpunga qiallunga. Kanngusullunga kalaaliugama oqaatsinut allanut poqiitsoq.

Kalaaliunera kinaassuseralu tunulliuttarpakka. Inuiaat allat nuannaartorisarpakka.

Danskinut kamassaqarnera ingerlaffinni ilikkagassannut assigiinngitsunut mattussivoq.

Imminut piumaffiginikkut inuillu tapersersuisut upperinnilertitsisullu avatangiiseritillugit, paasilerpara kamassaqarnera inuttut ilinniarnikkullu alloriarnissannut ajoqutaatikkusunnagu.

Ilinniarnikkut silarsuara siammasinnerusumik inissillugu silassorissusera allisarnikuuara. Akissutissarsisinnaanngisara aatsaat tamaanga killikkama akissuteqarfigisinnaalerpara.

Nunarsuarmi kultoorerpassuit assigiinngissuseqarneranik, assigiinngitsunik pingaartitaqarlutillu ilitsoqqussaqarneranik oqaluttuunneqarlungalu ilinniartinneqarpunga, tassuunali aatsaat nammineq kulturima naleqassusaa ilikkalertorlugu. Ataqqinninnerup naligiissitaanerullu ataqqinassusaa.

Aporaanneq pitsaaneruniunnerlu apeqqusertuaannarsimasakka qulaaniit isigilerakkit akissutissaqartilerpakka. Naqisimanninnerup pissaanera paasilerpara. Nunatsinni ikinnerussuteqartut uagullu kalaallit kuulturitsigut pingaartitatigullu assigiinngissuseqarnitta qanoq annertutiginera aatsaat paasilerpara.

Kalaallit inuiaat oqaluttuarisaanerput sakkortooq, siuaatsinnullu kingunerluuteqarsimasoq uppernarsilerpara. Tamannalu akuersaarsinnaanngilara. Massakkulli killiffik eqqarsaatigissagaanni, tassanngaanniit nikeriartariaqarnerput uummatinni misigaara.

Assigiilernavianngilagut naligiilernaviaratalu. Nunatsinni neriniartarfinni danskit kalaallillu ataatsimut neriniarfiannut iserutta tamanna takusinnaareerparput. Uagut kalaallit nipaaneruvugut. Oqaaserpassuit atorneq ajorpagut nipituumillu oqaluttarata. Neriniartarfinni danskit nipituumik oqaluttut akornanniilluni qoqiannguna rsinnaasaqaaq. Kulturitsinni assigiinngissusitsinnut assersuutaannaavoq.

Uanga kulturera kulturimalu naleqassusaa allanngortinneqaranilu peernavianngilaq, uanga aamma allat kuulturiat allanngortinnagulu peernavianngilara. Ukiuni 300-ni sorpassuit aqqutigalugit qallunaanngorsarneqarsimaneq oqaluttuarisaanitsinniippoq, taamaakkaluartorli suli tamaaniippugut, pingaartitagut suli qimalertorsimanatigit. Aatsaat taama kinaassusera ataqqitigalugulu pingaartitsigilerpara. Kanngusunneq, naleqanngitsutut misigiuarneq, paasinnissinnaannginneq, naleqqussaraluarluni sumiiffissarinngisamiittutut misigineq inuuninni misigissallugit pisariaarupput.

Kalaaliuneq, kulturi kinaassuserlu imminermi ataqqinassuseqareertut, sorpassuit angunngikkaluarlugit paasiartulerpara.

Kalaallit uanga siulikka silap pissusaa inualu aallaavigalugit inuusimapput, ataatsimilluunniit siunissamut aningaasaqarniarneq eqqarsaatiginagu.

Taannaavorlu uanga nunaqqatimalu, nunarsuarmioqataanerput eqqarsaatigalugu suli sungiunniagassarput, kinaassuserput allanngortinngikkaluarlugu. Misigisimasakka siulimalu misigisimasaat akuersaarneqarsinnaanngitsut ikii mersortariaqarpagut, tassanngaanniillu ingerlaqqilluta.

Ilinniartariaqarneq siumullu siunissamut isigaluni piareersarnissap pingaaruteqarnera ilisimajartuaalinngitsuugukku uiallaatigisimassanngikkaluarpara.

Inuiaassusera pingaartippara. Inuiannut allanut mattussinissara pisarialittut isiginngilara, assigiinngissutsilli amerlasuut misigalugillu inuit immersoqatigerusuppakka. Nunarsuarmiooqataavungami. Kulturera – allallu kulturiat - ataqqalugulu pingaartippara.

Kalaaliunera tulluusimaarutigaara.

Assiliartalersuisoq: Nuno Godtfredsen

Nukaaraq Lukassen

Respekt og forståelse

DANSKER
DU LUKKER MUNDEN PÅ MIG,

NÅR JEG SOM GRØNLÆNDER SNAKKER MIT SPROG.

DU SIGER, AT JEG IKKE UDVISER RESPEKT,
NÅR JEG TALER ET SPROG, DU IKKE KAN FORSTÅ.

DU LUKKER MUNDEN PÅ
MIG OG SIGER,

AT JEG SKAL SNAKKE DANSK SOM DIG

OG TÆNKE SOM DIG.

DU LUKKER MUNDEN PÅ MIG OG SIGER,
AT JEG ALDRIG KOMMER TIL AT LÆRE NOGET,
FORDI JEG IKKE TALER DIT SPROG.

DU LUKKER MUNDEN PÅ MIG OG SIGER,
AT JEG IKKE HAR EN FREMTID,
FORDI JEG IKKE TALER DANSK.

DU LUKKER MUNDEN PÅ MIG,
FORDI MIT MODERSMÅL IKKE HAR VÆRDI

Jeg husker min barndom som lykkelig og fuld af dejlige minder fra bygden, Kangerluk. Her voksede jeg op i en tryg familie sammen med mine søskende. Mine forældre var kærlige og omsorgsfulde.

Vi levede fra dag til dag. Mine forældre havde ikke mange penge, men vi manglede aldrig noget. Og hvis vi gjorde, så måtte vi selv skaffe det. Fra naturen og menneskene. Fra vores omgivelser. Der var intet andet. Og det var rigeligt! Vi lærte at tage ansvar for at overleve hver dag – sammen!

I lived in a small house with a beautiful view.

Det hus, vi boede i, havde min morfar selv bygget. Det lignede ikke de huse, man ser i film, men det var vores hjem. Og jeg var lykkelig dér.
Jeg kan stadig genkalde mig lugten af mit barndomshjem. Min far var fanger, og der lugtede dejligt meget af sælskind og sælkød. En duft, som stadig vækker minder hos mig.

Min mor havde ingen uddannelse. Men hun havde altid et stort overskud til at udrette noget. Når min far kom hjem med fangst, tilberedte hun den. Hun sorterede det spiselige fra det uspiselige. Lavede mad til hele familien. Forberedte skindet, så hun kunne sy i det.

Min mor var god til håndarbejde. Og hun havde ofte travlt med alt det huslige arbejde.
Så når hun endelig slap alt, skruede op for musikken og dansede rundt i sin egen lille verden – tænkte jeg altid på, at hun virkeligt fortjente det.

No wonder why I always think of her, when I listen to music.

Da jeg en dag forlod min hjembygd for at rejse til andre dele af Grønland, oplevede jeg, at den måde, de levede på på resten af kysten, var meget anderledes end der, hvor jeg er opvokset.

Jeg kunne ikke længere bruge alt det, jeg havde lært hjemmefra. Til gengæld forstod jeg betydningen af vores historie og kultur.

Jeg forstod også, at der var meget, jeg ikke havde lært i skolen.
Jeg oplevede betydningen af kolonihistorien.

Alt det, jeg IKKE havde lært om i skolen.

Det eneste, jeg kunne, var et par danske ord, og at vi grønlændere blev set på som 'utaknemmelige'. Det var alt, hvad jeg vidste!

Nu hvor jeg snakker om kultur, så har jeg altid troet, at folk i hele verden havde de samme værdier og liv.

Da jeg var barn, så vidste jeg, at mennesker med lyst hår og hud rejste hertil. Men deres måde at leve på var meget anderledes. Jeg kan ikke forklare hvordan. Jeg oplevede, at de snakkede anderledes. De talte samme sprog, som vi hørte i fjernsynet.

Mine forældre og jeg kunne hverken snakke med dem eller forstå dem. Når vi mødte nogen, så virkede vi generte.
Uden at jeg ved det med sikkerhed, tror jeg, at vi følte det samme; mine forældre og jeg.

Vi følte os mindre værd.
Jeg har i hvert fald altid følt, at mit værd var en del mindre end danskernes.
Men bare fordi jeg ikke kunne snakke med dem, betød det ikke, at jeg ikke var imødekommende, for jeg hilste smilende på alle dem, der var anderledes, når jeg mødte dem på min vej.

De måtte på ingen måde føle sig holdt udenfor.

But the other problem was, that as I child I always heard that Greenlanders are ungrateful for what Danes have done

Derfor forsøgte jeg at undgå at blive dømt 'ungrateful'. Utaknemmelig. I stedet sørgede jeg for, at de lyshårede/lyshudede følte sig set og inkluderet, for der er ingen, der kan lide at blive holdt udenfor.

Som teenager havde jeg svært ved at blive en del af fællesskabet. Heller ikke på min uddannelse følte jeg mig inkluderet. For jeg var så stille og tilbageholdende. Jeg troede på dét, de andre sagde: at jeg var sjusket. Ikke kunne få gode karakterer.

Det gjorde mig ked af det.

Det med at respektere andre, og ikke selv at blive det, forhindrede mig i mange år i at uddanne mig.

Jeg blev så vred over at blive set ned på, at blive kaldt 'respektløs grønlænder' og dømt som én, der var mindre værd, bare fordi jeg ikke kunne snakke flydende dansk. Og ikke kunne svare på alt, hvad jeg blev spurgt om. Tit så 'frøs' jeg, fordi jeg kun kunne få nogle få ord frem. Jeg følte mig hverken respekteret eller lige med de andre.

I mit eget land! Skulle jeg føle mig mindre værd?!

Det gjorde mig *så* vred, at jeg i lang tid slet ikke kunne hilse på dem! Tænk, om man havde tvunget danskere til at svare på grønlandsk ? Og truet dem med at blive sendt til skolelederen, hvis de ikke kunne dét?

Flere gange har jeg siddet overfor lærerne til eksamen og ikke kunnet sige noget. En halv time føltes som en uendelighed. For mig.

Jeg gik grædende ud af eksamenslokalet. Jeg skamm
ede mig over at være grønlandsk og være tungnem til fremmedsprog.

Jeg så ned på min nationalitet og identitet. Og jeg så op til andres.

Min vrede mod danskere forhindrede mig i at lære. Med støtte og opbakning fra mennesker omkring mig indså jeg efterhånden, at jeg ikke skulle lade vreden stå imellem mig og den uddannelse, som kunne være vejen fremad.

Gennem min uddannelse har jeg udvidet min horisont. Mit udsyn er større nu, og jeg har fået svar på meget af det, jeg ikke havde lært om tidligere.

Forståelsen for verdenssituationen, for andre kulturer, værdier og traditioner har lært mig værdien af min egen kultur. Værdien af respekt og at være ligestillet. Jeg forstod pludselig konflikten mellem mennesker og betydningen af kampen om at være bedst. Om magten ved at undertrykke andre.

Om forskellene på kultur og værdier mellem grønlændere og danskere; minoriteterne her i Grønland.

Jeg fik bekræftet vores barske historie og dens konsekvenser for mine forfædre. Og det kunne jeg ikke acceptere. Men hånden på hjertet, hvis jeg tænker på vores situation i dag, så kan jeg mærke, at vi er nødt til at bevæge os videre.
Vi kommer aldrig til at blive ens eller lige. Det kan vi se, når vi kommer ind i en restaurant, hvor der både er danskere og grønlændere. Vi grønlændere er bare mere nonverbale. Vi bruger ikke så mange ord og taler ikke så højt som danskere. Det kan gøre helt ondt i ørerne at høre danskere snakke højlydt fx på en restaurant. Det er bare et eksempel, men det fortæller noget om vores kulturforskelle.

Min kultur og dens værdi bliver ikke ændret eller taget væk, og jeg kommer ikke selv til at ændre eller tage andres kulturer væk. Der er mange måder, vi er forsøgt at blive gjort danske på i vores 300 år lange historie. Men vi er her stadig og har vores egne værdier. Jeg har aldrig før haft så meget respekt for den, jeg er.

Følelsen af skam, af mindreværd, af ikke at kunne forstå, af at være malplaceret, selvom man tilpasser sig, er følelser, der ikke længere er nødvendige i mit liv.

Jeg forstår nu, at jeg ikke er nødt til at opnå en masse ting, og at mit ophav, min kultur og min identitet er værdifulde i sig selv. Mine forfædre levede et liv, der var bestemt af vejrforholdene, og de tænkte slet ikke på den fremtidige økonomi.

Vi i Grønland er nødt til at tilpasse os den globale verden samtidig med, at vi bevarer vores identitet. Vi er nødt til at 'sy såret sammen' efter alt, hvad mine forfædre har oplevet. Vi er nødt til at komme videre herfra.

Min uddannelse har åbnet mine øjne og givet mig forståelse for, hvorfor det er så vigtigt at være klar til fremtiden.

Min nationalitet er vigtig for mig. Jeg ønsker ikke at lukke nogen andre ude. Uanset hvor de kommer fra i verden, er jeg nysgerrig på vores forskelle og vil føle mig beriget ved at tale med dem. For jeg er verdensborger. Jeg respekterer og prioriterer min – og andres kultur.

Jeg er stolt af at være grønlænder.

Illustrator: Nuno Godtfredsen

Aia Lyberth Jeppson

Grønlænder i Rigs”fælles”skabet

”Dum grønlænder”	*”Grønlænderstiv”*
”Fordrukken eskimo”	*”Alkoholiker”*
”Indvandrere”	*”Har du fået grønlandsk rundstykke?”*
”Klog af en grønlænder”	*”Vi ejer dig”*
”Incestudøvere”	*”I er intet uden os”*

Det er nogle af de ord, vi grønlændere ofte får spyttet i ansigtet af danskere.

Grønland har siden 1721 været under dansk kolonisering med missionær Hans Egede i fronten, og selvom vi i dag har selvstyre, så er det stadig tydeligt hvilket land, der dominerer. Følelsen af at være velkommen er anderledes, når en dansker er i Grønland, end når en grønlænder er i Danmark. For eksempel kan de fleste af os tale det danske sprog, og selv dem, som har svært ved det, prøver alligevel at snakke det. Det kan for mange heller ikke undgås at skulle tage til Danmark enten for at besøge familie eller at studere. Min mor blev sendt til Danmark som 10-årig for at lære dansk. Det samme skete for mine to onkler, men heldigvis var det en god oplevelse for dem. Kunne du nogensinde forestille dig at sende dit 10-årige barn til Grønland for at lære grønlandsk?

Jeg har været heldig, da jeg ikke har oplevet det værste af det, som grønlændere normalt oplever – ironisk nok fordi jeg snakker meget rigsdansk, og at jeg ikke ligner “den typiske” grønlænder. Alligevel får jeg til tider kommentarer, når jeg

drikker, da vi oftest ses som alkoholikere. Jeg har også i flere tilfælde fået at vide, at jeg er meget klog eller smuk i forhold til, at jeg er grønlænder, hvilket IKKE er et kompliment. Det, jeg fortæller nu, er småting sammenlignet med, hvad andre grønlændere har oplevet. Men det er stadig noget, der former én som person. Især når man er i et land, man tror, man er ligeværdig med. Kan du forestille dig, hvor underligt det er at få at vide, at du er klog, fordi du er lyshåret? Eller at en nægter at date dig, bare fordi du ser dansk ud?

Min familie elsker at rejse, og det var i mange år en tradition at tage til et nyt land hvert år. Derfor har jeg lært, at den gensidige respekt faktisk findes derude. Når vi har mødt nye mennesker i andre lande, så udviser de nysgerrighed og er altid åbne for at få ny viden om et land, de ikke kender til. Jeg har mange gode minder fra mine ferier, og jeg kan ikke huske en ferie, hvor vi har oplevet racisme eller had bare for at være fra Grønland. Det er kun i Danmark, at dette had kommer frem. Det er vildt, at vi lærer sproget alle 10 år i folkeskolen, og at vi har om Danmark i fag som historie, men at de fleste danskere alligevel ikke ved noget om Grønland.

For mit vedkommende kan det tilgives, at man er uvidende. Det, jeg ikke kan lide, er hadet, der formes fra den uvidenhed. Jeg har mødt danskere, som er åbne for at lære om Grønland. Jeg har endda en dansk aataa (morfar) som forelskede sig i Grønland. Han flyttede til Grønland for at arbejde og endte med at møde min aanaa (mormor), hvor han senere giftede sig med hende. Selvom han boede i Grønland over halvdelen af sit liv, så sagde han altid, at han for evigt var dansk. Trods den stolthed han havde til det land, han blev født i, så forelskede han sig i Grønland. Og da han gik bort, kunne han ikke forestille sig at blive begravet andre steder end i Grønland. Når jeg bliver tvivlsom om forholdet mellem Danmark og Grønland, tænker jeg tit tilbage på mine bedsteforældre. Jeg har nemlig aldrig mødt to mennesker så forelskede, og en dag vil jeg gerne selv finde den kærlighed, de havde til hinanden,. Min aataas tilknytning til Grønland giver mig håb om, at vi i fremtiden kan få den gensidige respekt mellem de to lande.

Tal Dansk

Jeg blev født i 2004 i rigsfællesskabet, præcist i Nuuk, Grønlands hovedstad. Et fællesskab som jeg troede var ligeværdigt. Grønlandsk er mit modersmål, og jeg talte ikke andet end dét, indtil jeg kom i en børnehave, hvor flertallet af børnene var danske. I løbet af få måneder stoppede jeg helt med at tale grønlandsk. Pludselig kunne jeg ikke lide den grønlandske mad, jeg normalt elskede. Det var i en tidlig alder, jeg lærte, at danskere dominerede i det grønlandske samfund. Vi var kun børn, men jeg lærte hurtigt at indordne mig i systemet.

Da jeg blev ældre og gik i folkeskole, fik jeg mit grønlandske sprog tilbage. Mine klassekammerater og jeg havde det godt i hinandens selskab, indtil vi fik en ny naturfagslærer fra Danmark. Jeg kan tydeligt huske en dag, hvor vi elever talte grønlandsk til hinanden i forbindelse med gruppearbejde. Pludselig begyndte læreren at råbe ad os. Vi blev chokerede over lærerens udbrud. Læreren blev sur over ikke at kunne forstå os, fordi vi talte vores modersmål. Han beskyldte os for at bagtale ham, fordi vi talte et sprog, han ikke kunne forstå, så han bad os om at tale dansk. Episoden skabte ballade på skolen, og det resulterede i, at vi begyndte at tale dansk, når vi havde den pågældende lærer. Kan du forestille dig, at dit barn kommer hjem fra sin danske folkeskole og siger, at deres lærer har råbt og skældt dem ud bare for at have talt dansk?

På gymnasiet oplevede jeg noget tilsvarende. Jeg har altid været sproglig stærk. Ved slutningen af gymnasietiden skulle jeg op i psykologi, og jeg havde aldrig været så nervøs for en mundtlig eksamen før. Grunden til min nervøsitet var, at jeg kendte dem, som var oppe lige før mig. Jeg kendte den ene som en meget klog og dygtig elev, der altid var klar og aktiv i timerne. Da hun kom ud af eksamenslokalet, kunne jeg fornemme, at det ikke var gået godt. Hun havde fået 02. Det gjorde mig bekymret. Hvis hun fik så lav en karakter, hvad ville jeg så få? Min eksamen gik overraskende godt, og jeg fik 12. Det fik mig til at tænke over, hvad det var jeg gjorde, som hun ikke kunne? Det gik op for mig, at det nok skyldtes, at hun kommer fra en mindre by, hvor hendes fortrolige sprog er grønlandsk. Hun var en af de dygtigste piger, jeg kendte på gymnasiet, men hun var ikke stærk på dansk. Både censor og eksaminator var danskere. Kunne det mon have været anderledes, hvis hun havde fået muligheden for at tale sit eget sprog? Kunne du forestille dig at være til din endelige eksamen i gymnasiet, hvor censor og eksaminator ikke talte dit modersmål?

Jagten

Som barn lærte jeg at skyde med riffel. Det lyder nok voldsomt, men som grønlænder er det noget af det mest naturlige. Jeg er den ældste ud af fem, så jeg var den første, der skulle lære at tage på jagt. Jeg har altid værdsat de gode stunder, jeg har haft med min far. Jeg kan ikke tale om følelser med ham, men jeg kan virkelig mærke den kærlighed, han har for mig, når vi er ude i naturen. Min far har lært mig overlevelse, ikke kun i naturen men også mentalt. Han har lært mig, at jeg skal rejse mig op, når jeg snubler, og at der altid er en udvej. Et af de minder, jeg har fra vores jagt, er dengang, jeg ikke kunne komme over en elv med stærk strøm. I stedet for at vende om, så bar han mig over elven.
Han har lært mig at stå oprejst, også når der er udfordringer. Han har ligeledes lært mig at have en enorm respekt for naturen. I en tidlig alder lærte han mig

at udnytte hele rensdyret, når vi havde skudt det. Vi har altid kun skudt de dyr, vi havde brug for, og min fars taknemlighed for fangsten kunne altid ses. Et eksempel på denne taknemmelighed er, da min far skød 2 rensdyr. Selvom det normalt ville være for meget at bære alene, så gjorde han det. Han gik flere kilometer alene i den barske natur, bare så fangsten ikke gik til spilde. Det var så hårdt, at han dagen efter var så øm, han ikke kunne gå. Min far er én af mine største rollemodeller, da jeg aldrig har mødt en mand som ham med så stor respekt for naturen og andre. Kunne du forestille dig at skyde din egen økologiske gris? Frem for at tage i Netto og købe oksekød og øko-æg.

En anden ting, jeg elsker ved jagten, er at komme hjem til en glad mor, der har ventet spændt hele dagen på, om vi har fået fangst. Fangst betyder nemlig, at vi har mad i fryseren til den kommende vinter. Min mor tager ikke med på jagt, men det er hende, som gør dyret klar, når vi er tilbage. Selvom hun er træt, hjælper hun altid til. Hendes godhed er som ingen andres. Jeg lever i en sammenbragt familie, hvor kærlighed og sammenhold er det vigtigste. Min mor har altid taget mine andre søskende under vingerne som var de hendes egne, og uden hende i vores liv tror jeg ikke, vi har fungeret så godt, som vi nu gør. Hun har også lært mig, at der altid er en ny dag i morgen. Vi kan ikke ændre det, som skete i går - vi kan kun se fremad. Min mor er en kvinde, som aldrig giver op. Hun har lært mig altid at holde mit hoved højt uanset hvor dårligt, jeg har det. Som mange andre grønlændere er hun omsorgsfuld. Det er også derfor, jeg har brug for at nævne hende. Hun er den vigtigste kvinde i mit liv.

Lys i Mørke

Grønland er et af de smukkeste steder i verden med en ubeskrivelig natur.

Forestil dig

Et sted hvor luften er så ren

Et sted hvor himlen er fyldt med farver, du aldrig har set en himmel have

Et sted med isfjelde så store som bygninger

Et sted med dansende nordlys

Et sted med en stilhed så stor, at man bliver helt overvældet

Et sted med en ro så dyb

Men ligesom livet kan være så smukt, kan Grønland også blive dækket af mørke skyer. Flere familier har oplevet tragedier. Et af de minder, jeg har, stammer fra dengang, jeg var 12 år gammel. En jævnaldrende, jeg kendte, var ude at sejle med familien, da ulykken skete. Båden ramte en isskosse, og alle blev kastet over bord. Han så sin familie drukne. Han var den eneste overlevende. Lokalsamfundet viste deres støtte ved at samle penge ind til ham, men dét, han mistede den dag, kan aldrig erstattes. Dette er et eksempel på, hvor barsk livet kan være.
Selvom livet kan være hårdt og ubærligt, så står solen stadig op. Vi er et lille samfund med kun 56.000 indbyggere, hvor de fleste kender hinanden. Når ting som dette sker, påvirker det hele samfundet, netop fordi vi er så få. Det er derfor vigtigt, at vi står sammen. Jeg tænker tit på det, han oplevede, og grunden til, at jeg fortæller dette, er, jeg vil vise, at selvom vi er omgivet af mange gode ting, så kan livet hurtigt ændre sig.

Ligesom et gevær kan give lykke til en konfirmand, så kan selv samme gevær skabe sorg. Grønland har nemlig et af de højeste selvmordsrater i verden. Alle, selv jeg, kender en, der har mistet livet til selvmord. Kirkegårde fyldes hurtigt med unge sjæle.
Det bør aldrig være en udvej, for der findes altid andre muligheder.
Trods dette tabu er jeg stadig stolt af at være ung grønlænder, for selvom livet kan være barsk, har min omgangskreds vist mig, at livet er herligt. Livet handler om at opleve, og uden nedture kan der aldrig være opture. Så selvom livet byder på udfordringer, er det vigtigt at elske sig selv. Vi grønlændere har oplevet meget modgang, men vi står stadig oprejst.

Vi er fandme så seje

Vi er åbne og nysgerrige

Vi er imødekommende

Vi er tresprogede

Vi er inkluderende

Vi har en rig kultur

Vi holder sammen

Vi har lært at tilpasse os naturen og vores omgivelser. Så kære “gæst” - du er hjertelig velkommen, men lad os se hinanden i øjenhøjde. Jeg tager dig gerne i hånden og viser dig skønheden og skyggerne af vores rigsfællesskab set med mine øjne.

Selvom vi for nogen er ”dumme grønlændere”, ”fordrukne eskimoer” eller vi ses som nogen, der ikke kan klare os selv, så er vi et stolt folkefærd med en kærlighed og respekt som ingen andre.

Gud Bevare Danmark
og Grønland

Skrivemakker: Nanna Majborg
Illustrator: Louis Rotne Henius

Aia Lyberth Jeppson

Naalagaaffeqatigi-innermi kalaaliuneq

"Kalaalikasik"

"Eskimuupalaaq imerajuttoq"

"Nunasinikorsuit"

"Kalaalioruttorluni silalik"

"Ilaquttaminnik atoqateqartartut"

"Grønlænderstiv"

"Imerajuttoq"

"Har du fået grønlandsk rundstykke?"

"Pigivatsigit"

"Uagoqanngippat suunngilasi"

Tassa qallunaat ilaasa uatsinnut kalaallinut oqaasinnaavisa ilaannaat.

1721-mili ajoqersuiartortitaq Hans Egede siuttoralugu qallunaat Kalaallit Nunaat nunasiaatigilernikuuaat, ullumikkullu namminersornerulernikuugaluarluta danskit naalagaaneruneratersarittarpoq. Qallunaap Kalaallit Nunaanni tikilluaqqusaasutut misiginera, kalaallip Danmarkimi tikilluaqqusaasutut misigineraniit allaavoq. Assersuutigalugu amerlanerpaajusugut qallunaatut oqalussinnaavugut, qallunaatorpiarsinnaanngitsullu sapinngisartik tamaat oqalunniarsarisarlutik. Danmarkimukarnissaq kalaalliniit amerlanerpaanniit pinngitsoorneqarsinnaanngilaq, inuimmi ilaquttatik tikeraartarpaat ilinniariarlutilluunniit. Anaanaga qulinik ukioqarluni qallunaatut ilinniartinneqariarluni Danmarkimut aallartitaanikuuvoq. Angakka marluk aamma taamatut, qujanartumilli nuannersumik misigisaqarlutik. Illit meeqqat qulinik ukiulik kalaallisut ilikkarniassammat Kalaallit Nunaannut aallartinnissaa takorloorsinnaaviuk?

Uanga qallunaatut oqaluttarpunga “kalaalivittullu” isikkoqarnanga, taamaasillungalu kalaallit misigisartagaasa ajornersaat misiginikuunagit. Imillatuaraangama oqaaseqarfigineqallattaasarpunga, imerajuttutummi isigineqakajuttarpugut. Arlaleriarlunga aamma oqarfigitinnikuuvunga kalaaliungaluarlunga silappaarittunga pinnerlungalu, tamannali nersuinerunngilaq. Oqaluttuakka kalaallit allat misigisartagaannut sanilliullugit suunngillat, taamaakkaluartorli kinaassusitsinnut ilusilersueqataapput, ingammik nunami naligisorisami najugaqarluni. Akutaaneq peqqutaalluni silappaarinnerartinneq qanoq eqqumiitsiginersoq takorloorsinnaaviuk? Imaluunniit qallunaatut isikkoqarneq peqqutaalluni ilagineqarumannginneq ?

Ilaqutamma angalaneq nuannarisorujussuuaat, ukiorpassuarnilu ukiut tamaasa nunamut tikinnikuunngisatsinnut angalasarnerput ileqqorinikuuarput. Taamaammat nalunngilara ataqqeqatigiinneq nunani allani nassaassaasoq. Nunani allani inunnik naapitsigaangatta, alapernaallutillu nuna ilisimasaqarfiginngisartik pillugu paasisaqarusuttuarput. Feeriarnitsinniit eqqaamasakka nuannersut amerlaqaat, feeriarnitsinni inunnik kalaaliunerput tunngavigalugu nikassaasunik qinngarsuisunillu naapitsinikuunngilagut. Qinngarsuineq Danmarkimi kisimi puttuttarpoq. Tupinnaqaaq qallunaat amerlanerpaat Kalaallit Nunaat pillugu ilisimasaqanngitsut, uagut ukiut qulersuit meeqqat atuarfianni atuarnitsinni qallunaatut ilinniarlutalu, oqaluttuarisaanermi Danmark pillugu ilinniartitaasaratta.

Inuit ilaat ilisimasakissinnaasarput, tamannalu ajortuunngilaq. Ilisimasakinnermiilli qinngarsuinerup pinngortarnera nuannarinngilara. Qallunaanik Kalaallit Nunaat pillugu ilikkagaqarusuttunik naapitsinikuuvunga, aamma qallunaamik aataqarpunga (anaananniit) Kalaallit Nunaannut asannilernikumik. Kalaallit Nunaannut suliartorluni nuukkami aanaga naapinnikuuaa, kingusiinnarlu katillugu. Inuunermi affaa sinnerlugu Kalaallit Nunaanni najugaqaraluarluni qallunaajunini puigunngisaannarpaa. Nunagisani, inunngorfini tulluusimaarutigisaraluarlugu Kalaallit Nunaannut asannilerpoq, toqungamilu kissaatigisamisut nunatsinni ilisaalluni. Danmarkip Kalaallit Nunaatalu atanerat nalorninartileraangakku aanakkukka kingumut eqqarsaatigisarpakka. Inunnimmi allanik taamak imminnut asatigisunik naapitsinikuunngilanga, uangalu siunissami asanninneq taamaattoq nanerusuppara. Aatama Kalaallit Nunaannut atanerata, siunissami nunat tamaginni ataqqeqatigiilernissatsinnut neriuuteqalersippaanga.

Qallunaatut oqalugit

Naalagaaffeqatigiinnermi 2004-mi inunngorpunga, eqqorluarlugu Nuummi, Kalaallit Nunaanni illoqarfiit pingaarnersaat. Naalagaaffeqatigiinneq naligiissorisimasara. Kalaallisut ilitsoqqussaqarpunga, kalaallisuinnarli oqaluttaraluarlunga meeqqerivimmut qallunaanik amerlanerussuteqartumut nuunnikuuvunga. Qaammatit amerlanngitsut ingerlanerini kalaallisut oqalussaavippunga. Tassanngaannaq kalaalimerngit mamarilluinnakkakka mamariunnaarpakka. Ukiukillunga kalaallit inuiaat akornanni qallunaat naalagaanerunerat ilikkarnikuuara. Meeraannaavugut, pissutsinullu malerutiinnarnissaq ilikkapallappara.

Alligama meeqqat atuarfianni kalaallisut oqaatsikka uteqqipput. Atuaqatikkalu nuannisaaqatigiittarpugut, Danmarkimiilli naturfagertitsisoqaleratta tamanna allanngorpoq. Eqqaamaqqissaarpara ataasiaq eqimattani suliaqarluta atuartuusugut kalaallisut oqaloqatigeerrakkatta. Tassanngaannaq ilinniartitsisup nilliaffigilerpaatigut. Ilinniartitsisup “qaartoornera” annilaarnareqaarput. Ilinniartitsisup kalaallisut ilitsoqqussatsinnik oqaloqatigiinnerput paasisinnaannginnamiuk kamappoq. Paasisinnaanngisaanik oqaloqatigiikkatta ingutsinerarpaatigut qallunaatullu oqalunnissatsinnut piumaffigaluta. Taamak pisoqarnera atuarfimmi perulluliortitsivoq, naturfagileraangattalu qallunaatut oqaluttalernitsinnik kinguneqarluni. Illit meeqqat atuarfimmiit qallunaajusumiit angerlarluni, qallunaatut oqalunnini peqqutigalugu ilinniartitsisuminiit nilliaffigitillunilu naveersissimanerartoq takorloorsinnaaviuk?

Ilinniarnertuunngorniarfimmi assipajaavanik misigisaqarpunga. Oqaatsitigut pisinnaasakka ajunngittuaannarnikuupput. Ilinniarnitta naammassilernerani psykologi-mi misilitsilerlunga, oqaluttariarsornermi misilitsilernermi aatsaat taamak annilaangatigaanga. Uanniit siulliullutik misilitsittut nalunngisareriarakkit pissangaqataavunga. Siulleq silappaarissorujussuullunilu pikkorittoq, atuarnitsinnilu peqataalluartartoq nalunngilara. Misilitsittarfimmiit anillammat ingerlanerlussimasoq malugisinnaavara. 02-simavoq. Ernumalerpunga, ilami taamak appasitsigisumik karakteerilerneqarsimaguni uanga taava qanoq karakteeriligaassagama? Tupaallannaannartumik misilitsilluarlunga 12-erpunga. Eqqarsalerpunga, sunamita uanga sapinngisara taassuma sapersimagaa? Nuup avataaneersut kalaallisut oqalunnerusarput tamannalu peqqutaagunarpoq angusarissaannginneranut. Ilinniarnertuunngorniarfimmi nalunngisanni pikkorinnersaat ilaraat, qallunaatulli pikkorippallaannginlaq. Censori misilitsitsisorlu qallunaajupput. Nammineq oqaatsimi atornissaannut periarfissinneqarsimagaluaruni allatut kinguneqarsimassagalu-arnerpa? Illit ilinniarnertuunngorniarfimmi inaarutaasumik misilitsinninni, censori misilitsitsisorlu ilitsoqqussannik oqalussinnaannginnerat takorloorsinnaaviuk?

Piniarneq

Meeraallunga qoorortuumik seqqorneq ilikkarpara. Sakkortorpaluppoq, kalaallinulli pissusissamisut ippoq. Qatanngutigiinni tallimaasuni angajullersaagama, siullersaallunga piniarneq ilinniarpara. Ataatagalu misigisagut nuannersut qujamasuutigiuarpakka. Misigissutsit pillugit oqaloqatigisinnaanngilara, pinngortitamiikkaangattali uannut asanninnerujussua malugerujussuartarpara. Ataatama uumaniarnermik ilinniartinnikuuaanga, pinngortitamiinnaanngitsoq, sianissutsikkulli aamma. Ilinniartinnikuuaanga orlugaangama nikueqqittuaannassasunga aniguiffissaqartuaannartungalu. Piniartarnitsinniit eqqaamasamma ilagaat taamani kuuk sarfaqisoq ikaarsinnaajunnaaranni. Ataataga utiinnarani nammallunga kuukkut ikaaruppaanga.
Unamminartoqaraluaraangat nakimaallunga nikorfanissannut ilinniartinnikuuaanga. Pinngortitamut ataqqinninnerujussuara ataatanniit taamatuttaaq ilikkarpara. Ukiukillunga tuttussimatilluta tuttumik atorluaanissannik ilinniartinnikuuanga. Piniakkat uatsinnut naammattut kisiisa piniartuaannarpavut, ataatamalu piniakkatsinnik qujamasunnera ersarittuarpoq. Taamani sisamanik tuttussimalluni, naliginnaasumik sisamanik nammanneq ajornaraluartoq, nammineerluni apuussinera qujamasunneranut takutitsivoq. Piniakkani asiutiinnanngiinniassammata kisimiilluni kilometererpassuit pinngortitarsuarmi pisuppoq. Sakkortusimangaarmat aqaguani sanneqqangaarami pisussinnaanngilaq. Ataataga nuannaartorinerpaasama ilagaat, angutimik allamik pinngortitamik inunnillu taamak ataqqinnitsigisumik naapitsinikuunngisaannarpunga. Illit nammineerlutit puuluki økologiskeq aallaanissaa takorloorsinnaaviuk? Nettomut nersussuup neqaanik manninnillu økologiskinik pisiniarnak.

Piniarnerup nuannequtaasa ilaat tassaavoq anaanaga nuannaartoq, ulloq naallugu pisaqarsimanitsinnik pissangalluni utaqqisimasoq takussallugu. Pisaqarsimaguttami ukiornissaanut qerititsivimmi nerisassaateqalissaagut. Anaanaga aavariaqataaneq ajorpoq, uteraangattali aattuisuusarluni. Qasugaluaraangamiluunniit ikiuutaajuarpoq. Anaanama pitsaassusaa nallerneqarsinnaanngilaq. Ilaquttat asanninnermik ataatsimoornermillu pingaartitsinerpaat inooqatigaakka. Anaanama qatanngutikka pimisut piuaannarnikuuai, inuunitsinnilu najuussimanngikkaluarpat taamak ingerlalluartigisimanaviarata ilimagisarpara. Anaanama aamma ilinniartinnikuuanga aqagussaq nutaajuaannartoq. Ippassaq pisut allanngortissinnaanngilavut – siumuinnaq isigisinnaavugut. Anaanaga arnaavoq tunniutiinnanngisaannartoq. Qanorluunniit ajortigigaluaruma aaliangiussinikkaanissannik ilinniartinnikuuaanga. Kalaalerpassuit allat assigalugit isumassuisuuvoq, taamaattoq aamma eqqaanissaa pingaartippara, inuuninnimi arnani pingaarnersaavoq.

Taartumi Qaamaneq

Nunarsuarmi Kalaallit Nunaat nunani kusanarnersaasa ilagaat, nassuiagassaanngitsumillu pinngortitaqarluni.

Takorlooruk
Silaannaq mingueqqinnaaq

Arsarnerit qitittut

Qilak qilammi takunngisaannakkannik qalipaatinik ulikkaartoq

Nipaassuaq killitsinnartumik nipaattoq

Ilulissat illorsuartut angitigisut

Eqqissisimaneq iluunngartoq

Inuunerullu kusanarsinnaanerattut Kalaallit Nunaat aamma taartumik qulisimasinnaavoq. Ilaqutariit arlariit alianartunik nalaataqartarput. 12-inik ukioqarlunga pisoq eqqaamasanni nuannersuunngilaq. Ilutinni nalunngisara ilaquttanilu angalaarlutik ajutoorput. Iluliaminermut aporlutik tamarmik angallammiit miloriussaasimapput. Ilaquttani ipillutik ajunaartut isigisimavai. Kisiartaalluni aniguivoq. Nunaqqataasut tapersersuinertik takutikkusullugu aningaasanik katersipput, ullorli taanna nukappiaqqap annaasai taarserneqarsinnaanngillat. Inuunerup qanoq peqqarniitsigisinnaaneranut takussutissaavoq.
Inuuneq artornarlunilu sapernarsinnaagaluaqisoq seqineq nuiuarpoq. Inuiaqatigiit ikitsut 56.000-iinnaagatta immitsinnut ilisarisimaqaagut. Taamatut pisoqaraangat tamatta eqqugaasarpugut, ikeqaagummi. Taamaammat ataatsimoornissarput pisariaqarluinnarpoq. Nukappiaqqap misigisaa eqqarsaatigisaqaara, oqaluttuarineranilu oqariartuutigerusuppara avatangiiserput ajunngitsorpassuarnik ulikkaaraluarluni inuuneq allanngoriataarsinnaammat.

Qoorortooq apersortittumut nuannaarutaasinnaaqisoq, aamma aliasunnermik pilersitsisinnaavoq. Kalaallit Nunaanni agguaqatigiissillugu imminut toquttartut nunarsuarmi amerlanerpaat ilagaat. Inuit tamarmik imminut toqunnikumik nalunngisaqarput, uangami aamma. Iliveqarfiit anersaanik inuusuttunik ulikkaalertupallattarput.

Aniguiffissatut isigineqanngisaannassaaq, allanimmi periarfissaqartuaannarpoq. Pissutsit taamaattut paquminaraluartut inuusuttuunera tulluusimaarutigisaqaara, inuunermi sakkortusinnaagaluaqisoq ilagisartakkamma inuunerup nuannertuuneranik takutittuarpaannga. Inuuneq misigisaqarfiuvoq, nakkarfeqanngikkaangattalu qaqisinnaaneq ajorpugut. Taamaammat inuuneq unamminaraluaraangat imminut asanissaq pingaaruteqarpoq. Kalaaliusugut atugarliuutinik aqqusaagaqarnikooqaagut, sulili nikorfavugut.

Ingasaqaagut

Ammallutalu alapernaappugut

Pingasunik oqaaseqarpugut

Piorsarsimassutsikkut pisuuvugut

Inussiarnersuuvugut

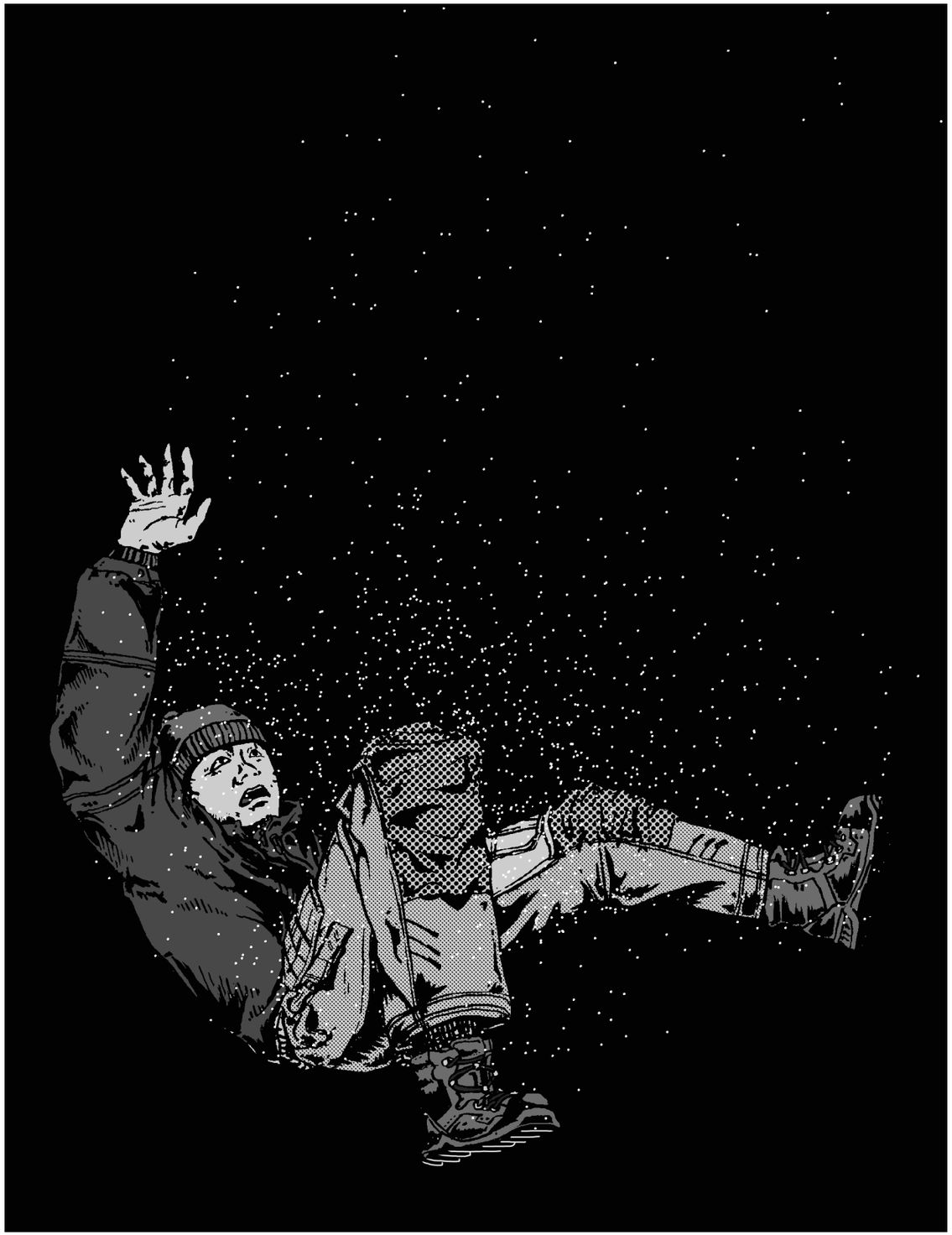
Akuutitsillaqqippugut

Ataatsimoorpugut

Pinngortitamut avatangiisitsinnullu nalimmassarnikuuvugut, taava asasara “tikeraaq”, tikilluaqqusaangaarputit, naligiimmilli immitsinnut isigaluta naapitta. Tasiorlutit naalagaaffeqatigiinnerup kusanassusai alannguilu uanga isigisakka takutissinnaaqaakka.
“Kalaalikasittummi” imaluunniit ““Eskimuupalaaq imerajuttoq ”-tut, nammineersinnaanngitsutut isigineqartaraluarluta, inuuvugut tulluusimaartut asanninnermik ataqqinninnermillu ulikkaartut.

Gud Bevare Danmark
Kalaallit Nunaallu

Allaqat: Nanna Majborg
Assiliartalersuisoq: Louis Rotne Henius

Ilannguaq Josenius

Et menneske i frit fald

På et tag i Qaqortoq er solen ved at komme frem og halvtaget under mig blevet glat. Så glat, at jeg mister først mine fødders fæste og derefter kontrollen over resten af min krop. Jeg planer henover taget lige så langt, som jeg er høj. I mit hoved udspiller scenariet sig i langsom gengivelse. Min hånd rækkende efter tagrenden, idet jeg når kanten af taget. Jeg kigger ned, så op og ser mig selv fra oven i den korte stund, det tager mig at falde. En kort stund, hvor tiden fryser, og et liv vristes fri af den lykkelige glemsel.

Underboerne, der brokkede sig over larmen.
Min hund, Allu, og jeg ude at sejle.
Allu i min seng, når jeg var syg.
Allu mellem mine ben på scooteren.
Og på snescooteren.
De to høje bjerge i Narsaq.
At lege Krydertaa i frikvarterene.
At skynde mig hjem fra skolen for at være alene.
Den blå og gule og næsten talende papegøje i stuen.
Rypejagt med min plejefar.
At køre på firhjul og se på heste med Aka og min lillesøster.
At få serveret pandekager, fordi hun ved, at vi elskede det.
Sommerfest i Igaliku med grill og helikoptere.
Jeg kan knap huske min egen konfirmation.
At tegne omridset af min efterskole.
Mine kolleger der smilende kalder mig “Qallunaaq”. Det betyder dansker

på grønlandsk.

Jeg snakker ikke rigtig med mine søskende, heller ikke når jeg er sammen med dem.

Flere dage i lejligheden, uden at jeg kontakter nogen.

Jeg har fundet ud af, at min far døde af astma.

Min mor er stille af person, og æblet falder ikke langt fra stammen.

Min moster spørger, om jeg er ved at finde mig selv. Hun burde vide, at jeg ikke kan svare på det.

Ikke engang nu tænker jeg på mig selv.

Tænk, at jeg flere gange har talt mine venner fra at vælge udvejen.

At jeg har overvejet at falde med vilje.

Jeg har fire navne. I systemet hedder jeg Kristen, min familie kalder mig Ivik. Andre i Grønland kalder mig Ilannguaq, og i Danmark bliver jeg kaldt Ian. Det navn fik jeg på efterskolen på lærerens forespørgsel. De havde svært ved at udtale Ilannguaq, og om ikke det var nemmere med et andet og mere simpelt navn? Nogle gange er det meget tydeligt for mig, hvorfor jeg ikke helt ved, hvem jeg er.

Jeg er vokset op i Narsaq og Narsarsuaq. I skolen så nogle mig som en svag person, et nemt offer. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle stille op med de onde ord, mine klassekammerater kastede efter mig. Jeg endte med at række ud efter en tilbageholdenhed, som nu er en helt uundværlig del af mig. Fortællingen lød, og gør stadig, at jeg godt kan lide at være alene. Min generthed gærede for alvor, da jeg som 6-årig blev fjernet fra min familie og mit hjem og kom i plejefamilie. Min mor har gået stille med, hvorfor vi dengang blev splittet, og det har jeg i min egen stilhed accepteret. Indtil for nylig, hvor min moster fortæller, at underboerne anmeldte os på grund af for meget larm i hjemmet. Nok fordi vi legede og løb, mine søskende og jeg. Dem, der anmeldte os, er døde nu. Min moster siger, at det er Guds straf for at ødelægge vores familie. To af mine søskende er også døde nu. Jeg ved ikke, hvorfor Gud ville straffe dem.

Inden jeg hang i luften, og mit liv farede gennem mit hoved, var jeg og mine kolleger i gang med at nedrive vandskadede vægge og gulve. På det tidspunkt var jeg lærling. Nu er jeg uddannet tømrer og snedker og var i en lang periode jobsøgende i Danmark. Hver gang jeg sendte en ansøgning, fik den lov at ligge ubesvaret i mailboksen. De siger ellers, at der er mangel på håndværkere? Jeg har valgt at flytte tilbage til Grønland, fordi der ikke er et arbejde til mig i Danmark. Jeg ville ønske, at jeg ikke behøvede, men jeg kan ikke se lyset, hvor jeg er nu.

Efter faldet i Qaqortoq er min hukommelse svækket, men jeg har så længe, jeg kan huske, altid været en enspænder, og man bliver jo også god til det, man gør meget. Det ændrer dog ikke på længslen efter at komme lidt ud af min lejlighed. Det er, som om, at vejen ud altid ender i den samme blindgyde.

Endelig var jeg i byen med mine venner, og vi snusede til forskellige værtshuse i København. “Det er forbandede grønlændere,” sagde en flok helt almindelige danskere, inden de gik. Forinden havde det lydt “Find et andet sted at sidde. Vi vil ikke snakke med jer.” Vi skød det hen og blev siddende der i solen udenfor det brune værtshus. Gudskelov for det, for senere havde vi selskab af både en gruppe færinger og nogle sydeuropæere. De ville vide, hvor vi kom fra, og hvordan vi havde det. Det er sjovt, hvordan de fleste flinke mennesker, jeg møder i Danmark, er udlændinge.

Heldigvis oplever jeg ikke racisme særligt tit, hvis altså man kan kalde det at være heldig. Risikoen er heller ikke særlig stor, nu når jeg sjældent forlader min lejlighed. Jeg håber ellers, at jeg nogle gange kunne være i nærheden af nogle venner, men jeg rammes altid af at tænke det ene og føle noget andet; når jeg er ensom, har jeg ikke lyst til at mødes med nogen, selvom jeg gerne vil.

Hvis jeg er sammen med nogle, har jeg det, som om alting står stille. Alle mine tanker forsvinder, og jeg bliver

blank.

For tiden sover jeg rigtig meget. Eller bruger hele dagen på telefonen. Når jeg vågner om morgenen, føler jeg mig for tung til at stå op, men jeg minder mig selv om, at det er jeg nødt til, hvis jeg skal gøre som jeg plejer.

Gå i bad,
Vaske de sorte pletter af,
rulle gardinerne fra,
fjerne det mørke sløre,
lufte ud.
udlufte tågen.

Jeg tænker, at jeg skal blive ved med at holde min rutine. Jeg tror på, at alt godt kommer til den, der lever.

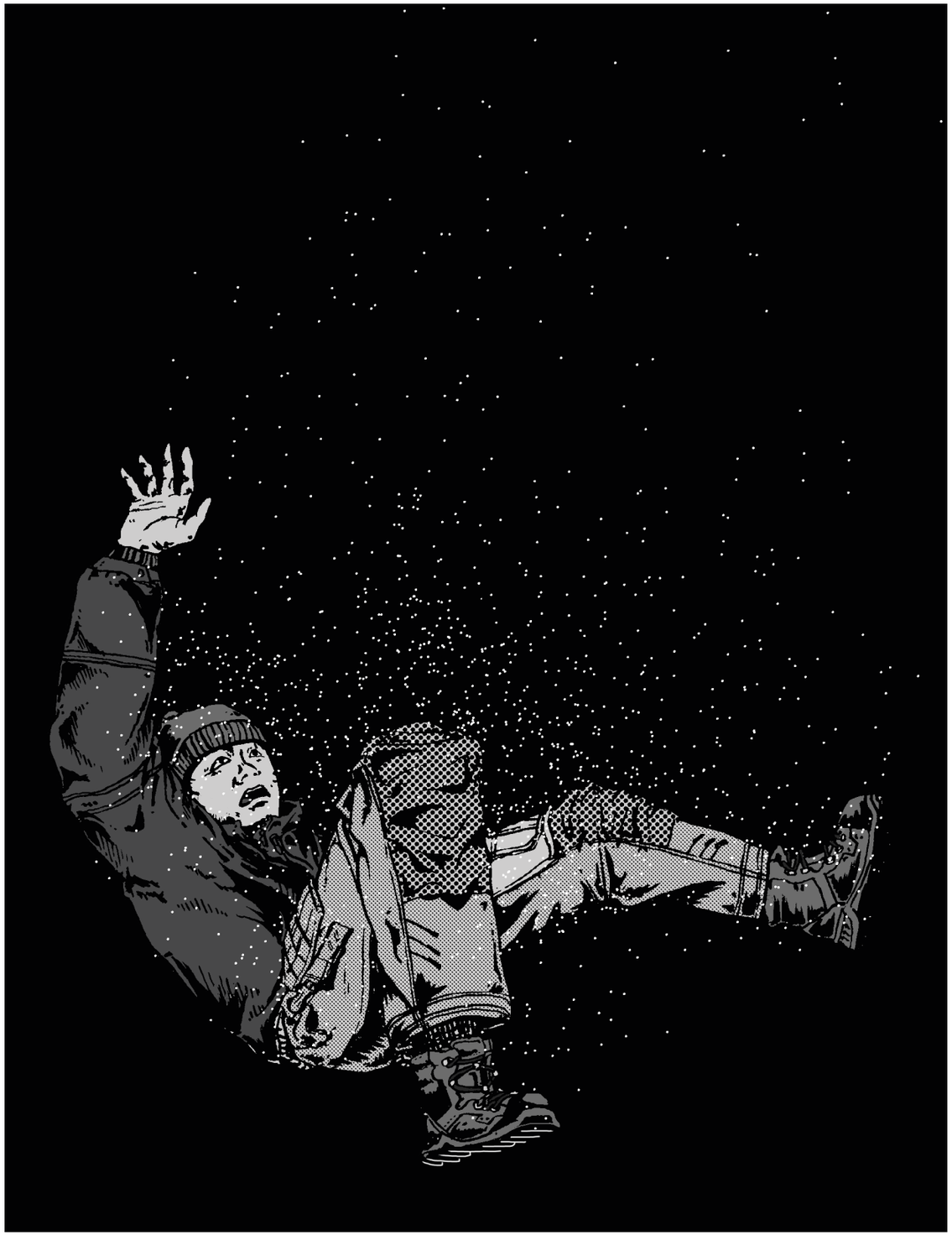
Min fortid er tåget, om det er bevidst eller ubevidst, ved jeg ikke. Men jeg ved, at jeg ikke ser mig ret meget tilbage. Det er ikke nødvendigvis alt, jeg behøver at grave frem. Jeg ved, at livet bevæger sig som bølger, og jeg tænker, at alt ikke kan gå, som jeg ønsker det. Jeg har før i tiden haft lyst til at give op, og når den følelse rammer mig, tænker jeg på, at i morgen er en anden dag – og det kan være, jeg bliver glad der.

Jeg har aldrig vist min personlighed til nogen, hverken min familie, mine venner eller bekendte. De kender mig ikke. De ved kun, hvordan jeg er, når jeg er sammen med dem. Jeg har skjult mig selv så meget, at de grønlandske myndigheder har kontaktet mig, fordi de intet ved om mig. Jeg har ikke svaret. Jeg isolerer mig fra verden, fra venner og de ting, der har gjort mig glad engang. Det er bedst på den måde, fordi jeg er bange for at vise mine følelser til andre, og så slipper jeg også for at overtænke dagen ud og dagen ind. Febrilsk forsøger jeg at aflede mig selv fra den ambivalente mennesketrang med den bedste distraktion: Shania Twain med hendes nummer "From This Moment On", som ironisk nok handler om ubetinget kærlighed.

"From this moment, I have been blessed" synger hun, og jeg nikker. Det er, som om jeg altid er beskyttet, uden at jeg spørger om det, i modsætning til mange andre af mine bekendte. De har danset dødedansen, og Gud har valgt at straffe dem. Måske holder han hånden over mig, siden jeg er her endnu. Jeg har været vidne til et væld af gode dage, men jeg bærer også på kilovis af hårde oplevelser. De kan føles som ton, der er umenneskelige at bære, og så er det nogle gange nemmest slet ikke at føle noget. Jeg har ofte mistet modet, og jeg kan nogle gange tænke, at jeg synes, at jeg har oplevet det, jeg gerne ville. Men jeg ved, at det ikke kan betale sig. Jeg har et helt liv foran mig, som jeg ikke har set endnu.

Jeg rækker forgæves efter tagrenden, og jeg ser stentrappen under mig. Et hårdt og stumpt slag under mine fødder. Min ryg og nakke, der bogstaveligt talt hugges i sten. Et minuts luftløs eksistens og en genkendelig tilstand af at føle sig død. Det føles paradoksalt nok som en lettelse at lande i sig selv.

Skrivemakker: Ida Ingeborg Andersen
Illustrator: Mika Eldevig

Ilannguaq Josenius

Inuk ammuinnaq ingerlasoq

Qaqortumi illup qalia seqernup qinngorpaa, atinnilu qaliaasaq quatsissimavoq. Quasangaarmat siullermik isikkakka tutiffissaaruteriarlugit timiga tamaat aqussinnaajunnaarpara. Qaliatigut uattut takitigisumik sisuvunga. Qaratsanni pisoq kigaatsumik aallakaateqqittutut ippoq. Qaliata killinganut killillarlungalu sinarsuatigut kuuffimmik tigoriaanera. Ammut isigivunga, taava sivikitsukullammik sisoorninni qulaanniit ammut imminut isigivunga. Sivikitsukullammik piffissaq unittutut ippoq inuunermilu pisunik eqqaamasaqarsinnaanngilanga.

Atilit nipimik naammagittaalliortut.
Qimmiutiga Allu ilagalugu umiatsiarpunga.
Allu napparsimagaangama siniffinni.
Allu scooterimi nissumma akornanni.
Snescooterimilu.
Narsami qaqqat portusuut marluk.
Anitsiarfinni Krydertaalluni.
Soraaraangama kisimiinniassagama angerlapallattarnera.
Papikuujuk oqalungajattartoq tungujortoq sungaartorlu inimi.
Ataatarsiaralu aqisserniartarnerput.
Akalu najagalu firehjulertarnerput hiistinillu marsertarnerput.
Pannakaanik sassaasarnera, nalunnginnamiummi mamarersuaarivut.
Igalikumi aasakkut fiistertitsinermi grillerisarnerit qulimiguulillu.
Apersortinnera eqqaamanngingajaavippara.
Efterskolima ilusaa titartarlugu.

Suleqatimma qungujullutik ”Qallunaaq”-mik taagoraannga.

Qatanngutikka oqaloqatigerpiarneq ajorpakka, aamma ilagigaangakkit.

Ullut arlallit inissiamiittarnera allanut attaveqanngiivillunga.

Paasinikuuara ataatama issanngusarneq toqqutigisimagaa.

Anaanaga nipaatsuuvoq, assigaaralu.

Ajaga aperivoq imminut nassaariniarnersunga. Soorlu nalussanngikkaluaraa apeqqut akisinnaanngikkiga.

Massakkulluunniit imminut eqqarsaatiginngilanga.

Tupinnaq arlaleriarlunga kammalaatikka inuunermik kipisitserusuttut unitsinnikuugikka.

Piaarinaatsoornanga nakkarnissara eqqarsaatiginikuugiga.

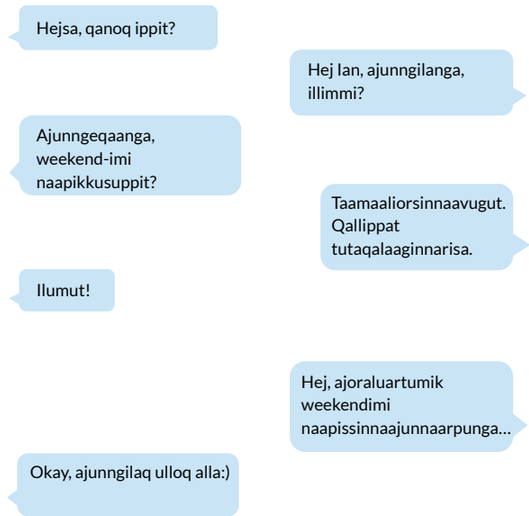
Sisamanik ateqarpunga. Systemimi Kristenimik ateqarpunga, ilaquttama Ivimmik taajorpaannga. Kalaallit Nunaanni allat Ilannguamik taajorpaannga Danmarkimilu lanimik taajorneqartarlunga. Efterskolerlunga ilinniartitsisumma kissaatigimmagu taamak atserneqarpunga. Ilannguamik oqarnissartik nalugamikku, immaqa ateq alla taajuminarnerulaartoq ajornannginnerussagaluartoq? Imminut ilisarisimavallaannginnerma peqqutai ilaanni paaseqqissaartarpakka.

Narsami Narsarsuarmilu peroriartorpunga. Atuarfimmi inuit ilaasa sanngiitsutut isigisarpaannga, ajortumik pisariaannartut. Atuaqatima uparuartuleraangannga iliuusissaaleqisarnikuuvunga. Tunuarsimaarneq qimaaffigaara, maannalu tunuarsimaarneq kinaassutsinnut ilaaginnalernikuuvoq. Ulloq manna tikillugu oqaluttarput kisimiinnerooq nuannarigiga. Arfinilinnik ukioqarlunga ilaquttannit peersitaallunga ilaqutarsiaqalerama ittuutunera sakkortusivoq. Taamani avissaartitaanerput anaanama nipangiusimaannarpaa, uangalu nipaatsumik akuerinikuuara. Qanittumili nipaanneq naavoq, ajamami oqaluttuuppaanga taamani angerlarsimaffitsinni nipiliorpallaartarsimagatta atilitta unnerluutigisimagaatigut. Immaqa qatanngutikkalu pinnguarlutalu arpaqattaartaratta. Unnerluutiginninnikut maanna toqunikuupput. Ajaga oqarpoq ilaqutariinnerput sequmimmassuk Guutip pillarsimagai. Qatanngutikka marluk maanna aamma toqunikuupput. Naluara sooq Guutip taakku pillarusussimanerai.

Silaannarmiillunga siunni inuunera assilissatut ingerlalinngitsiartoq suleqatikkalu iikkat natillu imermik innarlertissimasut piialeruttorpagut. Taamani ilinniartuuvunga. Maanna sanasuuvunga ilinniarsimasoq, sivisuumillu Danmarkimi suliffissarsiortuunikuuvunga. Qinnuteqaatikka tamarmik emailinni akineqaratik

uninngaannartarput. Sanasunik amigaateqartoqarnerartaraluarpaat? Kalaallit Nunaannut uternissara aalajangiunnikuuara Danmarkimi suliffissaqanngitsinnama. Nuuttariaqarnera nuannarinngikkaluarpara, maannali inissisimaninni qaamaneq takusinnaanngilara.

Qaqortumi nakkarnerma kingorna eqqaamasaqarsinnaanera killeqalernikuuvoq, kisianni kisimiittuujuaannarnikuunera kingumut eqqamavara, tupinnanngilarli, iliuutsigummi uteqattaaraangatsigit pikkoriffigilertarpagut. Inissianniilli anilaarusuttaraluarneq allanngorneq ajorpoq. Soorlumi silammut aqqut aqquteqanngitsumut killeqqittuartoq.

Kiisami ikinngutikka ilagalugit illoqarfissiorpugut Københavnimilu imerniartarfiit assigiinngitsut alakkalaaqattaarlugit. ”Kalaalipalaanuku,” qallunaat inuinnaat ingerlanngiinnerminni oqarput. Aatsaannguummat oqarfigitippugut ”Allamut inginiaritsi. Oqaloqatigerusunngilassi.” Soqutiginngiinnarlugit imerniartarfiup kajortup silataani seqinnarimmi issiaannarpugut. Qujanartumik, kingusinnerusukkumi savalimmiormiut Sydeuropamiullu ilaserivaatigut. Suminngaanneernersugut qanorlu innersugut paaserusuppaat. Tissinakujuusappoq Danmarkimi inunni naapittakkanni inussiarnersut amerlanerit allamiuusarmata.

Qujanartumik ammima qalipaataa peqqutaalluni nikanarsarneqarpiarneq ajorpunga, qujallunimi oqarsinnaagaani. Taamak pisoqarsinnaanerami aamma killeqarpoq, inigami qimappiartarunnaarnikuuara. Ilaanni kissaatigisaraluarpara ikingutimma eqqaanniissinnaallunga, eqqarsaatilli misigissutsillu sarsuaannalertarput; kiserlioraangama piumagaluarlungaluunniit takusaqarusunneq ajorpunga.

Ilagisaqaraangama misigisimasarpunga suna tamarmi uninngasoq. Eqqarsaatsikka tammartarput misigilertarlungalu soorlu

imaqaranga.

Piffissaq kingulleq sinissuaaqattaarpunga. Imaluunniit ulloq naasarpara mobilerujoorlunga. Ullaakkut iteraangama makinnissannut oqimaappallaartutut misigisimasarpunga, imminulli eqqaaseqqittarpunga pisarnittut piniaruma makittariaqarlunga.

Uffarlunga,
Simernerit qernertut salillugit,
saaguerlunga
assiaqut taartoq peerlugu,
silaannarissarlunga,
putsumiit anillunga.

Eqqarsarpunga pisarnittut iliortarnera attatiinnartariaqarlugu. Upperaara inuk inuusoq ajunngitsumik anngussivigineqarumaartoq.

Inuuninni pisimasut putsutut ipput, naluara peqquteqarnersoq imaluunniit naamik. Nalunngilarali kingumut qiviarpiarneq ajorlunga. Suna tamaat assallugu saqqummertariaqanngilara. Nalunngilara inuuneq mallisuulli ingerlasoq, eqqarsarpungalu suna tamaat kissaatigisattut piinnarsinnaanngitsoq. Tunniutiinnarusuttarnikuuvunga, misigissuserlu taanna takkukkaangat eqqarsartarpunga aqagu ulloq nutaajusoq, immaqalu tassani nuannaalerumaarlunga.

Kinaassusera kimulluunniit takutinnikuunngilara, ilaqutannut, kammalaatinnut nalunngisannulluunniit. Ilisarisimanngilaannga. Nalunngiinnarpaat ilagigaangakkit qanoq ittuusarnersunga. Toqqorternikuungaarama Kalaallit Nunaanni oqartussaasut attaviginikuuaannga pillunga paasissutissaateqanngitsumik. Akinikuunngilakka. Nunarsuarmit, ikinngutinnit uannullu nuannaalersitsisarsimasunit immikkuulernikuuvunga. Taamatut ajunnginneruvoq, allanummi misigissutsima takutinnissai annilaangagaara, taamaasillungalu aamma ulloq unnuarlu eqqarsarpallaarujussuartariaqarnanga.
Inunnik ilagisaqarusukkaluarninnik isummakka paalernerini uisaruserlunga allamut saassaat pitsavik appippara: Shania Twainip erinarsugaa "From This Moment On", quiassuarnangajattumik asanninnermut piumasaqaatitaqanngitsumut tunngasoq.

"From this moment, I have been blessed" erinarsorpoq, uangalu anngaavunga. Misigisimasarpunga qinnutiginngikkaluarlugu illersorneqartuarlunga, naamik nalunngisarpassuakka. Toqu pinnguarigamikku Guutip pillarnikuuai. Immaqaana Guutip illersormanga suli maaniittunga. Ullorpassuit nuannersut ingerlannikuuakka, misigisalli sakkortuut kiilorpassuit nammataraakka. Inuup nammassinnaanngisaattut tonsitut misinnarsinnaasarput, taamaattorlu ilaanni malugisaarunneq oqinneruliinnartarluni. Ilaanni nukeeruttarpunga eqqarsartarlungalu misigerusutakka misigereersimallugit. Nalunngilarali taamaaliorneq akilersinnaanngitsoq. Inuuneq suli takusimanngisara siunniippoq.

Sinarsuagut kuuffik tigoriaraluarlugu itigarpunga atinnilu tummeqqat ujaqqanik sanaat takullugit. Isikkama tuffiat manngersoq sakkortoqisorlu. Qitera pukusoralu ujaqqanit aqqunartiterneqartut. Minutsi ataaseq silaannaqanngitsumi piuneq toqusimasutullu misigisimaneq ilisarnartoq. Namminermut tunneq eqqissiallannartutut misinnaannarporluunniit.

Allaqat: Ida Ingeborg Andersen
Assiliartalersuisoq: Mika Eldevig

Freja Andrea Pedersen

Sassuma Arnaa

"Drømmer du, far?

Jeg håber, du drømmer om store have, store smukke skove og marker fyldt med vildt. Jeg håber, du ligger og drømmer om lækre fisk og en stor fangst.
Eller svømmer du rundt i havet med Sassuma Aana, havets sjæl, som tager sig af dig og hvalerne, sælerne og fiskene? Sov godt, Ataata. Farvel."

Takuus Ataata - Vi ses, far

Min far står så fint i sin lille krukke på det lille bord, et stearinlys står tændt, og et billede af ham står oven på krukken. Han smiler, og rynkerne krammer hans øjne, mine øjne, mine i fremtiden rynker.
Jeg er 28 år. For en måned siden holdt jeg hans hånd, imens jeg tryglede ham om at se på mig en sidste gang: "Vil du ikke nok åbne øjnene og se på mig, far?" Kun høje bip-lyde og en rumsteren fra sygeplejerskerne var mit eneste svar. "Far, det er Freja, som sidder her, kan du høre mig?" Et klem, så hårdt de store, ophævede hænder kunne klare. Jeg kunne ikke blive ved med at sidde der, kunne ikke snakke med flere hvide kitler og lukkede øjne. Så jeg tog toget hjem igen fra Falster til København. Næste dag åbnede han sine smukke øjne og rykkede i weekenden over på en ny stue. Mandag morgen døde han. Den 6. november 2023. Mens han lå der, ønskede jeg, at han var sammen med havet og dets moder. Jeg gav mig selv en drøm – et håb om, hvor han skulle hen. Jæger, fisker, musiker, håndværkskunstner. brandmand, ven, bror, søn og far. Den gamle grønlænder, som burde være blevet meget ældre. Han gav mig mit blod, min styrke, min overlevelse, min hud, mine øjne.

"Da hans mor døde, sagde han "Så nu er hun blevet hentet," og næste dag fandt han en Qajaq dér, hvor vi nu skal sprede ham. Dér, hvor han luftede

hund hver dag i 30 år." Jeg er i gang med at holde en tale for min far. Vi står i strandjægernes hytte i Stubbekøbing. Rummet er fyldt med gamle venner, familie og en håndfuld af mine egne venner, som gerne ville komme og støtte mig. Jeg slutter af med: "Jeg håber, hun tager godt imod dig, hende, havets sjæl, når nu vi sejler ud og spreder dig. Du må hilse dem alle og give en skål. Takuss, Ataata!". Jeg forstår ikke, at jeg kunne. *Gjorde jeg lige det her? Sker det her virkelig?*

Men jeg ville gerne, talen kom som en hurtig strøm af ord, jeg skrev den på et kvarter. Alle som vil kramme, krammer jeg; alle som takker, takker jeg tilbage. Jeg flyder igennem en strøm af munde og øjne og hænder, og jeg smiler og flyder rundt i bølger af kærlighed. Strømmen sender mig af sted på en ny rejse. Danner spørgsmål, som jeg ikke har fået svar på, de bobler frem under huden. Ånder vågner i knoglerne og sender mig af sted. Jeg vil gerne lære mig selv mere at kende, jeg vil gerne lære dette gamle hav, som er bruset op indeni, at kende. Jeg ville bare ønske, at det var kommet lidt før, mens han stadig var her.

Pigen, som søgte havets moder

Jeg er seks år og sidder på en hundeslæde iført anorak, imens holder jeg min oldemors ulu, en grønlandsk kvindekniv, som jeg i dag har tatoveret på min venstre arm, ved siden af mit hjerte. Vi skal spille et lille teaterstykke om den lille pige, som søgte Sassuma Aana. Jeg er den eneste fra min folkeskoleklasse i Stubbekøbing med grønlandsk blod, og jeg er så ulykkelig over, at jeg ikke har fået hovedrollen. Jeg ville gerne have været Pani, der reddede fangsten og bygden. *Det skulle da have været mig?*

Jeg husker ikke, at vi talte så meget om min fars opvækst eller om minder fra Grønland. Jeg lærte at tælle til fem med et brændende ønske om at lære det sprog, min far ikke længere kunne huske. Som en ting, man gerne vil eje, men som er blevet væk i flytterodet fra Nanortalik til Qaqortoq til Amager, for til sidst måske at forsvinde i Nykøbing Falster. Vi sang en grønlandsk julesang hvert år om træet "Gavida, gavida, gavinjaput". Sang højt, grinede, bukkede og nejede, som det hører sig til, imens de levende lys strålede sammen med de grønlandske perler på træet.

Vi talte aldrig om at være anderledes, det er jo bare sådan, det nu engang er. Vi tog meget ud i naturen, ved havet, for her var der ro, og man kunne være sig selv. Vi spiste massevis af fisk og rejer og vildt kød. Sovs og nye danske kartofler. Flere kilo svampe, som blev samlet i naturen og endnu flere kilo raps, som vi høstede fra haven. Vi nævnte sjældent dem, som ikke længere var her, men jeg lærte tidligt, at nogle dør unge, og livet kan være barskt at leve.

Alle disse levede liv, med stemmer som ikke længere er her, var at finde, da vi pakkede min fars hus ned. Jeg fandt blandt mange ting et sælskind, en maske, en broderet pude med motiv af hundeslæde og kvinder iført nationaldragt, otte perleklokker, tre fotomapper fra Nanortalik og Qaqortoq og Nini Alices sytøjsæske. Vores lille arv lagde jeg forsigtigt ned i kasser, som blev afmærket "GRØNLAND". Alle disse stemmer, som kunne give svar på mine voksende spørgsmål.
"Hvem er jeg? Hvor er jeg? Hvor kommer jeg fra? Kan I svare mig på det?"

En fremmed i eget land

Jeg er 25 år. Vi sidder på en bodega i de sene timer, imens røg og øl danser om os. "Jamen, er Danmark ikke det bedste land, som kunne kolonisere Grønland?". Min kæreste ser arrogant på mig og fortsætter så: "...altså, hvis vi skal forestille os en anden virkelighed, så forestil dig, at det havde været Rusland eller USA?" Mine forfædre raser i min sjæl, hele mit indre gør ondt. *Hvis vi skal forestille os en anden virkelighed, kan det så ikke være en virkelighed, hvor ingen koloniserer, og alle kan beholde deres eget land!?*

Næste måned går vi en lang tur ved fjorden i Valbyparken. Jeg har lyst til at skrige og råbe. Dybe sår bliver rippet op, og jeg kan ikke svare på noget, kan ikke debattere, vil ikke og kan ikke. "Altså hold nu op, Freja - du er jo ikke undertrykt. Danmark koloniserer jo ikke engang Grønland længere. Du er altså heller ikke rigtig grønlænder, du kan ikke engang sproget? Du ligner ikke engang én. Så hvordan skulle du vide noget som helst?" Han holder mig med et fast tag om hånden, jeg kan ikke slippe, kan ikke slippe følelsen af svigt, svigt fra ham, jeg elsker, svigt fra mig selv, fordi jeg ikke kan sige ham imod. Kan ikke rive mig løs fra ham og redde mig selv. "Husk nu lige på, at jeg altså har skrevet bachelor om Grønland, så jeg ved, hvad jeg taler om." På min kind er der vådt af vrede og iskolde tårer, og jeg ryster på hovedet. Jeg lukker bare ned, lukker ned og forsvinder. Lukker ned for min stemme og mine forfædre. Når der kommer nyheder om Grønland, bliver jeg bange for, hvad han vil sige. Når andre snakker om Grønland, bliver jeg bange for, hvad han vil sige. Det spreder sig som en gift i min krop, jeg stopper med at bruge min stemme. Jeg bliver bange for, hvad andre kan finde på at sige, og hvad jeg ikke kan sige til det.
Men jeg ser også ansigter på gaden, ser ansigter i stemmerne, som ikke kan placere mig. For jeg ligner da heller ikke en dansker? Spyt, kaldenavne og undersøgende øjne vandrer over mit hår, min hud, min historie. Fremmedheden lægger sig hen over mig som et stykke stof, der blafrer hen over huden. Den lægger sig tæt om mig og klæber sig fast, hver gang jeg får de fremmedgørende spørgsmål.

For jeg ved jo ikke noget som helst.

"Du er da ikke helt dansk, vel?" "Er du ikke fra Afrika?" "Undskyld, men er du fra Brasilien?" "Du er da ikke fra Grønland?" "Det kan da ikke være rigtigt! Med det hår?" "Men hvor mange procent?" "HVOR ER DU FRA????" "Dét kan man ik' se på dig??" "Du kan da ikke kun være dansk og grønlandsk?" "Du må da stamme fra nogle af de dér" "Du må have noget af de dér i dit blod" "Har du taget en gentest?" "Du lyver, du er fra Brasilien!?" "Med det hår? Det er da ikke særlig grønlandsk, vel?" "Jamen, du er jo den eksotiske grønlænder" "Må jeg røre dit hår"

I, der genkender mig

Vi er ikke sammen længere, ham der gjorde mig så utryg og stemmeløs.
Jeg er 29 år og står på Saxogade og er i gang med at lukke caféen. En inuitkvinde kommer gående forbi mig, jeg smiler til hende og løfter øjenbrynene. Hun løfter sine øjenbryn tilbage og SER MIG. "Hav en rigtig god aften," siger hun, idet hun passerer mig. Vi har genkendt hinandens ånd, vi har set hinanden. Rørt løfter jeg én af bænkene og sætter den op på cafébordet, en lille tåre kysser min kind. Jeg smiler med en lille indånding og tænker: *Åh, det er bare det bedste, når det sker. Når jeg føler mig genkendt.* Hvis jeg ved, at jeg vil være et sted med andre inuit, fanger jeg mig selv i at sætte håret stramt op, tage perler på, huske at rynke på bryn og ansigt, krølle det sammen og smile varmt. Jeg pakker mit store hår væk og viser min tattoo frem. Jeg er bange for, at de ikke kan se, at jeg også er en af dem.

Første gang jeg besøger Nunarput Kalaallit Nunaat, er jeg 15 år. "Immuk sukkullu?" Den gamle mand kigger på mig. Vi er på slædetur, min mormor, min mor og jeg. Fjeldet er fyldt med sne, der er udsigt til indlandsisen, som smelter ud i havet. Solen skinner, og det er den smukkeste dag i hundrede år. Jeg ser uforstående tilbage på ham og stammer: "Undskyld hvad?" Han smiler tilbage og løfter øjenbrynene: "Mælk og sukker?" En varm strøm af glæde breder sig i mit bryst. *Troede han virkelig, at jeg kunne sproget? Spurgte han mig lige om det?* En følelse af at komme hjem har været her siden den første dag. En længsel, som har svømmet rundt i mit bryst letter en smule, da vi lander i Kangerlussuaq. Min længsel bliver endnu mindre, da vi sejler rundt blandt isbjerge, og solen kysser hvert et åndedrag. Den forsvinder, da vi kører til indlandsisen og træder ind på den klare is. Min længsel takker for hans spørgsmål om *immuk sukkullu*. Den vil så gerne svare og sige: "Aap, qujanarujussuaq." Den vil så gerne blive i dette magiske land med disse magiske mennesker, som vækker magien inde i mig. Min far kom aldrig hjem igen, han blev ved med at udskyde rejsen. Han skulle have været her, skulle have stået på fjeldet igen i sin fysiske form.
Måske han var bange for ikke at kunne tale sproget længere? Ikke at blive set igen? Måske råbte og skreg hans længsel, til den blot var en indre storm uden ord. Jeg ved, det var det første sted, han svømmede hen, efter vi spredte ham i vandet ved nordøstkysten til Falster. Svømmende i selskab med sine brødre, som ikke længere er her, til Sassuma Anaanas åbne favn. Videre til åndernes rige.

Hvornår er jeg grønlandsk-dansk nok?
Men jeg skal jo bare være mig, for jeg er bare mig.
Jeg er ikke noget halvt eller kvart eller halvanden, jeg er et helt menneske. Jeg er inuk. Jeg er en havfrue, jeg er salt og sukker og sovs med ribsgele. Jeg er dansk.
Jeg er smuk og god og rigtig, som jeg er.
Og nej, du må ikke røre ved mit hår.

Asavakkit Ataata - Jeg elsker dig, far

Min stemme er tilbage. Isen er smeltet, ånden er vågnet.
Min far ligger på en hospitalsseng med foldede hænder.
Han holder en lille samling af blomster, og en fjer er sat i hans hår.
Sorgen lægger sig som en lang indånding, den spreder sig i hele kroppen og hænger hen over mig. En form for lettelse hænger under den, han er ikke længere i smerte. Én efter én krammer vi hinanden og kigger på ham, taler om hans sidste dage. Det er den første døde krop, jeg har set. Ånden er strømmet ud af skallen og har samlet sig til en ny form. Han står nok derinde med os, i et sterilt rum fyldt med varme mennesker, som græder. Vi skal til at sige det sidste farvel. Min nye kæreste går hen og tager hans hånd: "Farvel Erling, hav det godt." Jeg følger langsomt efter ham og sætter mig ned, mens jeg lægger en hånd på den kolde krop. Min stemme ryster, og jeg kan næsten ikke sige noget. Helt sagte, næsten uden lyd, får jeg hvisket: "Hej Ataata, så skete det, hva'? Asavakkit." Jeg synker og kigger på de lukkede øjne, fregnerne på det gamle ansigt, jeg printer det ind i mit sind. "God rejse, papa. Farvel, takuss." Min hals er som en flod. Der sidder en stor sten og trykker på strømmen, og uden på halsen bølger vandet ned fra mine øjne. Hans øjne. Jeg kysser ham på panden og går væk fra sengen. Det er for sent til at ærgre sig over alle de ting, jeg ikke fik svar på. Dem må jeg søge et andet sted. I havet, i den del af ham, som er en del af mig, i os, der er tilbage, os, som er anderledes, os uden far.

Jeg må snakke med dem, som har det på samme måde, eller dem, som ikke har. En dag kan jeg selv svømme af sted, og der er det lige meget, for der har jeg selv fået fred.

Skrivemakker: Rikke Laursen Bjerg
Illustrator: Vibse Rakel Tang Larsen

Freja Andrea Pedersen

Sassuma Arnaa

”Ataata, sinnattorpit?”

Neriuppunga imarujussuit, orpippassuarujussuit kusanartut narsaaterujussuillu assigiinngitsorpassuarnik naasullit sinnattorigitit. Neriuppunga aalisakkat mamavissut piniarnerlu iluatsilluartoq sinnattorigitit. Imaluunniit Sassuma Arnaa, immap anersaava, ilinnut, arfernut aalisakkanullu paarsisoq, immami naloqatigiviuk? Ataata, sinilluarina. Inuulluarit.”

Ataata takuss.
Ataataga inissisimalluaqqissaarluni nerriveeqqap qaavani qummuattap iluaniippoq, naneruut ikumavoq assingalu qummuattap qaavaniilluni. Qungujulavoq, eqisalunnerisa isai eqittutut ippai, uanga isikka, siunissami eqisalunnissakka.
28-inik ukioqarpunga. Qaammat ataaseq matuma siorna assaa paaralugu uteriiserfigivara naggammik qiviaqqullunga: ”Ataata, ueriarlutit isigilaarsinnaavinga?” Kalluppallattarnerit nipituut peqqissaasullu perpalunneri kisimik akisarput. ”Ataata, Frejajuna, maaniippunga, tusaasinnaavinga?” Assai angisuut, pullattut annersinnagit sakkortuumik naqippakka. Maani issiaannarsinnaanngilanga, qaqortunik kitsilillit isillu sequnngigasut oqaloqatigiinnarsinnaanngilakka. Taamaattumik Falsterimiit Københavnimut qimuttuitsunik angerlaqqiinnarpunga. Aqaguani isini kusaqisut uisissimavai weekendimilu inimut allamut nuulluni. Ataasinngornermi ullaakkut toquvoq. Novembarip arferngat, 2023. Innanganerani imaq Sassumallu Arnaa ilagigai kissaatigisarnikuuara. Imminut takorluuisippunga – sumunnarnissaanut neriuut. Piniartoq, aalisartoq, nipilersortartoq, assassorluni eqqumiitsuliortoq, qatserisartoq, ikinngut, qatanngut, erneq ataatarlu. Kalaaleq utoqqaq utoqqalinerussaagaluartoq. Aaga, nukiga, inuuniallaqqinnera, amera, isikka tunniuppai.
”Arnaa toqummat oqarpoq: ”Tassa aatippoq,” anaanaatalu toqunerata aqa-

guani qaannamik nassaarfiani ataatama arsai maanna siarualerpagut. Ukiuni 30-ni ullut tamaasa qimmimik aneerussisarfiani." Ataatannut oqalugiarpunga. Stubbekøbingimi Standjægernes Hyttemiippugut. Ikinngutitoqqat, ilaquttat uangalu ikinngutikka arlallit tapersersuerusuttut ini ulikkaarpaat. Naggasiivunga: "Immamut avalalluta siarualerpatsigit, neriuppunga immap anersaavata tikilluaqqulluassagaatit. Inuulluaqqutikkigit tamaasa, skåleerlutillu. Ataata, takuss!" Paasisinnaanngilara sapersimanngninnakku. *Ilumut taamaalioqqammerpunga? Pisoq ilumoorpa?* Piumavungali, oqaaserpassuit sukkaqalutik takkussuummata oqalugiaat minutsit 15-it atorlugit allappara. Eqisserusuttut tamakkerlugit eqippakka, qujasut tamakkerlugit qujaffigaakka. Qanerit, isit assallu akornisigut ingerlaarpunga, qungujulallunga asanninnerujussuup maliisigut puttalaarpunga. Sarfap nutaamut angalatilerpaanga. Apeqqutinik akissutisinikuunngisannik pilersitsivoq, amima ataani puaasarput. Anersaat saarnginni iterput aallartillungalu. Imminut ilinniarnerorusuppunga, imatoqarsuaq una, ilunni mallilersimaqisoq ilikkarusuppara. Uffami suli maaniikkallarmat taamak misigilersimaguma.

Niviarsiaraq Sassuma Arnaanik ujaarlertoq

Arfinilinnik ukioqarlunga annoraaqarlunga, qimussini issiallunga aanaaqqiima ulua paarivara, ulu maanna talinni saamerlermi, uummatima eqqaani kakiortinnikuusara. Niviarsiaraq Sassuma Arnaanik ujaasisoq pillugu isiginnaartitsilerpugut. Stubbekøbingimi meeqqat atuarfianni atuaqatinni kalaalertatuaallunga inuttaq pingaarniulinnginnera aliasuutigeqaara. Paniorusukkaluarpunga piniagassanik nunaqarfimmillu annaassisoq.
Uangaasussaagaluarpoq ilaa?

Ataatama peroriartornera Kalaallit Nunaanniillu eqqaamasat pillugit eqqartuisarnerput eqqaamavallaanngilara. Ataatama oqaatsit puigorsimasai atorlugit tallimanut kisitsinissara iluunngarlunga ilikkarusunnermik ilikkarnikuuara. Soorlu pigisaq, Nanortalimmiit Qaqortumut Amagerimullu, naggataatigullu Nykøbing Falsterimut nutsernerup tukannerani tammarnikoq. Ukiut tamaasa orpik kaavikkaangatsigu kalaallisut erinarsortarpugut "Gavida, gavida, gavinjaput". Orpimmi naneruutit kalaallillu sapangaasa uilasorilanerini nipituumik erinarsorpugut, illarluta, peqquneqarnitsituut pulluta, aquilluta. Allaanerunerput eqqartunngisaannarparput, taamanimi taamaattussiaannaavoq. Pinngortitamiittaqaagut, immap eqqaani, maanimi eqqissinartumi namminiusinnaavugut. Aalisakkanik, raajanik nujuartallu neqaannik nerisaqaagut. Miseraq qallunaallu naatsiiaat nutaat. Pupiit kiilorpaaluit pinngortitami katersat, iviit equnneri naatsiivitsinniit katersagut suli amerlanerit. Akornatsinniikkunnaarsimasut eqqartorpiarneq ajorpavut, ukiukillungali ilikkarnikuuara inuusuttunik aamma toqusoqartartoq, inuunerlu ilaanni artornartaqisoq.

Ataatama illua poortoratsigu inuunerisimasat nipillu nipeqarunnaarnikut tusarsaapput. Pisatarpassuit akornanni puisip amianik nassaarpunga, kiinarpak, akiseq qimussimik arnanillu kalaallisoortunik allapalaarnilik, siarngit sapangaaqqanik sanaat arfineq pingasut, Nanortalimmiit Qaqortumiillu mappit assinik imallit pingasut Nini Alicellu matusartua mersorfinnik imalik. Kingornussassaminivut mianersortunnguamik karsinut iliorarpakka nalunaaqqutserlugillu "GRØNLAND". Niperpassuit apeqqummut alliartuinnavittumut akissutaasinnaasut. *"Kinaavunga? Sumiippunga? Suminngaanneerpunga? Akissutissaqartippisiuk?"*

Nammineq nunagisami takornartaq

25-inik ukioqarpunga. Kingusissukkut imerniartarfimmiippugut putsumi immiaaqqallu akornanni issiaarluta. "Ilami, nunap allap Danmarkiunngitsup Kalaallit Nunaat nunasiarisimasuuppagu ajornerusimassannginnami?" aappara anneruniarpasittumik isikkoqarluni oqarpoq nangillunilu: "tassami, piviusoq alla takorluulaariarutsigu, taava Ruslandi USA-luunniit nunasisoq takorluulaaruk?" Siulikka anersaanni kamattorsuupput, ilora tamarmi annernarpoq. *Piviusoq alla takorluussagutsigu, uffami taava piviusumi tassani nunasiaataasoqanngikkuni, kikkullu tamarmik nunartik pigiinnarlugu!?*

Qaammat tulliuttoq kangerlummi, Valbyparkimi, sivisuumik pisuttuarpugut. Suaartarusullungalu nilliarusuppunga. Ikit iteqisut ammarneqaqqipput, akisinnaanngilanga, eqqartuisinnaanngilanga, piumanangalu saperpunga. "Qaa, Freja, iluamik – naqisimaneqanngilatit. Kalaallit Nunaat nunasiaataajunnaareerpoq. Aamma kalaaliviunngilatit, kalaallisulluunniit oqalussinnaanngilatit? Kalaalinganngilatilluunniit. Taava qanoq isillutit ilisimasaqassagavit?" Aalajangersimasumik tasiorpaanga, iperarsinnaanngilara, asasannit sumiginnagaasutut misigineq iperarsinnaanngilara, imminut sumiginnarnera akerlilersinnaanngitnakku. Imminut avissinnaanngitnama imminut annaassinnaangilanga. "Eqqaamalaassavat Kalaallit Nunaat pillugu bacheloriliornikuugama, oqaatiginiakkakka ilisimasaqarfigaakka." Qulliit nilleqisut kamaqaqisullu ulussakkut nakkaapput, ileqimisaartorpungalu. Imminut mattutiinnassaanga, mattuteriarlunga tammarlunga. Nipera qamillugu, siulikka qamillugit. Kalaallit Nunaat pillugu nutaarsiassaqartitsivinni eqqartuisoqaleraangat aapparma oqaasertaliinnissaa annilaangagisarnikuuara. Kalaallit Nunaat pillugu inuit allat eqqartuileraangata oqaasertaliinnissaa annilaangagisarnikuuara. Timinni soorlu toqunartoq siaruaattoq, imminut nipangersiinnartalerpunga. Inuit allat oqaasertaliinnissaat uangalu nammineq oqaasertaliisinnaannginnera annilaangagisalerpakka.

Aqqusinermili kiinnani takusartakkanni, kiinnanilu oqaluttuni takusinnaasarpara inissikkuminaatsittaraannga. Ilami aamma qallunaannganngilanga? Qitserartin-

nerit, taaguutit isillu misissuisut nutsanni ipput, aminni, oqaluttuanni. Akeqqersimaarneq soorlu annoraamineq aminnut attuutilaaqattaartoq. Akeqqersimaartumik aperineqarnerit tamaasa annoraamineq nipputivittarpoq. Ilisimaqalaanngilangami.

”Qallunaaviunngilatimmi ilaa?” ”Afrikaminngaanneerpit? Aperilaa, Brasiliaminngaanneerputit ilaa?” ”Kalaallit Nunaanninngaanniinngilatit ilaa?” ”Sallunak! Nutsat taamaattut?” ”Kisiannimi qas’ procenti?” ”SUMINNGAANNEERPIT????” ”Takuneqarsinnaanngilaq??” ”Qallunaajullutillu kalaaliuguit allanit aamma akusaasimassaatit?” ”Uanngaanneersimassaatit aamma?” ”Uku aamma aaqatigisimassavatit?” ”Genitit misissortinnikuuigit?” Sallunak, Brasiliaminngaanniinnginnavit!?” ”Nutsat taamaattut? Kalaalerpasinngitsigisut?” Ilami illit allamiorpasinnermik.” ”Nutsatit attorsinnaavakka.”

Uannut ilisarisimannittuususi

Taanna uannut toqqissisimatitsinngitsoq nipangersaasorlu aappariunnaarnikuuara. 29-nik ukioqarpunga Saxogademilu cafép matunissaa piareersarlugu. Arnaq Inuk sanioqquttoq qungujuffigaara qallukkalu qullarlugit. Qalluni qullarpai TAKULLUNGALU. ”Unnussiorluarina,” sanioqqukkaminga oqarpoq. Anersaatsigut immitsinnut ilisarivugut, immitsinnut takuvugut. Killitseqqallunga issiavik takisooq nerriviup qaavanut ilivara, qullimineq ulussanni kuuppoq. Ilummut anersaarlunga qungujuppunga eqqarsarlungalu: Naa, taamaattoqaraangat nuannernerpaasarpoq. Paasineqartutut misigisarpunga. Nalunngikkaangakku inoqatima akornanniittussaallunga nutsakka sukallugit qilertarpakka, sapangaaqqanik atisisarpunga, qallukka kiinaralu atorlugit akiniartarpunga, qanilaartumik qungujuttarpunga. Nutsakka takisuut toqqorlugit qilertarpunga kakiornikkalu nuisillugit. Annilaangagisarpara taakkutuulli ittunga arajutsinialeqimmassuk.

Nunarput, Kalaallit Nunaat, siullerpaamik tikikkakku 15-inik ukioqarpunga. ”Immuk sukkullu?” Angutip utoqqap isigivaanga. Aanaga, anaanaga uangalu qimusserpugut. Qaqqaq aputeqaqaaq, sermersuaq immamut aattoq takuneqarsinnaavoq. Seqinnerpoq, misinnarluni ukiuni 100-ni aatsaat taamak silaqqitsigisoq. Paasisaqarnanga isigaara ittoqertumillu aperalunga: ”Undskyld, hvad?” Qungujuppoq qallunilu qullarlugit: ”Mælk og sukker?” Sakianni kialaaq siaruaappoq. *Ilumut isumaqaraluarpa kalaallisut oqalussinnaasunga? Ilumut kalaallisut apereqqammerpaanga?* Tikeqqaaramali ullut tamaasa angerlasimasutut misigisarpunga. Sakianni maqaasisaqartutut misigisimanera Kangerlussuaq tikikkatta oqiliallalaarpoq. Ilulissat akornisigut umiatsiarluta seqernup anersaartornivut tamaasa apaqattaarmagit, maqaasisaqartutut misiginera suli mikinerulerpoq. Sermersuarmukaratta sikulu akimut ersittoq tullarakku misigissuseq tammarpoq. Immuk sukkullu pillugit aperineqarnera qujamasuutigaara. Akerusuuikkaluarpunga: ”Aap, qujanarujussuaq.” Qujamasunnera maani nunami tupinnarluinnartumi, inuit tupinnarluinnartut akornanniiginnarusukkaluarpoq, ilunnimi tupinnarluinnartut eqeertippai. Ataataga angerlaqqinngisaannarnikuuvoq, angalanissani kinguarteqattaarnikuuaa. Maaniissimasussaagaluarpoq, qaqqameeqqilluni misigeqqissimassagaluarpaa.

Immaqa kalaallisut oqaluttarunnaarsimanini ernumagisimagaa? Takuneqarsinnaajunnaarnini? Immaqa maqaasilluni suaartaannaavinnikuulluni maqaasinera ilukkut anorersuannguunnikuuvoq oqaaseqarsinnaanngitsoq. Immami siaruaratsigu nalunngilara Falsterip avannaata kangiani sineriak siulliullugu nalulluni ornikkaa. Qatanngutini akornatsinniikkunnaarnikut naloqatigalugit, Sassuma Arnaata taliinut. Anersaat naalagaaffiannut ingerlaqqillutik.

Qaqugukkut naammattumik kalaaliullungalu qallunaajusarpunga?
Kisiannimi uangaaginnartussaagaluarpunga, uangaavungami.
Affaanngilanga, sisamararterutaanangalu ataaseq affarluunngilanga, inuuvunga ilivitsoq. Inuuvunga. Qungussutariaavunga, tarajuullungalu sukkuuvunga, miseraq ribsgelelik. Qallunaavunga.
Pinnerpunga, ajunngitsuuvunga, kukkusuunngilanga.
Naamik, nutsakka attoqqusaanngilatit.

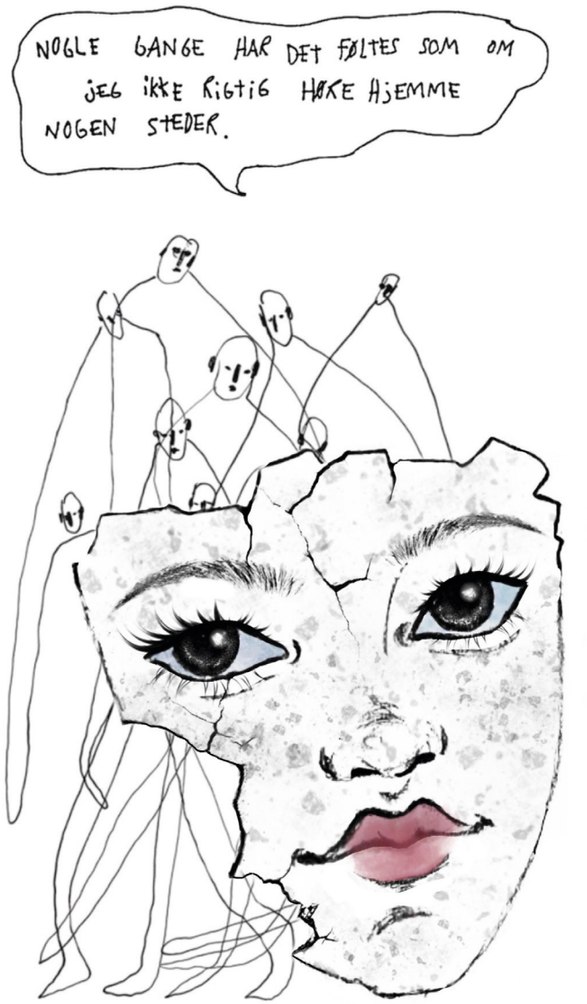
Asavakkit Ataata.

Nipera takkuteqqippoq. Sermeq aappoq, anersaaq iterpoq.
Ataataga napparsimaviup siniffiani assani paarlallugit innangavoq.
Naasut amerlanngitsut paarivai, timmissap meqqua nujaata qaanut ilineqarnikuuvoq.

Aliasunnera soorlu anersaarneq sivisooq, anersaarneq timikkut siaruaateriarluni qulinni ittoq. Oqiliallanneq aliasunnerup atinnguani qangatasutut ippoq, anniarunnaarpoq. Ataataga isigalugu ataasiakkaarluta immitsinnut eqeqattaarpugut, ullui kingulliit eqqartorpavut. Aatsaavissuaq timimik toqungasumik takuvunga. Anersaaq puuminiit anisimavoq allatullu iluseqalerluni. Akornatsinniissimassaaq, maani inimi ipeqanngivissumi, inuit kissalaartut qiasut akornanni. Naggammik inuulluaqqusilerpugut. Angutaatitaama orneriarlugu assaa tiguaa: ”Erling, inuulluarit,

ajunngikkina.” Kigaatsumik malippara ingeriarlungalu assaga timip nillertup qaanut inissillugu. Nipera sajuppoq, oqaaseqarsinnaanngingajappungalu. Nipaatsumik, nipeqanngingajattumik isussuppunga: ”Hej ataata, tassa pisussaq peqaaq, aat? Asavakkit.” Nuaga iivara isillu sequnngingasut isigalugit, kiinaani utoqqarpaluttumi milaat, ilunnut assilianngorlugit toqqorpakka. ”Papa, angalalluarina. Inuulluarit, takuss.” Toqqusaakka soorlu kuussuaq. Ujararujussuaq sarfamik unitsitsisoq kuussuup qeqqinnaani inissisimavoq imerlu isinniit ammut aniatillugu. Ataatap isai. Qaavasigut aparpara siniffillu qimallugu. Akissutisinikuunngisarpassuakka pillugit uggorsartariaaruppunga. Akissutit allami nassaariniartariaqassavakka. Immami, ataatalu assigiissutsitsinni, uatsinni qimagaasuni, uatsinni allaasuni, uatsinni ataataarunnikuni. Uattut misigisimasut oqaloqatigisariaqarpakka, imaluunniit uattut misigisimanngitsut. Ullut arlaanni uanga aamma nalullunga avalassinnaanngorumaarpunga, tassanilu soqutaannavianngilaq, eqqissereersimassaangami.

Allaqat: Rikke Laursen Bjerg
Assiliartalersuisoq: Vibse Rakel Tang Larsen

Pipaluk K. Nathansen

Akusap iluani im-minut naniniarner-mik oqaluttuaq

Kalaallit Nunaanni inunngorlungalu peroriartorpunga, marlunnilli oqaaseqar-tuuvunga: kalaallisut qallunaatullu. Meeraallunga eqqarsaatigivallaarneq ajorpara. Inuit oqaloqatigisakka apeqqutaallutik oqaatsit atukkamma nalimmassartarneri pissusissamisut isigisarpara.

Ukiualuit kingulliit ingerlanerini aatsaat maluginialernikuuara, oqaatsit atukkat allanit qanoq isigineqarnermut apeqqutaaqataasut. Kalaallit Nunaanni oqaatsit kinaassusermut atasorujussuupput Danmarkimilu isigineqarnitsinnut aamma sunniisarlutik. Danskit nalagaaffiannut atagaluarluta kalaaliusugut naligiimmik pineqarneq ajorpugut – aamma ingerlatsinermi tamanik naligiissitsisussaagalu-artumi. Ilinniartitaaneq naligiinnginnerup takussutissaasa ilagaat, Danmarkimi ilisimatusarfinnut isersinnaanermut piumasaqaatit kalaallinut ikinnerusarmata. Periuutsit ilusilersorneqarneri taamaattut eqqaasittarpaannga nagguigut oqalut-tuarisaanerpullu sumukaraluaraangatta malitsigiuarigut.

Uanga oqaatsit sakkugalugillu atassutigaakka. Silattoramali oqaatsit marluutillugit atugaraakka: uagutsinni, atuarfimmi, suliffimmi sunngiffimmilu. Marlunnik oqaase-qartuulluni perorneq uannut tunissutaavoq. Kalaallit oqaasii uannut, angerlarsi-maffinnut kinaassutsinnullu ilaapput, danskillu oqaasii matunik periarfissiisunik ammaassinikuullutik. Kalaallit Nunaanni ilinniarnertuunngorniarninnut oqilisaata-anikuuvoq, atuartitsinerummi annerpaartaa danskisut ingerlasarpoq – tamannalu il-inniartorpassuit unamminartittarpaat. Qularnanngitsumik uannut iluaqutaanikuuvoq, ilimageqaaralu siunissami arlalitsigut aamma iluaqutigiumaarlugu.

Marlunnik oqaaseqartuuneq nukiugaluartoq unammillernartoqarnikuuvoq. Ilaati-gut misigisarnikuuvunga aalajangersimasumut atassuteqarfeqarnanga. Dan-

markimeersunik ilagisaqaraangama qallunaajunnginnera malugeqqissaartarpara. Kulturini assigiinngitsuni peroriartorpugut, allaaqisunik avatangiiseqarluta. Tamanna paaseilluinnarpara 17-inik ukioqarlunga Danmarkimiikkama. Københavnimi aasarissuugaa Strøget-kkoornera eqqaamavara. Nipit sumi tamaangaanniit unngussipput – oqaloqatigiippaluk, angalarpaluk, aqquserngup killingani nipilersorpaluk. Inuppassuit sanioqquasut ilassinangalu qiviarneq ajorpaannga. Illorsuit qarmakkat qaneqalutik sanileriiaarput, peroriartorfinniillu allaaneroqaaq, tassanimi illut akuttunerullutillu inuit sanioqquasut ilassiuarput. Nunarsuarmut allamut appakaattutut misinnarpoq: ilisarnarani allanarluni, toqqissisimanartumillu angerlarsimasutut misiginanngiivilluni.

Ilaannili Kalaallit Nunaannut tulluutinngitsutut aamma misigisinnaasarpunga. Kujataani, Qaqortumi peroriartorpunga. Toqqammavittut, angerlarsimaffittut misigiuaannarnikuuara. Illut akuttupput neriusaatullu qalipaateqarlutik. Immap killinga illuliorfigineqarnerpaavoq, najugaqarfiilli qaqqanut qummut siaruaapput, ilaanni miiterinik 200-nik portussusilimmi inissisimasarlutik.

Taamaakkaluartorli "angerlarsimannginnerusutut" misigisarnera ilaanneeriarluni takkuttarpoq. Kalaallisuunerusoq oqaluttunik ilagisaqaraangama taamatut misiginerusarpunga. Amerlanertigut qallunaatut oqaloqatigisartakkannik ilagisaqartarama, kalaallisut ilitsoqqussalinnik ilagisaqarneq sungiusimannginnerusarpara, aamma oqaatsinut, kulturimut naleqartitanulluunniit ileqquunerusunut atanerusaramik. Paasinerlunnerit pinngorsinnaasarput – ulluinnarni oqaloqatigiinnermi aamma. Nalilerneqartutut misinnarsinnaavoq. Assigalugit kalaallisut kusanaffaarimmik, akunnaquteqanngitsumik oqalussinnaannginnera ajorineqarluni.

Oqaatsinik ilitsoqqussanik tamanik oqqarluttutut misigisimaneq inummut qanoq sunniuteqartarpa?

Artornarsinnaavoq. Oqaatsini tamaginni kukkuneqanngitsumik oqalussinnaaneq naatsorsuutigineqartarpoq. Imaanngilaq kalaallisut oqalukkusunngitsunga. Kalaallisut oqalukkusuppunga. Ilitsoqqussaraakka. Kalaallit oqaasii meeraaninnut, ilaquttannut angerlarsimaffinnullu attuumassuteqarput. Taamaakkaluartorli qulalertarpunga oqaatsit ataasiakkaat nassaarineq sapileraangakkit; oqaatsit akunnaquteqanngiivissumik atortussaagaluakkakka qaninni eqqunngitsutut misinnarsigaangata.

Danskit oqaasii tulluarsarlutik uanni aamma sorlaninnikuupput. Oqaatsit taakku aqqutigalugit ikinngutigiinnerit aserujuinnerpaat ilaat pinngornikuupput – ingammik ilaqutariinnerup avataani. Itisuumik oqaloqateqarniaraangama oqaatsit taakku aamma uterfigiuarpakka. Inuunerma annerpaartaani qanigisakka danskisut oqaloqatigisarakkit tassunga peqqutaasoraara.

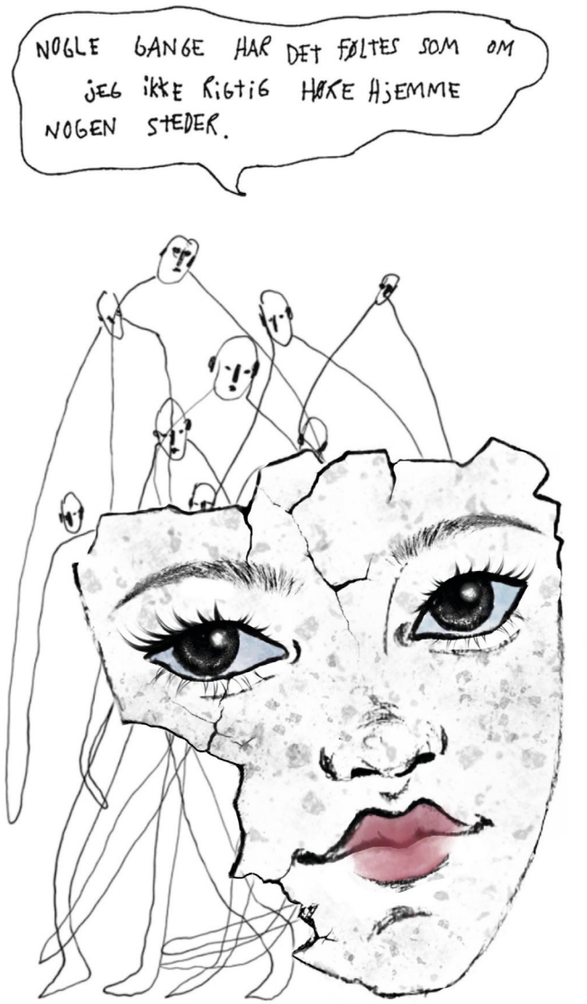
Oqaatsit marluk akornanni oqimaaqatigiissaariniartutut ilaanni misigisarpunga, ulloqartarpungalu oqaatsit avatinnguanni inissisimasutut misigalunga. Ingammik qularneq ilunniittoq silatinniit aamma misigileraangakku – marserneqarnikkut, oqaaseqarfigineqarnikkut inuttullu naapinneqarnikkut. Arlaleriarlunga misiginikuuara oqaatsikka, pissusera soqutigisakkalu pillugit inuit tupaallattartut. Soorluluunniit takorluukkaminnut sioqqutsillutik pilersinnikuusaminnut tulluartinneq ajoraat. "Kalaaliorpalaanngitsigalutit" oqartarput, imaluunniit: "Qallunaatut oqalloringaaravit." Nersualaariniartarunaraluarput, taamatulli misiginanngivippoq. Kalaallip qanoq ittuunissaanik suli naqissusiisoqartarneranut eqqaasitsissutaavoq – assiginngikkukkillu allatut isigineqalissaanga – immikkut pisassatut.

Ajortuinnaanngilaq. Kinaassusera tulluusimaarutigaara. Tupigisaqaarali kalaallinut ilimasuutit suli taamak appasitsigimmata. Inuit ilai meeqqat atuarfianni ilinniarnertuunngorniarfimmilu angusarissaarsimanera tusaraangamikku tupigusuppasittarput. Kalaallit Nunaanni ilinniarneq qaqutigoortuusutut isigalugusullusooq. Kakkagisassaasariaqanngilaq – naliginnaasutut isigineqartariaqaraluarpoq. Nunani assigiinngitsorpassuarni ilinniarnermi sapinngisamik pimoorussinissaq pissusissamisut isigineqartarpoq. Sooruna taava maani allaassava? Imaanngilaq inuiaqatima ilai "angusiguma naammaqaaq"-mik eqqarsartarmata uanga aamma anguniagakissasunga.

Paasinikuuara aalajangersimasumik pissuseqartariaqarnanga, akulerussamillu kinaassuseqarsinnaatitaallunga. Kalaallip qanoq ittuunissaanik allat naqissusiinnerat killiliisinnagit, marloqiusamik tunuliaqutaqarnera nukittorsaatigalugu akornisiuisinnaavunga. Kalaaliuvunga qallunaajuvungaluunniit-mik oqarnanga akusatut qeqqanut inississinnaavunga, akusarmi aamma namminermini nalituvoq. Immaqa Kalaallit Nunaannut Danmarkimullu tunngaannarani allamut attuumassuteqarpoq: ataatsimoorfiit assigiinngitsut appakaaffigigaluarlugilluunniit tamatta angerlarsimasutut misigerusuppugut.

Akusaanerma allaanerutikkaluarlunga kisimiitinngilaanga. Amerlaqaagut arlaatigut sumiiffinnik, oqaatsinik oqaluttuanillu assigiinngitsunik katitikkat – taamaasilluta immikkuullarissumik tamatta tunniussassaqarluta. Akusaanermami ilivitsunngortippaanga. Immaqa tassanngarpiaq angerlartutut misigilernerput aallartittarpoq.

Assiliartalersuisoq: Freja Niebuhr

Pipaluk K. Nathansen

En fortælling om at finde sig selv i blandingen

Jeg er født og opvokset i Grønland, men jeg har altid været omgivet af to sprog: grønlandsk og dansk. Som barn tænkte jeg ikke særligt meget over det. Det var naturligt for mig at skifte sprog, alt efter hvem jeg snakkede med.

Det er først i løbet af de sidste par år, at jeg er blevet bevidst om, at sprog spiller en rolle for, hvordan man bliver mødt i verden. I Grønland hænger sproget tæt sammen med identitet, og det præger også, hvordan vi mødes i Danmark. For selvom vi officielt er en del af det danske rigsfællesskab, bliver grønlændere stadig behandlet anderledes - også i systemer, der burde være lige for alle. I uddannelsessystemet viser det sig for eksempel ved, at adgangskravene til universiteter i Danmark ofte er lavere for grønlændere end for danskere. Strukturer som dette minder mig om, at vores rødder og historie altid følger os, uanset hvor vi befinder os.

For mig har sprog både været et redskab og et tilhørsforhold. Jeg har brugt begge sprog, så længe jeg kan huske: derhjemme, i skolen, på arbejdet eller i fritiden. At vokse op med to sprog har været en gave. Det grønlandske sprog er en del af mig, mit hjem og min identitet, mens det danske sprog har åbnet døre og skabt muligheder. Det har blandt andet gjort min gymnasietid i Grønland lettere, da størstedelen af undervisningen foregår på dansk – noget, som mange elever kæmper med. For mig har det været en klar fordel, og det vil helt sikkert også gavne mig i mange sammenhænge fremover.

Men selvom det at være dobbeltsproget har været en styrke, har det også rummet sine udfordringer. Nogle gange har jeg følt, at jeg ikke helt hørte hjemme nogen steder. Når jeg er sammen med nogen fra Danmark, mærker jeg tydeligt,

at jeg ikke er dansk. Vi er vokset op med forskellige kulturer og i vidt forskellige omgivelser. Det blev særligt klart for mig første gang, jeg var i Danmark som 17-årig. Jeg husker, hvordan jeg gik langs Strøget en sommerdag i København. Lydene kom fra alle sider – samtaler, trafik, musik fra gadehjørnerne. Mennesker strømmede forbi uden at hilse eller møde mit blik. Bygningerne stod tæt i rækker af mursten - helt anderledes end min hjemby, hvor husene er mere spredt, og hvor man altid hilste på dem, man passerede. Det føltes som at træde ind i en anden verden: fremmed, anderledes og langt fra den trygge fornemmelse af at høre til. Alligevel har jeg også øjeblikke i Grønland, hvor jeg oplever følelsen af ikke helt at passe ind. Jeg er vokset op i Qaqortoq, en by i Sydgrønland. Det har altid føltes som min base, mit hjem. Husene er bygget spredt rundt og har regnbuens farver. En stor del af bebyggelsen ligger nede ved havet, men bebyggelsen breder sig op ad fjeldene, helt op til 200 meters højde.

Alligevel opstår der indimellem øjeblikke, hvor jeg kan føle mig "mindre hjemme". Det sker særligt, når jeg tilbringer tid med nogen, der primært taler grønlandsk. Jeg er ofte omgivet af mennesker, som jeg snakker dansk med, og derfor kan det føles uvant, når jeg er i selskab med nogen, der taler flydende grønlandsk og har en stærkere tilknytning til sproget, kulturen eller de mere traditionelle værdier. I de situationer kan der opstå små misforståelser - selv i hverdagssamtalerne. Det kan føles, som om jeg bliver dømt. Dømt for ikke at kunne tale grønlandsk lige så flot, lige så naturligt.

Hvad gør det ved én, at man ikke føler sig god nok på nogen af sine egne sprog? Det kan være en belastning. Der kan ligge en forventning om, at man skal kunne begge sprog perfekt.

Det er ikke, fordi jeg ikke vil tale grønlandsk. Det vil jeg gerne. Det er mit modersmål. Det er sproget, jeg forbinder med min barndom, min familie og med mit hjem. Alligevel kan jeg komme til at tvivle på mig selv, når ordene ikke lige kommer til mig. Når det sprog, der burde føles som det mest naturlige i verden, pludselig virker fremmed på tungen.

Dansk har på sin egen måde også sat rødder i mig. Det er sproget, jeg har knyttet nogle af mine stærkeste venskaber på - især uden for min familie. Det er også det sprog, jeg ofte falder tilbage på i samtaler, når jeg virkelig vil nå ind til nogen. Måske fordi det er det sprog, jeg har brugt mest med de mennesker, der har stået mig nær i længere perioder af mit liv.

Nogle gange føles det, som om jeg balancerer mellem to sprog, og der er dage, hvor jeg står lidt ved siden af dem begge. Det bliver særlig mærkbart, når tvivlen ikke kun kommer indefra, men også udefra - fra blikke, kommentarer og den måde, folk møder én på. Jeg har flere gange oplevet, at folk bliver overrasket over, hvilke sprog jeg bruger, hvordan jeg opfører mig, og hvad jeg interesserer mig for. Som om det ikke passer med det billede, de havde dannet på forhånd. "Du virker slet ikke som en grønlænder," siger de. Eller: "Du taler godt dansk." Det er sikkert ment som et kompliment, men det føles tværtimod. Det føles som en påmindelse om, at der stadig findes en forestilling om, hvordan vi som grønlændere burde være - og hvis jeg ikke passer ind i den forestilling, så bliver jeg set anderledes - som en undtagelse.

Det er ikke, fordi det er en dårlig ting. Jeg er stolt af den person, jeg er. Det har bare ofte undret mig, hvorfor forventningerne til grønlændere stadig ligger så lavt. Nogle mennesker ser på mig med en slags overraskelse, når de hører, at jeg fik topkarakterer i folkeskolen og på gymnasiet. Som om det at tage sin uddannelse seriøst er noget særligt i Grønland. Det burde ikke være imponerende - det burde være normalt. I mange andre lande er det en selvfølge, at man stræber efter at gøre sit bedste i skolen. Hvorfor skulle det være anderledes her? Fordi jeg kommer fra et samfund, hvor man nøjes med at bestå og ikke stræbe efter mere?

Jeg har indset, at det måske ikke handler om at passe ind i én bestemt forestilling, men at kunne stå ved den blanding af identiteter, som jeg bærer med mig. I stedet for at lade mig begrænse af de billeder andre har af, hvad en grønlænder burde være, kan jeg bruge min dobbelte baggrund som en styrke til at bevæge mig imellem dem. I stedet for at sige enten grønlandsk eller dansk kan man stå ved begge dele som en blanding, fordi blandingen i sig selv er værdifuld. For måske handler det i virkeligheden ikke kun om Grønland og Danmark, men om noget mere generelt: at vi alle sammen leder efter et sted at høre til - også når vi bevæger os imellem forskellige fællesskaber.

At være en blanding gør mig måske anderledes, men det gør mig ikke alene. Vi er mange, der på hver vores måde er sammensat af flere steder, flere sprog, flere historier – og det er netop det, der giver os noget unikt at bidrage med. For i sidste ende er det blandingen, der gør mig hel. Og måske er det netop dér, at følelsen af at høre til begynder.

Illustrator: Freja Niebuhr

Aviaaja Korneliussen

Greenlander?

Denmark

I always grew up believing that we were in the wrong.
As we were *"alcoholic, suicidal, and drug abusers."*
I was told by the people surrounding me that everyone from my home, my family and my friends were bad people, and I was lucky to be different from them.
That I had a chance to change before it was too late.
But what was there to change?
I had everything a child would want and need in their life.
Love, peace and care.

It all became clear to me after we moved away from home to a place where the air was warmer and the ground green, though not like how it was at home.
It was green. Green without the fruit or the berries. Green without the life the animals brought – the change and passage of nature they overcame every year.

Simple and just.

It was warmer too. My skin glowed under the sun and wasn't as irritated as it was at home. I saw my people there, yet the whispers of the others lingered over their heads, burdening them with their heritage.

The pride and joy of being Inuk wasn't as bright and strong as it used to be. Suddenly, the green turned ugly. The berries, bitter. The animals, evil. The others told us there was no green to begin with. Hatred lingered in their gazes, belittling their ancestors for their beliefs and ways.

At that age, I didn't understand much of the difference that we had, the barrier of who was who, better and worse.

Us and them.

I clearly remember a project at school where we were asked to tell the story of a country and its most known explorer—the "founder".

I had my heart set on Spain. I was in awe of their culture and found their history fascinating. However, just before I started my research about the country, my teacher handed me a book about Greenland. Since it was my home, my land, I was obligated to tell a story about Greenland. About our "founder".
"You're a Greenlander, I think it'll go well with you talking about Greenland."
He addressed me.
"Greenlander."
I didn't mind the word, neither did I correct him – he was right. It was just that I had never addressed myself as such, but as Inuk, a human, a person.

I remember my classmates being grateful they hadn't been assigned Greenland. And I remember beginning to resent having it myself, following in their direction of hate and disappointment.

I hated it to fit in. The girls my age had blonde hair, light skin, green or blue eyes. Nothing of the sort I had.

I may not have looked like them, but that didn't mean I couldn't act like them.

I started to hide my identity, my heritage, so I could be just. Like. Them.

I started to change into someone I didn't know. Someone who my family couldn't recognize.

I turned into someone who wasn't me.

I started listening to the same words others before me had heard, and the words hung heavy on my mind and soul, dragging me deeper into the self-loathing.

"Be happy we saved you and not someone else."

"We did those things with the best intention."

And it stayed like that, me belittling myself and who I was, until we moved away to Greenland again, back home, but it wasn't my home anymore.

Or was it?

Greenland & Alaska

Back in Greenland, my mother pushed me to practice our culture, how to drum dance and sing, but it never really stuck until she made me apply for the Artic Winter Games Culture Delegation, in which I had low hopes of being accepted into.

I mean, what was there to accept about me? I could do nothing. I didn't know how to perform. Sure, my mom had pushed me to learn how to drum dance, but again, it didn't stick with me. All I could do was draw and design, show off my artistic skills and maybe help design something to be used at the games or perhaps a performance.
After I sent my application, I almost forgot about it. As the months passed, I went on with my life, focusing on my education. That was until my mom's close friend called me. *Why doesn't she call my mom directly?* I thought. "Congratulations Aviâja. You're one of the first ones to be accepted for the Arctic Winter Games Culture Delegation. You're going to be performing in Alaska."

I was confused, excited, yet anxious. What if I disappoint them?

I could barely fully speak Greenlandic. I had removed myself from the mindset that I was a Greenlander, and now I was suddenly thrown into the world of culture and identity. I was lost. The question rose: "Who was I?"

I was a Greenlander, right? No. I didn't have a right to be a Greenlander—I could barely speak the language! And I wasn't exactly fighting to show that I was a Greenlander.

I was *"fake."*

But I had a chance to change that. I had a chance to make good.

And that's what I did.

I practiced, made mistakes and learned.

Over the course of several weeks, we created a performance. It was rooted in mask dancing and drum dancing. It was different from what I had seen before. It was wonderful, mind blowing.

Had I really been distancing myself from this?

Kept away from expressing my culture because of shame?

Shame over who I was and came from?

It was ridiculous, I was *ridiculous*.

I changed myself to fit in and be just like the others, but then again, I was just a child.

I was just a child when people pressured me because of my culture, of who I was and could become.

"Alcoholic."

"Suicidal."

"Drug abuser."

"Greenlander."

I was just a child.

And finally, when we had finalized our performance and traveled all the way over to Alaska, I realized the difference between us and them.

They wore their culture with pride, dignity and respect, showing off their unique and beautiful culture proudly. Something I hadn't seen, something that was alien to me.

Something I was jealous of, and something I wanted to change.

I wanted that pride, that joy of being who you were born to be.

And that's what I'm still working with today: to ignore the teachings of those who speak with degradation and injustice. I listen to my elders' teachings, their stories, and carry on their knowledge to others by performing, holding speeches and creating stories of my own.

Now, when I see green, I see berries with sweet juice, I see animals nurturing their young ones, I see my ancestors, sisters and brothers. I see Inuit.

Illustrator: Hanne Højmark

Salomon Simonsen

Importeret identitet

Når jeg tænker på Grønland, så tænker jeg på den røde sol over sneen eller på et sprog, jeg forstår i hjertet. Alt det smukke og rå. Men jeg tænker også på, om jeg føler mig velkommen. Om andre måske taler om mig bag min ryg og reducerer mig til at være en person, som ikke passer ind i deres ide om at være grønlænder. Måske passer jeg ikke ind i billedet af Grønland. Den smerte er svær at bære. Det er jo som at blive slettet fra det sted, jeg elsker allermest.

"Skal du tilbage til Grønland?"

Jeg var 13 år, da jeg blev anbragt udenfor hjemmet i Danmark. Jeg havde boet i Danmark i to år, så det var stadig nyt for mig, og jeg talte kun meget lidt dansk. Jeg kan tydeligt huske, at pædagogerne stillede det samme spørgsmål, når vi snakkede i stuen eller inde på deres kontor, og snakken faldt på Grønland: "Skal du tilbage til Grønland?" Dengang forstod jeg ikke, hvad det betød, og i dag er jeg stadig i tvivl. Dengang tænkte jeg, om det mon var, fordi de var nysgerrige, eller om det var, fordi de ikke havde noget bedre spørgsmål at stille en 13-årig? Det var svært at vide, da jeg var barn. I dag tænker jeg, at det var, fordi de ikke var klar over, hvor vigtigt det var for mig at tale om Grønland på en måde, hvor det ikke handlede om at lave en plan for fremtiden, eller om ikke at tabe ansigt. Men virkelig turde tale om det.

Det var for det meste løse snakke, vi havde om Grønland. Fokus var på mentalt helbred, idet der jo ligger nogle grunde bag at blive anbragt udenfor hjemmet, som er svære for et barn at forstå. Måske skulle jeg have spurgt: "Ville det ikke være godt med en tur til Grønland?" For det var, som om ingen turde tale om det. Jeg turde heller ikke at insistere, for jeg følte ikke, det var min plads. Jeg var jo barnet.

Det føltes, som om det at tage til Grønland for dem var ligesom at vælge, hvilken farve strømper man ville have på. De fik det til at lyde sådan, men jeg tvivler på, at de mente det sådan. Det er for sent at spørge nu. Jeg ville ønske, at jeg kunne, for jeg ønsker ikke at fremstille dem på en forkert måde. Især fordi mit forhold til pædagogerne i sin tid kom af, at jeg var anbragt, er det svært at forestille mig at tale med dem i dag. Jeg ville have en masse at spørge om, som jeg har tænkt over, siden de kendte mig. Men måske er spørgsmålene til mig selv, mest af alt.

Jeg er ikke i kontakt med dem længere. Ikke fordi jeg ikke har haft behov for svar, men fordi det først var efter, jeg flyttede derfra, at det for alvor gik op for mig, hvor meget af det negative syn på grønlændere, jeg havde med mig derfra, var noget, jeg ubevidst havde overtaget fra netop pædagogerne. Det er ikke noget, jeg længere kan stå inde for. Jeg har været nødt til at aflære de forestillinger og i stedet finde tilbage til en stolthed over at være grønlænder – noget, som burde have været næret, ikke nedbrudt.

Jeg må erkende, at det stadig kan føles forkert ikke at vide, om jeg vil bo i Danmark eller i Grønland på grund af bostedets måde at tale om det på. Vi spillede fodbold på fodboldbanen i baghaven, brætspil i stuen eller var sammen på uforpligtende måder. Men jeg kunne godt have brugt, at nogen sagde: "Du finder ud af, hvad du vil. Det skal du ikke vide nu. "Lad tiden gå."

Andreas var den eneste, det fungerede at snakke med om Grønland. Han var meget bevidst om, at alle skulle behandles lige, og at det var helt okay, at nogle havde behov for mere end andre. Han var den eneste, der var så god til at vise interesse i og forståelse for os, der var på bostedet, at han kunne lave sjov – ikke på den småracistiske måde, som gjorde ondt. De andre pædagoger prøvede, men de kunne ikke slippe deres fordomme, derfor var det svært at se det sjove i deres sjov. Andreas var en stor bamse med skæg og tatoveringer.

Pædagogerne sådede tvivl om vigtigheden af den årlige tur til 'Grønland i Tivoli' i København med min familie. Pædagogerne mente ikke, at det var det bedste for mig at se dem. De var ikke glade for at tale om de ting, som de ikke var uddannede til, men alligevel mente de, at Tivoli-turen i København var skidt.

Det var Maja, min reservemor, der en dag spurgte: *"Hvorfor bruger du energi og tid på at være splittet? Hvad gør det godt for dig? Det behøver ikke at være enten eller."* Det var en helt ny måde for mig at se verden på. Jeg havde brugt næsten al min tid i Danmark på at bekymre mig om, hvad jeg skulle vælge. Her – for første gang – var der én, der virkelig forstod. Én, der så min splittelse for,

hvad den egentlig var: et umuligt valg. Ikke noget, jeg skulle "løse" for at passe ind i Danmark. For hvorfor skal jeg overhovedet vælge? Jeg er jo vokset op begge steder. Og jeg bærer på en kærlighed til dem begge – forskellig, ja, men lige ægte. Jeg sørger over ikke at kunne tage hjem, fordi jeg er trans. Men jeg nægter at give slip på håbet. Jeg husker at minde mig selv og andre om, at vi ikke er alene. Det er til tider, som om der ikke er plads til den, jeg er, hverken i Danmark eller Grønland. Følelsen af at flyde mellem steder uden helt at høre til nogle steder. Men jeg nægter at forsvinde i den tankegang. Jeg bærer mit sprog, min kultur og min identitet i kroppen – og ingen kan tage det fra mig, og jeg har selv importeret min identitet fra Grønland til Danmark. Det har taget sin told - hvad så?

Mit nye hjem lidt uden for Skovby?

Indtil jeg fyldte 18 boede jeg et sted, der hed Lindeholt. Det var en gård uden for Skovby. Når man kørte ind ad indkørslen, lå der en sten, hvor navnet stod malet på. Jeg kan se det for mig, selvom jeg sjældent tænker på det. Bag de aflange gårdbygninger kunne man ane kanten af et fodboldmål, en trampolin, og man kunne se henover græsset omme i den store have. Jeg boede nede i kælderen i den midterste bygning. Jeg var den eneste grønlænder på Lindeholt. Derfor følte jeg, at jeg havde et ansvar for at fortælle om Grønland, når pædagogerne spurgte til det. I virkeligheden følte jeg nok et ansvar, ikke over for pædagogerne, men over for mig selv og for mit hjemland. Når fordomme kommer på bordet, bliver snakken en anden. Samtalen mellem to mennesker bliver til en samtale inde i to menneskers hoveder.

Det var først, da jeg var 16, at jeg lærte, hvad det vil sige at være transkønnet. Go' morgen Danmark kørte en weekendmorgen på fjernsynet i stuen. Efter jeg havde spist morgenmad, var en transkønnet gæst i programmet. Det var først her, jeg fandt ud af, at det at være transkønnet var en ting. Jeg begyndte i hormonbehandling i Danmark, og det stoppede mig fra at kunne flytte hjem. Igen kunne jeg pludselig mærke, hvor vigtig min relation til mit hjem, Grønland, var, og hvor svært det var at tale om.

Fordi jeg var så ung, var det svært at forsvare mig. Forsvare mit behov for at høre til, som er grundlæggende for at have det godt – fordi den omvendte følelse er at være udenfor eller udelukket. Pædagogerne fik ikke altid de svar, de fortjente. Jeg fik ikke de svar, Grønland og grønlændere fortjente. Jeg er opvokset med, at man skal respektere danskere. Så måske gjorde jeg bare dét. Selvfølgelig blev jeg sur og ked af det indeni. Men et barn gør aldrig noget galt i at være stiltiende til stede. De voksne fortalte, hvad der var bedst for mig, og

det var, at jeg blev boende i Danmark og tog ferier i Grønland, når jeg var blevet voksen en gang. Efter noget tid stoppede de med at spørge mig og begyndte at sige, hvad de mente var bedst. Når de sagde: "Du har vænnet dig til at bo i Danmark", sagde jeg dem ikke imod. Det tror jeg, de færreste børn ville. Det har intet med nationalitet at gøre, men at voksne er en autoritet, der kan definere, hvad der er vigtigt. Oveni det var de danskere, repræsentanter for en fremmed kultur, hvis perspektiv jeg måtte lære at forstå. Jeg lærte meget af de voksne omkring mig, men jeg lærte ikke det helt grundlæggende i at være til stede som mig selv. Det var ligesom om, jeg var sat der, uden at høre til. Jeg gik stadig i t-shirt om vinteren, så nej, jeg havde ikke vænnet mig til at bo i Danmark. Og hvorfor siger de så, at jeg har vænnet mig til at bo i Danmark? Der må være en grund til at sige det.

Det var, som om Danmark var "det gode" og Grønland var "problemet", og jeg skulle passe ind i det narrativ, selv hvis det betød at opgive noget, jeg holdt af. Jeg følte mig splittet. I Danmark blev jeg spurgt om, hvornår jeg skulle hjem. Når jeg talte med familie i Grønland, spurgte de også, hvornår jeg kom hjem. Men jeg vidste ikke, hvad hjem egentlig var. Jeg var stadig et barn og blev pludselig gjort ansvarlig for at vælge mellem to verdener. Og det var ikke klart, hvorfor der var tale om to forskellige verdener. Det er stadig lidt uklart.

Importeret identitet

Der var ikke nogen omkring mig i skolen, jeg kunne spejle mig i. De andre elever var meget danske. Jeg udtalte "rød grød med fløde" som en, der har boet i Danmark hele sit liv, men børnene grinte alligevel. De lyttede til Nik & Jay, og jeg lyttede til Julie Berthelsen. Hun var en, jeg kunne spejle mig i. Jeg tror, at mange ikke er klar over, at de også ville kunne spejle sig i hende.

Jeg følte mig alene og synlig på en måde, jeg ikke selv havde valgt. Når noget handlede om Grønland, blev alle øjne rettet mod mig. Det føltes, som om jeg skulle repræsentere et helt land, selvom jeg var et barn, der bare prøvede at passe ind. Da jeg startede i skole, læste min dansklærer en novelle højt. Der var en grønlænder i novellen. Og da jeg var den eneste grønlænder, kiggede hun på mig og spurgte: "Bliver du i Danmark, eller skal du snart hjem?"

Når en lærer spurgte mig foran hele klassen, om jeg skulle "hjem", blev der udøvet en magt. Det var ikke bare en uskyldig kommentar. Det placerede mig udenfor resten af børnene, et sted jeg ikke vidste, jeg var – som om jeg var en midlertidig gæst, der ikke hørte til. Sproget var og er det, der fortæller, hvem der er "rigtigt" dansk, og hvem der er "på besøg". Som barn vidste jeg slet ikke, hvordan jeg skulle reagere på at blive sat i centrum på den måde. Jeg ville ønske, jeg havde svaret: "Hvorfor spørger du om det foran hele klassen? Jeg er bare et barn, og jeg ved det ikke. Er det ikke nok, at jeg er her nu?" Sådan var jeg ikke. Kynisk, kold og kontant – kald det, hvad du vil. Ville hun have stillet samme spørgsmål til en, som kom fra Sjælland? Ville hun forstå usikkerheden i at tale anderledes, være anderledes – og støtte?

Store frustrationer og store spørgsmål

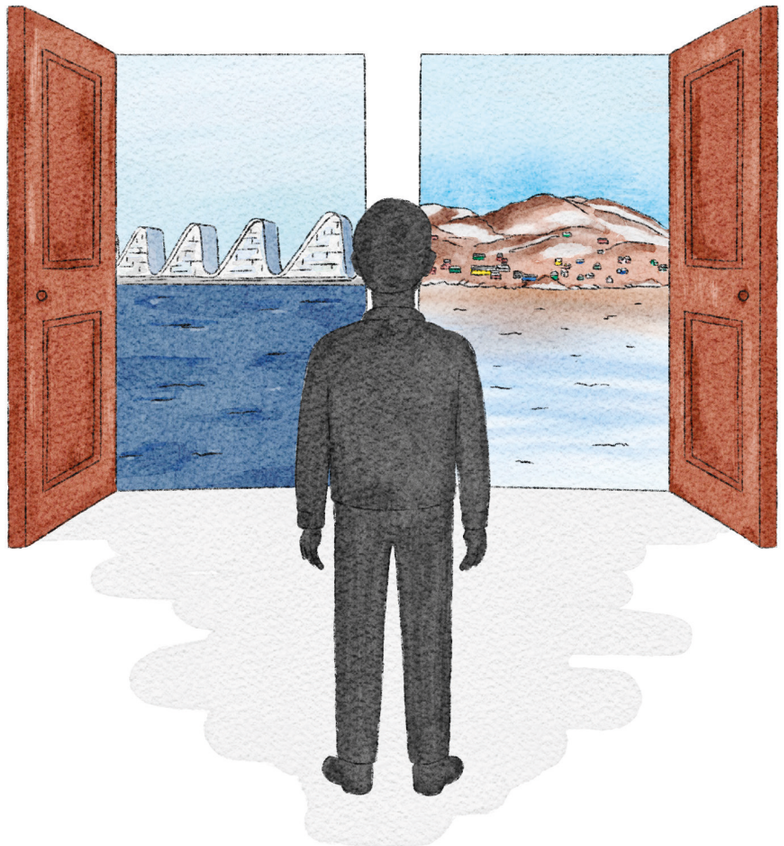
Jeg tænker tit på, at vi ikke ved, hvordan vi skal behandle hinanden. Vi ved ikke, hvordan vi skal lytte uden at forsvare os selv. Hvordan vi skal se hinanden uden at dømme. Hvordan vi skal rumme hinandens smerte uden at gøre den til vores egen. Vi er blevet så vant til at reagere, at vi har glemt at være til stede.
Jeg mærker det hele tiden, spændingen mellem Grønland og Danmark. Mellem os. Vi ved ikke, hvordan vi skal behandle hinanden. Vi taler forbi hinanden, ikke bare med ord, men med kroppe, med blikke, med fravær. Vi misforstår tavshed som samtykke, vrede som utaknemmelighed og smerte som svaghed. Vi har aldrig lært hinandens sprog, ikke det sproglige, men det menneskelige.

Det handler ikke bare om fortid. Det handler om, hvordan vi stadig kigger på hinanden i dag. Danmark ser Grønland som noget, det ejer eller skal redde. Grønland ser Danmark som noget, der tog og stadig tager. Vi har ikke lært at være i øjenhøjde. Vi har lært at tåle hinanden. Det er ikke nok. Vi må lære at møde hinanden, menneske til menneske.

Når vi møder hinanden med oprigtig interesse og respekt uden at tage gamle forestillinger og magtbalancer med os ind i rummet, så har vi mulighed for at se hinanden, som vi virkelig er. Ikke gennem et filter af historie, stereotyper eller forventninger, men som mennesker med egne erfaringer, drømme og sårbarheder.

Det kræver, at vi tør give slip på behovet for at have ret og i stedet prøver at forstå. At vi tør lytte uden at afbryde, uden at dømme. Først når vi er villige til at høre hinandens virkeligheder, kan vi skabe noget, der ikke bare gentager gamle mønstre.

Skrivemakker: Lucas Qvistgaard Geertsen
Illustrator: Nanna Klich

Salomon Simonsen

Kinaassuseq eqqussaq

Kalaallit Nunaat eqqarsaatigigaangakku seqineq aappaluttoq aputip qulaatungaaniittoq oqaatsillu uummatinni paasisinnaasakka eqqarsaatigisarpakka. Kusanartut naakkittaasinnaasut tamaasa. Tikilluaqqusaanerlungali aamma eqqarsaatigisarpara. Inuit inguttarneraannga, eqqortumik kalaaliusutut isiginanga nalikinnerulersittarneraannga. Immaqa Kalaallit Nunaannut tulluanngilanga. Anniaat taanna nammassallugu artornarpoq. Misigisimanarpormi sumiiffimmiit nuannarinerpaasamiit peerneqarluni.

"Kalaallit Nunaannut utissavit?"

13-inik ukioqarlunga Danmarkimi angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarpunga. Ukiut marluinnaat Danmarkimi najugaqarnikuugama suna tamaat suli nutaajusutut misinnaqaaq, qallunaatoorpiarsinnaanngilangalu. Eqqaamaqqissaarpara pædagogit inimi imaluunniit allaffimmi oqaloqatigigaangakkit Kalaallit Nunaat eqqartorneqaleraangat apeqqutinnaavat taannaajuaannartoq: "Kalaallit Nunaannut utissavit?" Taamani qanoq isumaqarlutik aperisarnersut paasisarnikuunngilara, ullorlu manna tikillugu nalornisarlunga. Eqqarsartarnikuuvunga immaqa alapernaallutik aperisartut, imaluunniit 13-inik ukiulimmut apeqqutissaaleqillutik taamak aperisarnersut? Meeraagama iluamik paasilluarsinnaanngilara. Ullumikkut ilimagaara taamani pædagogit paasinngikkaat Kalaallit Nunaat eqqartorusukkiga siunissamik pilersaarusiornissaq, imaluunniit ataqqineqarunnaarnissamik ernumanera samminngikkaluarlugit. Itisuumik eqqartuinissamut qununata oqaloqatigiilluta.

Kalaallit Nunaat pillugu itisuumik eqqartuineq ajorpugut. Eqqarsartaatsikkut peqqissuunermut tunnganerusarput, angerlarsimaffiummi avataanut inissiisarneq peqquteqarpoq meeqqamut paasiuminaasinnaasumik. Immaqa aperisimassa-

galuarpunga: ”Kalaallit Nunaannukalaarnissaq immaqa pitsaassagaluarpoq?” Misiginarpormi eqqartornissaa saperrakkaat. Kimigiisernissara uanga aamma saperpara, misigisimanngilangami taamaaqqusaallunga. Meeraannaavungami. Kalaallit Nunaannut angalanissaq eqqartuleraangamikku soorlu alersit atisassamik qalipaataat sorliussanerinik eqqartuisut. Taamak nipilimmik eqqartuisaraluarlutik piaarisarsarsimagunanngillat. Massakkut aperisinnaajunnaareerpakka. Apererusukkaluarpunga, kukkusumimmi eqqartornissai kissaatiginngilara. Ullumikkut pædagogit oqaloqatiginissaat takorloorpiarsinnaanngilara, taamanimi immitsinnut attaveqarnerput angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarninnut tunngavoq. Apeqqutigerusutakka eqqarsaatinniinnikut amerlaqaat, ilisarisimanikuuaanngami. Apeqqutit uanga akisassarinerugunaraluarpakka.

Akissutit paaserusukkaluarlugit attaveqarfigiunnaarnikuuakka, ilami nuukkama aatsaat paasillualernikuuara pædagogit kalaallinik isiginnittariaasii pitsaanngitsut, sianiginngisannik aamma pigiliussimallugit. Taamak misigiunnaarnikuuvunga. Takorluukkat pigiliussimasakka iperarniarsarisariaqarsimavakka kalaaliuneralu tulluusimaarutigeqqilerlugu – tulluusimaarneq nungusarneqarani inerisarneqartussaasimagaluartoq.

Nassuerutigisariaqarpara najugaqarfiginikuusama eqqartuisarnikuunera peqqutaalluni Danmarkimi Kalaallit Nunaanniluunniit najugaqarusunnerlunga suli nalullugu, nalornineralu kukkusutut misinnarpoq. Naatsiivimmi arsaattarfimmi arsaattarpugut, inimi tammuunik pinnguaateqartarlutalu peqatigiittarluta. Imalu oqarfigitinnissara amigaatiginikuuara: ”Sorusunnerlutit paasissaqqaarpat. Massakkut paasisariaqanngilat. Piffissap takutikkumaarpaa.”

Andreas kisiat Kalaallit Nunaat pillugu eqqartueqatigisinnaanikuuara. Kikkut tamarmik naligiimmik pineqarnissaat taavalu meeqqat ilai pisariaqartitsinerusut inissaqartinneqarnissaat eqqumaffigisarnikooqai. Kisiartaalluni uagutsinnut najugaqartuusunut soqutiginnilluarlunilu paasinnilluartangaarami tissisaarisinnaasarpoq – annernanngitsumik nikanarsaasumiunngitsorlu. Pædagogit allat misiliisaraluarlutik isummatik pigiliutiinnakkatik iperarsinnaaneq ajoramikkit, quiasaarigaangamik tissinarneq ajorput. Andreas bamserujussuuvoq umilik kakiorninillu ulikkaartoq.

Pædagogit Københavnimi ukiumoortumik ”Grønland i Tivoli”-mi ilaqutakkalu peqataasarnitta pingaassusaanik nalornisilertarpaannga. Pædagogit isumaqarput ilaqutamma takunissai uannut iluaqutaanavianngitsoq. Ilinniakkaminni sammisimanngisatik eqqartorusunneq ajorpaat, taamaakkaluartorli Københavnimut Tivorleriarnissara pitsaanngitsutut nalilertarlugu.

Anaanarsiama Majap ullut ilaanni aperinikuuaanga: ”Sooruna nukipparujussuit piffissarujussuarlu atorlugit avissaartuuttutut misigisimasutit? Iluaqutissartai suugamik? Imaanngilaq ataasiinnarmik qinersisariaqartutit.” Silarsuaq nutaarluinnaq ammarpoq. Danmarkimiinnera tamangajaat suna qinissanerlugu ernummatiginikuuara. Maannali – siullerpaamik – paasineqarluarpunga. Avissaartuunerup suunera takuaa: imaaliallaannaq qinersisoqarsinnaanngitsoq. Danmarkimi nalimmassalluassaguma ”aaqqeqqaarnissara” pisariaqanngitsoq. Soormi qinersissagama? Kalaallit Nunaannimi Danmarkimilu peroriartorpunga. Nunat taakku asannissuseqarfigaakka – assigiinngitsutigut, aap, kisianni naligiimmik. Inunnguuserinngisannik suiaassuseqarnera peqqutaalluni angerlarsinnaanngineera aliasuutigaara. Neriuulli iperarusunngiivippara. Imminut eqqaasillungalu allanut eqqaasitsissutiginiartarpara kisimiinnata. Ilaanni misigisimanartarpoq kinaassusera inissaqartinneqanngitsoq, Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu. Misigisimanartarpoq sumiiffiit marluk akornanni puttalaarujoorluni, iluamillu nunasisinnaanani. Eqqarsartaatsimili tassani pujorsiorujoornianngilanga. Oqaatsikka, piorsarsimassusera kinaassuseralu timinni nammappakka – kialuunniit arsaarsinnaanngilaanga, nammineerlungami kinaassusera Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut eqqunnikuuara. Akitsuuteqarnikuuvoq – soormi?

Skovbyp avatinnguani angerlarsimaffittaara?

18-iliinnissama tungaanut Lindeholtimik taaguutilimmi najugaqarnikuuvunga. Skovbyp avatinnguani naasorissaasut illoraa. Isaaffianut sangugaani taaguut ujaqqami qalipassimavoq. Akuttusuumik eqqarsaatigisaraluarlugu takorloorsinnaavara. Naasorissaasut illuisa takisuut tunuanni, arsaattarfiup måliata sinaa trampoliinalu takuneqarsinnaapput, aamma naatsiiverujussuup ivigai qarsullugit isikkivik ersippoq. Illup qiterliup kiileriani uanga najugaqarnikuuvunga. Lindeholtimi kisiartaallunga taamani kalaaliuvunga. Taamaammat pædagogit Kalaallit Nunaat pillugu aperigaangata oqaluttuunissaannik akisussaasutut misigisarnikuuvunga. Eqqarsaatigilluarukku akisussaaffik uannut nunannullu tunnganerusoq ilimagaara, pædagoginuunngitsoq. Isummat pigiliutiinnakkat eqqartorneqaleraangata oqaloqatigiinneq allanngortarpoq. Inuit marluk akornanni oqaloqatigiinneq, inuit marluk qarasaasa iluanni oqaloqatigiinninngortarpoq.

Aatsaat 16-inik ukioqalerama inunnguuserinngisamik suiaassuseqarneq pillugu paasisaqarpunga. Sapaatip akunnerata naanerani ullaakkut Go’morgen Danmark inimi fjernsynikkut aallakaatippoq. Ullaakkorsioreertunga inunnguuserinngisaminik suiaassusilik aallakaatitami pulaartuuvoq. Tassani aatsaat paasivara inunnguuserinngisamik suiaassuseqartoqarsinnaasoq. Danmarkimi hormoninik nakorsaatitortalerpunga taamaasillungalu nunannut utersinnaajunnaarlunga.

Angerlarsimaffinnut Kalaallit Nunaannut attaveqarnerma pingaassusaa aasit malugaara, eqqartornissaalu qanoq ajornartiginersoq.

Inuusoqigama imminut illersornissara nalunaqaaq. Arlaannut akuusutut misiginissannik pisariaqartitsinerma illersornissaa, ilami ajunnginnissannut pingaaruteqaqimmat – akerlinganimmi misigineq tassaavoq avataaniittutut peqataatineqanngitsutullu misigisimaneq. Ilaanni pædagogit akissutit pissarisatik pineq ajorpaat. Uanga, Kalaallit Nunaat kalaallillu akissutit pisariaqartitagut pineq ajorpagut. Peroriartorninni ilinniartinneqarpunga qallunaat ataqqissagikka. Taava immaqa taamaaliuinnarsimasunga. Ilunni soorunami kamallungalu aliasuttarpunga. Meerarli oqaasertaliinani akuuginnartoq ajortuliorneq ajorpoq. Inersimasut oqarfigisarpaannga uannut suna ajunnginnerpaanersoq, tassaavorlu Danmarkimi najugaqaannarlunga ullut ilaanni inersimasunngoruma Kalaallit Nunaannut feeriartassasunga. Piffissap ingerlanerani aperisarunnaarlutik qanoq isumaqarnerlutik oqaatigiinnartalerpaat. Oqaraangata: ”Danmarkimi najugaqarneq sungiuppat,” akerlilerneq ajorpakka. Meeqqat amerlanerpaat akerliliinavianngillat. Inuiaassusermut tunnganngiivippoq, inersimasulli suut pingaarnerinik oqartussaasuseqarnerannut tunngalluni. Aamma eqqaamassavarput qallunaajusut uanga takornarluinnakkannik, ilinniartariaqakkannik isiginnittaaseqarlutillu kulturillit. Inersimasut inuuninniittut sorpassuarnik ilinniartippaannga, uangarpiaallungali inooqataanissannut tunngavissannik ilikkartinngilaannga. Soorluluunniit akuutinniarnanga inissiinnaraannga. Taamani suli ukiukkut tujuuluaraqartarpunga, naamik, suli Danmarkimi najugaqarneq sungiunnikuunngilara. Soormiuna taava oqartartut Danmarkimi najugaqarneq sungiunnikuusimagiga? Peqquteqarsimassaaq.

Misiginartarnikuuvoq Danmark ”ajunngitsuusoq” Kalaallit Nunaallu ”ajoqutaasoq”, uangalu tassunga erligisannik iperaasariaqassagaluarumaluunniit tulluarsartariaqartunga. Avissaartuuttutut misigisimavunga. Danmarkimiikkaangama aperineqartarpunga qaqugu angerlarniarnersunga. Ilaquttakka Kalaallit Nunaanniittut oqaloqatigigaangakkit aperisarpaannga qaqugu angerlarniarnersunga. Angerlarsimaffilli suunersoq nalusutut ippara. Meeraannaallunga aali silarsuit assigiinngitsut marluk akornanni qinersinissannik piumaffigineqarpunga. Silarsuit assigiinngitsut marluk eqqartorneqarnerat paasiuminaannikuuvoq. Ulloq manna tikillugu paasiuminaappoq.

Kinaassuseq eqqussaq

Taamani atuarfimmi inunnik tarrarsorfissaqanngiivippunga. Atuartut qallunaajoqaat. ”Rød grød med fløde”-mik oqaraangama soorlu inuunera tamaat Danmarkimi najugaqarnikoq, meeraqatimali illaatigiuarpaat. Nik & Jay tusarnaartarpaat, uangalu Julie Berthelsen tusarnaartarpara. Juliemi tarrarsorfigisinnaavara. Eqqarsartarpunga inuppassuit aamma tarrarsorfigisinnaagaluarlugu nalorrakkaat.

Kisimiittutut misigalungalu uanga nammineq qinigarinngisannik isigineqartutut misiginikuuvunga. Kalaallit Nunaannut tunngasumik eqqartuisoqaleraangat kikkut tamarmik qiviartarpaannga. Misigisimanikuuvunga nunarujussuaq kisima takutittussaallugu, uffa taamani meeraannaasunga inissaqartutut misigerusuttoq. Atualerama ilinniartitsisora oqaluttualiaaqqamik atuffassivoq. Oqaluttualiaaqqami kalaaleqarpoq. Kalaalertatuaagama qiviariarlunga aperivoq: ”Danmarkimiiginnassavit, imaluunniit angerlangajalerpit?”

Ilinniartitsisup atuaqatikka tamarmik tusaasut aperimmanga ”angerlarniarnersunga”, pissaanermik atuivoq. Ajunngitsuinnarmik eqqarsarluni aperinngilaq. Meeqqat avataannut inissippunga, naluaralu sumiinnersoq – soorlu uanga utaqqiisaasumik tikeraaq maaniittussaanngitsoq. Ulloq manna tikillugu oqaatsit tassaapput kiap ”eqqortumik” qallunaajuneranik taavalu kiap ”tikeraajuneranik” oqaluttuartut. Meeraallunga taamatut qiterpiaanut inissinneqarnera qanoq qisuariarfigissanerlugu naluuittarnikuuara. Ima akisimassagaluarpunga: ”Sooruna atuaqatima saanni taamatut aperivit? Meeraannaavunga, naluara. Maaniinnera naammanngila?” Taamaattuunngilangali. Misigittaatsoq, nillertoq isertuanngitsorlu – qanorsuaq taarusukkukku tassa illit. Sjællandimeersumut taamak aperisimassagaluarnerpa? Allatut oqaluttarlunilu pissuseqarluni nalorninartuusoq paasisinnaassagaluarpaa – tapersersuillunillu?

Erloqerujussuarnerit apeqquterujussuillu

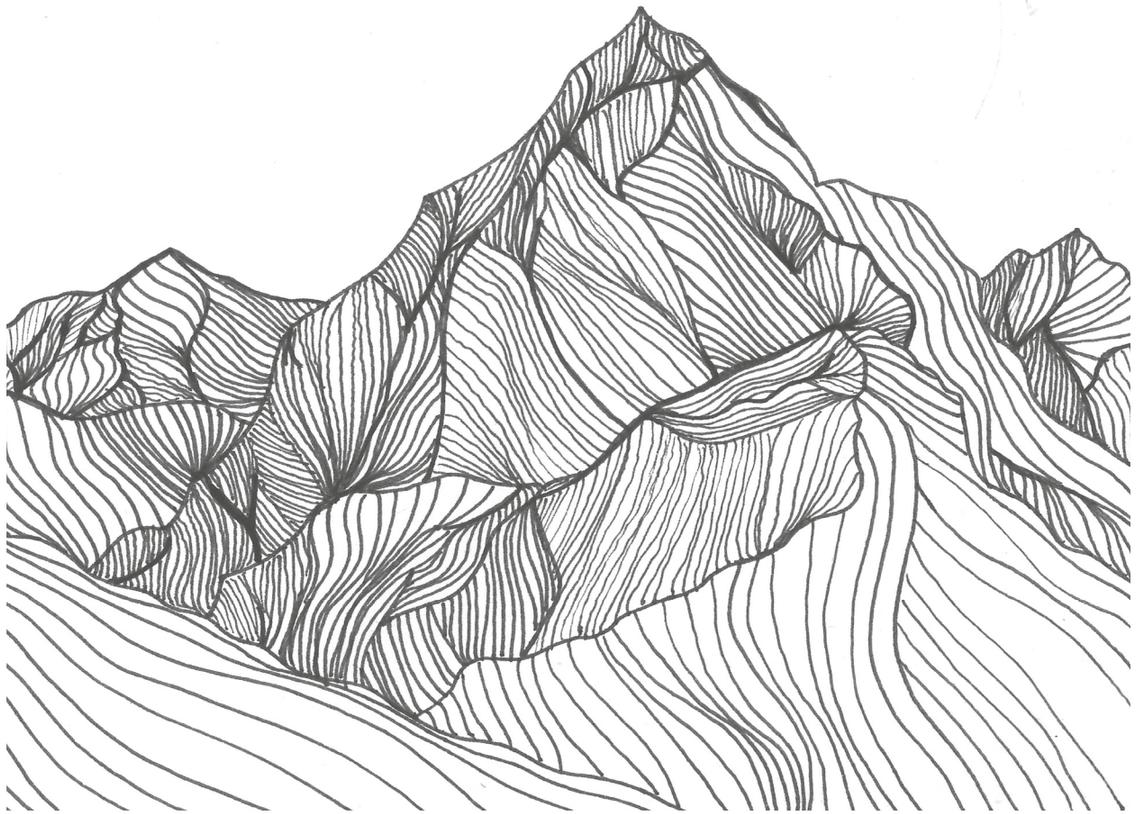
Eqqarsaatigillattaasarpara immitsinnut qanoq pissuseqarfigissanerluta nalusaripput. Naluarput qanoq isilluta imminut illersornata tusarnaarsinnaanerluta. Qanoq isilluta immitsinnut isigisinnaanerluta nalilersuinata. Qanoq isilluta allat anniaataat nammineq anniaatigilernagit inissaqartissinnaaneripput. Qisuariarnissarput sungiunnikuungaaratsigu najuunnissarput puigornikuuarput.

Kalaallit Nunaata Danmarkillu pissanganartorsiorfii malugiuaannarpakka. Uagut akornitsinni. Naluarput qanoq immitsinnut pissusilersorfigissanerluta. Paatsooqatigiilluta oqaloqatigiittarpugut; oqaatsit atuinnarnagit aamma timitsinnik, isitsinnik peqannginnitsigullu oqaloqatigiinnitsigut. Oqaaseqannginneq akuersinertut, kamassaqarneq qujasuinnertut anniarnerlu sanngiinnertut paasisarparput. Oqaloqatigiissinnaaneq ilikkarnikuunngilarput; oqaatsinut tunnganngitsut, inuppalaarnermulli tunngasut.

Pinikut kisiisa pineqanngillat. Ullumikkut immitsinnut isiginnittariaatsitsinnut tunngavoq. Danmarkip Kalaallit Nunaat pigisutut annatassatulluunniit isigaa. Kalaallit Nunaat Danmark tigooraasimasutut sulilu tigooraasutut isigaa. Naligiilluta isiginissarput ilikkarnikuunngilarput. Immitsinnut sapinnginnissarput ilikkaannarnikuuarput. Naammanngilaq. Naapiffeqartariaqarpugut, inummiit inummut. Soqutiginnivilluta ataqqinnillutalu naapikkaangatta, isummat pigiliutiinnakkat pissaaneqarniunnerillu qimallugit, namminiussuserput ilumoortoq atorlugu, immitsinnut takunissatsinnut periarfissaqalissaagut. Oqaluttuarisaanerput, isummagut nutaartaqanngitsut naatsorsuutigullu puigulaarlugit, inuttut misilittagalittut, takorluugalittut misigissusilittullu immitsinnut isigaluta.

Tassunga killissagutta ilumoorusunnersuatta iperalaarnissaanut sapiiserluta paasinninniarnissarput pisariaqarpoq. Sapiiserluta qalleraagata nalilersuigatalu tusarnaarluta. Aatsaat inuunitsinni piviusut pillugit immitsinnut tusarnaalerutta, iliuuserisartakkavut uteqattaarunnaassapput.

Allaqat: Lucas Qvistgaard Geertsen
Assiliartalersuisoq: Nanna Klich

Ivalu Nina Olsen

Ingenmandsland

Minder af assimilering er syet ind i mit sindelag. Trådene fører tilbage til, da jeg kom fra Grønland til Danmark. Der har altid været nogen, der har fortalt mig, hvad jeg var, og hvad jeg ikke var. Fra da jeg tog mine første skridt i mit barndomshjem med tvivlrådige, familiære relationer, til jeg befandt mig i mit voksne, selvstændige fundament.

Jeg husker min ukonventionelle tilstedeværelse. Mit glatte, sortbrune hår stod i skarp kontrast til de blonde krøltoppe. Min grønlandske tunge lød som vokalisk volapyk i modsætning til de andre børns prompte danske sætninger. Og så var der mit navn med den utraditionelle klang blandt de arketypiske, danske navne. Ivalu[1]. Jeg forsøgte derfor at falde i ét med det ru, hvide savsmuldstapet. Men jeg faldt desværre bare, bogstaveligt talt, for jeg havde epilepsi. En epileptisk grønlænder i Danmark. En sær sæl på glatis.

Anaana[2] bærer polarnattens mørke i sit hår og øjne
huden malet af den bløde, iskolde sne
og høje, kantede kindben som *Palasip Qaqqaa*[3]
der kaster skygger på de farveglade træhuse

Anaana bærer forfædrenes lys i sit tætpakkede sindelag
en glemme stemme fra en snespurv sat i bur
og et moralsk kompas draget af svingende kærlighedsvinde
så tankerne emigrerer til endnu en bastant betonblok

1 **Ivalu** [I-va-lu] grønlandsk navn med flere betydninger, herunder: Senetråd, sommerfugl og lillesøster (anset som et identitetsforvirret individ)

2 **Anaana** [a-naa-na] mor (distræt moderskikkelse)

3 **Palasip Qaqqaa** [ba-la-sib kra-kraa] højt fjeld nord for Sisimiut (lokaliseret tæt ved fremmedartet fødeby)

Anaana bærer et liv der tvinger hende i knæ
og afføder et skrig med en organisme dømt til ikke at kunne finde
hvilket sprog den skal tale eller hvor den har hjemme
Anaana bærer en dødvægt slynget over ryggen

Anaana sagde altid mine anfald var grunden til vores flugt. Hun fortalte mig også, at Ataata[4] var faldet ud af vores familie og kom ikke tilbage. Hun fik ret.
Jeg faldt
og faldt
og faldt i den dybeste afkrog i Ingenmandsland.

Ingenmandsland

Om
Ingenmandsland er et fremmedartet område på den nordlige halvkugle. Området består af et goldt og øde klima uden synlige tegn på liv. Klimaets tilstand skyldes faktorer såsom arv og miljø. Med sit indbyggertal på blot ét enkelt individ, er Ingenmandsland det mindst befolkede og mest isolerede område ved Den Nordatlantiske Strøm af Ensomhed. Ingenmandsland er hyppigt udsat for naturkatastrofer, såsom syndflod, grundet påvirkning af ustabile, beslægtede områder. Kulturlivet er derfor også præget af disse udsving, hvilket resulterer i mangelfulde karakteristika.

Hovedstad: Ivalu
Areal: 158 cm
Styreform: Kolonistyre
Indbyggertal: 1
Officielt sprog: Ukendt

Anaana stoppede med at snakke grønlandsk til mig. Pludselig kunne jeg ikke bede om en *siku*[5]. Mit grønlandske ordforråd var som indlandsisen, der langsomt svandt til vand under den globale opvarmning. Jeg blev inficeret af en glorificeret danskhed.

4 **Ataata** [a-daa-da] far (mytisk rollemodel af mandlig karakter)
5 **Siku** [si-gu] is (fx en ispind)

Ivalu er hjerneskadet. Derfor anbefaler vi, at hun starter et år senere i skole og får styr på nogle af sine sociale og faglige vanskeligheder først., sagde en vilkårlig pædagog til Anaana.

Ivalu, vi skal lige snakke med dig., blev der sagt af en ukendt voksen midt i timen. Jeg gik nervøst med ud på gangen uden at vide hvorfor. *Vi skal teste dine danske tale- og skriveevner i en lille kort test., fik jeg at vide, imens jeg blev vist ind i et lukket lokale med et retskrivningshæfte på bordet.*

Jeg følte, at jeg var i gang med duelighedstesten i "er du dansk nok?", og at jeg allerede fik dumpekarakterer ved at blive hevet ind til testen i det hele taget. Men jeg gjorde alt for at bestå. Min danske udtale blev perfekt. Jeg befandt mig i en dansk omgangskreds. Jeg var et pragteksemplar i dansktimerne. Jeg mestrede danske ord, som etniske danskere på min alder ikke gjorde. Men hver gang jeg befandt mig ved udkanten af Ingenmandsland og klar til at emigrere, blev mit danske, rødbederøde pas ikke godtaget.

Jeg stod altid i baggrunden og håbede, jeg faldt i ét med det kæmpe islandskab, der omsluttede mig. Dagen Anaana besluttede, vi skulle flytte til Nuuk, kunne jeg mærke kuldegysningerne om min krop. Tanken om et land, der insisterede på mit ophav, men ikke nødvendigvis et tilhørsforhold. Jeg fik svedige håndflader ved tanken.

Qaa[6]*, du er i Grønland. Så snak nu grønlandsk!,* blev der sagt af fremmede åndsfæller, når Anaana og jeg var til kaffemik[7]. Jeg mærkede min egen fordanskede tilstedeværelse, som jeg havde fået proppet ned i halsen med modermælken. Nu gav mit danske sprog en afskyelig, kvalmende smag i munden, der hobede sig op som intense kvælningsfornemmelser i min hvidvaskede hals. Hver gang jeg spyttede de hårde, intetsigende konsonanter ud, stod det i larmende kontrast til de syngende, grønlandske vokaler. *Qallunaaq*[8] var et ord jeg hørte flere gange, som gav et uforstående ekko i hovedet. Når jeg læste højt i skolen kunne jeg høre grin, der fremhævede hvor forkvaklede mine kommunikationsevner var blevet på dét, der engang var mit modersmål. De sandfærdige indfødte tog ikke hensyn til den grundlæggende uvidenhed, der blev ved med at spøge som en hvid tåge om mig.

6 **Qaa** [gr-aah] kom nu/be' om (ofte brugt som negativt udråbsord).
7 **Kaffemik** [ka-fe-meg] uformel sammenkomst i Grønland med kaffe, kage og grønlandsk proviant (afholdes som åbent hus i forbindelse med fejringer af diverse begivenheder).
8 **Qallunaaq** [gra-sju-naak] hvid person/dansker (hyppigt brugt skældsord af forsmåede grønlændere).

Hver dag var jeg som en *tupilak*[9] med en umulig opgave foran mig. Anaana forsikrede mig om et trygt hjem i moderlandet, imens vi vandrede fra sofa til gæsteseng. Fra gæsteseng til luftmadras. Vejen mod en sikker base var som at bestige *Ukkusissat*[10]. Til sidst befandt vi os på et vandrehjem med fælles bad og køkken med andre tilrejsende. Værelset var kvadratisk med plads til en sovesofa, et sofabord og en luftmadras. Jeg ventede på, at Anaanas løfte blev indfriet. Men vi bevægede os blot frem og tilbage uden en endelig destination. Utallige pitstops på verdens længste vej fyldt med brogede fjelde.

Aataas[11] *inua*[12] blev ét med naturen i en alder af 70 år. Hans fysiske tilstedeværelse blev indkapslet i en hvid kiste, men hans sjæl var stadig iboende i alt, han havde sagt, skrevet og tænkt. Kirkerummet var et sammensurium af taler og sange, som fyldte min hjerne med uforståelige brudstykker. Jeg lukkede øjnene og fokuserede på alle mine minder, der dansede som en farverig palet af nordlyset.

> Aataa med sit politiske ståsted som en stolt moskusokse
> med sin skærende intelligens i kontrast
> med sine blændende beskrivelser på papir
> Moses, den ærefrygtindgydende leder
> deler vandene med sensitiv signifikans
> som enhver med polarulveblod blot må drømme om

Det var først nu, jeg forstod Aataas indflydelse på en større mening, både politisk og kulturelt. Førhen så jeg ham blot som den piberygende, brummende mand i kælderen i det karrygule hus med grønne vinduer og røde tag. Men han er langt større end dét. Hans væsen var som en ledestjerne på den bare himmel i Ingenmandsland.

Med sorgen over tabet af Aataa og håbet om at finde et hjem med i bagagen fløj vi over indlandsisen. Anaana og jeg var endnu engang på flugt. Vi skiftede bopæl i takt med hendes stormende forelskelser, som altid endte i forliste forhold. Så snart kufferten var pakket ud, skulle den lige så hurtigt pakkes sammen igen. Den lille flig af grønlandsk væren, jeg havde taget med mig, forsvandt i uanede mængder

9 **Tupilak** [du-bi-larg] udskåret figur/souvenir for turister (oprindeligt fra grønlandsk mytologi hvor en tupilaks opgave var at angribe fjender med åndelig kraft. Dog kunne kraften vendes tilbage mod afsenderen, hvis fjendens kraft var stærkere).

10 **Ukkusissat** [Ugu-sis-sad] hårdt og stejlt bjerg i Nuuk ("Store Malene" på dansk).

11 **Aataa [aa-daa] bedstefar**

12 **Inua** [i-nu-a] sjæl/kraft (før Danmark tvang kristendommen ned over Grønland, var alle levende fænomener, herunder mennesker, dyr og planter, set som besjælede).

af flytterod. Min selvopfattelse kollapsede på ny som et styrtende isfjeld, hver gang jeg skiftede adresse, skole og omgangskreds.

Du skal huske at holde tilbage med alkoholen, når du bliver ældre. For som grønlænder har du en større risiko for at blive alkoholiker. Sådan lød meldingen fra skolesygeplejersken uden at fortrække en mine. Jeg måtte have hørt forkert. Men min hørelse var blevet tjekket. Jeg havde heller ikke længere epilepsi. Nu var jeg bare en grønlænder i Danmark. Dog med en lægeordineret note om mulig alkoholisme.

Er din mor alkoholiker?, blev der spurgt af en ukendt dreng fra klassen på min første dag i en ny skole. Spørgsmålet blev serveret som en slyngende lussing lige midt i ansigtet.

Ord som "grønlænderstiv" og "guldbajer" satte dagsordenen. I gymnasiet håbede jeg på et markant skift fra folkeskolens fanatiske fordomme om grønlændere. Men jeg stod nu overfor en ny duelighedstest, som jeg kun så én mulighed for at bestå. Jeg blev derfor en medløber ved at omsætte etniske usikkerheder til racistiske vittigheder. Man kunne jo ikke grine af nogen, hvis de selv grinede med. Min personlighed var papirstynd som min side i blå bog, som mest af alt optrådte som fyldord blandt beskrivelserne af de andre på årgangen. Jeg var beskrevet som den stille pige med den monotone stemme. I emnefeltet om fremtiden, blev der ubevidst forelagt en selvopfyldende profeti: "I fremtiden har Ivalu skrevet en bog om at være grønlænder i Danmark". På trods af endnu en institutionel, mørk tid udpegede min ledestjerne, Aataa, lyset, der ventede forude.

Mit kendskab til min fødeby og Ataata var lige distanceret. Jeg besøgte ængsteligt Ataata i mine sidste teenageår. Sidst jeg var i Sisimiut var i mine spæde år. Jeg befandt mig som en udvekslingsstudent blandt fremmede, som nærstuderede en case om sin egen evolution. Konklusionen tog form af de iagttagelser jeg gjorde mig i mit ophold. Jeg var sprogligt isoleret i de mange møder, jeg havde med familiemedlemmer. Hver samtale skulle gentages på dansk for mig, hvilket bekræftede Anaanas umyndiggørelse af mit sproglige ophav. De kulturelle forskelle stod klart frem som pålidelige kilder. Jeg stod foran en duelighedstest med en tydelig sprogbarriere, som jeg måtte se mig dumpet i.

For første gang erkendte jeg konturerne af egne grænser. Jeg satte en stopper for flugten ved at stoppe kontakten til Anaana og Ataata. Jeg fortsatte på en solorejse mod et liv kun for mig selv. Jeg trodsede mine tidligere oplevelser med institutioners fremmedfjendskhed og søgte ind på universitet. Her var jeg

overraskende nok mødt med en åbenhed og interesse, som jeg aldrig havde forestillet mig var indenfor rækkevidde. Jeg fik en bachelor- og kandidatgrad, men vigtigst af alt fik jeg oprigtige venskaber. Venskaber som byggede på et fundament af interesse og inddragelse i et fordomsfrit fællesskab. Jeg blev godtaget uden diverse duelighedstests, og jeg følte endelig modet til at efterlade uhensigtsmæssige relationer. Jeg gik fra at være et fastlåst individ i Ingenmandsland til at have fundet min sande egn, som jeg altid havde spejdet efter i horisonten. Min flugt var endelig forbi, for jeg havde fundet mit Bagland.

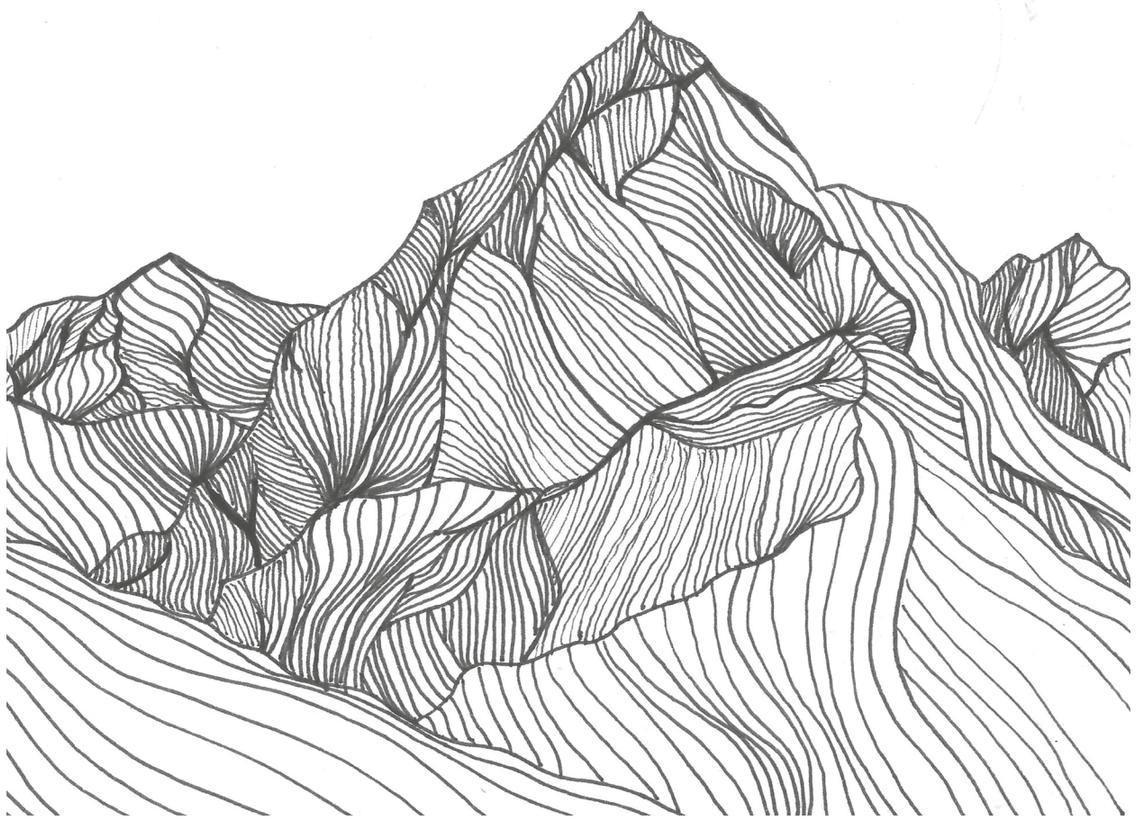
Bagland

Om

Bagland er et hjertevarmt åndehul på den nordlige halvkugle. Bagland har et frodigt klima med synlige tegn på vækst og trivsel. Klimaets tilstand skyldes faktorer såsom mod til at opbygge sig selv på ny. Med et indbyggertal under konstant udvikling, er Bagland et af de mest rummelige områder. Bagland er et elskværdigt land, og er således en populær destination for mange turister, nye som gamle, fra nær og fjern. Kulturlivet er derfor præget af disse møder, hvilket resulterer i en forstærket følelse af hjem.

Hovedstad: Ivalu
Areal: 139 km²
Styreform: Ivalus sindelag
Indbyggertal: Evigt voksende
Officielt sprog: Blandingssprog af den mangfoldige grønlandske prosodi og den umiddelbare danske morfologi

Skrivemakker: Laura Sofie Vedel
Illustrator: Ivalu Nina Olsen

Ivalu Nina Olsen

Nuna pigineqanngitsoq

Inuiaqatigiinnut ilanngutivinniarninnut atatillugu eqqaamasakka isumaliortaatsinni mersornertut nippusimapput. Ujalussiat kingumut Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut nuunninnut utersaartitsipput. Oqarfigineqartuaannarnikuuvunga kinaanersunga kinaannginnersungalu. Meeraallunga angerlarsimaffinni alloriaqqaartalerninniit qularnakujukkaluamik ilaquttatut attaveqarfinnit, inersimasunngorlunga nammi-nersulernera tikillugu.

Nunarsuarmi najuunnera nalinginnarmit allaasoq eqqaamavara. Nutsakka sia-angallutillu qerniusattumik kajortut akutanit ilingasunit allaaneroqaat. Oqara kalaaliusoq asuli nipilimmik oqaluttoq meeqqat allat qallunaatut oqallorinneranniit allaaneroqaaq. Taavalu atera ileqquusumit allatut nipilik, qallunaat aqqi nalingin-naasorujussuit akornanni ittoq. Ivalu[1]. Taamaakkaluartoq sapinngisara tamaat aalitsaliatut maniilakujuttutut qaqortutut malunnarnaveersaartigaanga. Ajoraluar-tumilli nakkartarpunga, ilumoortumik, ilami noqartartuuvunga. Kalaaleq noqartartoq Danmarkimi. Puisi eqqumiittoq sumiiffissaminiinngitsoq.

> Anaanap[2] nujaaniillutillu isaaniipput issittup unnuaata taarnera
> aputip maavaartup nilleqisup amia qalipappaa
> uluaata saarngi qutsissut sinai ersarissut, soorlu *Palasip Qaqqaa*[3]
> illuni qalipaatigeqisuni alanngunik pilersitsisoq

1 **Ivalu** [I-va-lu] kalaallit aqqa assigiinngitsunik isumalik, soorlu: Ujaloq, pakkaluaq najalu/nukalu (inuttut kinaannerminik nalornisutut isigineqartartoq)

2 **Anaana** [a-naa-na] (inuk najuutinngitsoq anaanatut isikkulik)

3 **Palasip Qaqqaa** [ba-la-sib kra-kraa] Sisimiut avannaatungaani qaqqaq portusooq (inunngorfiup allanartup ungasinngisaaniittoq)

Anaanap isumaliortaatsimini ulikkaaqqaqisumi siulimi qaamarngi nammappai
qupaloraarsuup, timmissat inaannut mattussap nipaa puigugaq
pujorsiut asanninnerup anoraanit allanngorartunit eqqortuliornissamut
aqqutissiuussisoq kajunngerititttoq
eqqarsaatsit betonngiminermut oqimaatsumut nutaamut nunaseqqittut

Inuuneq nammataata anaana seeqqummersippaa
suaarnera uumassuseqalerpoq, uummassusilik pillagaq
oqaatsit sorliit atussanerlugit nalornisoq, sumi angerlarsimaffeqanerminik
ujartuiuartoq
Anaana artukkaminik nammataqarpoq

Anaana oqartuaannarnikuuvoq noqartarnikka peqqutaallutik qimaasugut.
Oqartarnikuuvoq aamma ataata[4] ilaqutatsinniit peernikuusoq
uteqqinnavianngitsorlu. Ilumoorpoq.
Nakkarpunga
Nakkarpunga
Nakkarpunga Nunamut Pigineqanngitsumut
avinngarusimaqisumut.

Nuna Pigineqanngitsoq
Nassuiaata
Nuna Pigineqanngitsoq tassaavoq nunarsuup affaata avannaani nunap ilaa takornartaalersitaq. Nuna naggorlullunilu inoqajuitsuuvoq, inuunermik ersittoqarani. Silap pissusia kingornussanit avatangiisiniillu ilusilersugaavoq. Nunap Pigineqanngitsoq ataasituannguamik inulik, Atlantikup Avannarpasissuani Kiserliornerup Sarfaani inukinnerpaallunilu avinngarusimanerpaavoq. Nuna Pigineqanngitsoq ajunaarnersuarnik eqqugaagajuppoq, soorlu sumiiffiit nunamut atasut, allanngorartuartut peqqutaallutik ulersuartartoq. Nikerarnerit peqqutaallutik kulturikkut inuuneq aamma eqqugaasarpoq taamaattumillu ilisarnaartai amigarlutik.

Illoqarfik pingaarneq: Ivalu
Areali: 158 cm
Aqutseriaaseq: Nunasiaateqarneq
Inoqqortussuseq: 1
Oqaatsit pisortatigoortut: Naluneqarput

4 **Ataata** [a-daa-da] (angut oqaluttuatoqqani qummut isigineqartartoq)

Anaanap kalaallisut oqaluuttarunnaarpaanga. Tassanngaannaq *sikumik*[5] piumasinnaajunnaarpunga. Kalaallisut oqaatsit nalunngisakka soorlu Sermersuaq, silap pissusiata allanngoriartornera peqqutigalugu kigaatsumik immamut aattoq. Qallunaajussutsimik ataqqinarsakkamik tunillatsippunga.

Ivalu qaratsamigut ajoquteqarpoq. Taamaattumik siunnersuutigissavarput atualernissaa ukiumik ataatsimik kinguartissasoq, inuttut suliassanullu pikkorissutsikkut ilungersuutini pitsanngorsaqqaarniassammagit, perorsaasoq Anaanamut oqarsimavoq.

Ivalu, oqaloqatigilaarlakkit., atuarnitsinni inersimasoq kinaanerpoq oqarpoq. Annilaangallunga torsuusamut anillappunga nalullugu sooq oqaloqatigiumaneraanga. *Naatsumik allatsillutit qallunaatut oqalunnikkut allannikkullu piginnaasatit misissulaarusuppagut.*, ilisimatinneqarpunga inimullu matoqqasumut, nerriviup qaavani allattavsilimmut isertitaavunga.

Misigisimavunga "qallunaajunerit naammappa?"-mut piukkunnassutsimut misilitsillunga, suliluunniit misilitsinnanga angusinngitsooreerlunga. Sapinngisarali tamaat angusiniarsarivunga. Qallunaatut taaguisarnera kukkuneqarunnaavippoq. Ilagisartakkakka qallunaajupput. Qallunaatut ilinniartinneqartarnitsinni maligassiuisuuvunga. Qallunaat oqaasii pikkoriffigerusujussuarpakka allaat peqatinnit qallunaannit pikkorinnerulerlunga. Nunali Pigineqanngitsup avataaniileraangama nunasiartornissannut piareerlunga, qallunaatut passera rubiiatut aappalutsigisoq akuerineqarneq ajorpoq.

Tunuarsimaarlunga neriuttarnikuuvunga malugineqarnanga nunarujussuarmi sikuusumi aanngarsinnaallunga. Ulloq taanna Anaanap Nuummut nuunnissarput aalajangiummagu timiga uulikullattoq malugisinnaavara. Nuna piuninnik sorlaqarfiusoq, atassuteqarfittulli taasariaqanngitsoq. Eqqarsaatigiinnarlugulu itummakka kiagulertarput.

Qaa[6] *Kalaallit Nunaanniipputit. Kalaallisut oqalunniarit!,* Anaanalu kaffillertuniikkaangatta[7] inoqatikka nalusakka oqartarput. Qallunarpalunnersuara malugisinnaasarpara, soorlulusooq anaanama immuanik qallunarpalunnermik nerlersorneqarsimasunga. Maanna qallunaatut oqaatsikka mamaattorujussuarmik, meriannguaqisumik qaninni mamaqalerput, toqqusaanni qallunaanngorsakka-

5 **Sikku [si-gu]** (soorlu siku mamakujuk).
6 **Qaa** [gr-aah] (ajortumik nipilimmik isumaqartinneqakajuttartoq).
7 **Kaffemik** [ka-fe-meg] Kalaallit Nunaanni persuarsiunngitsumik katerisimaarneq, kaffimik, kaagimik kalaaliminernillu pillerfiusoq (åbent husitut assigiinngitsunik susoqartillugu nalliuttorsiorneq).

mi amerlatsikkiartuinnavillutik ipisitsilertutut illutik. Aappersarissat manngertut, soqutaanngitsutut ittut qitserarlugit aniatikkaangakkit, kalaallisut ersiutinut erinageqisunut sanilliullugit arajutsisassaanngitsumik allaanerujussuusarput. *Qallunaaq*[8] oqaasiuvoq arlaleriaq tusarsimasara, oqaaseq qaratsanni paasisassaanani akisuasoq. Atuarfimmi nipituumik atuaraangama illarpalunnerit, ilitsoqqussarinikuusakka atorlugit attaveqarniarnerma qanoq innarlerneqartigisimaneranik ersarissaasarput. Ilisimasakinnerma tunngavia, siunni putsutut qaqortutut tappiillisitsisoq nunaqavissut ilumoortut soqutiginngilaat.

Ullut tamaasa tupilattut[9] angujuminaattumik suliassaqartarpunga. Nalaasaarfinniit tikeraanut siniffinnut nooqattaarnitsinni Anaanap nunavitsinni toqqissisimasumik angerlarsimaffeqalernissarput neriorsuutigisarpaa. Tikeraanut siniffinniit madrassenut pullattakkanut. Toqqavissamut navianannginsumut ingerlaarfipput artornangaarmat soorlu *Ukkusissanut*[10] majuarluni. Naggataani angalasut allat peqatigalugit ataatsimoorussamik uffarfeqarlutalu igaffeqarluta unnuisarfimmiilerpugut. Ineeqqami kipparissumi sovesofa, nerriveeraq madrasserlu pullattagaq inissaqarput. Anaanap neriorsuutimi eqquutsinnissaa utaqqisarpara. Apissiffissaqaratali siumut utimullu ingerlaannavippugut. Aqqummi nunarsuarmi takinerpaami, qaqqanik tamalaanik qalipaatilinnik ulikkaartumi uniffigut kisitassaanngillat.

Aataap[11] *inua*[12] 70-inik ukioqarluni pinngortitamut uterpoq. Timaa illerfimmut qaqortumut poorneqarpoq, anersaavali oqaatiginikuusaani, allannikuusaani eqqarsaatiginikuusaanilu tamani piujuarpoq. Oqaluffimmi ini oqalugiaatinik erinnanillu akulerussimasunik tukappoq qarasaralu seqummakunik paasisassaanngitsunik immerlugu. Sequnngerpunga eqqaamasakkalu tamaasa, arsarnertut qalipaatigissutut aalasut, eqqaamaqqissaarniarsaralugit.

8 **Qallunaaq** [gra-sju-naak] inuk/qallunaaq qaqortumik amilik (kalaallinit narrusuttunit nikanarsaatitut atorneqakajuttarpoq).

9 **Tupilak** [du-bi-larg] takornartanut qiperugaq/eqqaassutissaq (kalaallit oqaluttuatoqaanni tupilaap pissaanini atorlugit akeqqanik saassussinissani suliassaraa. Akeqqalli pissaanera sakkortunerusimappat, pissaaneq saassussisumut utersinnaavoq).

10 **Ukkusissat** [Ugu-sis-sad] Nuummi qaqqaq manngerlunilu innaaqqissoq (Qallunaatut "Store Malene").

11 **Aataa** [aa-daa]

12 **Inua** [i-nu-a] anersaaq/nukik (Danmarkip Kalaallit Nunaat pinngittaalisamik kristumiunngortinngikkallaramiuk, piusut tamarmik, soorlu inuit, uumasut naasullu anersaaqqatigiipput).

Aataa umimmatut tulluusimaartutut politikkimi inissisimasoq
silassorissusaa inngigeqisoq
pappilissamut allatai ajasoornaqisut
Mosesi, aqutsisoq mianernartoq
misikkarissusaa pingaarutilik immamik avitsisoq
kialuunniit issittup amaruata aavanik aallip takorluuginnarsinnaasaanik

Aatsaat tassani paasilerpara Aataa politikkikkut piorsarsimassutsikkullu sunniinera angisuumik siunertaqarsimasoq. Siornatigut angutitut, illumi karrysut qalipaatilimmi, qorsunnik igalaalimmi aappaluttumillu qilaalimmi naqqup-iluani pujortaatitortutut qatimaluttutullu kisiat isigisarnikuuara. Tassanngaanniilli annerungaarpoq. Inuttaa Nunap Pigineqanngitsup qilaani soqanngitsumi ulloriaavoq aqqutissiuussisoq.

Aataap annaanerata aliasuutiginerani, angerlarsimaffittaarnissatsinnullu neriuummik kuffertitsilerluta Sermersuaq qulaallugu tingivugut. Anaanaluaasiit marluulluta qimarngoqqilerpugut. Asannilerujussuartarneri tamatigut isasoortuartut malitsigalugit inigisagut allanngoqattaartarput. Kufferti imaarneqartorlu sukkataqaanik poortoqqinneqapallattarpoq. Kalaaliussusera mikisuaraararsuaq nassatarisara, nutsernerup pianik tukannerit kisissaanngitsut akornanni tammarpara. Najugara, atuarfiga avatangiisikkalu allanngoraangata tamatigut imminut ilisarisinnaanera iluliatut isasutut nakkaaqqittarpoq.

Alliguit imigassap mianersuunnissaa eqqaamassavat. Kalaaliugavit imerajuttunngornissat ilimanaateqarneruvoq. Atuarfimmi peqqissaasoq ataasinnguamilluunniit kiinnarsorani oqarpoq. Immaqaana tutsarlussimasunga. Tusaasakkali misissorneqaqqammerput. Aamma noqartarunnaareerpunga. Maanna Danmarkimi kalaaliinnaavunga. Kalaaleq nakorsamit imerajuttunngornissamik ilimanaatilittut nalunaarsorneqarnikoq.

Anaanat imerajuttuua?, atuarfittaanni ulloq siulleq nukappiaqqap nalusama aperivaanga. Apeqqut kiinnama qiterpiaatigut patinneqartutut misinnarpoq.

Oqaatsit soorlu "grønlænderstiv" aamma "guldbajer" ulluinnarsiutaapput. Ilinniarnertuunngornialerama meeqqat atuarfianni inuit kalaallinut isiginnittariaasaasa sakkortoqisut allanngornissaat neriuutigigaluarpara. Piginnaasanilli misilitsinnissaq nutaaq aqqusaartussanngorpara, angusinissannullu ataasiaannaq periarfissaqarpunga. Allat ilaarlugit inuiattut qularnerit nikanartumik quiasaarutitut atortalerpakka. Uangami illaqataaguma illaatigisinnaanngilaannga. Kinaassusera blå bog-imi allaaserineqarnittut saatsigaaq, allaaserineqarnera atuaqatima allaaserineqar-

nerannut sanilliullugu soorlu oqaatsinik ulikkaarutaannarnik immerneqarnikoq. Allaaserineqarsimavunga niviarsiaraasunga nipaatsoq assigiiaaginnarmik nipilik. Siunissaq pillugu allaaserisami allassimavoq, sianiginngisamillu siulittuut imminik eqquulluni: Siunissami Ivalu Danmarkimi kalaaliuneq pillugu atuakkiorsimassaaq". Atuarfimmiaasiit piffissaq atugara taaraluaqisoq, Aataap, ullorissatut aqqutissiuussisuma siunni qaamaneq takutippaa.

Ataata pillugu ilisimasakka illoqarfimmut inunngorfinnut ilisimasattulli ikitsigaat. Inuusuttuaraanerma naalernerani annilaangaqalunga Ataata tikeraarpara. Kingullermik Sisimiuniikkama mikisuararsuuvunga. Inuit nalusama akornanni paarlaateqatigiinnikkut ilinniartuuvunga, avatangiisimmalu namminneq piunertik paasiniarlugu misissoqqissaarpaannga. Taakaniinninni isigisama inernilerneri ilusinikkiartorput. Ilaquttakka naapikkaangakkit oqaatsitigut allaanerussuteqartarpunga. Oqaloqatigiinnerit tamarmik qallunaatut nutserneqartariaqartarput, anaanamalu oqaatsit ilitsoqqussama atorsinnaajunnaarsitsisimaneranik takutitsivoq. Kulturikkut assigiinngissutsit ersarilluinnaqqissaarput. Misilitsileramaasiit angusinngilanga, ilami arajutsisassaanngitsumik oqaatsitigu piginnaasakka killeqarput.

Siullermeerlunga killissarisakka nassuerutigaakka. Anaanamut ataatamullu attaveqarnera kipillugu qimarngunersuaq unitsippara. Inuuneq uanga kisima ingerlatassara ornillugu ingerlaqqippunga. Atuarfeqarfiit akeqqersimaartumik immikkoorsitsisarnikuunerat akiorlugu universitetimut qinnuteqarpunga. Taamak pisoqarsinnaanera takorloornikuunngisaannariga tupinnaannartumik inuit ammallutik soqutiginnillutillu tikilluaqquaannga. Bachelorinngorlungalu kandidatinngorpunga, pingaarnerpaarli tassaavoq kammattaarama ilumoortunik. Ikinngutigiinneq soqutigisaqaqatigiinnermik, akuutitsinermik asissuijuitsumillu toqqammavilik. Misilitseqattaaqqaarnanga akuerineqartarpunga taamaasillungalu inuit uannut naleqqutinngittut attaveqarfigiunnaarnissai saperunnaarlugu. Nunami Pigineqanngitsumi inuunikuuvunga ingerlariaqqissinnaananga, maannalu avatinni qinertuarsimasara sumiiffissara eqqortoq nassaaraara. Qimarngunera kiisami unippoq, ilami Nuna Tunulequtassara nassaaraara.

Nuna Tunulequtaq

Nassuiaataa

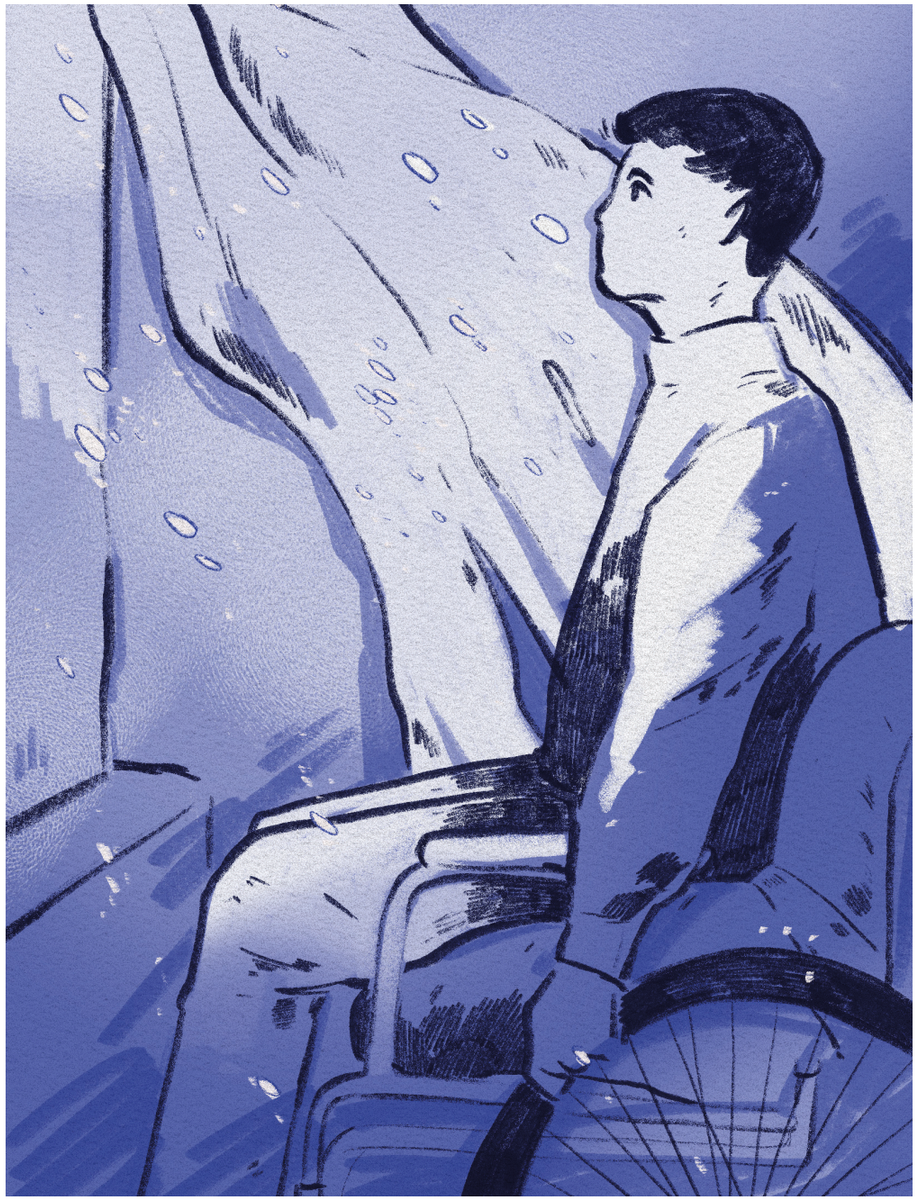
Nuna Tunulequtaq tassaavoq nunarsuup affaata avannaani anersaartorfik kialaartoq. Nuna Tunulequtaq naggorippoq; takuneqarsinnaavoq nunap pissarititai amerlatsikkiartorlutillu atugarissaartut. Silap pissusiata taamaanera naqqaniit imminut suliareqqinnissamik sapiissuseqarnermik peqquteqarpoq.

Nuna Tunuliaqutaq sumiiffiit initunersaraat inoqqortussusaalu ineriartortuarpoq.

Nuna Tunuliaqutaq nunaavoq asajuminartoq, taamaattumillu takornariarpassuarnit qanittumeersunit ungasittumeersunillu, taavalu siornatigut tikeraarnikunit nutaanillu tikinneqartarluni. Piorsarsimassutsikkut inuuneq naapinnernik ulikkaarami angerlarsimaffittut misiginarsineruvoq.

Illoqarfik pingaarneq: Ivalu
Areali: 139 km²
Aqutseriaaseq: Ivaluup isumaliortaasaa
Inoqqortussuseq: Alliartortuarpoq
Pisortatigut oqaatsit: Oqaatsit kalaallit oqaasiisa nipii assigiinngissitaartut, paasinartumik qallunaat morfologianik akusat.

Allaqat: Laura Sofie Vedel
Assiliartalersuisoq: Ivalu Nina Olsen

Kaaleeraq Møller Andersen

Viljen er styrke

I konfirmationsgave fik jeg en riffel. Året efter var mit syn forsvundet på højre øje og delvist også på venstre. Jeg har alligevel skudt en sæl med de her øjne. Jeg ved ikke hvordan.
Forleden tog jeg min forlovede og hendes familie med ud at skyde lerduer. Hver gang jeg havde skudt, måtte jeg spørge: "ramte jeg?". De andre blev sure på mig. De synes, det var uretfærdigt, at jeg ramte hver gang, når jeg ikke engang selv kunne se det. Det må være Grønland, som bor i mig.

Jeg er født med leddegigt, og som 14-årig fik jeg min øjensygdom. Jeg har levet med smerter hele mit liv og med en krop, som ikke har kunnet bære mig. Mit syn forsvinder gradvist, som årene skrider frem.

Somme tider rammer jeg en dårlig dag, og det er ikke altid, at jeg selv kan se det. Så opfører jeg mig som en idiot. Jeg føler mig deprimeret og sur. Jeg føler mig ikke god nok, og jeg kommer til at lade det gå ud over andre. Jeg troede egentlig, at jeg havde accepteret min krop og mit handicap, men jeg tror, at jeg skal lære at acceptere det hver dag.

Min hjembys bjerg er hjerteformet. Uummat betyder hjerte, og Uummannaq betyder hjertefjeldet.

Min hjemby, vores bjerg og vores fjord. Det er så smukt. Jeg holder virkelig meget af det. Folk rejser dertil og tager op på Ummannaq. De oplever den vilde udsigt deroppefra. Jeg kommer selv til Ummannaq ved at male det.

Som barn sad jeg meget i kørestol. Jeg kunne ikke lege med de andre, og jeg kunne ikke altid komme i skole, for der var ikke nogen elevator. Jeg var meget hjemme, så jeg kan de ting, som man kan gøre i et hjem. Jeg kan male og spille musik. Det har jeg lært mig selv.

Mine malerier er blevet sat fri, efter jeg flyttede til Danmark. Når der sker noget nyt i mit liv, sker der noget nyt i mine malerier. Jeg flyttede til Danmark for et halvt år siden, og siden da er mine malerier blevet større. Det er mærkeligt, hvordan et lille land kan forstørre dem. Men jeg tror, at Danmark har sat dem fri. Jeg tør mere her. I Grønland holder man meget af genkendelige motiver. Nu er mine motiver blevet mere abstrakte og storslåede. Men farverne er de samme: hvid og blå, sne og himmel og is. Det er grønlandske farver.

Når jeg er i Danmark, tænker jeg mindre over, hvad dem i Grønland vil synes om mine malerier. Så bruger jeg min fantasi mere, og jeg kan lige pludselig male i mange timer. Det plejede jeg ikke at kunne, men det er som om, at min hjerne slapper mere af nu. Nu maler jeg bare mit Grønland og ikke alle grønlænderes Grønland. Det er ikke lige så hårdt.

Mit ord er også blevet sat fri. Jeg tænker generelt mindre over, hvad andre tænker, når jeg er i Danmark. Uummannaq er en lille by, og alle kender hinanden. Folk ved jo godt, hvem jeg er, og hvis jeg gør noget anderledes, så vil folk snakke om det. I en lille by ved man, at folk snakker. Det er også derfor, der ikke bliver talt højt om alle overgrebene i bygderne. Der kan være mange børn, som bliver misbrugt af den samme person, men fordi alle kender hinanden, så siger man det ikke højt. I Grønland er man elendig til at sige tingene højt, men det er jeg begyndt på nu.

Selv min krop er blevet sat mere fri. Jeg er mindre afhængig af andre, for jeg kan selv bevæge mig rundt på min scooter i det flade danske landskab. De dage min krop bremser mig, kører jeg ekstra stærkt på min scooter – de dage har jeg ekstra meget brug for at mærke, at jeg er i live. Grønlands smukke natur er barsk for min krop. En krop som i forvejen kæmper hårdt. Landskabet er så bakket og ujævnt, at jeg ikke selv kan komme rundt. Og vinteren er hård. Den er for lys for mine øjne og for glat for min gigt. Sidste vinter brækkede jeg min hofte. Jeg sagde til min familie: "Jeg skal ikke holde vinter i Grønland igen." På det tidspunkt havde jeg ikke konkrete planer om at flytte til Danmark. Jeg vidste bare, at det var sidste gang, jeg havde gennemlevet den grønlandske vinter. Danmark er mildere mod min krop.

Nogle gange kommer jeg til at tænke på ham: drengen i kørestolen, som sad og kiggede ud af vinduet og ikke kunne lege med de andre. Jeg vil gerne give ham et kram.

Han skammede sig så meget. Skammede sig over sin familie, sin krop, brandsår og operationssår.

Den bor stadig i mig, skammen. Ligesom mange andre grønlændere har jeg haft selvmordstanker, siden jeg var et lille barn. Jeg har altid været en belastning for min familie. Jeg er blevet valgt fra af de andre børn, fordi jeg sad i kørestol. Jeg har lært, at jeg er ligegyldig, at jeg ikke er noget værd. Min far dukkede ikke op til min fødsel. Han var der, da min storebror kom til verden. Han var der, da min lillesøster kom til verden. Men da jeg blev født, var han ude at drikke sig fuld.

I dag har jeg tilgivet ham, for den smerte han har påført mig. Den følelse han har givet mig af, at jeg er ligegyldig. At jeg er en belastning. Men jeg tror, at jeg skal tilgive ham hver dag.

Når tanken rammer mig i dag, selvmordstanken, så er det fordi, jeg ikke kan de ting, jeg gerne vil. Min krop stopper mig i at leve så meget, som jeg gerne vil. Men så går det op for mig, at det jo netop betyder, at jeg elsker livet.

Min mormor har altid elsket mig. Hun er den eneste, som altid har givet mig kærlighed og livsglæde. Jeg var meget hos hende, når min mor skulle aflastes for den last, som jeg var. Hjemme hos min mormor var jeg altid god nok. I hendes øjne var alt, jeg gjorde, fantastisk. Hun havde min tegning stående på sin reol. I dag har jeg hende med mig i alt, hvad jeg gør, og i altjeg opnår.

Jeg er altid kommet bedre ud af det med de ældre. Jeg var meget anderledes end de andre børn i Uummannaq, så jeg har ingen jævnaldrende venner der. Jeg så anderledes ud, men jeg tænkte også anderledes, tror jeg. Jeg tænkte på en måde større. Jeg tænkte ud over Uummannaq. Ud over Grønland og problemer. Byen var for lille til mig og mine tanker. Men de gamle hørte mig og så mig, og de var interesserede i min kunst. Jeg tror, at de var stolte af mig, og det føltes godt. Det føltes godt, når de kaldte mig Kaaleerannguaq – søde lille Karl, betyder det. Når jeg har dårlige dage, hvor jeg er deprimeret og sur, så siger min mor, at jeg skal huske, hvem Kaaleerannguaq er. Men det er ikke altid så nemt.

Nu er det blevet hårdere at være tilbage i Grønland, for alle de ældre, mine venner, er begyndt at dø. Måske er det også hårdt, fordi det minder mig om en tid, jeg ikke

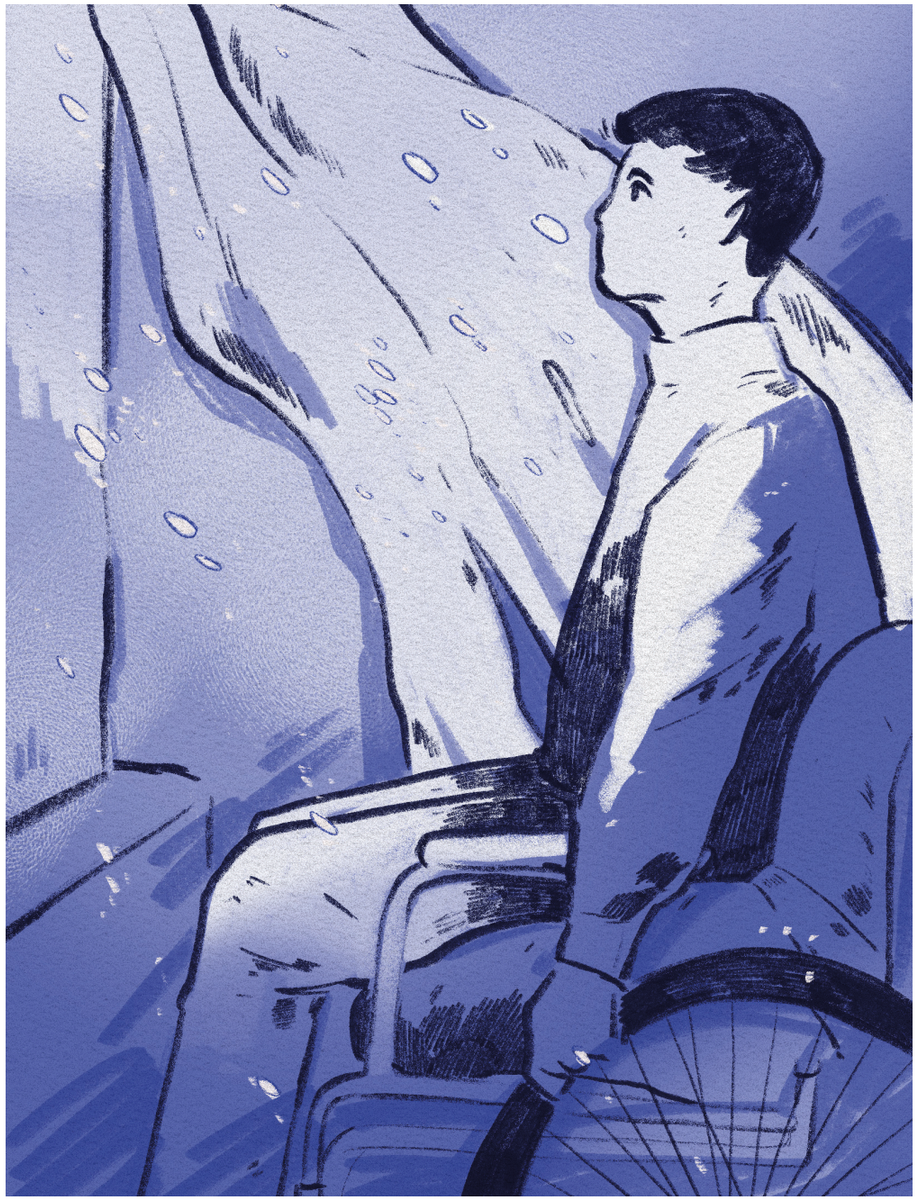
har lyst til at være forbundet med. Jeg skal ikke være der i mere end to uger. Hvis jeg er der i længere tid, så dør jeg. Jeg låser mig inde og begynder at skrumpe. Naturen er fantastisk og storslået, men det er alligevel for småt for mig. Mine tanker bliver indskrænket, og jeg mister langsomt min inspiration. Det er egentlig mærkeligt, når alt min inspiration er spiret derfra. Det var jo sådan set dér, det hele startede. Mine malerier forestiller Grønland, og jeg synger på grønlandsk, men jeg synes, det er svært at bo i Grønland med et handicap.

Siden jeg var otte år gammel, har jeg skulle rejse til Danmark fire gange om året for at kunne blive undersøgt af gigtlæger og øjenlæger. Men jeg har altid sagt, at jeg ikke ville flytte. Der var en gang en sagsbehandler, som spurgte mig, om jeg ikke kunne overveje at flytte til Danmark, at det ligesom ville være nemmere. Min mor har også altid sagt, at jeg en dag ville forlade Grønland, og min søster har drillet mig med det. Jeg følte, at hvis jeg flyttede, var det ligesom at give op. Men på det seneste er det gået op for mig, at hvis jeg skal kunne gøre noget godt for Grønland, så skal jeg have styrke, og det kan jeg nemmere få her i Danmark, hvor der er ressourcer. Grønland er et stort og fantastisk land, men der er ikke plads til sådan én som mig. Ikke endnu. Det vil jeg gerne være med til at ændre på, og hvis jeg får det bedre, kan jeg måske give mere tilbage. Jeg vil gerne have, at Grønland bliver et bedre sted at leve for børn, for alle. Folk skal føle, at de er gode nok, som de er, så de ikke bliver alkoholikere, misbrugere eller begår overgreb – det bliver en ond cirkel.

I Grønland har jeg brugt alt min energi på bare at være til med den krop, jeg har. Nu kommer jeg måske til at have energi til noget mere, men det er en ambivalent følelse. Det føles mærkeligt, når nu jeg er grønlænder. Jeg er født i Grønland, og jeg kan mærke, at Grønland bor i mig, men alligevel kan jeg ikke være i mit land. Jeg bliver nedbrudt, fordi der ikke findes hjælpemidler til mig, og jeg bliver nødt til at flytte derfra for at få styrke.

Der findes et grønlandsk udtryk 'Piumassuseq nukiuvoq', som betyder 'med viljen har du styrke'. Jeg tror, jeg har viljen. Det er sådan, jeg har lært at male og spille musik. Det er sådan, jeg kommer igennem hverdagen. Det var sådan, jeg kom gennem min uddannelse. Det var hårdt. Jeg blev næsten blind, og jeg oplevede ikke at kunne bevæge mig. Jeg fik tæsk, jeg manglede penge og gik igennem hjertesorg. Jeg skal kæmpe med mit handicap, men jeg skal også kæmpe med livet ligesom alle andre. Det kan føles uretfærdigt. Jeg er stolt af, at jeg kunne komme igennem min uddannelse, men jeg måtte udskyde alle mine følelser – og det ramte mig hårdt psykisk efterfølgende. Jeg har viljen, men jeg har også en krop, der tærer på min styrke. På dansk siger man, at troen kan flytte bjerge. Men på min vej har der været mange bjerge og få ressourcer til at flytte dem. Det kræver så meget tro og vilje, at der nogle dage ikke er mere tilbage, og så glemmer jeg, hvem Kaaleerannguaq er. Jeg har brug for ekstra hjælp til at få styrke. Den hjælp kan jeg måske finde i Danmark – og måske kan den en dag også eksistere i Grønland. Piumassuseq nukiuvoq.

Skrivemakker: Clara Danholt
Illustrator: Simone Hvilsted

Kaaleeraq Møller Andersen

Piumassuseq nukiuvoq

Apersortikkama qoorortuumik pinnappunga. Ukiup ataatsip kingorna isiga talerperleq isigisaarussimavoq saamerlerlu isigisaarutingajalluni. Isit uku atorlugit puisinnikuuvunga. Naluara qanoq.
Qanittumi nuliassara ilaqutaalu ilagalugit marrarnik timmisoriagassanik seqqoqattaariarpugut. Seqqoreernerit tamaasa aperisariaqartarpunga: "eqqorpara?" Ilama uumigilerpaannga. Eqquinerlungaluunniit nammineq takusinnaanagu tamatigut eqquisarnera upperinngingajappaat. Kalaallit Nunaat ilunniissimassaaq.

Naggussanni gigternera inunnguuseraara, isinnilu nappaatiga 14-inik ukioqarlunga atugarilerlugu. Inuunera tamaat anniaateqarnikuuvunga sapertumillu timeqarlunga. Ukiut ingerlanerini isigisara tammariartuinnavippoq.

Ilaanni ulluluttarpunga, namminerli tamanna malugisinnaajuaannanngilara. Taamaakkaangama iluarluarneq ajorpunga. Nikallungarujussuarlungalu kamaqqasarpunga. Naammattutut misigisimaneq ajorpunga allallu sunnertoortarlugit. Isumaqarnikuugaluarpunga timiga innarluutikkalu akuerinikuullugit, ullulli tamaasa akueriniartarnissaa pisariaqarpasippoq.

Peroriartorfimma qaqqaa uummataasatut iluseqarpoq. Uummat, Uummannaq tassa uummatip qaqqaa. Illoqarfiga, qaqqarput kangerluppullu. Tassa kusanat. Uannut isumalerujussuupput. Inuit Uummanniaraangamik qaqqaq qaqisarpaat. Pinngortitarsuaq tappavanngaanniit misigisarpaat. Uanga qalipaallunga Uummannaq qaqisarpara.

Meeraallunga issiavimmi kaassuartakkamiittarnikooqaanga. Ilakka pinnguaqatigisinnaasarnikuunngilakka, ilaannilu elevatoreqanngimmat atuariartorneq ajorlunga.

Angerlarsimasaqigamami angerlarsimaffimmi sammineqarsinnaasut sammiuarpakka. Qalipaasinnaallungalu nipilersorsinnaavunga. Imminut ilikkartinnikuuvunga. Danmarkimut nuukkamali qalipakkakka kiffaanngissuseqalerput. Inuuninni nutaamik pisoqaraangat qalipakkanni nutaanik pisoqartarpoq. Ukiup affaata matuma siorna Danmarkimut nuuppunga, qalipakkakkalu allinikuupput. Nunap taamak mikitigisup qalipakkakka allisissinnaammagit tupinnaqaaq. Kiffaanngissuserli Danmarkimiit pinngortoq ilimagaara. Maani sapiinneruvunga. Kalaallit Nunaanni eqqumiitsuliani najoqqutat ilisarnartut nuannarineqarnerusarput, maanilu uanga najoqqutarilersimasakka ilisarnartuliaagatik alutornartorsuupput. Qalipaatilli taakkuupput; qaqortoq tungujortorlu, aput, qilak sermerlu. Qalipaatit kalaalerpaluttuupput.

Kalaallit Nunaanni inuit qalipakkakka pillugit isumaat Danmarkimiikkaangama eqqarsaatiginnginnerusarpakka. Takorluuisinnaassusera atornerusarpara akunnerpassuarnilu qalipaasinnaasarlunga. Taamaassinnaannikuunngilanga, qarasarali maanna eqqissisimanerusutut ippoq. Maanna inuit allat nunaat qalipannagu uanga nunaga qalipattarpara. Ajornannginneruvoq.

Oqaatsikka aamma killeqarunnaarput. Danmarkimiikkaangama inuit allat eqqarsaataat eqqarsaatiginnginnerusarpakka. Uummannaq illoqarfeeraagami kikkut tamarmik imminnut ilisarisimapput. Kinaanersungami inuit nalunngilaat, arlaanillu allanartumik iliorsimatillunga inuit eqqartuilersarput. Illoqarfeeqqami inuit eqqartuisarput, tamanna nutaarsiassaanngilaq. Taamaammat nunaqarfinni atornerluinerpassuit nipituuliuutigineqarneq ajorput. Inuup ataatsip meerarpassuit atornerlussinnaavai, kikkulli tamarmik imminnut ilisarisimarrakkamik oqartoqarneq ajorpoq. Kalaallit Nunaanni nipituuliorneq pikkorluffigisorujussuuarput, uangali maanna oqartalerpunga.

Timiga allaat kiffaanngissuseqalerpoq. Allat isumalluutigiunnaamivakka, nammineerlungami qallunaat nunaanni maneqisumi scooterinnik angalaarsinnaavunga. Timinnit killilersugaallunga ulloqaraangama, scooterinnik sukkalisaarnerusarpunga – ullunimi taamaattuni inuusutut misiginissara pisariaqartittaqaara. Kalaallit Nunaata pinngortitaa kusanaqisoq timinnut sakkortuvoq. Timi assoruutereeqisoq. Nuna qattunerasaaqalunilu maniilakujukkami nammineerlunga angalasinnaanngilanga. Ukioq aamma sakkortusaqaaq. Isinnut inngianarpallaarlunilu gigterninnut quasappallaarpoq. Ukioq kingulleq siffiara napivoq. Ilaquttannut oqarpunga: ”Kalaallit Nunaanni ukiorsioqqinniannngilanga.” Taamani Danmarkimut nuunissara imatut pilersaarutiginikuunngilara. Nalunngiinnarpara naggammik Kalaallit Nunaanni ukiorsiorlunga.

Danmark timinnut sallaaneruvoq.

Ilaanni eqqarsaatigilertoortarpara; nukappiaraq kørestolertoq meeraqatini pinnguaqatigisinnaanagit igalaakkut itsuanisaartoq. Pakkutaarusuppara.
Kanngusuttaqaaq. Ilaquttani, timini, uunini pilatsiffikunilu kanngugai. Kanngusunneq suli ilunni ippoq. Kalaalerpassuit assigalugit uanga aamma meeraagallaramali imminut toqunnissannut eqqarsaateqartarnikuuvunga. Ilaquttannut artorsaataajuaannarnikuuvunga. Meeraqatinniit ilaluarisaasarnikuuvunga issiavimmi kaassuartakkamiikkama. Soqutaanngitsutut naleqanngitsutullu misigisimallunga perorpunga. Inunngorama ataataga najuutinngilaq. Angajora nunarsuarmut appakaammat najuuppoq. Najaga nunarsuarmut appakaammat najuuppoq. Uangali inunngorama imerpoq.
Anniartitsisimaneranik maanna isumakkeerfiginikuuara. Soqutaanngitsutut artorsaataannartullu misigititsinera. Ullulli tamaasa isumakkeerfigisariaqarpasippara.

Maanna eqqarsaat, imminut toqunnisamik eqqarsaat takkukkaangat, pisinnaasama killeqarneranniit pinngortarpoq. Inuuneq atorusutara timima artortarpaa. Taamatulli misigileraangama paasilertarpara inuuneq erligisorujussuullugu.

Anaanannit aanama asajuaannarnikuuaanga. Kisiartaalluni asajuaannarlungalu pilluartittuarpaanga. Anaanaga artorsarpallaaleraangat aananniittarnikooqaanga, artorsaataannaavungami. Aananniikkaangama uangaassusera naammattuaannarpoq. Iliuutsikka tamaasa aanama kakkagisarpai. Titartagara atuakkanut ilisiviup qaavaniitippaa. Maanna iliuutsinni angusannilu tamani aanaga qamaniittuarpoq.

Utoqqaat ilagissallugit nuannarinerusarnikuuara. Uummannami meeraqatinnit allaaneroqigama peqatinnik kammaqanngilanga. Isikkora allaavoq, immaqa aamma eqqarsartaasera. Qanoq pinerpoq annerusumik eqqarsartarpunga, Uummannaq qaangerlugu, Kalaallit Nunaat ajornartorsiutillu qaangerlugit. Illoqarfik uannut eqqarsaatinnullu mikivallaarpoq. Utoqqaalli tusaallungalu takuaannga, eqqumiitsuliakka soqutigivaat. Tulluusimaarutigigunarpaannga, iluaqaarlu. Kaaleerannguamik taajuleraangaminnga nuannertaqaaq. Ullulukkaangama, nikallungarujussuarlungalu kamaqqallunga, anaanama Kaalerannguup kinaanera eqqaamaqqusarpaa. Ajornanngittuaannanngilaq.

Kalaallit Nunaannut utertarnera sapernarsiartorpoq, utoqqaammi ikinngutikka toqoralernikuupput. Piffimmut attuumassuteqarfigerusunngisannut eqqaasinneqartarnera artornaqutaasartoq ilimagaara. Sapaatip akunneri marluk sinnersinnaanngilakka. Sivisunermik taakaniikkaluaruma toqussaanga. Imminut mattullunga qumartarpunga. Pinngortitaq kusanarsuaarlunilu alutornaraluaqaluni uannut miki-

vallaarpoq. Eqqarsaatsikka killeqalertarput, isumassarsiortarneralu kigaatsumik annaaleriartortarpara. Nunaga isumassarsiannik pinngorartitsisuummat taamak misigisarnera eqqarsarnarilaarpara. Kisiannimi suna tamaat tassannga aallaaveqarpoq. Qalipakkakka Kalaallit Nunaannut tunngapput, kalaallisut erinarsortarpunga, innarluuteqarlungali Kalaallit Nunaanni najugaqarnissara ajornartippara.

Arfineq pingasunik ukioqarallaramali ukiumut sisamariarlunga Danmarkimut gigtertut nakorsaannut isillu nakorsaanut misissortikkiartortarpunga. Oqartuartarnikuuvunga nuukkusunnanga. Ataasiaq isumaginnittup aperinikuuaanga Danmarkimut nuunissara isumaliutigerusunnginneriga, oqinnerussaqimmammi. Anaanaga aamma oqartarnikuuvoq ullut ilaanni Kalaallit Nunaat qimakkumaariga, najamalu quiasaarutigisarnikuuaa. Misigisimasarnikuuvunga nuunneq tunniutiinnarnerusoq. Piffilli kingulleq paasilernikuuara nunannut ajunngitsumik iliuuseqaqataassaguma nukissaqartariaqarlunga, nukissarlu taanna maani Danmarkimi isumalluutinik atorluaaninni pisinnaavara. Kalaallit Nunaat nunarujussuuvoq tupinnaqisoq, uannulli ittuniks inissaqartitsinngilaq. Suli tassunga killinngilaq. Allannguеqataaffigerusuppara, iluaallassagumalu tunniussinnaasakka immaqa aamma amerlissapput. Kalaallit Nunaat meeqqanut, kikkunnut tamanut inuuffigiuminarsarneqarnissaa kissaatigaara. Inuit namminiunerminnik naammagisimaarlutik misiginissaat kissaatigaara; imerajuttunngoratik, atornerluisunngoratik inunnillu allanik atornerluigatik inuussasut – ajortut kaaviiaaginnalinnginnissaat anguniarlugu.

Kalaallit Nunaanni timiga timigigallartillugu piunera naammagiinnartarnikuuara. Maanna immaqa inuunerunissannut nukissaqarneruleraluarlunga, misigissutsikka imminnut paasarput. Eqqarsarnalaarpoq, kalaaliugaluarpungami. Kalaallit Nunaanni inunngorpunga, Kalaallit Nunaat ilunni ittoq malugaara, nunanniisinnaanngilangali. Iluaqutissat amigarmata qajannarsisarpunga, nukissaqassagumalu qimattariaqarpara.

Kalaallisut oqariartaaseqarpoq 'Piumassuseq nukiuvoq'. Piumassuseq pigisoraara. Piumassuseqarama qalipaaneq nipilersornerlu ilikkarnikuuakka. Piumassuseqarama ulluinnaat anigortarpakka. Piumassuseqarama ilinniarnera naammassivara. Sakkortunikooqaaq. Tappingingajappunga nikissinnaajunnaarnerlu misigalugu. Unatartippunga, aningaasanik amigaateqarpunga uummatikkullu aliasunneq aqqusaarlugu. Innarluuteqarnera kisiat sorsutassarinagu allatuulli inuuneq aamma sorsutassaraara. Tamanna naapertuilluanngitsutut misinnartarpoq. Ilinniarnerma naammassisinnaasimanera tulluusimaarutigaara, misigissutsikkali tunulliuttariaqarsimavakka – tarnikkullu kingunerlutsitsinikooqaaq. Piumassuseqarpunga, kisianni aamma timeqarpunga nukimik atueqisumik. Qallunaatut oqariartaaseqarpoq, upperinninneq qaqqanik illikartitsisinnaasoq. Uangali aqqutinni qaqqat amerlaqisut illikartinnissaannut nukissakka killeqartorujussuupput. Upperinninneq piumassuserlu pisariaqartangaarmata ulloqartarpunga nunguutsisoorlunga, taamaasillungalu Kaaleerannguup kinaanera puigortoortarlugu. Nukkannissannut allaniit pisariaqartitsineruvunga. Ikiortissaq immaqa Danmarkimi nassaassaavoq – immaqalu ullut ilaanni Kalaallit Nunaanni nassaassaalerumaarluni.
Piumassuseq nukiuvoq.

Allaqat: Clara Danholt
Assiliartalersuisoq: Simone Hvilsted

Nora Naasunnguaq Geraae Holm

“Er hun grønlænder?”

Jeg sidder og venter på 2A på Christianshavns Torv. Jeg mærker den kolde stenbænk under mig. Det lille halvtag over mig giver en smule ly fra regnen, men dråberne rammer stadig det yderste af mine sko, der nu er gennemblødte. Lyskrydsets skiftende lys spejler sig på den våde asfalt, og jeg holder øje med, hvordan farverne ændrer sig i regndråberne, og skyggerne fra mennesker, der går over krydset. Mine høretelefoners ledning er viklet rundt om remmen på min taske, så den ene falder ud af mit øre. Jeg havde alligevel ikke sat noget musik på. Det hjælper mig bare med at lade som om, jeg ikke kan høre, hvordan de snakker sløret grønlandsk bag mig. De er fulde, de er næsten altid fulde. Jeg kan ikke forstå grønlandsk længere, men jeg får en hemmelig ro af at høre dem tale sproget. For et øjeblik kan jeg lade som om, det er sne, der daler stille, i stedet for regnen, og deres stemmer bliver til min familie, der snakker.

Det bliver dog hurtigt afbrudt af en ru stemme, og jeg tænker, at de er oppe at skændes igen. Jeg prøver ikke at kigge op, for jeg ved, hvad der møder mig: blikkene fra dem der venter på bussen. De samme blikke, der venter på, at jeg gør noget ved situationen – at jeg jo er en af dem, så jeg har et ansvar.

Jeg kigger op på et af tagene ved torvet i stedet. Taget er mit første minde, fra da jeg kom til Danmark som treårig. Jeg husker det skarpe røde lys højt oppe fra bygningen, det snurrede i cirkler og lyste anderledes end andre lamper. Min far holdt mig i sine arme efter den lange rejse, og det var vildt for mig at være omgivet af de høje bygninger omkring torvet. Jeg kunne ikke læse, hvad der stod dengang, men jeg ved nu, at det var en reklame i neonlys for Kræftens Bekæmpelse.

Inden min far og jeg flyttede til Danmark, boede vi i Grønland sammen med min mor, bror og søster. Mine søskende er i princippet mine halvsøskende, men jeg har aldrig set dem sådan. Efter mine forældre gik fra hinanden, måtte de naturligvis blive hos min mor, mens min far tog mig, sit eneste barn, med til Danmark, hvor han kommer fra. Der er dog intet, der føles naturligt i at være væk fra sin familie for en lille pige.

Som barn var der mange voksne, der spurgte mig, hvorfor mine forældre ikke var sammen, eller hvorfor min mor stadig boede i Grønland. Jeg kan stadig ikke forstå, hvorfor man ville stille en lille pige de spørgsmål. Det har altid været hårdt at snakke om, for jeg savner jo min mor. Det virkede også altid som om, jeg svarede noget forkert, for de voksne kiggede bare tilbage med et medlidende blik, som jeg ikke helt vidste, hvad betød. Den dag i dag er der stadig mange, der stiller mig nærgående spørgsmål. Nu er jeg selvfølgelig voksen og har en anden forståelse, men et automatisk svar, der er blevet med mig, er et suk efterfulgt af: "Min mor er grønlandsk, derfor er hun i Grønland". Jeg får altid et lidt forvirret blik tilbage, men jeg lader det være, hvad det er. Jeg prøver ikke at lade det være mit ansvar at forsvare mine forældres valg.

Jeg har altid fået meget intense spørgsmål. Jeg ved ikke, om det er normalt at skulle forklare ens opvækst, eller om nysgerrigheden overtager folk. Det er jo heller ikke så tit, at en lille pige vokser op med en enlig far, eller at moren ikke er så meget inde i billedet. I film og lignende er moren altid væk, fordi hun er død. Jeg har på den måde ikke haft så meget at spejle mig i.
De intense spørgsmål stopper ikke ved min familie, de omhandler også Grønland. Jeg prøvede i mange år at lære så meget, jeg kunne, om Grønland, vores historie, og hvordan det er nu, for at kompensere for, at jeg ikke har en idé om, hvordan det er at bo der. Jeg prøvede at lade som om, jeg vidste det. Jeg følte, at jeg var nødt til det, når jeg skulle forklare, at hele Grønland ikke er alkoholiseret og fyldt med sociale problemer – at der også er meget smukt i Grønland, som ikke kun er naturen.

Jeg har dog altid besøgt Grønland meget i min barndom, cirka to gange om året, tre uger ad gangen, typisk i sommerferien eller til jul. Dengang var det altid Nanortalik i Sydgrønland. Jeg elskede det, jeg følte mig hjemme. De fulde, grønlandske stemmer fra torvet blev udskiftet med min families. Jeg kunne mærke, hvordan jeg passede ind. Hvordan bjergene omfavnede mig i stedet for fem etagers huse pakket tæt sammen. Der var frisk luft og sorte bær at plukke ude i bjergene, ture hen for at drikke kildevand og fisketure med min kusines familie. Jeg ville pludselig kunne huske mere grønlandsk, da min familie ville bruge de små dagligdagsord

med mig, som jeg enten kunne huske eller forstå ud fra kontekst. Jeg blev rigeligt forkælet, for jeg er min mors yngste barn. Hun skulle aldrig opdrage mig, det var min fars job, så jeg fik slik og kage næsten hver eneste dag. Jeg måtte ikke binde mine egne snørebånd, det gjorde min mor for mig. Jeg tror, det var hendes måde at gøre op for, at hun ikke var der normalt. Jeg elskede omsorgen, så jeg lod hende gøre det, selvom jeg var alt for gammel til at få den hjælp.

Det var hårdt hver gang, jeg kom tilbage til Danmark, både på grund af savnet af min mor, familie og Grønland selv. Danmark er jo mit hjem, men der var så meget fokus på hårfarve, øjenfarve og hudfarve, så jeg følte mig udenfor. Det var ikke sejt at være grønlænder. Mine hår på armene var mørke og ikke som de andre pigers. En dreng nev mig engang i armen og kaldte mig en abe. En af drengene fra klassens lillesøster troede, at ordet "grønlænder" var det samme som "alkoholiker". Det føltes på det tidspunkt håbløst at sige noget til det, når vi boede lige ved siden af torvet, hvor man kan se fulde grønlændere hver dag. Så jeg besluttede, at jeg i stedet måtte vise, at jeg var undtagelsen. Jeg var bange for at blive set med det samme blik som grønlænderne på torvet. Det viste sig bare hurtigt ikke at være så nemt at være undtagelsen i en kultur, hvor alkohol er samlingspunktet for de fleste unge.

Da jeg selv begyndte at drikke og tage til fester, fik jeg tit at vide, jeg var "smuk af en grønlænder". Dengang så jeg det som et kompliment. Jeg ville så gerne være blond og blåøjet, at jeg havde overbevist mig selv om, at det måtte være det rigtige at være. Jeg endte endda med at afblege mit hår til platinblond. Det tog omkring seks til ti afblegninger at få den helt rigtige farve. Da jeg var seksten, tog jeg op og besøgte min mor, som nu var flyttet til Nuuk. Det var første gang, jeg skulle derhen, og jeg glædede mig. Jeg var høj og slank og havde lysende, blonde lokker. Jeg tænkte, at jeg ville være en superstar. Jeg havde pakket alt det pæneste tøj, jeg havde, som ville passe til sommervejret i Nuuk. Første dag, vi tog ned til centret for at shoppe, var jeg klar, fuld makeup og hovedet højt. Da jeg gik ned ad gaden i blændende solskin, så jeg en kvinde. Hendes kindben var høje og tydeligt markerede, og hendes øjne var brune og smukke. Det sorte hår var sat op i en knold, som fik hende til at se cool ud uden at prøve, og da ramte erkendelsen mig: Jeg var ikke speciel. Resten af dagen gik jeg rundt og følte mig lidt skuffet, men jeg lærte min lektie. Der er ikke nogen mening med at kalde mig "smuk af en grønlænder", for det passer ikke. Jeg er bare smuk og grønlænder.

Det slags "kompliment" var dog ikke det eneste, jeg mødte. Jeg begyndte at drikke meget tidligt, og første gang var jeg tretten. Det var nu ikke unormalt på Christianshavn. Jeg gjorde det med min tætte vennegruppe hjemme hos dem,

der var alene hjemme, og ellers på gaden. I takt med at jeg blev ældre, tog jeg til flere fester og begyndte derigennem at møde flere mennesker. Så snart de hørte, hvor jeg var fra, ville de spørge, om jeg så også var alkoholiker. Når jeg blev fuld, kaldte de mig grønlænderstiv. Jeg fik at vide, at jeg måtte kunne lide øl, når nu jeg var grønlænder.

Men jeg var fyldt med modstandskraft og prøvede enten at informere dem om deres problematiske udtalelser eller bare gå fra dem, der behandlede mig sådan, men tvivlen begyndte alligevel at tære på mig. Jeg havde svært ved at stoppe med at drikke, så snart jeg var begyndt. Jeg fik blackouts hver weekend. Jeg begyndte at tænke, at de måske havde ret - at jeg var anderledes, at det var en forhekselse, jeg havde arvet. Jeg drak så meget, fordi jeg ikke kunne håndtere mine følelser, men jeg begyndte at tro, at det var fordi, jeg er grønlænder. Der blev aldrig sagt det samme om mine danske venner. De drak lige så ofte som mig, men de var seje, og de var stolte - med druklege og konkurrencer om, hvem der kunne drikke mest. Det føltes bare aldrig som det samme, hvis jeg gjorde det.

Mine tanker bliver afbrudt af den skarpe lyd af sirener og det blå lys, der rammer gadens facade. Det er ikke et sjældent syn på Christianshavn, men jeg krydser stadig fingre for, at de ikke stopper op her ved torvet. Det gør de nogle gange for at få ro på dem, der sidder bag mig. Det er bare overdrevet, når der holder tre vogne for at få ro på et skænderi. Det virker modstridende, at så stor en udrykning dukker op til et skænderi, når den har manglet i langt værre situationer - og pludselig sidder jeg der igen, fjorten år gammel, og venter forgæves på, at nogen griber ind.

Min veninde og jeg er næsten ved broen, der fører til Kløvermarken, da vi opdager en skikkelse, der ligger i mørket med ansigtet fladt ned i asfalten, helt stille og ubevægelig. Han bliver i blink lyst op af hvide cykellygter fra cyklister, der passerer. De må have set ham, men alligevel drejer de udenom, som om intet er sket. Jeg prøver at få øjenkontakt med en gruppe voksne, der går forbi ham, men ingen fanger mit blik. Der går det op for mig, at ingen har tænkt sig at gøre noget. Min veninde og jeg bliver nødt til at reagere, når ingen af de her voksne vil. Vi går tættere på, vender ham rundt, og jeg får et sug i maven, da jeg opdager, at han lugter stærkt af alkohol og tobak. Jeg har aldrig før hjulpet en, der er faldet om, og jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre.

Min veninde ringer 112. Hun taler i telefonen kortvarigt, før hun lægger den på igen og siger: "De spurgte fandme lige, om han var grønlænder?". Det er som om, at al luften i mine lunger ikke vil ind eller ud. Mine tanker går med det samme hen på en historie, jeg hørte for nylig. En grønlandsk mand på Amager var omkommet, fordi ambulanceredderne ikke havde taget hans tilstand seriøst, da de hørte, han var grønlænder. Men jeg havde simpelthen ikke indset, at det ville være mere end et enkelttilfælde, at de spurgte ind til det.

Det føles som en evighed, før ambulancen dukker op.

Jeg vil aldrig glemme den aften. Siden den dag har jeg frygtet, at hvis jeg en dag skulle falde om på gaden i fuldskab, vil alarmcentralen så spørge, om jeg er grønlænder? Vil den person, der ringer, svare ja? Vil alarmcentralen vurdere, at de ikke vil hjælpe mig? I den situation er det måske kun vigtigt, om jeg har mørkt hår og smalle øjne, og om jeg er værd at redde.

Jeg falder ud af mine tanker og kigger op, da en mand sætter sig ved siden af mig på stenbænken på torvet. Jeg lægger mærke til den grønne sixpack, der ligger til venstre for mig. Han smiler venligt, "Kalaallit nunaaninngaaneerpit?". Jeg undskylder og siger, jeg ikke kan grønlandsk. "Er du fra Grønland?". Jeg svarer "ja". Jeg er lidt nervøs, men han virker ikke til at have drukket noget endnu, det er nok hans første øl for i aften. Han spørger, om jeg vil have en af hans øl. Jeg overvejer først, hvad folk vil tænke og kigger mig omkring. Jeg ser op, og med det samme mødes jeg af de blikke, jeg er så nervøs for at se. De kigger på mig, som om de skal redde mig, eller at de afskyr os. Jeg tænker "fuck it". Jeg drikker en øl med ham. Vi snakker om, hvor vi er fra i Grønland. Han er også fra Sydgrønland og smiler, når jeg nævner min mors navn. Jeg giver ham en smøg, og jeg lader bussen køre forbi. Folk kigger væk igen, eller måske er det mig, der ikke søger deres blikke længere. Jeg er ligeglad, jeg har fået en gratis øl og snakker med en venlig mand. Det er ikke så slemt.

Skrivemakker: Amanda Westphal Johansen
Illustrator: Naja Ottens

Nora Naasunnguaq Geraae Holm

“Kalaaliua?”

Christianshavns Torvimi issiallunga 2A-t utaqqivakka. Atinni bænki ujaqqamik sanaaq nillertoq malugisinnaavara. Qulinni qaliaasaq sialummit oqquisimatitsilaarpoq, kuseriarnerilli kamippamma nuuinut tuttaqattaaramik masattuinnanngorput. Aqqusinermi qulliit angallannermut najoqqutassat nikerartut

asfaltimi masattumi tarrarsorput, sialuillu kuseriarnerini qalipaatit allanngorartut, inuillu ikaartut tarraat nakkutigivakka. Tusarnaarutimma ledningia taskima allunaavanut nermussimavoq, tusarnaarutimalu aappaa siutinni nivingavoq. Nipilersuummik appissinikuunngilangaluunniit. Tununni kalaallisut erseqqarinngitsumik oqaluttut tusaanngitsuusaarnissaanununa iluaqutikka. Aalakoorput, aalakoortuaannangajapput. Kalaallisut paasisinnaajunnaarnikuuvunga, kalaallisulli oqaluppalunnerat isertortumik eqqissinarivakka. Sivikitsukullammik takorloorpara siallernani kigaatsumik nittaattoq, nipillu ilaquttamma oqaluppalaarnerigaat.

Ingerlaannangajalli takorluuinera nipimit iggiingasumit kipisinneqarpoq, eqqarsarpunga immaqaasiit kamaatilertut. Qummut qiviarnaveersaarpunga, nalunngilarami suna takussanerlugu: bussinik utaqqisut isaat. Isigisut pisumut iliuuseqarnissara utaqqivaat – uangami aamma kalaaliugama akisussaaffigaara. Torvimi illup qalii qiviaannarpakka. Pingasunik ukioqarlunga Danmarkimut pigama illup qalia eqqaamasanni siullersaavoq. Illorsuup qaavani qulleq aappaluttoq sakkortoqisoq eqqaamavara, kaaviiarpoq qullinillu allaniit allaanerusumik qaamalluni. Angalarujussuareerluta ataatama kissumiarpaanga, torvimilu illorsuit portusuut akornanniinera uannut misigisarujussuuvoq. Taamani allaqqasoq atuarsinnaanngilara, massakkulli paasinikuuara qulleq neonilik Kræftens Bekæmpelsep ussassaarutigigaa.

Ataatagalu Danmarkimut nuunnginnitsinni, anaanaga, aniga angajugalu Kalaallit Nunaanni najugaqarnikuuvugut. Qatanngutikka affarmik qatanngutigigaluarlugit taamak misigisimanikuunngisaannarpunga. Angajoqqaakka qimammata qatanngutikka pissusissamisut anaanaminniipput, ataatamali meeratuaralunga nunaminut nassarlunga Danmarkimut uteqatigivaanga. Niviarsiaqqamulli ukiukitsumut ilaquttat qimaqqaneri pissusissamisut misiginanngiivippoq.
Meeraallunga inersimasorpassuit apersortarnikuuaannga sooruna angajoqqaakka najunnginnersut, aamma sooq anaanaga suli Kalaallit Nunaanni najugaqarnersoq. Ulloq manna tikillugu paasisinnaanngilara qanoq isillutik niviarsiaraq taamak ukiukitsisisoq taamak apersorsinnaammassuk. Eqqartussallugu annernartuaannarnikuuvoq, anaanagami maqaasiuarpara. Kukkusumik akisutut misigiuaannarnikuuvunga, inersimasummi misiginneqatigerpasillunga isigiinnartarnikuuaannga, uangalu nalunikuuara qanoq isumaqarnersut. Ulloq manna tikillugu toqqaannarpallaartumik apersorneqartarpunga. Maanna inersimasuugama paasinnittaasera allaavoq, anersaaruluulli malitisigisaanik akissut nammineerluni akisartoq attatiinnarnikuuara: ”Anaana kalaaliugami Kalaallit Nunaanni najugaqarpoq.” Paatsuungalaartumik isigineqartuarpunga, unitsiinnartarpakkali. Angajoqqaama qinigaat akisussaaffiginaveersaartarpara.

Sakkortuunik aperineqaannavittarpunga. Peroriartorneq pillugu nassuiaasariaqartarneq naluara nalinginnaanersoq, imaluunniit inuit alapernaappallaartarnersut. Aammami niviarsiaqqat ukiukitsut ataataminni kisimiittuni peroriartortut takussaavallaanngillat, imaluunniit anaanasut meeqqami inuuneranni ilaavallaanngitsut. Filmini assigisaanilu anaanaq peqanngikkaangat toqusimasutut oqaluttuarineqartuarpoq. Taamaasillunga tarrarsorfissaqarpallaarnikuunngilanga.
Sakkortuunik apersorneqartarnera ilaquttannut tunngaannaratik Kalaallit Nunaannut aamma tunngasarput. Ukiorpassuarni Kalaallit Nunaat, oqaluttuarisaarnerput ullumikkullu pissutsit pillugit sapinngisara tamaat ilikkagaqarniartarpunga, ilami Kalaallit Nunaanni najugaqarnerup qanoq inneranik ilisimasaqanngiivippunga. Nalunngitsuusaartarpara. Kalaallit Nunaanni inuit tamarmik imerajuttuunngitsut ajornartorsiunngitsullu nassuiassagukku, ilisimasaqartuusaarnissara pisariaqarsorisarnikuuara – Kalaallit Nunaammi pinngortitaannaanngilaq kusanartoq.

Meeraaninni Kalaallit Nunaat tikeraartarnikooqaara, ukiumut marloriapajaaq, sapaatip akunneri pingasut, nalinginnaasumik aasakkut juullikkunniluunniit. Taamani kujataani Nanortalimmukartuaannarnikuuvunga. Nuannarersuaarnikuuara, angerlartutut misigisarpunga, torvimi kalaallit aalakoortut nipaat ilaquttama nipaanik taarserneqartarput. Sumiiffimmut tulluarnera malugisarpara; illorsuarnik tattoqittunik, quleriinnik tallimanik initalinnik ungalutserneqarnanga, qaqqanit paarineqartarpunga. Qaqqani silaannarittaqaaq paarnarpassuaqartarlunilu; puilasumut imeriartortarnerput, illooqqama ilaqutai ilagalugit aalisariartarnerput. Kalaallisut eqqaamasakka amerlatseriataartarput, ilaquttamami ulluinnarni kalaallisut oqaatsit atorlugit oqaloqatigilaartarpaannga, eqqartukkatsinnullu tunngagaangat eqqaamallugilluunniit paasisinnaasarpakka. Nukatsingaatsiartarpaannga, anaanamami nukarlequtigaanga. Perorsartariaqarnikuunngisaannarpaanga, ataatamami tamanna isumagisassaraa, ullullu tamangajaasa mamakujuttorlungalu kaagisortarpunga. Kamippamma singii qileqqusaanikuunngilakka, anaanama isumagisarpaa. Ilimagisarpara peroriartorninnut peqataannginnini arlaatigut aaqqikkusullugu taamaaliortarnikuusoq. Nalunngikkaluarlugu ikiorneqarnissannut angivallaarujussualernikuullunga, isumassorneqarnera iluarisarnikooqigakku akueriinnartarnikuuara.

Danmarkimut uternerit tamaasa sakkortunaartarpara, anaanannummi maqaasillungalu ilaquttannut Kalaallit Nunaannullumi ungasarpunga. Danmark nunagivara, kisianni nutsat qalipaataat, isit qalipaataat amillu qalipaataat isiginiarneqartarnermik avataaniittutut misigisimasaqaanga. Kalaaliuneq torrattuunngilaq. Niviarsiaqqat allat assiginagit talinni meqqukka taartuupput. Ataasiaq nukappiaqqap talikkut pussoriarlunga aapakaamik taanikuuaanga. Atuaqatima nukappiaqqap najaa isumaqarnikuuvoq oqaaseq ”kalaaleq” ”imerajuttoq”-mik aamma isumaqartoq. Taamani torvip eqqaffaariani najugaqaratta ullullu tamaasa kalaallit ernguttut takusarlugit, taama oqartoqaraangat akerlileruminaattarpoq. Uanga taamaattuunnginnerma takutinnissaa aalajangiuppara. Torvimi kalaallit isigineqartarnerisut isigineqarnissara annilaangagisarpara. Inuusuttulli amerlanerit imerlutik ataatsimoornermik kultureqartillugit taamaattuunnginnissaq ajornarsinnaaqisoq paasilertorpara.

Nammineerlunga imerlungalu fiistertalerama paasitinneqartarnikuuvunga ”kalaaliugaluarlunga” pinnertunga. Taamani nersualaarneqartutut paasisarnikuuara. Akutaarusuttarnikuungaarama tungujortunillu iseqarlunga, taamatut eqqortumik isikkoqartartut imminut uppertittarnikuuvunga. Allaat qaqortumik misutsillunga nutsakka qarsorsartinnikuuakka. Arfinileriapajaaq qarsorsartereerama qalipaatissara iluatsinnikuuvoq. 16-inik ukioqarlunga anaanaga Nuummut nuunnikoq tikeraarnikuuara. Siullerpaamik Nuummukalerpunga, qilanaaqaangalu; angillungalu amippunga, nutsakkalu qaamallutik. Superstariunissara takorloorpara. Atisakka kusanartut tamaasa Nuummi aasarpalaamut tulluartut poortornikuuakka. Ulloq siulleq pisiniarfissuarmut pisiniarfileriartoratta piareersimaqqissaarpunga, pinnersarsuaarnikuullunga imminullu tatigerpalaarlunga. Aqqusineq sinerlugu seqinnarissuup ataani ingerlaartillunga arnaq takuara. Uluaasa saarngi qutsissut ersareqaat isaalu kajortut kusanaqalutik. Nujai qernertut tunummut qilerteqaramik torranniangikkaluarluni torraasorujussuuvoq, tassanilu piviusup eqqorpaanga: Immikkuullarinngilanga. Ullup sinnera pakatseqqalaarpunga, ilikkagaqarpungali.

”Kalaaliugaluarlunga” pinnernerartittarnera paasisassaanngilaq, ilumuunngilarmi. Pinnertungaana kalaaliullungalu.

Taamatut ”nersualaartinneq” kisiat aqqusaarnikuunngilara. Siusissukkut imingaatsiartalernikuuvunga, siullerpaamik imerama 13-inik ukioqarpunga. Christianshavnimili tamanna nalinginnaakujuppoq. Ikinngutigilluakkakka angerlarsimaffimminni kisimiikkaangata imeqatigisarnikuuakka, ilaannilu tamaaniinnarmi. Inersimatsikkiartorninni fiisteriakulasalerpunga taamaasillungalu inuit amerlanerit naapittalerlugit. Sumiuunera paasigaangamikku ingerlaannaq aperisarput uanga aamma imerajuttuunersunga. Aalakuuleraangama ”grønlænderstiv”-imik taajortarpaannga. Oqarfigitittarpunga kalaalioriama immiaaraq mamarisimassagiga.

Akiuussinnaassusermilli ulikkaarama oqaatigisaat akunnakusoortut pillugit paasititsiniaanngikkaangama taamatut pinnittut qimaannattarpakka, nalornineriali ilunni alliartortutut ippoq. Imerlunga aallartikkaangama imminut unitsinnissara ajornartittarpara. Weekendit tamaasa silaaruttarpunga. Eqqarsartalerpunga immaqaana ilumoortut; allaasunga, kingornussannillu kussunneqarsimasunga. Misigissutsikka aqussinnaanngnnakkit imerujussuartarpunga, eqqarsartalerpungali kalaalioriarama taamaallunga. Ikinngutikka qallunaat taamatut oqarfigineqanngisaannarput. Uattulli akulikitsigisumik imertarput, taakkuli torrallutillu tulluusimaartarput – pinnguaatigalugulu imerneqqusaallutik unammisarlutik. Uanga taamaalioraangama allatut misinnartuaannarpoq.

Kalerrisaarutip nipaa qoqianngunaqisoq nippammat, aqqusinerlu qullermik tungujortumik qinngorneqarmat eqqarsaatikka unitsinneqarput. Christianshavnimi taamaattoqallattaaginnavittarpoq, maanili torvimi uninnginnissaat neriuutigaara. Tununni issiasut eqqissisinniarlugit ilaanni taamatut takkuttarput. Oqqatiinnartut unitsinniarlugit biilit pingasut takkukkaangata ingattarserpalaartaqaat. Pisumi ajornerujussuarmi amigaatigineqarnikuullutik maanna oqqattoqarmat taamak amerlatigalutik takkunnerat eqqarsarnarpoq – tassanngaannaq 14-inik ukioqarlunga ikiortissap takkunnissaanik utaqqigaluarninnut periataaqqippunga.

Ikinngutigalu Kløvermarkenip tungaanut ikaartarfik tikingajalerlugu inuup ilusaa tarrup ataani pallungalluni kiinaa asfaltimi punngasoq, uninngaqqissaarlunilu nikeriarsinnaanngitsoq nalaapparput. Sikkilertut sanioqquasut qaammartartuinit qaqortunit ikittaartuinnaavoq. Takusimassavaat, taamaakkaluartorli susoqarsimanngitsutut avaqqutaariinnarput. Inersimasut eqimattat sanioqqummata isikkut toqqarniarsaraakka, qiviarneqanngilangali. Iliuuseqartoqarnianngitsoq paasilerpara. Inersimasut suninngippata ikinngutigalu qisuariartariaqarpugut. Qanilleriarlugu illuanut saatikkatsigu imigassarsunnissuaarlunilu tupasunnissuaartoq naamallugu aqajannguummivunga. Uppinnikumik ikiuinikuunngisaannarama naluara qanoq iliussanerlunga.

Ikinngutima 112 sianerfigaa. Sivikitsumik oqaloqateqariarluni iligamiuk oqarpoq: ”Aperisorsuupput kalaaliunersoq!” Misigisimavunga silaannaq puanniittoq isersinnaananilu anillassinnaanngitsoq. Oqaluttuaq qanittukkut tusarnikuusara ingerlaannaq eqqarsaatigilerpara. Amagerimi angut kalaaleq, ambulancenik annanniaasartut kalaaliusoq paasillugu qanoq ajortigineranik pimoorussinngimmata toqusoq. Isumaqarsimagaluarpungali ataasiaannaq taamatut pisoqarsinnaasoq.

Ambulancep takkunniarnera naassaanngitsumik misinnarpoq.

Unnuk taanna puigunngisaannartussaavara. Ullut arlaanni aalakoorlunga maaniinnaq uppissagaluaruma alarmcentralip kalaaliunersunga apeqqutigissaneraa tassanili annilaangagisalerpara. Sianertoq taava akissava, aap? Alarmcentrali ikiorniarnanga aalajangissava? Taamatut pisoqarnerani immaqa taartunik nujaqarnera qiinganeralu kisiisa pingaartinneqassapput, annanneqarnissannullu naleqarnersunga.

Torvimi angut bænkimut ujaqqamut saninnut ingimmat eqqarsaatinniit silattoqqippunga qummullu qiviarlunga. Saaminni sixpackeq qorsuk maluginiarpara. Inussiarnisaarluni qungujuppoq, ”Kalaallit Nunaaninngaanneerpit?” Utoqqatserlunga oqarpunga kalaallisut oqalussinnaananga. ”Er du fra Grønland?” Akivunga ”ja.” Pissangalaarpunga, kisianni suli aalakuulersimarpasinngilaq, immaqa unnummut ammakkani siulleq imerpaa. Immiaaqqamik perusunnersunga aperivoq. Inuit qanoq eqqarsarnissaat eqqarsaatigeqqaarpara eqqaralu marserlugu. Qummut qiviarama isit takunissaannut aarlerigeqisakka ingerlaannaq takuakka. Isigivaannga annakkusuppasillunga, imaluunniit maajugaluta. Eqqarsarpunga ”fuck it.” Immiaarartoqatigivara. Kalaallit Nunaanni suminngaanneernerluta eqqartorparput. Nammineq aamma kujataarmiuuvoq, anaanamalu atia oqaatigigaangakku qungujuttarluni. Tupamik tunivara bussillu sanioqqutsiinnarlugit. Inuit alarput, imaluunniit uanga isigineqarnerlunga maluginiarunnaarpara. Soqutigisaaruppunga, akeqanngitsumimmi immiaaqqamik peqqammerpunga angullu inussiarnersoq oqaloqatigalugu. Ajorpallaanngilaq.

Allaqat: Amanda Westphal Johansen
Assiliartalersuisoq: Naja Ottens

Pilunnguaq Kristensen

Massakkut eqqarsaatsikka

Ullumikkut maajip 24-at, 2025. Nalunaaqutaq 20:45. Sila kiappoq. Suiataalaarnera iluaannarpoq. Kollegiatta silataani issiavunga bærbarinni allarujoorlunga, kisimiippunga, kollegiaqatikka tappika isersimaartarfimmi isersimaarput. Taqqavunga isikkivigaara imaq. Nunamik ersittoqanngilaq. Saamiatunginni qaqqarsuaq Nasaasaaq takussaavoq. Aputitaqalaaraluarluni annerpaartaa aassimavoq.

Sisimiuni Fiskeriteknologitut ilinniartuuvunga, atuaqatigiit marluinnaavugut, uanga atuaqatigalu qallunaaq savalimmiormiunik akusaq. Allarujoorninni avani nunaqarfimmi Kullorsuarmi meeraanera takorloorpara. Anaanannit qatanngutigiinni arfiniliusuni angajulliup tulleraannga, ataatannit meeqqani angajullersaallunga. Angajora allamik ataataqarpoq. Massakkut qatanngutikkalu tallimaavugut, angajullersarput 2013-mi imminut toqunnikuuvoq.

Ataataga piniartuuvoq aalisartuullunilu, anaanaga pisiniarfitsinni Pilersuisumi allaffimmiuuvoq. Anaanaartugara aanaga illoqatigaarput, ajaga meeraalu marluk. Taamani nukarlersagut suli inunngunngillat. Kalaaliminernik ajorsaateqanngilagut, ataatama puisit qassiit ullormut tikiuttarpai. Ukiariartornerani qilalukkat qaqortat qernertallu, ukiakkut nannut, upernaakkut arferit aamma. Aasakkut Kullorsuarmit Innaarsuliaraangatta appat mitillu manniinik mannissartarpugut, tassa nuanneq. Ataataga aallaqqasarmat najortuaannanngikkaluarlugu anaanama paarilluarpaatigut, tulleriiusugut pingasut angajorigaluara ilanngullugu, isumassorlutalu atisalersorluta, naak pissaqarnerpaanngikkaluarluta paarilluarneqarpugut. Asanninneq kialunniit nassuiarsinnaanngisaa anaanatta tunniussorpaa. Ullut tamaasa malugisarparput.

Eqqaamasat nuannersut. Kingumut meeraanera eqqarsaatigingaangakku, aqqusaarsimasatta ilai imaannaasimagaluartut qujamasuutigisarpara kalaaliunera malugalugu aallaavigalugulu peroriartorsimagama. Angerlarsimaffitsinni kalaallisuinnaq oqaluppugut, kalaaliminertorluartarpugut, dunkinik imertartarluta, ukiakkut imertarfiit qerisimagaangata nilattartarluta, solarisiniarluta (gasolie), soorlu utoqqaat meeraanilikkersaaraangamik oqaluttuaat; uaguttaaq taama peroriartorpugut. Nunaqarfipput avinngarusimasumiippoq, allanillu tikinneqajuittorujussuuvugut.

Massakkut inissisimaffiga allarujussuarmiippoq, ulluinnarni qallunaatut oqaatsit atugaraakka, aali Kalaallit Nunaanniillunga. Kollegiatsinni najugaqartut amerlanerpaat qallunaajupput ataasiakkaallu nunanit allaninngaanneersuullutik. Ilinniarfiga tamaani Sisimiuni ingerlanneqarpoq. Danmarks Tekniske Uddannelsep – DTU-p maani immikkoortortaqarfiani - Qallunaat nunaanniilli aqunneqartumi. Ilaanneeriarlunga eqqarsaatigigaangakku ingasagisaqaara qallunaatut tuluttullu oqalussinnaasariaqartugut, AALI nunatsinni ilinniarluta. Aap, paasisinnaagaluarpara kalaallit 56.000-iinnaasugut, oqaatsigullu allanit atorneqanngitsut.

Ila qanoq kalaallisuinnaq ilinniarnerput tamaani Kalaallit Nunaanni ingerlasaraluarpat, inuusuttoqatigut pikkorissorpassuit oqaatsinik aporfeqaratik ilinniarsimassagaluarnerpat? Imaluunniit qallunaatuinnaq oqaluttussatut persorsarneqarsimassagaluarutta ulluinnagut oqinnerusimassagaluarnerpat? Inooriaaseq kalaallinut tulluartoq atorneqaraluarpat inuusuttoqatigut ingerlalluarsimassagaluarnerpat? Ingerlalluassagaluarnerpugut? Kalaallit Nunaanni ingerlatseriuserput qallunaanut «angummanniaannarani» tulluarsaannaranilu uagutsinnut kalaallinut naleqqussagaasimagaluarpat, oqinnermik inuuneqarsimassagaluarnerpugut? Ilinniartitaanerup tungaasiguinnaanngitsoq inuunitsinnulli aamma oqinnerussagaluarnerpa? Meeqqat atuarfianni kulturerput pillugu, oqaluttuarisaanerput pillugu atuartitaasarsimagaluarutta inersimasunngoreerluta kinaassuserput siuaasattalu nunatsinni nukittungaarlutik tulluarsaqqissaarlutik inuunerat inuunerisimassagaluarnerparput? Piniakkat malillugit, aasaq ukiarlu aallaavigalugit inuulluta? Immaqa Kalaallit Nunaanni qallunaanut nalimmassarsimassanngikkaluarpugut? Nunatta pissarititai nammineq atugassagut, pisuussutigut ilisimaarilluarsimassagaluarnerpagut? Inooriaaseq uagutsinnut tulluartoq suua? Sunaana taanna eqqartuinnariga?

Ilumut ikitsigaluta kisimiittutut ilaatigut misigaluta inuusariaqartarnerput. Imminut toquttut, qanga qivittartut, napparsimallutik angerlartiinnarneqartartut kingorna toqqutigisaminnik. Meeqqanik arsaartuisut. Pisiassat akitsornerisa kingorna sussaaruttut, meqqat nerisassaaruttut. Meeqqat sumiginnarneqartut, imigassamut qimaasut, meeraqatiminnik unataasut. Allaat meeqqat ikiaroortut atornerluisuusullu, inuusuttut nunarsuarmioqataanertik takutinniarlugu tulluarsartut, imminnut nittarsaattut, taamaaseriarlutik imminnut samungarsuaq inissittut, nittartakkami inuit attaveqaataanni salloqittaatit upperalugit.

Taamaallunimaasit Trumpip nunarput pisiariumallarmagu. Ila piviusunngussappat... piviusunngussanerpa? Inuiaqatigiiulluta anguniakkagut malillugit Inatsisartut ingerlanerpat? Inuiaqatigiittut nukittussuserput asuliinnaq atorniarnerparput? Inuusuttuusugut, inersimasuusugut kinguaassagut nunami maani inuunissaat eqqarsaatigisimanerparput, nunatsinni taama ingerlarsortoqaannarniarpat? Ila apeqquterpassuit, siammasissumik eqqarsarsinnaalluni akissutissaqassajunnarsisut.

Meeqqat atuarfianni Kullorsuup Atuarfiani atuarallarama atuartakkama ilagaat Qallunaat Nunaat, upperisaat, inuttussusaa, kristumiuussuseq. Ila soormi uanga inuttut naleqassutsinnik, kalaaliussutsimik asanninnermik, qaamaneruninnik, imminut napatinnissannik, siuaasama inuunerminni ataatsimoorlutik imminnut ikioqatigiillutik inooriaasiannik, nammineq nunama pisuussutaanut tunngasunik atuartinneqarsimanngilanga.

Suu, angajoqqaatta tamanna ilinniartitsissutigisussaavaat. Meeqqalli tamarmik uagutsitut angajoqqaaqanngillat isumassueqqissaartunik. Tamanna peqqutaaqataannginnerpa nunatsinni inuusuttutsinnut inersimasortatsinnullu pitsaanerpaamik ilusileeqataasoq? Qangami siulitta ajornartorsiutinut aaqqiagiinngissuteqaraangamik nipertik, qilaatit, uaajeernerit atortarsimasaat nunasiaataaleratta peerneqarsimasut pillugit ilinniartitaasimassagaluarnerpugut? Massakkut iluaqutigisinnaasaraluatsinnik.

Avannga aallarama Københavnimut Frederiksbergimut efterskoleriarlunga, taassumalu kingorna Avannaata Ilinniarnertuunngorniarfiani Aasianni atuareernerma kingorna, tamaani najugaqalerama kalaaleqatikka inuunerluttuinnaanngitsut takusinnaallualerpakka. Qujamasuppunga suli pilineq, asiarneq aavariarnerlu atugaalluarmata. Aasakkut illuaqqiarlutik piliartortartut pinngortitarsuatsinni, ukiakkut snescooterinik nunamiinnerit, ataatsimoorujoornerit. Ilaqutariiaqqat angerlarsimaffimminni asanninnermik nukimmillu imminnut immersortut. Inooriaasitsinni suaqqat nuannersut, qalipaatillu allat kollegiarunnaarama takusinnaalernikuuakka. Inuuneq qaamanerusoq takusinnaavara, kalaaliulluta naleqartitagut, nukkassaatigut takusinnaavakka. Assersuutigalugu ukiumut pilisinnaanerput. Atugassarititat atorlugit pinngortitamiissinnaanerput.

Inuunermut qujanaq, qanorluunniit atugaqaraluarluta inuuffigisarput. Qujanaq pinngortitsisumut pinngortitarsuup nukiinik tunniussannut, nammineq pitsinnik inuussutissaqartilluta. Soorlu meeraagallarama ataatama puisip amia piinnarlugu

pisarineq ajoraa, puisimmi neqaa ilormiuilu nerisaraagut. Saarngisa ilai saleriarlugit qimmerisuusaartarpagut, puisip pisataasa ilai piniannginsagut qimminut nerukkaatigalugit, puisip amia ammerivimmut tunillugu. Piniagaq asuli aningaasarsiutigalugu piniagaanngilaq, tamaat atortarparput.

Kalaaliussutsitsinni pigisarput nukittuffigisarpullu tassaavoq ataatsimoorneq, siuaasatsinnut atassuserput kinguaassatsinnullu ingerlaartussaq. Nukinnik angingaartunik tunisivoq. Ajornartorsiutinik katsorsaavoq, ataatsimut kaammattoqatigiinnermik pilersitsivoq. Inuunermik paasinnilersitsivoq, nukittussuseqartitsivoq, malussarissuunitsinni inuttut inuutitsilluni. Kalaallit inngernitsinni, qilaatersornitsinni qamani nipitsinni nukik pinngortartoq. Ataatsimoortussiaavugut, soorlu nunani allani aamma taamaattut. Seqinitta qaammatittalu ingerlaarnerat, qaamanerat malillugit, ullorissallu aqqutissiuussisoralugit ingerlaartuusugut.

Kalaaleqatiga, qanorluunniit inuiaqatigiinnit allanit naqisimaneqartigigaluarutta ataatsimoornerput takutitsigu, soorlu taamaattuaannarsimasugut.

Suu, ajornartorsiuinnarluta inuunngilagut. Namminermi uanga kammalaatinnik amerlasuunik imminut toqunneq aqqutigalugu annaasaqarsimagaluarlunga, allaat angajunnik tamanna aqqusaarsimagaluarlugu, uannut peqqinnartumik inuuniarlunga aalajangersimavunga. Kukkujuitsuunngilanga ilaananngilanga. Imigassaq misilittarsimavara allaat silaarussinnaallunga, ataasiarlunga ikiaroornartoq misilissimavara. Aallaaviunerpaasorli unaavoq, allanut tulluarsarlunga iliuuserisarsimagakkit, inuusuttoqatikka “naliginiassagakkit”. Avatangiisima soraaraangamik ulluinnarsiutaat ataasitoriarneq, viinnisorneq allaat festerneq; paasivara uanga tassunga tulluarnanga. Immaqami taama inuuneqarlunga sungiusimannginnakku, aqunnissaanut ilinniartinneqarsimanangalu nammineq ilinniarsimannginnakku.

Taamaattoq aqqusaakkama ilinniarfiginerisigut qujamasussinnaanissara ilikkarpara. Pinngortitarsuatta kiffaanngissuseqartingaarlunga tikilluaqqullungalu nukinik pilersortaraanga; atorluarnissaa aamma ilinniarsimavara, ila suli ilinniarpara. Misigissutsit suulluunniit atorlugit ornittuarpara, soorlu siuaasama INUIT taama atortarsimagaat, inuuffigisimagaat. Anersaakkut qamani asanninnerunerma qaamanerunermalu misiginissai, naak avatinni assigiinngitsorpassuarnik pisoqaraluartoq ilinniarsimavara. Anersaakkut kingornussarsiakka asanninneq, qaamaneq namminiussuseqarnerlu, uumissuiinnarnanga qamannga silammut avammullu isiginnissinnaanngorsimaninnut qujamasussinnaalersippaannga. Kalaallit Nunaanni pisorpassuit akornanni, ilaatigut oqaatsitigut iliuuserisartakkatigullu akunnattuungalaartaraluarlunga siumut ingerlarujoornera takusinnaavara. Piffeqarsimagaluarpunga kalaaliussutsinni inooriaasera apeqquserujussuarsimallugu, allaat upperisaqarnikkut. Kristumiuullunga peroriartorlunga, inuit siuaasama upperisatoqaat ilinnialerakkit apersuinerit qinunerit kisissaanngillat. Qujanaq uummatinni qamaniimmat akissutaa; akissut takunngitsuuleraluarsimasara allanit kinaassuserisassarinngisannit immersorneqangaarninni. Kalaaliusunga pinngortitaasunga tamaani nunami, nunarsuup avannaarsuani, Kalaallit Nunaanni, inuunera oqittuaqqamik ingerlajuaannanngikkaluaq, qamannga siulinni atassuseqarnera kinguaassannullu ingerlatitassara nukik pinngortitaassutsinni pigaara. Eqqarsaatit isigisallu assigiingikkaluartut, allaat immikkoortitaanermik, kalaaliuninnut attuumassuteqartumik misigisinnaasaraluarlunga namminiussuseqarnera qujamasuutigaara.

Qujamasuutigaarattaaq allamiuugaluartunit tikilluaqqusaasarnera, inuinnaassutsitta aqqani ataatsimuussuseqarsinnaanerput, kulturigut assigiinngikkaluartut ataatsimooqateqarsinnaagama, immitsinnullu ilisimasassanik inuunermi avitseqateqarsinnaagama. Inuimmi tamatta sumiikkaluartugut nunami, suminngaanniillu aallaaveqaraluartugut qamani tamatta naligiippugut, asanninnerullutalu qaamaneruvugut, naak ilaatigut eqqarsaatitsinni nuanniitsunik poorsimaneqarnitsinni takujuminaatsittaraluarlutigu tamanna.

Tappika qulinni oqallippalupput nipittuullugu, illarunik illarunik, oqaatsinik ilinniartariaqaratik tamaaniittut. Ila qanorippamita taama inuuneqarluni? Qanorissagaluarpamita nunarsuarmi oqaatsit ataasiinnaat kisimik atorneqartuugunik?

“Haha” qamuuna illariarpunga, ila sunaana eqqarsaat. Eqqarsaatssikka nipangersiimigakkit issiaffinni silaannaq nillertikkiartulersimasoq malugilerpara. Sunaaffa inussama nuui nillertuinnaallutik malugisaarutilersut. Seqernup tarrilaarsimavaanga. Nalunaaqutaq takuara: 21:45.

Ila eqqarsaatsit inorsarfeerullutik ingerlaaruttulermata allatassarpassuit takkussuummata. Kalaaliussutsinni siuaasama anersaakkut ajornartorsiutaannik katsorsaasariaqarsimanera ilaatigut artorsaatigisarsimavara, akerlianilli qujamasuutigalugit nukinnik angingaatunik kingornussitissimammanga. Malussarissutsinnit siammasissumik takunnissinnaaninnut qujanaq. Qujanarlu inuunermut pinngortitsisoq, aqqutinut assigiinngitsunut ingerlavitsinnut.

Naggasiullugu allatannik atuaasutit, neriuppunga allatama ilai kusassagaanngikkaluartut atuarluarsimassasutit. Inuunerma oqaluttuassartaata ilamernganut, eqqarsaatinnik kalaaliussutsinnit pisunit oqaluttuutilaarsinnaagakkit qujavunga.

Pilunnguaq Kristensen.

Assiliartalersuisoq: Kseniia Solohub

Pilunnguaq Kristensen

Mine tanker lige nu

Det er den 24. maj. 2025. Klokken er 20:45. Vejret er varmt. Og det er bare dejligt at det blæser lidt. Jeg sidder udenfor vores kollegie og skriver på min bærbare computer, jeg er alene, mine bofæller sidder deroppe i opholdsstuen. Mod syd har jeg udsigt til havet. Der er intet land at se. Til venstre ser jeg kun fjeldet – Nasaasaaq[1]. Der stadig er dækket af lidt sne, selvom det meste er smeltet nu.
Jeg læser fiskeriteknologi i Sisimiut, vi er kun to i klassen, mig, og min klassekammerat er dansk med færøske aner. Jeg tænker på min barndom i den nordlige bygd, Kullorsuaq, mens jeg skriver. Jeg er den næst ældste blandt seks søskende på min mors side, og den ældste på min fars side. Min storesøster havde en anden far. Vi er fem i dag, vores ældste søster begik selvmord i 2013.

Min far er fanger og fisker, min mor arbejder i kontoret i vores butik, Pilersuisoq. Vi bor sammen med min bedstemor, som jeg kalder for min mor, og min moster og hendes to børn. Dengang var de yngste i søskendeflokken ikke født endnu. Vi manglede aldrig grønlandsk mad, for min far bragte en hel del sæler hjem om dagen. I efteråret var der hvidhvaler og narhvaler, om vinteren isbjørne, om foråret hvaler igen. Om sommeren, når vi tog fra Kullorsuaq til Innaarsuit, samlede vi æg fra lomvier og edderfugle, det var så skønt. Selvom min far ikke altid var hjemme, fordi han var ude på fangst, så tog min mor sig godt af os tre inklusiv min afdøde storesøster, hun gav os omsorg og tøj, og selvom vi ikke havde meget, så blev vi passet godt på. Vores mor elskede os - højt. En kærlighed som ingen ord kan beskrive. Vi mærkede den hver eneste dag.

Dejlige minder. Når jeg tænker tilbage på min barndom, så er jeg taknemmelig for, at min opvækst havde afsæt i den grønlandske kultur, selvom nogle af vores oplevelser var hårde. Vi snakkede kun grønlandsk i hjemmet, vi spiste god,

1 Fjeldet i Sisimiut, Kællingehætten

grønlandsk mad, vi hentede vand i dunke, og om vinteren, når vandposterne var frosset til, så hentede vi ferskvandsis, vi hentede solar (fyringsolie), ligesom i de historier, de ældre mennesker fortæller om deres barndom. Sådan voksede vi også op. Vores bygd var afsidesliggende, og det var sjældent, at vi havde tilrejsende. Min situation i dag er meget anderledes, jeg snakker dansk hver dag, selvom jeg befinder mig i Grønland. De fleste på mit kollegie er danskere og nogle enkelte fra andre lande. Min uddannelse foregår her i Sisimiut. På Danmarks Tekniske Uddannelse – DTU, som har en afdeling her – men er styret fra Danmark. Det er nogle gange vildt at tænke på, at vi er nødt til at kunne snakke dansk og engelsk, SELVOM vi er her i Grønland. Ja, jeg forstår godt, at vi kun er 56.000 grønlændere, og at vores sprog ikke bliver snakket af andre.

Men gad vide hvor mange andre, dygtige unge ville have en uddannelse, hvis vi kun studerede på grønlandsk her i Grønland, og ingen havde sproglige barrierer? Eller ville vores hverdagsliv have været nemmere, hvis vi bare var opdraget til kun at snakke dansk? Ville andre unge have mere succes i livet, hvis vores måde at leve på var mere grønlandsk? Ville det hele køre bedre? Hvis vores system her i Grønland var tilpasset den grønlandske befolkning, og ikke bare prøvede at «følge med» og tilpasse sig det danske system. Ville vores liv så have været lettere? Ikke kun med hensyn til uddannelse, men også vores personlige liv? Hvis vi blev undervist i vores kultur, i vores historie i folkeskolen, ville vi så have fundet vores identitet og det liv som voksne, som vores stærke forfædre levede. Et liv hvor de konstant skulle tilpasse sig sommer og vinter og dyrene? Ville vi måske ikke tilpasse os danskerne, når vi nu er her i Grønland? Ville vi måske have bedre viden om de ressourcer, vi er beriget med i naturen? Hvilken måde at leve på passer til os? Hvad er det, jeg bliver ved med at snakke om?

Dét at vi nogle gange lever ensomme liv, selvom vi ikke er særligt mange mennesker.

Folk der begår selvmord, der i gamle dage gik i fjeldet, folk der bliver sendt hjem fra sygehuset og derefter dør, fordi de ikke fik nok hjælp lige starten. Børn, der bliver fjernet fra hjemmet. Familier, der ikke længere har råd til noget. Børn der ikke får mad efter priserne er steget. Børn der er omsorgssvigtet, der drikker for at komme væk, der udøver vold mod andre børn. Børn, der endda tager stoffer og er misbrugere, unge der tilpasser sig for at vise, at de er verdensborgere. Unge, der promoverer sig selv og efterfølgende hæver sig selv over andre, fordi de tror på de løgne, der florerer i de sociale medier.

Så var der dengang, Trump ville købe vores land. Tænk, – hvis det blev en realitet… mon det bliver det? Mon Inatsisartut[2] tager udgangspunkt i folkets ønsker? Tænk hvis vi bare spilder vores kræfter som samfund? Gad vide om vi, unge og voksne, har tænkt over, om vores efterkommere skal forblive her, hvis det bliver ved sådan her? En hel masse spørgsmål, som sikkert kan besvares, hvis man tænker langt. Da jeg gik i folkeskole i Kullorsuaq, læste jeg blandt andet om Danmark, danskernes tro, kristendommen og befolkningstallet.

Men hvorfor er jeg ikke blevet undervist i mit værd, i min kærlighed til min kultur, i det faktum, at jeg er lysere, i hvordan jeg skal klare mig selv, i hvordan mine forfædre i fællesskab løftede hinanden i flok og i mit lands rigdomme.

Ja, vores forældre burde lære os det. Men det er ikke alle, der har forældre, der vejleder. Er det ikke med til at forme vores unge og voksne på bedst muligt vis i det her land? Mon vi ikke skulle have været undervist i de metoder, vores forfædre brugte til at løse konflikter ved brug af deres stemmer, deres trommer og maskedans, som blev taget fra os, da vi blev koloniseret? Det kunne vi have brugt i dag.

Da jeg bosatte mig her, efter at jeg rejste fra Grønland for at gå på efterskole på Frederiksberg i København, og efter mit studie i GUX i Aasiaat, indså jeg at ikke alle grønlændere havde det skidt. Når jeg tænker på det nu, er jeg meget taknemmelig for, at folk stadig samler vinterforråd, går ud i naturen og jager rensdyr. Om sommeren tager de i hytten og samler mad i vores mægtige natur, og om vinteren tager de sammen ud i naturen med snescootere. Familier giver hinanden styrke og kærlighed i deres små hjem. Jeg har fået øje på alle detaljerne og de mange flere nuancer, der er i den måde vi lever på - efter at jeg er flyttet ud af kollegiet. Jeg ser lysere på livet nu og jeg ser styrken i det, vi som grønlændere finder dyrebart. For eksempel at vi kan samle forråd. Vi ved hvordan vi færdes i naturen og vi kan klare os med alt det, vi finder der. Jeg er taknemmelig for livet, vi lever. Uanset hvordan omstændighederne er. Jeg takker vores skaber for at du gav os naturens kræfter, så vi kan forsyne os selv. Som da jeg var barn, og min far fangede sæler ikke kun for skindets skyld, men for kødet og indvoldene. Vi rensede knoglerne og lod som, om vi havde hunde, vi gav hundene resterne af sælerne og solgte skindene til garveriet. Man fanger ikke for at tjene penge, men for at gøre brug af det hele.

Vores største styrke som folk er vores sammenhold, et sammenhold som forbinder os med vores forfædre, og som vi giver videre til vores efterkommere. Det giver enorme kræfter. Løser problemer og skaber fælles opmuntring. Det er en øjenåbner

2 *Inatsisartut* er de folkevalgte politikere i Grønlands Parlament

for livet, som giver styrke, og livskraft til os, der er følsomme. En styrke i vores stemme bliver skabt i os, grønlændere, når vi synger, når vi trommer. Vi er skabt til at være samlet, ligesom andre folkefærd. Os, der følger solen og månen og navigerer i stjernerne.

Uanset hvor undertrykte vi er som folk, skal vi vise andre samfund, at vi står sammen som vi altid har gjort!

Nej, vi lever ikke kun i elendighed. For selvom jeg har mistet mange venner til selvmord, selv min storesøster, har jeg besluttet mig for at leve et sundt liv. Jeg er på ingen måder fejlfri, Jeg har drukket mig sanseløst beruset og jeg har engang røget hash. Men den største grund til det var, at jeg gjorde det for at passe ind med andre, så jeg kunne være "lige" med de andre unge. Min omgangskreds havde for vane at drikke vin eller endda holde fest efter skole. Jeg opdagede, at det ikke var mig, for jeg er ikke vant til at leve sådan et liv, ingen har lært mig, hvordan man omgås alkohol og drikker med måde.

Mine livserfaringer har resulteret i, at jeg kan være taknemmelig for, at vores mægtige natur giver mig så meget frihed, byder mig velkommen og giver mig kræfter, og jeg har lært at gøre brug af det og er stadig i gang med at lære. Uanset hvad jeg føler, så tager jeg ud i naturen, præcis som mine forfædre, INUIT gjorde brug af den og levede i den. Jeg har lært at mærke kærligheden og lyset inden i mig, når der foregår en masse forskellige ting omkring mig. Den kærlighed, det lys og den kerne i min sjæl, som jeg har arvet, hjælper mig til at se indefra og ud og være taknemmelig, i stedet for kun at kritisere andre.

I dagens kaotiske Grønland, hvor jeg en gang imellem vakler i det sproglige og i mine handlinger, så kan jeg se, at jeg bevæger mig fremad. Jeg har haft en periode, hvor jeg betvivlede min grønlandske måde at leve på, selv min tro. Jeg voksede op i et kristent hjem, og da jeg begyndte at lære om mine forfædres tro, så bad jeg utallige gange og stillede en masse spørgsmål. Jeg er taknemmelig for, at jeg kan mærke svaret i mit hjerte. Et svar som jeg ikke kunne se, da jeg blev påvirket til at være en anden, end den jeg er. Jeg; en grønlænder, der er skabt her i verdens nordligste ende, i Grønland, har en medfødt forbindelse til mine forfædre og en styrke, som jeg skal give videre til mine kommende børn, på trods af, at mit liv ikke altid er nemt. Jeg er taknemmelig for, at jeg er mig selv, selvom jeg går rundt med en masse tanker og har været vidne til mange forskellige ting, og endda er blevet holdt udenfor på grund af min nationalitet.

Jeg er også taknemmelig for, at folk fra andre lande byder mig velkommen, at vi i menneskehedens navn kan være sammen og dele livserfaringer med hinanden, selvom vores kulturer er forskellige. For uanset hvilket land, vi kommer fra, og hvor vi stammer fra, er vi ens indeni. Vi er kærlighed og lys, selvom vi kan have svært ved at se det, når vi overvældes af mørke tanker.

Ovenpå i stuen kan jeg høre, at de diskuterer højlydt. De griner og griner. De er ikke nødsaget til at lære sproget. Gad vide hvordan det føles? Hvordan ville det være, hvis der kun var ét sprog i verden?

"Haha… " griner jeg indeni, hvad er det dog for en tanke? Da jeg tysser lidt på mine tanker, lægger jeg mærke til, at luften er blevet kold. Mine iskolde fingerspidser er begyndt at blive følelsesløse. Solen skinner ikke længere på mig. Jeg kigger på uret, 21.45.

Hold da op, mine tanker har bare kørt ustandseligt og styrket min skrivelyst. Det har været hårdt for mig, at jeg nogle gange har været nødt til at heale mig selv og min grønlandske sjæl for mine forfædres traumer, og på den anden side er jeg taknemmelig for, at de har videregivet mig en enorm styrke. Jeg kan takke min følsomhed for, at jeg er blevet så god til at håndtere livet. Og tak til min skaber for livet og for vores forskellighed.

Til slut vil jeg sige til dig, der læser, at jeg håber, du har nydt at læse en lille del af min livshistorie, selvom det ikke er forfinet, og tak fordi jeg kunne fortælle dig lidt om mine tanker om mit grønlandske ophav. Det betyder noget for mig at kunne dele min livshistorie og mine tanker om at være grønlandsk med dig, der læser med her. Tak for din opmærksomhed.

Pilunnguaq Kristensen.

Illustrator: Kseniia Solohub

Ea Hoffmeyer

Der er ikke noget i midten

Én forskel mellem folkeskolen i Danmark og i Grønland er, at man i Grønland starter i 1. og slutter i 10. klasse, mens man i Danmark starter i 0. og slutter i 9. klasse. I slutningen af 9. klasse her i Grønland tog jeg den beslutning, at jeg ville tage mit sidste skoleår på efterskole i Danmark. Jeg endte dog med at fortryde det. Jeg havde følt mig meget udenfor i 9. klasse, da min bedste veninde var flyttet til en anden by, og vores vennegruppe var faldet lidt fra hinanden. Da jeg var barn, tog vi i gennemsnit på ferie til Danmark hvert andet år. Jeg følte, at jeg kendte til en stor del af samfundet i Danmark - jeg havde jo lært en masse om Danmark i folkeskolen.

Da jeg først ankom til Danmark, var der stadig ca. en-to uger til første skoledag. Jeg brugte tiden med familien. Vi tog blandt andet til Djurs Sommerland, som altid har været lidt af en elsket tradition. Jeg kan huske på første skoledag, at jeg havde stort set hele min fars side af familien med, mine bedsteforældre, min faster og hendes familie. Mine forældre var ikke taget med til Danmark, vi havde brugt sommerferien på en tur op til Nordgrønland for at hilse på mors side af familien. Jeg havde allerede mødt min roomie og hendes forældre, og så blev det tid til at møde vores kontaktgruppe. Jeg kan ikke huske sindssygt meget fra de første uger på efterskolen. Generelt er hele efterskoleopholdet nogle gange svært at huske, men jeg blev hurtigt kendt som hende fra Grønland. Under en walk-and-talk introducerede jeg mig selv fra Grønland og mødte et par, som således sagde til mig: ”oh! Så du er hende fra Grønland?”. Det tog jeg positivt, fordi rigtig mange egentlig bare virkede nysgerrige. De havde måske ikke mødt ret mange, eller ingen, fra Grønland før. Men én ting var sikkert – jeg tog fejl ved at tro, at jeg kendte Danmark og det danske samfund. Jeg fik et meget stort kulturchok: den måde, folk snakkede så højt og konstant snakkede over hinanden, gav mig

hovedpine. Det tog mig tre måneder at blive vant til den måde vandet er filtreret på i Danmark, weird right? Man forstår det ikke, før man på et tidspunkt selv har prøvet det. På efterskolen endte jeg med at være rigtig stille. Jeg observerede kulturen, inden jeg ville indgå venskaber, for hvad nu hvis jeg lavede fejl? Hvad nu hvis jeg blev set som weird? Men det var egentlig en stor fejl, at jeg var så stille, for jeg endte med at isolere mig selv. Og da jeg endelig var kommet mig oven på mit kulturchok, havde alle fundet deres vennegrupper, og jeg følte virkelig, det var for sent at prøve og joine andre grupper. Måske var det den måde, jeg stylede mit outfit på, for I must admit, jeg var godt i gang med at explore, hvad min stil skulle være. Man kan jo ikke rigtigt gøre det her i Grønland, da ikke alle trends ankommer til øen, så jeg udnyttede, at jeg var i et land, hvor man kunne købe alt muligt. Hvem har ikke haft sådan en awkward phase? I det mindste følte jeg mig alligevel confident og ikke insecure.

Jeg oplevede en hel masse hyggeracisme fra nogle af dem, jeg gik på efterskole med. Der var ofte drenge, som virkelig troede, jeg ikke vidste, hvad de mente, når de fnisende stillede et no-shit-spørgsmål. Jeg svarede dem altid i håb om, at jeg over tid ville blive mindre isoleret og mere inkluderet. Guess what? Skete aldrig. Der var nogle få af mine efterskolekammerater, som syntes, det var latterligt, det de andre gjorde, men de kom aldrig rigtigt til at snakke med mig ordentligt. Jeg var meget typen, som ikke turde at reach out, så det er partially my fault, men jeg blev ofte rigtig bange for, at de kun ville snakke med mig for at lave sjov med mig. Jeg lærte meget hurtigt, hvornår danskerne opførte sig racistisk overfor mig. Det gik dog ikke op for mig, at det var hyggeracisme, indtil nogen lærte mig, hvad hyggeracisme var, efter at jeg var kommet hjem fra Danmark.

Jeg kan huske, at efterskolen, jeg gik på, var en gammel *grønlænderskole* som de selv kaldte det. Jeg husker, de fortalte, at grønlænderne lærte at gøre rent og bruge køkkenet. Og så hørte vi om, at det spøgte på det gamle pigetoilet oppe på pigegangen. Mange af mine efterskolekammerater jokede ofte om hende. Jeg fandt så ud af, at det var en pige, som havde begået selvmord i skolens kælder, fordi hun var blevet gravid. Jeg havde aldrig syntes, det var sjovt, når de jokede om selvmordsspøgelset. Og da jeg en dag kiggede på væggen med elev-billeder gennem årene, bemærkede jeg, at på de ældste billeder havde mange af elevernes navne en grønlandsk by stående i stedet for deres efternavne. Jeg vidste ikke rigtigt, hvordan jeg skulle have det med at vide, hvor de alle kom fra. Jeg spottede også få fra min hjemby Qaqortoq, der stod Julianehaab, hvilket jeg på det tidspunkt egentlig syntes, var lidt ironisk. Jeg spottede også hende, som havde begået selvmord på skolen. Jeg kan ikke huske det, men der stod enten Narsaq, Julianehaab eller Nuuk under hendes navn. Jeg indser nu, hvor fucked up det må havde været, og jeg undrer mig over, hvorfor mine efterskolekammerater syntes, det var pisse grineren at joke om hende med hinanden. Jeg har nu indset, at den side af skolen (dengang det var en *grønlænderskole*) nok er den samme side af Danmark, som også satte spiraler op i kvinder uden samtykke. Jeg har ikke beviser, men jeg syntes, at hendes selvmord siger nok om det… Long story short: jeg endte med at fortryde mit ophold på efterskolen.

Til sidst var jeg altid alene. Jeg havde ingen venner. Jeg ville rigtig gerne hjem ca. to-tre måneder inden, vi var færdige. Jeg græd til mine forældre på Facetime, om de ikke nok kunne få mig hjem, men de havde købt billetter til Landsstævnet 2022, hvor jeg var med i en gymnastikopvisning. Det var et arrangement en uge efter, vi var færdige med efterskolen, så de bad mig om at holde ud indtil det var overstået. Så det gjorde jeg.

Nogen sagde til mig, at de andres opførsel nok skyldtes Corona. Fordi man havde været så indelukket og væk fra andre mennesker, havde nogle af mine efterskolekammerater glemt, hvordan man opførte sig pænt mod andre. Dengang syntes jeg den forklaring gav mening. Dengang var jeg heller ikke så aware over, hvad folk faktisk mente med de ting, de gjorde. Hver gang jeg kigger tilbage på mit efterskoleophold, indser jeg mere og mere, hvor fucked up det egentlig var – at grunden til, jeg aldrig rigtigt blev inkluderet, var pga. min anderledes kulturbaggrund. Det er så tydeligt, når jeg kigger tilbage på det nu.

Jeg kom endelig hjem til Qaqortoq. Det var sommer. Der var sol fra kl. 4 om morgenen til kl. 11 om aftenen. Storisen i fjorden gjorde det koldt om aftenen. Jeg var så glad for at være vendt tilbage. Jeg startede på gymnasiet i august 2022. Jeg trængte ellers virkelig til et sabbatår allerede dér, men min fars side a familien tillod det ikke rigtig. Det var vel fint nok, så længe jeg var hjemme.

Det var første skoledag, og jeg var stadig i gang med at finde min stil, men var endelig på vej i den rigtige retning. Jeg var i R-klassen, og vi var godt i gang med at lære hinanden at kende. Jeg bemærkede ret hurtigt, at jeg kom i fokus hos en af lærerne: jeg blev mine klassekammeraters hjælper. Jeg hjalp meget med at oversætte, når de ikke rigtig forstod den danske lærer. Det var jeg egentlig okay med, da jeg gerne ville være venner med mine klassekammerater, og gerne ville have, at de lærte noget. Men det gav dem ingen ret til hyggeracisme – ja, kalaaleqatikka[1] begyndte også at behandle mig anderledes for den danske side af mine gener. Det gjorde virkelig ondt på mig. De fleste af mine klassekammerater gjorde det sjældent, men der var en, der konstant kaldte mig for *lille dansker* og sagde, at det var så sødt den måde, jeg snakkede grønlandsk på. Hun kaldte mig

1 Medgrønlændere

sådan, fordi jeg ikke altid lige sagde sætningerne på den måde, mange andre ville sige det, men egentlig var det stadig korrekt. Efter hendes logik, var jeg, fordi min far er dansker, også dansker, selvom jeg kun er halv. Jeg tror egentlig partielt, det var fordi, jeg var den eneste grønlænder under mit efterskoleophold, at jeg mistede kontakt til mine grønlandske veninder. Vi snakkede mest dansk derhjemme. Der gik lidt tid, inden jeg blev vant til at være hjemme i Grønland som halv dansker, for det har altid været sådan: mit folk starter oftest med at snakke dansk til mig. Mit folk synes, det er pisse underligt, at jeg snakker grønlandsk. Og mit folk kommenterer, når jeg gør noget bare remotely grønlandsk, fordi jeg ligner en dansker.

Min klassekammerat gjorde det ubevidst. Jeg forstår godt, at det en del af vores kultur at synes, det er sødt, at man er lidt anderledes på den måde. Man griner også lidt af kulturforskelle i vores kultur, og i det mindste er det positivt ment, og det fik mig på en måde også til at føle mig mere velkommen. Det er svært at forklare, hvordan det er anderledes end fra det, jeg oplevede i Danmark. Når jeg skriver det ned, synes jeg ikke det lyder meget forskelligt. Jeg kan dog sige, at jeg aldrig har oplevet samme grad af hyggeracisme i Grønland, som jeg har i Danmark. Uanset hvad er det slet ik okay.

I gymnasiet bemærkede jeg også, at det ikke var lige så slemt, som da jeg gik i folkeskole. Der delte man sig meget op sprogligt, og jeg kan stadig se, hvordan opdelingerne har udviklet sig. Dem man kom i gruppe med, er dem man er tættest med også efter folkeskolen, men man er mere åben overfor nye personer, eller personer man ikke var så åbne for i folkeskolen. Det har nok noget at gøre med at blive mere moden, og det var noget som skete næsten med det samme efter, man var færdig med folkeskolen. Måske er det ved at blive mere accepteret, at man er blandet.

Jeg struggler stadig rigtig meget med at vre halv dansker og halv grønlænder. Selvom jeg føler mig mest hjemme her i Grønland, føles det som om, man *ikke må* være halv dansker eller halv grønlænder, man *SKAL* være det ene eller det andet. Der er altså ikke noget i midten. Jeg har oplevet en af mine tætte veninder sige, at hun godt ved, jeg er født her i Grønland, og at jeg derfor forstår og snakker grønlandsk, men at hun alligevel altid har set mig som en dansker. Det, syntes jeg, var meget forkert af hende at sige, for hun havde på det tidspunkt aldrig været i Danmark, og alligevel besluttede hun sig for, at jeg var dansker, uden at hun kendte kulturen.

Jeg håber virkelig, at flere indbyggere fra begge lande vil lære hinandens kulturer ordentligt at kende, inden man antyder noget om hinanden. Som en person der har observeret begge kulturer – i stedet for at føle sig hjemme i dem – synes jeg virkelig ikke, der er nok mennesker fra begge lande, som kender det andet godt nok til at kunne sige noget til at begynde med.
Jeg tror, der kommer til at gå rigtig lang tid, inden man kan begynde et ordentligt venskab mellem landene. Vi er jo trods alt stadig under eftervirkningerne fra kolonitiden. Jeg håber, at min fortælling kommer til at hjælpe andre, som er i samme situation som mig, for det har hjulpet mig at skrive lidt om det.

Illustrator: Nanna Jakobsen

Ea Hoffmeyer

Qeqqaniittoqann-gilaq

Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu meeqqat atuarfianni assigiinngissuseq ataaseq tassaavoq maani 1. klassimi aallarteriarlutik 10. klassimi naammassisarmata, Danmarkimilu 0. klassimi aallarteriarlutik 9. klassimi naammassisarlutik. Maani Kalaallit Nunaanni 9. klasse naammassilerlugu aalajangernikuuvunga Danmarkimi efterskolemi atuarnera naggaserniarlugu. Ugguarnermilli kinguneqarpoq. 9. klassimi atuarninni kammaginerpaasama illoqarfimmut allamut nuunnerata kingorna immikkoortitaasutut misigisorujussuunikuuvunga, kammagiiaajullutami aamma ataqatigiikkunnaarnikuugatta. Meeraagallarama agguaqatigiissillugu ukioq allorlugu Danmarkimut feeriartarnikuuvugut. Misigisimanikuuvunga Danmarkimi inuiaqatigiit annerpaartaat ilisimasaqarfigalugit, aammami meeqqat atuarfianni Danmark pillugu ilikkagaqarnikooqigama.

Atualernissannut sapaatip akunnerinik ataatsimik-marlunnik sioqqutsillunga Danmarkimut tikippunga. Ilaquttakka piffimmi tassani ilagaakka. Ilaatigut Djurs Sommerlandiliarpugut, ilaquttatsinnimi tamanna ileqquujuaannarnikuuvoq nuannarilluagarput. Eqqaamavara atualeqqaarama ataatanniit ilaquttakka tamangajammik peqatigalugit; aanakkukka, atsaga taassumalu ilaqutai. Angajoqqaamma Danmarkiliaqatiginngilaannga, avannaanimi anaanama ilaqutai tikeraarlugit aasarsiornikuuvugut. Ineqatissara ilaqutaalu naapereerlugit inuit attaveqaatissakka naapippakka. Efterskolimi sapaatip akunneri siulliit eqqaamasaqarfigivallaanngilakka. Efterskolernera tamaat eqqaamasaqarfigissallugu ajornakujuppoq, kisianni eqqaamavara ingerlaannaq Kalaallit Nunaanninngaanneersutut naqissuserneqarama. Walk and talk-erluta imminut Kalaallit Nunaanninngaanneersutut ilisaritikkama aappariit naapitakka ima oqarput: ”oh! Illit tassa taanna Kalaallit Nunaanneersoq?” Ajunngitsumik tiguara, amerlanerpaammi alapernaappasiinnarput. Immaqa inuppassuarnik Kalaallit Nunaanninngaanneersunik naapitsisimanngillat, imaluunniit

naapitsinikuunngisaannarput. Unali qularisassaanngilaq – Danmark inuiaqatigiillu pillugit ilisimasaqarsorinera amigarujussuarpoq. Kulturip allaanerunera tupaallaatigerujussuarpara: inuit nipitoorujussuarmik oqaloqatigiillutik qalleraatiinnavittut niaqorlunnaraakka. Qaammatit pingasut erngup salinneqartarnera sungiunniarsaraara, weird right? Nammineq misigisimanngikkaani paasiuminaappoq. Efterskolimi nipaattorujussuanngorpunga. Kammagiinnut ilanngutinnginninni kulturiat paasiniarsareqqaartappakka, ilami kukkugumami? Eqqumiitsutut isigineqalerumami? Taamarsuarlu nipaatsiginera kukkussutigerujussuarpara, imminummi aserliinnarpunga. Kulturip allaanerunerata tupaallaatiginera qaangiimmigakku efterskoleqatimma kammassatik nassaarereermatigit, eqimattanut ilanngunnissannut kingusinaartutut misigisimavunga. Immaqa outfit-innik style-risarnera aamma peqqutaaqataavoq, for I must admit, taamani qanoq atisaqartarnissannik misileraasorujussuuvunga. Maani Kalaallit Nunaanni taamaattoqarpiarneq ajormat, trendsit qeqertatsinnut apuuttartut akuttummata, Danmarkimi suulluunniit pisisinnaanera atorluarpara. Kinami taammaattumik awkward phase-qarnikuunnginnami? Insecure-unanga confident-iugama naammappoq.

Efterskoleqatimma akornanni sumiuuneq pillugu quiasaariniakujullutik nikassaasorpassuarnik naapitsivunga. Amerlanertigut nukappissat illakusullutik no-shit-imik akisassanik apersuisarput, isumaqartaraluarpummi paasinaviangikkinni. Immikkoorunnaarnissara peqataanerulernissaralu kissaatigalugu akiuaannarpakka, kisianni guess what? Taamak pisoqanngilaq. Taamaasiortunut meerarpalunneraasut nammineerlutilluunniit iluamik oqaloqatiginikuunngilaannga. Reach out-erneq sapertuuara, taamaammat it's partially my fault, kisianni illaruaatiginiaannarlunga oqaloqatiginialeqimmannga annilaangasarnikooqaanga. Qaqugukkut qallunaat sumiuunera pillugu nikassaasarnersut ingerlaannaq ilikkarpara. Danmarkimiilli utereernerma kingorna nassuiaanneqarama aatsaat paasivara quiasaarisarnerat aamma nikassaanerusimasoq.

Eqqaamavara efterskolerfiga *grønlænderskole*-usimasoq, oqartarnerattut. Eqqaamavara oqaluttuunneqarlunga tassani kalaallit eqqiaanissamik igaffimmiinnissamillu ilinniartinneqartarsimasut. Tusaamasarparput aamma niviarsiaqqat immikkoortuanni niviarsiaqqat perusuersartarfikuanni kaluittoqartartoq. Efterskoleqaterpassuamma quiasaarikkajuppaat. Paasinikuuara atuarfiup kiileriani niviarsiaraq naartunini paasisimallugu imminut toqunnikuusimasoq. Aliortugaq imminut toqunnikoq pillugu quiasaarigaangata tissiginngisaannarpara. Ullut ilaanni ukiut ingerlanerini atuartuusimasut assingi iikkami nivingasut marserujoortillugit maluginialerpara assini pisoqaanersani ilinniartut amerlasuut kinguliaasa allattorsimaffissaagaluanni, Kalaallit Nunaanni illoqarfiit aqqi allaqqasut. Naluara sooq sumiuunneri allattorsimanersut. Illoqarfinnit Qaqortumeersunit aamma

naammattuugaqarpunga, Julianehaabimik allaqqapput, taamanilu tissigikujullugu eqqaamavara. Atuarfimmi imminut toqussimasoq aamma naammattoorpara. Eqqaamaqqissaanngilara, atiatali ataatungaani Narsaq, Julianehaab Nuulluunniit allaqqavoq. Maanna eqqarsaatigileraangakku eqqarsaatigisarpara qanoq tujormisartigisimassanersut, tupigisarlugulu efterskoleqatimma imminut toqunnikoq illaruaatigisarmassuk. Maanna paasilernikuuara atuarfiup pissusilersuutai (taamani *grønlænderskole*-ugallarmat), Danmarkip akuersissummik peqqaaratik arnanut spiralilersuinerannut assingusut. Uppernarsaatissaqanngilanga, taassumali imminut toqunnera nammineq oqaluattuarpoq… Long story short, efterskoleriarnera ugguarnermik kinguneqarpoq.

Naggataatigut kisimiiginnaavittalerpunga ikinnguteqarnanga. Naammassinissatsinnut qaammatit marluk-pingasunngormata angerlarusussuaalerpunga. Angajoqqaakka facetimekkut qiaffigerujussuarlugit angerlarumavunga, Landstævnet 2022-mulli eqaarsaarluta takutitsiffissatsinnut billetsisisareersimapput. Takutitsineq efterskolip naammasseqqammernerata nalaani pisussaammat, qaangiunnissaata tungaanut naammagittaqquaannga, taamaaliorpungalu.
Arlaata oqarfiginikuuaanga Corona pissutigalugu ilakka taamatut pissusilersorsimassasut. Mattusimanikuungaaraminngooq inunnillu takujuingaaramik qanoq inunnut pissusigissaassanerlutik nalulersimavaat. Taamani taamak nassuiaateqartoqarnera upperaara. Taamanimi aamma inuit pissusilersuutaasa isumaat eqqumaffigivallaarnikuunngilakka. Efterskolernera kingumut eqqarsaatigigaangakku qanoq ingasatsigisimanera paasileraluttuinnartarpara – allamik kultureqarnera akuulivissimannginninnut peqqutaasimasoq. Kingumut qiviaraangama maanna ersarittaqaaq.

Kiisami Qaqortumut uterpunga. Aasaagami ullaassakkut sisamaniit unnukkut aqqarngup tungaanut seqinnertarpoq. Kangerlummi sikorsuaqarami unnukkut nillataartarpoq. Angerlarnera nuannaarutigeqaara, aggustimilu 2022-mi ilinniarnertuunngorniarfimmi aallartippunga. Taamani ukioq ataaseq atuanngiffeqalaarnissara pisariaqartikkaluaqaara, ataatanniilli ilaquttamma tamanna akuersaanngilaat. Ajorinngiinnarpara, angerlarnerami nammagaara.

Atualeqqaarpugut, taamanilu atisalersortariaasera suli inissivinnikuunngikkaluarlugu ajunngitsup tungaanut ingerlaarpoq. R-klassimiippunga, atuaqatikkalu immitsinnut ilinnialeruttorpugut. Ingerlaannangajak maluginialerpara ilinniartitsup ataatsip atuaqatima ikiortiattut isigileraanga. Ilinniartitsisoq qallunaaq atuaqatima paasinngikkaangamikku nutserissuttaqaakka. Ajorinngilara, atuaqatikkami kammagerusullugillu ilikkartikkusuppakka. Quiasaaralutilli nikassaasariaqanngikkaluarput – aap, kalaaleqatima affarmik qallunaajoriarama allatut pisalerpaannga.

Annereqaara. Atuaqatikka amerlanersaat akuttusuumik taamaattarput, ataatsilli *lille dansker*-imik taaginnaavittarpaanga kalaallisullu oqaluttarnera inequginerartarlugu. Oqaaseqatigiit eqqortumik oqaatigigaluarlugit allaniit allaanerulaartumik oqaatigisarakkit taamannak oqarfigisarpaanga. Ataataga qallunaajoriarmat qallunaajusutut isigivaanga, uffa affaannarmik qallunaajusunga. Ilimagaara efterskolerninni kalaalertatuaanera peqqutaaqataatillugu kammalaatikka kalaallit attaveqarfigiunnaarikka. Angerlarsimaffitsinni qallunaatut oqalunneruvugut. Piffisamik atuingaatsiarlunga affarmik qallunaajullunga Kalaallit Nunaannut angerlarnera sungiunniarsarivara, taamaattuaannarnikuuvormi: nunaqqatima qallunaatut oqaluffigeqqaartarpaannga. Nunaqqatima kalaallisut oqaluttarnera eqqumiigisorujussuuaat. Kalaalerpalulaavararsinnaasumik iliuuseqalaartungalu qallunaangariarama tassa aamma oqaaseqarfigalunga.

Atuaqatikka nalusaminnik taamannak pissusilersortoortarput. Kulturitsinni allanartoqalaaraangat inequssuusisarnerput nalunngilara. Kulturitsinnimi aamma kulturisigut assigiinngissutsit tissigineqartarput, ajunngitsumilli isumaqartinneqartarmat tikilluaqqusaasutut misiginerusarpunga. Danmarkimi misigisanniit allaanerunera nassuiaruminaappoq. Allattukkanni allaasutut nipeqarpallaanngilaq. Oqarsinaavungali Danmarkimi quiasaaraluni nikassaasarnersuaq Kalaallit Nunaanni imatorsuaq misigineq ajorakku, taamaakkaluartorli qaqugukkulluunniit taamaaliorneq akuerisassaanngivippoq.

Ilinniarnertuunngorniarninni misigisakka meeqqat atuarfianni misigisanniit ajunnginnerupput. Ilinniarnertuunngorniarfimmimi oqaatsit aallaavigalugit eqimattakkaarnerusarpugut, ullorlu manna tikillugu eqimattakkaartarnerit ineriartorneri takusinnaavakka. Qanigisariit eqimattakkaaqatigiilertarput, aamma meeqqat atuarfiata kingorna qanigisariilersimasut, inuilli nutaat imaluunniit meeqqat atuarfianni ammaffigivallaarsimanngisat naapinnissaannut ammanerullutik. Immaqa peruumineq peqqutaasarpoq, aamma meeqqat atuarfianni naammassinitta kinguninngua ingerlaannangajak tamanna allanngorpoq. Immaqa akusaaneq akuerineqarneruleraluttuinnarpoq.

Affarmik qallunaajunera affarmillu kalaaliunera suli unammillernarpoq. Kalaallit Nunaanni angerlarsimasutut misiginerugaluarlunga misigisarpunga affarmik qallunaajuneq affarmillu kalaaliuneq *ajortuusoq*, inuk ilivitsuusariaqartoq, akornnanniittoqarsinnaanngitsoq. Ataasiaq ikinngutiga qanigisara oqarnikuuvoq nalunagu Kalaallit Nunaanni inunngornikuugama kalaallisut paasillungalu oqaluttartunga, taamaakkaluartorli qallunaatut isigiuaannarnikkuullunga. Taamatut oqarnera kukkusutut isigaara, taamanimi nammineq Danmarkimiinnikuuganilu kulturi ilisimasaqarfiginnguarnagu qallunaajunera aalajangiuppaa.

Neriuutigeqaara Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu innuttaasut amerlanerit imminnut nalilersulinnginnerminni kulturip aappaa ilisimasaqarfigeqqaartalissagaat. Kulturit marluk isiginikuugakkit – angerlarsimaffittulli misiginagit – nalunngilara nunani taakkunani marlunni inuit oqaaseqarnissaminnut ilisimasakippallaartut.
Uatserujussuaq aatsaat nunat akornanni kammagiilertoqarnissaa ilimagisarpara. Nunasiaataasimanerummi kinguneri suli malugisinnaavagut, neriuppungali oqaluttuara uattut misigisaqarnikunut ikiuisinnaassasoq, allannerami uannut iluaqutaavoq.

Assiliartalersuisoq: Nanna Jakobsen

Vida Nuka Vetterlain

Utilpasset Grønlænder

Jeg er ni år gammel, og rummet er indelukket. Der er et maleri på væggen. Det forestiller en park med blomster og en lille sø; der er få blomster, selv i de blomsterdedikerede områder. Den grønne farve er så spraglet og levende, at det næsten ser unaturligt ud. Maleriet er det eneste med farve i lokalet - resten er gråt, koldt og upersonligt. Selv skrivebordet, som man normalt forbinder med træ, har bagsiden beklædt i gråt dekorlaminat. Manden ved skrivebordet er en uigenkendelig masse med gråt hår, som jeg ikke kan genkalde, når jeg går, da ansigtets former forsvinder for mit hoved, så snart jeg kigger væk. Han ligner en grå blob. Men jeg kan høre og genkende hans stemme, og jeg kan stadig høre den, den dag i dag, når jeg lukker øjnene.

”Hvorfor er du her i dag?”

Jeg sidder og sparker lidt uroligt med mine ben, for jeg er heller ikke helt sikker på, hvorfor jeg sidder heroppe i et lokale ved loftet, op ad den uhyggeligt snoede trappe, i stedet for at have matematik. Det gør mig egentlig ikke noget, for jeg er dårlig til matematik, og læreren kan ikke lide mig. Hvis jeg stiller uddybende – eller ”dumme” – spørgsmål, når vi skal lære noget nyt, beskylder hun mig for at drille og gøre grin med hendes undervisning. Hun smider sin bunke papirer ned på kateteret og skælder mig ud foran de andre, som alle fniser over, at jeg tør være så ”provokerende”.

Jeg forstod bare ikke, hvordan jeg skulle løse opgaven.

Manden ved skrivebordet er skolepsykolog. Han trommer sin kuglepen ned på notesblokken gentagne gange for at få min opmærksomhed tilbage på ham. Jeg var blevet distraheret af alle de grønne blade udenfor. Jeg kigger mod ham, men han laver næsten springgymnastik med sit hoved for at få øjenkontakt med mig. Til sidst laver han et misfornøjet grynt og skriver noget ned på sin notesblok, mens han mumler, at jeg burde være bedre til at imødekomme øjenkontakt.

"Har du tænkt dig at fortælle mig, hvorfor du er her i dag?"

Jeg laver en grimasse, han ikke bryder sig om, for inden jeg når at svare, skriver han noget ned igen og kigger så op på mig med et hævet øjenbryn: "Har du brug for en tolk til vores samtaler? Kan din mor dansk?"

Jeg læner mit hoved til siden i forvirring: "Jeg kan godt dansk. Men jeg kan fortælle dig, hvordan man siger glædelig jul på grønlandsk, og hvordan du introducerer dig selv. Min mor er også god til dansk."

Han ser i et splitsekund lidt overrasket ud, før han fletter sine fingre på skrivebordet og spørger: "Kan du lide det her?"

Mine øjenbryn finder hinanden i en forvirret panderynke, før jeg svarer langsomt, så han ikke misforstår mig ligesom matematiklæreren: "Jeg synes godt, at du kunne bruge nogle planter og nogle farver. Min yndlingsfarve er blå lige nu, men mine vægge er grønne på mit værelse."

Han griner højt og læner sig tilbage: "I Danmark, mener jeg. Her i byen. Med dine venner."

Jeg synker lidt ned i sædet og sukker: "Jeg har ikke rigtig nogen faste venner. Nogle gange synes de, at jeg er sjov, andre gange er det mig, de snakker om bag min ryg - ligesom de gør med en af de andre."

Han fnyser og affejer, hvad jeg siger: "Sådan noget gør børn altså ikke så meget af. Det er for systematisk."

Systematisk? Sys-te-ma-tisk? Jeg kender ikke rigtig ordet, men jeg forstår, at han ikke tror på mig. Så jeg kigger op på ham og spørger i stedet:
"Kan *du* fortælle mig, hvorfor jeg er her i dag?"

Han giver mig et udfordrende blik, før han smiler: "Det kunne jeg." Han læner sig frem på sit skrivebord igen: "Men lad os finde ud af svaret sammen."

Jeg måtte ikke vide, hvilke dage jeg skulle snakke med Grå Blob, for hvis jeg vidste det, ville jeg pjække. Med dårlige knæ og tendens til halsbetændelse vidste jeg, hvordan jeg skulle spille syg på den rigtige måde. Selvom det ikke var en hemmelighed i skolegården, at jeg gik hos skolepsykologen, virkede det næsten sådan derhjemme, for vi talte slet ikke om det – eller ham.

Et sted inde i mig var jeg glad for at gå til de her møder, for jeg håbede, at de ville gøre, at jeg kunne skifte skole. Mine klassekammerater brugte meget tid på at minde mig om, at de ejede mig, fordi Danmark ejede Grønland. De foreslog, at jeg gik oftere i bad og måske farvede mit hår, så jeg kunne ligne dem en smule mere; porcelænshvid hud og blondt hår. Hvis jeg dryppede blegemiddel i øjnene, ville de måske endda blive blå eller grønne. En af pigerne foreslog at tage det med hjemmefra, så jeg kunne gøre det foran dem i frikvarteret nede bag hallen. Min klasselærer vidste lidt om, hvor dårligt jeg havde det - og han vidste også, at jeg nærmest ingenting fortalte til Grå Blob. Han opfordrede mig til at være mere ærlig til møderne, så det prøvede jeg.

"Jeg har prøvet at dræbe mig selv."

Grå Blob kunne næsten ikke stoppe med at grine, mens han skrev ned i lang tid, før han spurgte, hvad jeg mente med det.

Jeg fortalte ham om det store glas med Panodiler, vi har hjemme i skabet - det var ikke fyldt, men jeg tog alle dem, der var.

"Og hvordan havde du det bagefter?"

Jeg lavede en irriteret grimasse: "Det var jo lidt nederen, at jeg var i live. Jeg tog alle pillerne én ad gangen, så jeg fik rigtig ondt i maven af alt det vand."

Der forstår han, hvad jeg ikke gjorde dengang; jeg havde indtaget så meget væske, at det endte med ikke at være nok til at dræbe mig.

Han grinte igen: "Det tæller altså ikke som selvmord."

Fra det øjeblik og frem grinte han bare, når jeg fortalte ham om negative ting; at jeg skar i mig selv, sultede mig selv og holdt mig selv vågen nærmest hver nat. Alle tingene blev hånet med den samme slags joke: "Som dengang du ikke tog nok Panodiler?"

Da jeg endelig var færdig med forløbet hos ham, havde han én diagnose og ét behandlingsforslag til mig.

Diagnose: utilpasset grønlænder, som er blevet integreret forkert.

Foreslået behandling: Find en dansk familie, som er villig til at bruge lidt ekstra tid i deres eget hjem med Kuka, så de kan blive ordentligt indforstået med danske værdier.

———

Jeg er 25 år gammel, og jeg rammes af duften af luftfrisker i rummet. Der er et maleri på væggen. Det forestiller et træ i en have med et lille hus i baggrunden. Jeg kan se fire forskellige typer frugt på lærredet; citroner på træet, æbler i en kurv på jorden og en skål med appelsiner og bananer på et havebord. Væggene og gulvet er grå, hvide og upersonlige, men det runde bord, vi sidder ved, er en flot træsort. Stolene er i forskellige pangfarver. Min nye psykolog har plakater og pamfletter hængende omkring os.

"Havde du også de her symptomer som barn?" spørger hun.

Jeg skifter min vægt på sædet, mens jeg vrider mine fingre imellem hinanden. Det er et spørgsmål, der stadig giver mig kvalme, selv efter mange timer i psykiatrien, fordi Grå Blob med det samme klemmer sig ind forrest i mine tanker.

Rationelt og emotionelt er jeg blevet gammel nok til at kunne se, at mine rigide behov for struktur, stressbelastningstendenser og sociale vanskeligheder helt sikkert stammer fra autismen, men en monsun af ubehag vælter over mit nervesystem, hver gang jeg tænker på det forløb, jeg var i med Grå Blob.

Et forløb, mine forældre ikke engang blev informeret om, før det var færdigt.

"Jeg havde en lærer som… lagde mærke til, at jeg kæmpede lidt socialt…"

Hun nikker og skriver noget ned på sin digitale notesblok; den gemmer alt digitalt, og vi havde brugt ti minutter på at snakke om dens specifikationer, før vi gik i gang med dagens interviewspørgsmål. Det er fjerde samtale, og hun er i gang med at rydde op i 12 diagnoser og fejlslagne udredninger, der strækker sig over 15 år. Før hun siger mere, tilføjer jeg: "Psykologen dengang… fejllæste en del af mine symptomer, og derfor kom det aldrig rigtig videre derfra."

Vi snakker om de træk, som jeg mistænker, at jeg har maskeret for at passe ind. Jeg slapper ikke mere af i det emne, men vejrtrækningen bliver alligevel nemmere. Det her er en del af min historie, som jeg har fortalt så mange gange, at det er blevet til et distanceret stormvejr for mig. Følelserne er der stadig, men jeg kigger udefra og observerer oplevelsen.

"Hvorfor var det så vigtigt for dig at passe ind?"

Jeg stivner i ryggen og bliver irritabel. "Det var det heller ikke," bider jeg, før jeg fanger mig selv og begynder at *stimme* med mine fingre igen – den samme repetitive bevægelse af en uhørt melodi, jeg har lavet, siden jeg var lille. Selvstimuleringen er blevet udskældt af flere lærere, men jeg er endelig begyndt at lade mig selv gøre det tydeligt.

"Det har altid været umuligt for mig at passe ind i Danmark, så hvorfor skulle jeg overhovedet prøve? Jeg tog sort tøj på, lagde meget eyeliner og havde hobbyer, som var udenfor normen. Jeg satte bevidst mig selv udenfor cirklen, så jeg ikke kunne blive smidt ud."

"Du sagde, du brugte meget af din barndom og ungdom i Grønland – passede du så ind der?"

Hun er en dygtig psykolog. Hun lytter til, hvad jeg siger, selvom jeg siger mindre til psykologer, efter jeg mødte Grå Blob. Men jeg ved ikke, hvordan jeg skal forklare hende, at jeg altid har følt hjemve til et sted, som jeg ikke kunne finde.

I Grønland var jeg dansker, i Danmark var jeg grønlænder.

Jeg ved ikke, hvordan jeg kan beskrive, at jeg bevidst har holdt min egen familie på afstand, fordi jeg var rædselsslagen for, at de ville få samme holdninger til mig som alle de danskere, jeg mødte.

Hvad hvis de også synes, at jeg sagde mærkelige ting og var ulækker? Hvad hvis jeg var alle de her ting, men de havde bare ikke nået at se det, før jeg flyttede? Det var nemmere at holde afstand. Jeg bildte mig selv ind, at hvis mine fætre og kusiner kun kendte den lille Kuka, de kunne huske, ville de ikke begynde at hade voksen-Kuka.

Hvis mine mostre og min elskede onkel ikke vidste, hvem jeg var, kunne de ikke hade mig.

Jeg har fået SMS'er fra klassekammeraters forældre om, at jeg skulle lade deres børn være – i folkeskolen var de voksne sjældent bange for at sige deres negative holdninger om mig højt. I mit desperate forsøg på at lade som om alt var, som det skulle være, lavede jeg en maske.

Så ingen, udover værelsets fire vægge, måtte vide, hvor galt det stod til.
Jeg blev den gode grønlænder i Danmark; den, der grinte med på jokes om alkohol, den, der ikke bragte politik op, og den, der blev en gående reklamesøjle for Grønlands natur.

For i danskernes øjne var det aldrig en pæn ting, at jeg var grønlænder, men mit land har altid været et pænt sted at besøge.

Jeg opdager ikke, at jeg græder, før jeg blinker tårer væk. Psykologen skubber langsomt Kleenex-pakken mod mig, før hun smiler stort. "Jeg tror, jeg har været igennem alle spørgsmålene med dig nu! Nu vil jeg tage din sag op til konference, og så vil jeg vende tilbage med din revurderede diagnose."

Diagnose: autisme og ADHD

Foreslået behandling: Kuka har brug for ro og tid til selvaccept for at bearbejde det traumatiske i at have skjult sit autentiske jeg i mange år og deres forvrængede billede af sig selv.

———

Jeg er 29 år gammel og sidder i min stue. Det er bare mig. Der er et maleri på væggen, som forestiller et skib ude på havet, som kæmper mod stormen. Det er omringet af bølger, og der er lys i baggrunden.

Det har altid føltes… hjemligt. Havet har altid været et sted, hvor jeg kunne trække vejret. Duften af tang og saltvand, følelsen af vinden, som aer mine kinder, og alt det blå, der omringer mig som et kram. Min puls falder, og larmen i mit hoved stilner.

Jeg tænker tit på, hvad der ville have været sket, hvis jeg havde fået diagnosen som barn. Ville jeg have haft de samme skarpe kanter?

Ville formen af min sjæl have været blødere, mere sammenhængende?

Jeg behøver ikke have alle svarene, men nogle aftener ville jeg ønske det. I mit indre krammer jeg lille Kuka, som ikke vil stoppe med at græde. Jeg troede ikke, at jeg ville blive teenager; 18 år virkede slet ikke realistisk.

Nu planlægger min familie og jeg min 30-års fødselsdag, og jeg minder lille Kuka om, at heling ikke er lineær. At mørket, der indtog en plads, kommer til at blive mindre og mindre, jo mere jeg omringer mig selv med lyset. At folk som Grå Blob aldrig vil have magten til at definere mig igen. Jeg er inuk, og jeg er autist. Jeg kan ikke integreres forkert, fordi jeg hører til - præcis som jeg er.

Skrivemakker: Emma Vegge
Illustrator: Nathanael J. M. Skærsholm

Vida Nuka Vetterlain

Kalaaleq naleqqus-sarsinnaanngitsoq

Qulingiluanik ukioqarpunga, inilu silaannaluppoq. Iikkami qalipagaq nivingavoq. Qalipakkami naatsiiviliarsuaq naasulik mikisumillu tasilik ippoq; naasut ikitsuaraapput, naasoqarfinni allaat amerlanatik. Qalipaat qorsuk allagissaangaarmat uummassuseqangaarmallu pissusissamisuunngitsutut isikkoqangajappoq. Qalipagaq inimi qalipaateqartutuaavoq, inip sinnera qaserpoq, nillerlunilu kinaassuseqanngilaq. Allaat allaffiup, naliginnaasumik qisummut attuumassuteqartinneqartartup, tunuatungaa laminatimik qasertumik kusassagaavoq. Angut allaffiup saani issiasoq soorlu suna ilisarnanngitsoq, qasertunik nujalik; ingerlagaangama isikkua takusinnaajunnaartarpara, ilami alartungalu kiinnat ilusaat qaratsanni tammartarput. Angut soorlu ammalortoq qasertoq. Nipaali tusaasinnaallugulu ilisarisinnaavara, ullormanna tikillugu sequnngeraangama tusaasinnaavara.

”Ullumikkut maaniinninnut suna peqqutaava?”

Eqqissiviitsumik nissukka aalatillugit tukilaaqattaarpunga, uangami aamma ilisimalluanngilara sooq matematikkernanga maani qaliani inimiinnerlunga; ini tummeqqakkut quilertanartukkut qipisukkut ornittagaq. Maaniinnera ajorinngilara, matematikkimimi pikkorluppunga ilinniartitsisumalu nuannarinanga. Nutaamik ilinniartilluta itisiliillunga apersuigaangama – imaluunniit ”sianiitsumik” apersuileraangama – uumisaarisutut naqissusertarpaanga oqarlunilu ilinniartitseriaasia quiasaarutigigiga. Pappiliarpassuaatini nerrivimminut miloriullugit atuaqatikka tusaasut naveertarpaanga, taamalu sapiitsigalunga akerliliisinnaanera atuaqatima illakusuutigisarpaat.

Eqqortuminguna kisitsinissara paasisinnaanngiinnariga.

Allaffiup saani angut issiasoq atuarfiup psykologerivaa. Qiviarsaqqillunga allattaavini kuulipiinaminik anaaleruteqattaarpaa. Silami pilutat qorsuit isigiinnalertooraluarpakka. Tungaanut qiviaraluartunga, isikkut toqqarniarsaralunga niaqquni pississaartiusallugu eqaarsaartittutut ippaa. Naggataani naammagittaalliorpalaartumik sorlummilluni qarlorpoq, allattaavimminullu allataqarnermini isikkut toqqarlugu qiviarsinnaanissannut pikkorinnerusariaqaluarnera pillugu nipikitsuliorluni.
”Ullumi maaniinnivit peqqutaa oqaatiginiarpiuk?”

Iluarinngisaanik kiinarsorpunga, sulimi akinngitsungaluunniit allaqqippoq qallunilu qummoorlugit qiviarlunga, ”oqaloqatigiittarnitsinnut nutserisumik pisariaqartitsivit? Anaanat qallunaatorsinnaava?”

Paatsiveerusimaarlunga niaqora sannertippara, ”qallunaatoorsinnaavunga. Kisianni kalaallisut qanoq juullimi pilluaqqusisarnersut qanorlu imminut ilisaritittarnersut oqaatigisinnaavakka. Anaanaga aamma qallunaatoorluarsinnaavoq.”

Sivikitsukullammik tupaallaqqarpasilaarpoq, taava assani allafiup qaani paarlaappai aperalunilu, ”manna nuannariviuk?”

Paatsiveerusimaarnermik qallukka qaanni sisupput, matematikkertitsisuttuulli paasinerluinnginniassammat kigaatsumik akivunga, ”immaqa naasuuteqalaartuuguit qalipaatillu; uanga massakkut tungujortoq qalipaatini nuannarinerpaavara, kisianni ineeqqanni iikkat qorsuupput.”

Nipituumik illariarluni issiavimminut ingilluartiterpoq, ”Danmarkiuna pigiga. Maani illoqarfimmi, ikinngutitillu.”

Issiavimmut kiviimmilaarlunga anersaaruluppunga, ”aalajangersimasunik imatut ikinnguteqanngilanga. Ilaanni tissigisarpaannga, ilaanni inguttarpaannga, soorlu ilartik alla aamma inguttaraat.”

Sorlummigarluni oqaatigisara suusupagalugu itigartippaa, ”meeqqat taamaappiarneq ajorput, taamaasiorneq meeqqanut aaqqissuussaalluarpallaarpoq.”

Aaqqissuussaalluarpallaarpoq? Aaq-qis-suus-saal-lu-ar-pal-laar-poq? Oqaaseq ilisarisimavallaanngilara, kisianni upperineqarnanga paasivara. Qiviarlugu aperiinnarpara, ”illimmi nalunngiliuk sooq ullumikkut maaniinnersunga?”

Qungujunngilaataa unammillerpalaartumik isigeqqaarpaanga, ”aap, nalunngikkaluarpara,” allaffimmi tungaanut tulaqqippoq, ”akissutilli suunera marluullutaujartorniartigu.”

Paaseqqusaanikuunngilara ullut sorliit Ammalortoq Qasertoq oqaloqatigisassanerlugu, nalunngikkaluarukkumi atuariartortarsimanavianngikkaluarpunga. Seeqquluttuunera toqqusaarloqqajaasarneralu atorluarlugit napparsimasuusaallaqqittorujussuuvunga. Atuarfimmi sumi tamaani atuarfiup psykologianukartarnera isertugaataanngikkaluartoq uatsinni isertukkatut misinnartarpoq, eqqartunngisaannarparpummi – angulluunniit taanna eqqaaneq ajorparput.

Oqaloqatigiittarnerit ilaanni ajorineq ajorpakka, atuarfimmummi allamut nuunissannut neriuuteqartitsisarput. Atuaqatima piffissarujussuaq atorlugu eqqaasittuarpaannga pigalunga, Danmarkimmi Kalaallit Nunaat pigaa. Akulikinnerusumik uffartarnissara siunnersuutigisarpaat, immaqalu nutsakka misullugit, assigineruleriassagakkit; ameq marrartut qaqortigisoq nutsallu sungaartut. Qarsorsaammik isikka kuseriaraluarukkit immaqa tungujortillutilluunniit qorsunngussagaluarput. Niviarsissat ilaat angerlarsimaffimminiit nassarnissani siunnersuutiginikuuaa, timersortarfiup tunuani anitsiarfimmi isigisut kuseriarniassagama.

Klasselæritta ilisimalaarnikuuaa qanoq tujormisartiginersunga – aamma nalunngilaa Ammalortoq Qasertumut oqaluttuanngisaannangajattunga. Oqaloqateqartarninni unneqqaarinnerullunga oqaluttuartarnissannut kajumissaarpaanga, misiliivungalu. ”Imminut toqoriarnikuuvunga.”

Ammalortoq Qasertoq sivisuumik allattuinermini illarunnaarneq sapileraluariarluni aperivoq suna pineriga.

Imerfik angisooq Panodilinik ulikkaartoq, uatsinni sikaavimmiittoq pillugu oqaluttuarpunga; ulikkaaqanngilaq, tamaasali iinikuuakka.

”Kingornami qanoq misigisimavit?”

Uumilasumik kiinarsorpunga, ”uumaannarnera iluarerpianngilara; iisartakkat ataasiakkaarlugit iijorarakkit imertorpallaarlunga naarlussuaalerama.”

Taamani uanga paasisimanngisara paasivaa; imertorpallaarnera pissutaalluni toqunngittoornikuusunga.

Illaqqippoq, ”imminut toqoriarnertut taaneqarsinnaanngilaq.”

Tassanngaanniit piffissallu sinnera nuanninngitsunik oqaluttuukkaangakku illaannartalerpoq; imminut kilertitertarnera pillugu, nerinaveersaartannginnera pillugu, unnuat tamangajaasa imminut eqqumatinniartarnera pillugu – oqaluttuakka tamaasa asissortarpai, taamatunaasiit quiasaaraluni, ”soorlu taamani Panodilinik amigartunik iisigavit?”

Oqaloqatigiittarnivut kiisami taamaatimmata, nappaat ataaseq suussusersillugulu nakorsaatissaq ataaseq siunnersuutigaa.

Nappaatip suussusaa: kalaaleq naleqqussarnikuunngitsoq, inuiaqatigiinnut ilanngutivinniarnermini iluatsinngitsoornikoq.

Nakorsaatissaq siunnersuutigineqartoq: ilaqutariinnik qallunaanik, angerlarsimaffimminni piffissamik atuinerulaarlutik, qallunaat naleqartitaannik Kukamut ilinniartitsilluarsinnaasunik ujaarlernissaq.

25-nik ukioqarpunga inimullu iserama silaannarissaatip tikka aportutut ippara. Iikkami qalipagaq nivingavoq. Qalipakkami naatsiiviup iluani orpeqarpoq tunuatungaanilu illoqarluni. Qalipakkami ineritita sisamat assigiinngitsut takusinnaavakka; orpimmi citroni, nunami koorip iluani iipilit, skålip iluani appelsiinat naatsiiviullu nerriviani banaanit. Iikkat naterlu qaserlutillu, qaqorlutillu kinaassuseqanngillat, nerrivilli ammalortoq issiaffigisarput qisummik kusanaqisumik sanaajuvoq. Issiaviit assigiinngitsunik sakkortoqisunik qalipaateqarput. Psykologera nutaaq plakatinik atuagaaqqanillu assigiinngitsunik paasissutissiisunik iikkamut nivinngaasuisimavoq.

”Meeraallutit imaattunik aamma ersiuteqarpit?” aperivoq.
Oqimaassusera issiavinni nikisippara assakkalu uluttuullugit; akunnerpassuit psykiatriimiinnikuugaluarlunga apeqqut suli meriannguna rivara, Ammalortoq Qasertormi ingerlaannarluni eqqarsaatinni saarlersanngortarpoq initungaarluni.
Nakorsartinnera taanna aatsaat naammassereersoq angajoqqaamma paasisimasaat.

”Ilinniartitsisoqarnikuuvunga… inunnut attaveqarniarninnut ilungersulaarninnut maluginnittumik…”

Anngaavoq allattaavimminullu digitaliusumut allattuilluni; allattaaviup suna tamaat digitalimik toqqorpaa, ullormullu apeqqutit akiortugassakka samminnginnerini minutsit qulit allattaavimmi nalunaarsoqquneqartut eqqartoqqaarpagut. Oqaloqatigiinnitta sisamassaraat, psykologilu ukiut 15-it ingerlanerini nappaatit suussusaat aqqaneq marluk, misissuinerillu iluatsinngitsoornikut akornanni torersaavoq.
Oqaaseqaqqinnginnerani ilanngussivunga, ”taamani psykologip… ersiutikka amerlaasut paasinerluttarnikuuai, taassumalu kingunerisaanik ingerlariaqqittoqaqqinnikuunani.”

Kinaassutsinni pissusit, maanna nalimmassarniarlunga pissuserisarsimanerannut pasitsaassakka eqqartorpagut.

Sammisaq taanna eqqartortillugu eqqissisimanerulernikuunngilanga, anersaartornerali ajornannginneruvoq. Oqaluttuaq kinaaninnut ilaasoq oqaluttuarinikuungaarakku anorersuartut ungasissutut misinnarsinikuuvoq. Misigissutsit suli taakkuupput, avataaniilli misigisaq isiginnaarpara.

”Sooruna nalimmassarlutit akuuniarnissat pingaartinnikuuiuk?”

Qitera qerattarpoq, uummitsappungalu, ”pingaartinnikuunngilara,” oriarpunga, imminulli malugilerama inussakka aalatillugit stimmeqqilerpunga – erinaq tusarneqarnikunngitsoq mikisuullungali sanaarisimasara malillugu, aaliangersimasumik uteqattaakkannik inussakka aalatillugit. Ilinniartitsisut arlallit nammineq sianiutinnik eqqissisaasarnera ajorisarnikuuaat, maannali kiisami ersittumik imminut eqqissisarnissaq saperunnaarnikuuara.

”Danmarkimut tulluarnikuunngisaannarpunga, sooq taava tulluarsarniarsarissagama? Qernertunik atisisarnikuuvunga, eyelinerilerujussuarlunga nalinginnaasuniillu allaanerusunik soqutigisaqartarlunga. Nigaliup avataanut piaaralunga inissittarnikuuvunga anisitaasinnaannginniassagama.”

”Oqarnikuuvutit meeraanivit inuusuttuunivillu annerpaartaa Kalaallit Nunaannikuullutit – tassani tulluarpit?”

Suliffini pikkoriffigeqaa. Ammalortoq Qasertup naapinnerata kingorna psykologinut oqaatigisartakkakka ikilinikuugaluit uuma arnap tusarnaarpai. Sumiiffimmulli nassaarisinnaanngisannut angerlarsertarnerma nassuiarnissaa naluara.

Kalaallit Nunaanni qallunaajuvunga, Danmarkimi kalaaliuvunga.

Qallunaat naapitakka tamatulli uannut tunngasunik uanga pillunga ilaqutakka isumaqalernissaat annilaangaginermik, piaaralunga ilaquttakka ungasinniartarpakka, tamannalu qanoq nassuiaatigissanerlugu naluara.

Qanormi iliussagama ilaquttama aamma oqaatigisartakkakka eqqumiigigunikkit maajugalungalu? Taamaattuusimagumami, ilaquttanniilli suli paasisaannginninni nuussimallunga?

Ungasinniarneq ajornannginneruvoq. Illooqqama Kuka mikisoq kisiat eqqaamagunikku, Kukamut inersimasumut akeqqersimaarsinnaanngitsut imminut uppertittarnikuuvunga.

Ajakkumma 'elskede Angaanngu'-malu kinaanera ilisarisimanngikkunikku ajorisinnaanngilaannga. Atuaqatima angajoqqaaviniit SMS-isisarnikuuvunga meeraat attavigissanngikkikka – meeqqat atuarfianni inersimasut uanga pillunga isummersuutitik nuanninngitsut tunuarsimaarutiginngisaannangajappaat. Suna tamaat pissusissamisoortutut isikkoqartinniaraluarlugu ilungersungaarama kiinarpaqalerpunga.

Taamaasillunga qanoq ajortigisumik inissisimaninnik kimilluunniit paasisaanavianngilanga, inip iigai sisamat eqqaasanngikkaanni.

Danmarkimi kalaalinngorpunga ajunngitsoq; imigassaq pillugu quiasaarisoqaraangat illaqataasartoq, politikki pillugu eqqartuinngitsoq, Kalaallit Nunaata pinngortitaa pillugu ussassaarut pisuttartoq.

Qallunaat isaanni kalaaliunera kusanaattuaannarpoq, nunagali tikissallugu kusanartuaannarluni.

Uisorerninni qulliikka nakkarmata aatsaat paasivara qiallunga. Psykologip kigaatsumik karseeraq Kleenexinik imalik isaateriarlugu qungujorujussuarpoq, "soorlumi tassa apeqqutissakka tamakkeqqinnaarlugit! Suliaq ataatsimiileruma qaqissavara, taava nappaatip suussusaanik nalilersueqqinnerput pillugu uterfigiumaarpakkit."

Nappaatip suussusaa: Autisme aamma ADHD

Nakorsaatissaq siunnersuutigineqartoq: Kukap eqqissimaarnissani pisariaqartillugulu imminut akuerinissaminut piffissalerneqartariaqarpoq, ukiunimi amerlasuuni kinaanini ilumoortoq toqqorterlugulu imminut isiginera equnganikuugami, kingunerlutsitsinini suliarisariaqaramiuk.

29-nik ukioqarpunga, ininnilu issiavunga. Kisimiippunga. Iikkami qalipagaqarpoq; immami umiarsuaq anorersuarmut unammisoq. Malinnik avatangiiseqarpoq tunuatungaanilu qaamaneqarluni.

Misinnartuaannarnikuuvoq... angerlarsimasutut. Immamut qanikkaangama anersaartorsinnaajuaannarnikuuvunga. Qeqqussat taratsullu tipii, anorip uluannik tagiaanera, tungujortorlu uannut ungussisoq, eqinneqartutut misinnartoq. Uummatima tillernera appartarpoq niaqunnilu nipersuaq nipaarutiimmisarluni.

Meeraallunga nappaatima suussusaa paasineqarsimagaluarpat qanoq pisoqarsimassagaluarnera akulikitsumik eqqarsaatigisarpara; massakkutuulli manngertigisimassagaluarnerpunga?

Tarnima ilusaa ammalornerusimassagaluarnerpa ataqatigiinnerulluni?

Akissutit tamaasa pigisariaqanngilakka, unnulli ilaanni kissaatigisaraluarpara. Ilunni Kuka mikisoq qiajunnaarneq sapileqqasoq eqippara. Isumaqarnikuunngisaannarnikuuvunga inuusuttunngorumaarlunga; 18-inik ukioqalernissaq piviusorsiorpalaarnikuunngiivippoq.

Maanna ilaqutakkalu 30-liinnissara piareersarparput, Kukalu mikisoq eqqaasippara aaqqikkiartorneq titarnertut siumuinnaq ingerlaneq ajormat. Eqqaasippara qaamanermeeqattaaruma taarneq ilunni inissinnikoq milliartuaarujoorumaartoq; eqqaasippara Ammalortoq Qasertup kinaaninnik oqaluttuuteqqissinnaanngisaannaraanga; inuuvunga, aamma autistiuvunga. Kukkusumik naleqqussarsinnaanngilanga, ilami uangarpiaallunga maaniissinnaatitaavunga.

Allaqat: Emma Vegge
Assiliartalersuisoq: Nathanael J. M. Skærsholm

Sikkerninngaq O. Gärtner

Uanga qallunaatul-lu oqaatsit

"Qallunaatut oqaluleraangavit oqaatsit qaratsanni immikkoortinniarneri qanorittarpa?" Eqqaamasama siulliit ilagivaat aniga uanniit ukiunik arfineq pingasunik angajulleq, qallunaatut tuluttullu oqalussinnaareersoq taamatut apersortarlugu. Eqqarsaatinni initoorujussuunikuuvoq qaratsami oqaatsit marluk pingasulluunniit qanoq kaaviaartinneqarsinnaanersut. Takorloortarnikuuara oqaatsinik ilinniarneq sivisoorujussuullunilu inunnit poqernerpaaginnarnit anguneqarsinnaasoq. Nammineq takorloornikuunngilara anguniangarisimanngisaannarlugulu allamiut oqaasii ilinniaannavissallugit, it was not the main goal.

Meeqqat atuarfianni atuarninni piffissap annerpaartaa qallunaatut tuluttulluunniit tamakkiisumik oqaasilimmik ilinniartitsisoqarsimanngilanga, aammami nooqattaartuaannarlutalu arlaleriarlunga atuarfiit taarserartarsimagakkit. Angajoqqaakka aamma tamarmik tamakkiisumik oqaatsinik allanik oqalussinnaanngillat, taamaallaat kalaallisut. Ilulissanili 8. klassimi kiisami aatsaat iluameersumik oqaatsinik ilinniarluarsimasumik ilinniartitsisoqaleratta, matematik fysikkimilu ilinniarluarsinnaanngorpunga. Ilinniarnitta qaffasinnerulernera iluareqaara. Naak nunaqarfimmi 200-nngittunilluunniit inulimmi, illoqarfik qaninnerpaamiit 200 kilometerinik ungasitsigisumi najugaqarsimagaluarlunga, meeraavunga ammasoq ilikkarusussuseqartorlu. Anigami oqaatsinut matematikkimullu poqertooreersoq aamma anguniartuaannarpara. Taamaasillunga ajornartorsiutaanngitsumik nalinginnaasumillu oqaatsinik faginilu allani ilinniarnera nuannarilerpara.

Nunaqarfinnut utertariaqaleratta Upernavimmut elevhjemmeriarpunga. 13-inik ukioqarlunga angajoqqaakka qimallugit Upernavimmut nuuppunga, nunaqarfinnimi ilinniartitsisut naammanngillat. Naligiinnaaqisumik tupinnanngitsumillu atuaqatimma ilinniartitsisorput qallunaajusoq oqaloqatigisinnaanagulu paasisinnaanngin-

namikku siuariartorsimanngillat. Uangali malugilerpara paasisaqarsinnaalaalersimallunga. Ilinniartitsisutta qallunaajusup, Piitap, tiimerput naasoq ornippaanga nipaarsaarlunilu aperalunga: “Sikki, kan du forstå, hvad jeg siger?” Angerpara. Qallunaamik qallunaatut oqaloqateqaqqaarnittut eqqaamavara. 15-inik ukioqarpunga. Qallunaatut paasisinnaasunga paasillugu ilinniartitsisorput nuannaarpasittorujussuuvoq. Ilinniarteqqinneruniarlunga neriorsuilluni nuliani ornikkuniuk oqaluttuunniarnerarpaa. Ilinniartitsisutsinnut allanut allaat eqqartorsimavaanga, qallunaatut pikkorinnerarlunga. Ajoraluartumilli Peter taamani peqquteqarluni aallartariaqarsimavoq, tassanilu ilinniartinneqarluarsinnaanera aamma annaavara.

Ilinniartitsisumali allap klasselæritta suliaq tigunerarpaa, 9. klassilu allorlugu 10. klassimut nuutsinneqarnissara sulissutigilerlugu, siuarsimanerullungalumi qallunaatut ilinniarlualerninni Danmarkimut efterskolersinnaaniassagama. Ajoraluartumilli nunaqarfimmiuunera peqqutigalugu atuarfiup pisortaaniit itigartitaavoq.

“Sikki, atuarfiup ilinniarnissamut siunnersortaa ornillugu qinnuteqariartorit, taava 9. klasse naammassigukku efterskolersinnaavutit, maani ilikkagaqaqqinnerusinnaanngilatit!” Naalallugu atuarfiup ilinniaqqinnissamut siunnersuisua ornippara, efterskolemullu qinnuteqartippaanga. Angajoqqaamma aatsaat akuerisaareersunga qinnuteqarsimanera paasivaat, tassa taama tassanngaannartigivoq.

Kongenshus Efterskole-mut efterskoleriarpunga. Atuartut 37-viupput, taakkunanilu kalaalersaavunga. Efterskolerialerama atsakkunnukaqqaarpunga, nutaanillu skuutaarnikuugama qaattoornikuullunga. Atsakkuma efterskolerfissannukaatileraminnga ilinniarteqqaarpaannga apuukkuma oqassasunga “har I vableplaster? Vabler isumaqarpoq qaattoorsimaneq, taava nipittartussannik tunissavaatsit.”

Ullaat tamaasa arpattarput. Qallunaatut assut ilinniartikkusullungalu alutorikujuppaannga. Uangali timersortartuunnginnama isumaqalerpunga efterskolerfigisara uannoorpallaanngitsoq. Qaammatingajak qaangiummat Klank Efterskolemut nuuppunga. Taakani arfineq marlunnik kalaaleqarpoq. Kalaaleqatiga kammaginerpaasaralugu ilagiuaannarakku ilinniarpallaanngilanga, ilinniarnissaralu eqiagilersimallugu. Ulluinnarni qallunaatut oqaatsinik ilinniarfiugaluaqisoq, aatsaat ukiut marluk qaangiuttut ilinniarnertuunngorniarfimmi paasilerpara, ilumut qallunaatut ilikkartariaqarlunga, sunissannullu attuumassutilerujussuusoq. Atuaqatiga Danmarkimi najugaqarnikuugami qallunaatut oqallorissuusoq aamma takuara.

2014-imi ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniartuullunga pimoorussillunga qallunaatut tuluttullu ilinnialerpunga. Meeraallungali sukataaruttuaannaraluarlugu, karakteriginnissara sukataarutigilerlugulu pimoorussinerulepunga. Ukiut ingerlapput. Angusarissaarlunga ilinniarnertuunngorniarfik naammassivara, Århus Universitetimilu inatsisilerituunngorniarlunga aallartillunga. Nalorsaraluaqalunga oqaatsillu nutaarluinnaat, ilinniagartuunut naleqquttut aallaqqaataaniit ilinniaqqikkaluarlugit, isumaqanngilanga artornartuusoq. Inuttulli inooriaatsip allanngornera, aatsaat inersimasutut kisimiilluni avalanneq artornarnerpaartarivaa. Ikiuukkumatoorujussuarnik atuaqateqarpunga, qulequttamik saqqummiisoqartillugu apersortuaannarpaannga paasineriga. Gruppeqatigisimagukkit allattukkaminnik ikiortarpaannga qimataaqqunanga. Piffissami tassani qallunaatut paasisinnaalaalersimaninniit ukiut arfinillit kingorna, ukiunilu sisamani kingullerni sukataarullugu qallunaatut oqalussinnaalernissannik ilinniarsimavunga. Nunami qallunaatut oqaluffiunngitsumiippunga, ataasiakkaannguillu kisimik qallunaatut oqaaseqartuullutik. Qujanartumik aqqutaani ilinniartitserusuttuaannartunik naapitsisarsimavunga. Ataasiaannarluunniit qallunaanik naapitsinikuunngilanga oqaatsinnik, isikkunnik kinaaninnillu ajattuisunik. Ajoraluartumilli kalaaleqatima ilaasa ima ajortigisumik misigisarsimavaat, allaat eqqarsalerlutik kalaallit tamarmik qallunaatut 100 procentimik oqallorittariaqartut. Annerinerpaajuaannarnikuuara immikkoortinneqartutut misiginikuunngisaannarlunga, kalaaleqatinniit qallunaatuinnangajak oqaluttuusumiit oqarfigineqarama: “Ej, du er virkelig dårlig til dansk!” silamilu taartuinnarmi kiserngorullunga qimallunga. Immikkoortinneqarnermik misigeqqaarnimma peqqutaa: Oqaatsit suut æ ø y å-kkut ulluinnarni atorneq ajorsimasakka atortalerneri eqaralugillu taanissai ilikkarniapiloornerinik nassuiaakkakku. Tassani paasivara kalaaleqatigut ima naqisimaneqartigisut, allaat qallunaatut ilinniartulluunniit uparuartornissaannik pisinnaatitaaffeqartutut inissittartut. Imaluunniit namminneq qallunaaniit kalaaleqatiminniilluunniit oqaatsitsik pillugit uparuartugaasimangaaramik qallunaatut allatulluunniit oqaaseqalerusullutik sukataartut qinngasaassallugit pisussaaffigisorinerpaat, uparuartussallugit kukkunersiussallugilluunniit?

Assorujussuaq uanga iluatsitsinikuuvunga inuuninni qallunaanik atuaqateqarnikuunngisaannarama naapitsisimanangalu oqaatsinnik uparuartuisunik. Tamannalu peqqutigalugu kalaaleqatinnut immikkoortitaasutut misigisimasunut akerlilersuillungalu uparuartuinissara pisussaaffiginngilara. Uggornarpoq eqqarsaatigissallugu kalaaliusugut imak piumaffigineqarsinnaatigisugut, peroriartorluta oqaatsit atunngisaannarlugillu atortariaqanngisaannakkavut, inersimasunngoqqaarnitsinni kukkuneqanngitsumik ilikkareersimassagigut. Misigivungalu qallunaat amerlasoorpassuit tamanna eqqarsaatigineq ajoraat, taamatullu “piniarnatik” imaluunniit piaarinaatsoornermik killormuanik kalaallisut ilinniarsinnaaneq pinaveersaatinniarsarisaraat. Assersuutigissavara Aarhusimi AFIS-operatørinngorniarlunga aallartikkama, ilinniartitsisutsinniit qallunaajusumiit ilinniariutsit qanoq assigiinngitsigisinnaaneri pillugit saqqummiunneqarmata. Saqqummiinermini youtubekkut ilinniagartooq ilinniarnermi qaratsap qanoq ingerlariusianik saqqum-

miisoq takutippaa. Tassani nassuiarneqarpoq 70-inilluunniit ukioqaraluaraanni, piumassuseqarluaraanni ilikkarnissamik peqqutissaqarluaraani oqaatsimik nutaamik ilinniartoqarsinnaasoq. Taannarpiarlu saqqummiunneqareersoq ilinniartitsisorput illarasaajutigaluni oqarpoq: "Men I skal ikke tænke, at jeg ikke har prøvet at lære grønlandsk, DET HAR JEG, TRO MIG, det er alt for svært." Tassungalu uanga akivunga: "Måske har du ikke prøvet nok." Akisoqaqqinngilaq, isummerfigineqarporli uanga asuli oqaluppallaarlungalu uparuartuivallaartunga. Uanga qallunaatoorsinnaananga AFIS-inngorniarfimmut Danmarkimiittumut, qallunaanit ilinniarfigineqartumut iserlunga oqartuuguma "I'm sorry, but I cannot speak Danish because it was too hard to learn," soorunalimi ilinnialersimanaviannngikkaluarpunga immaqalu ilinniarususseqanngitsutut nikanarsarneqarlunga.

Inersimasunngorluni tamakku pisimasut eqqarsaatigalugit, qanoq naliginnaanngitsiginersoq malugilerlugu tupinnanngitsoorneq ajorpoq. Oqarfigineqartalerlunilu "Wow, du er virkelig god til dansk." Tupaallattutut nipilimmik qallunaatut tuluttullu oqallorinnerartinneq qujaannarfiujunnaarnikuuvoq, massakkut ima akisarpunga: "Jamen, det blev jeg nødt til." Uanga nammineq nuannariinnarlugu sunngiffimmi sammisatut oqaatsit qallunaatut ilinnialinngilakka. Inuusuttuaranngorlunga siunissannut qanoq attuumassuteqartiginersoq paasigakku sukataarullugu ilinniarpara. Sunaaffa aamma qallunaat kalaallisut ilinniarneq pimoorutinngippallaarmassuk uanga paasisinnaaniassagakkit qallunaatut ilinniartariaqarsimallunga. Sunaaffa suliffinnut kalaallinit pigineqartunut, kalaallinik sulisoqartunut, qallunaaq ataaseq kalaallisut "ilinniarusunngitsoq" oqaluussinnaalerniassagakku, qallunaatoorsinnaanngitsunullu nutserussisarsinnaanngorniassagama qallunaatut ilinniartariaqarsimallunga.

Nammineq qallunaanit immikkoortitaallunga misigimanngikkaluarlunga, massakkut sorsuutigivara oqariartuutigissallugu sunaluunniit ilikkarusukkutsigu, oqaatsinik ilinniarusukkutta aporfissaqanngitsoq. Aamma qallunaatuumiit kalaallisuumut. Isumaqarpunga allamiut pisussaaffittut isigissagaat. Kalaallit Nunaanni sulissagunik sivisuumillu najugaqassagunik kalaallisut oqaatsigut minnerpaannguamilluunniit ilinniarniarsarissavaat. Taamaasilluta naligiissumik avitseqatigiissinnaalissaagut. Uagut aamma nukippassuit aningaasarpassuillu atorlugit ilinniartarpugut, uaguinnaasariaqanngilarlu oqaatsit tungaasigut taama pilliuteqartigisut. Tamatta tunniussaqartariaqarpugut!

Allaqat: Ivaana Aagga Geisler
Assiliartalersuisoq: Aviaja Lauesen

Sikkerninngaq O. Gärtner

“Ej - du er virkelig dårlig til dansk”

”Hvordan adskiller du sprogene i din hjerne, når du snakker dansk?”
En af mine første minder er, at jeg stillede dét spørgsmål til min storebror. Han var otte år ældre end mig og kunne allerede snakke dansk og engelsk. Det fyldte meget i mit hoved, hvordan to eller tre sprog kunne køre rundt i ens hjerne. Jeg forestillede mig, at det tog ekstremt lang tid at lære et sprog, og at det kun var de mest lærenemme mennesker, der kunne dét.
Jeg havde aldrig selv forestillet mig eller haft som mål at lære et fremmed sprog, *it was not the main goal*.

Størstedelen af min tid i folkeskolen har jeg ikke haft en lærer, der kunne flydende dansk eller engelsk, for vi flyttede også meget rundt og skiftede skole en hel del gange. Mine forældre kunne heller ikke snakke et andet sprog flydende, kun grønlandsk.

Men i 8. klasse i Ilulissat fik vi endelig en sprogligt uddannet lærer, og jeg kunne langt om længe lære rigtig matematik og fysik. Det betød, at vi fik et højere undervisningsniveau, som jeg havde higet efter. Selvom jeg voksede op i en bygd med færre end 200 mennesker, og der var 200 kilometer til den nærmeste by, var jeg et åbent og nysgerrigt barn. Jeg ville gerne opnå det samme som min storebror, der allerede var lærenem i sprog og matematik. Uden problemer begyndte jeg at kunne lide at lære sprog og de forskellige fag, vi havde i folkeskolen.

Jeg flyttede til elevhjemmet i Upernavik, da vi blev nødsaget til at flytte tilbage til bygden. Som 13-årig forlod jeg mine forældre og flyttede til Upernavik, fordi der var mangel på lærere i bygden. Det var normalt og ikke overraskende, at mine klassekammerater ikke havde lært noget i dansk, fordi de ikke kunne snakke med eller forstå vores danske lærer.

Men jeg kunne mærke, at jeg kunne forstå lidt mere end før.
Vores danske lærer, Peter, kom over til mig efter timen og spurgte stille: ”Sikki, kan du forstå hvad jeg siger?” Jeg svarede, ”Ja!”.

Jeg husker det som første gang, at jeg snakkede dansk med en dansker. Der var jeg 15 år. Vores lærer så meget glad ud, da jeg forstod ham, og han lovede mig, at han ville lære mig mere, og at han ville fortælle det til sin kone. Han havde endda også sagt til de andre lærere hvor dygtig, jeg allerede var blevet til at forstå dansk.

Desværre var Peter nødt til at rejse væk, og jeg mistede muligheden for at få god undervisning.

Men vores klasselærer tog sagen til sig og arbejdede på at flytte mig til 10. klasse og hoppe 9.klasse over, fordi jeg var foran mine klassekammerater og skulle have muligheden for at tage på efterskole i Danmark, nu hvor jeg var i gang med at lære dansk. Desværre afslog skoleinspektøren, fordi jeg kom fra en lille bygd.

”Sikki, tag over til studievejlederen og lav en ansøgning, så kan du tage på efterskole efter 9. klasse, for du kommer alligevel ikke til at lære mere her!” Jeg adlød og tog over til studievejlederen, som sendte en ansøgning afsted til efterskolen. Mine forældre fik det først at vide, da jeg var kommet ind, så hurtigt gik det.

Jeg tog på efterskole i Kongenshus Efterskole. Der var der 37 elever, jeg var den eneste grønlænder. Jeg boede hos min faster, før jeg skulle starte på skolen, og jeg havde vabler, fordi jeg havde fået nye sko. Min faster lærte mig på vej til efterskolen, at jeg skulle sige, når jeg nåede frem: *”har I vabelplaster?* Vabler betyder qaattoorneq, så giver de dig plaster”.

De løb hver morgen på efterskolen, og de var meget interesseret i mig og prøvede ihærdigt at lære mig dansk. Men jeg var ikke atletisk og følte ikke længere, at min efterskole var noget for mig. Derfor flyttede jeg til Klank Efterskole allerede en måned efter.

På skolen var der syv grønlændere. Jeg blev mere doven og lærte ikke særlig meget, fordi jeg hele tiden var sammen med en anden grønlænder, som var min bedste ven.

Jeg lærte rigtig meget hverdagsdansk. Men det var først efter to år, da jeg startede på gymnasiet, at jeg indså, hvor vigtigt det var at lære dansk. At det var meget afgørende for min fremtid. Jeg kunne se på nogle af mine klassekammerater, at de var gode til dansk, da de selv havde boet i Danmark.

Da jeg gik på gymnasiet i 2014 begyndte jeg virkelig at lære dansk og engelsk. Siden jeg var barn, havde jeg kæmpet for at få bedre karakterer, og nu strammede jeg endnu mere op.

Årene gik. Jeg fik gode resultater, da jeg blev student, og jeg kom ind på jurauddannelsen på Århus Universitet. Selvom jeg syntes, det var svært at lære helt nye ord fra det akademiske sprog, følte jeg ikke, det var hårdt. Det var mere livstilsændringen og dét, at jeg for første gang bevægede mig væk hjemmefra alene som voksen, der var det hårdeste.

Jeg havde nogle rigtig hjælpsomme studiekammerater, som altid spurgte, om jeg forstod de fremlagte temaer. De sørgede for at hjælpe mig med notater, når vi var i grupper, så jeg ikke kom bagud. Jeg har kæmpet i en lang periode for at lære dansk. Det tog mig seks år før, jeg begyndte at forstå det, og fire år før jeg lærte at tale det.

Jeg er vokset op i et land, der ikke snakker dansk og har været omringet af meget få dansktalende. Heldigvis har jeg altid mødt nogle mennesker, der har hjulpet mig. Jeg har ikke mødt en eneste dansker, der på grund af mit sprog, mit udseende eller min identitet holdte mig udenfor. Desværre har nogle af mine grønlandske kammarater oplevet diskriminationen så voldsomt, at de troede, at alle grønlændere var nødt til at snakke 100 procent flydende dansk.

Jeg havde aldrig oplevet diskrimination før, så det gjorde allermest ondt, da en grønlænder, der næsten kun snakkede dansk, sagde til mig: ”Ej du er virkelig dårlig til dansk” og efterlod mig alene i mørket.

Min første oplevelse af diskrimination skyldtes, at jeg forklarede vedkommende, hvor svært jeg havde ved at lære at udtale ord med æ ø y å, fordi jeg ikke brugte dem i hverdagen. Dér opdagede jeg, at andre grønlændere selv var så pressede, at de følte sig berettigede til at nedgøre selv dem, der lærte dansk.

Eller havde de selv oplevet så meget nedgørelse fra danskere eller grønlændere på grund af deres sprog, at de tænkte, at de også skulle mobbe, nedgøre eller finde fejl hos dem, som kæmpede for at lære dansk eller et andet sprog?

Jeg er selv enormt heldig, at jeg ikke har haft danske klassekammerater og heller har ikke mødt nogen, som nedgjorde *mig* på grund af mit sprog. Derfor har jeg ikke ret til at kritisere eller nedgøre andre grønlændere, der føler sig diskrimineret.

Det er ærgerligt at tænke på, at det kræves af os grønlændere, at vi skal kunne snakke dansk uden fejl i en tidlig voksenalder, når vi aldrig har brugt dansk eller har været nødsaget til at bruge dansk hele vores barndom.
Og jeg føler, at der er rigtig mange danskere, der ikke tænker over det, og at de "uden at ville det" eller ved et tilfælde gør det modsatte og skaber forhindringer for at lære grønlandsk.

Et eksempel er, da jeg studerede til AFIS-operatør[1] i Århus, og en dansk underviser fremlagde hvor forskellige vores læringsmetoder kunne være. I sin fremlæggelse afspillede underviseren en Youtube-video af en professor, som forklarede hjernens funktion. Videoen viste, at man selv som 70-årig kan lære et nyt sprog, hvis bare man har viljen og motivationen til det.

Efter fremlæggelsen sagde vores lærer grinende: "Men I skal ikke tænke, at jeg ikke har prøvet at lære grønlandsk, DET HAR JEG, TRO MIG, det er alt for svært."
Og jeg svarede: "måske har du ikke prøvet nok".
Der kom intet svar, men det blev kommenteret, at jeg snakkede og kritiserede for meget.

Jeg tog AFIS-uddannelsen i Danmark sammen med de danske studerende.
Hvis jeg ikke havde lært dansk og var kommet ind og havde sagt: "I'm sorry but I cannot speak Danish because it was too hard to learn", så ville jeg selvfølgelig ikke være startet dér, og måske ville jeg blive dømt som en, der ikke har lyst til at lære.
Det er virkelig tankevækkende at se tilbage på disse absurde hændelser som voksen,og at blive fortalt: "wow du er virkelig god til dansk". Jeg har ikke længere lyst til at sige tak, når folk overrasket siger til mig, at jeg er god til at snakke dansk og engelsk, nu svarer jeg: "jamen, det blev jeg nødt til ".

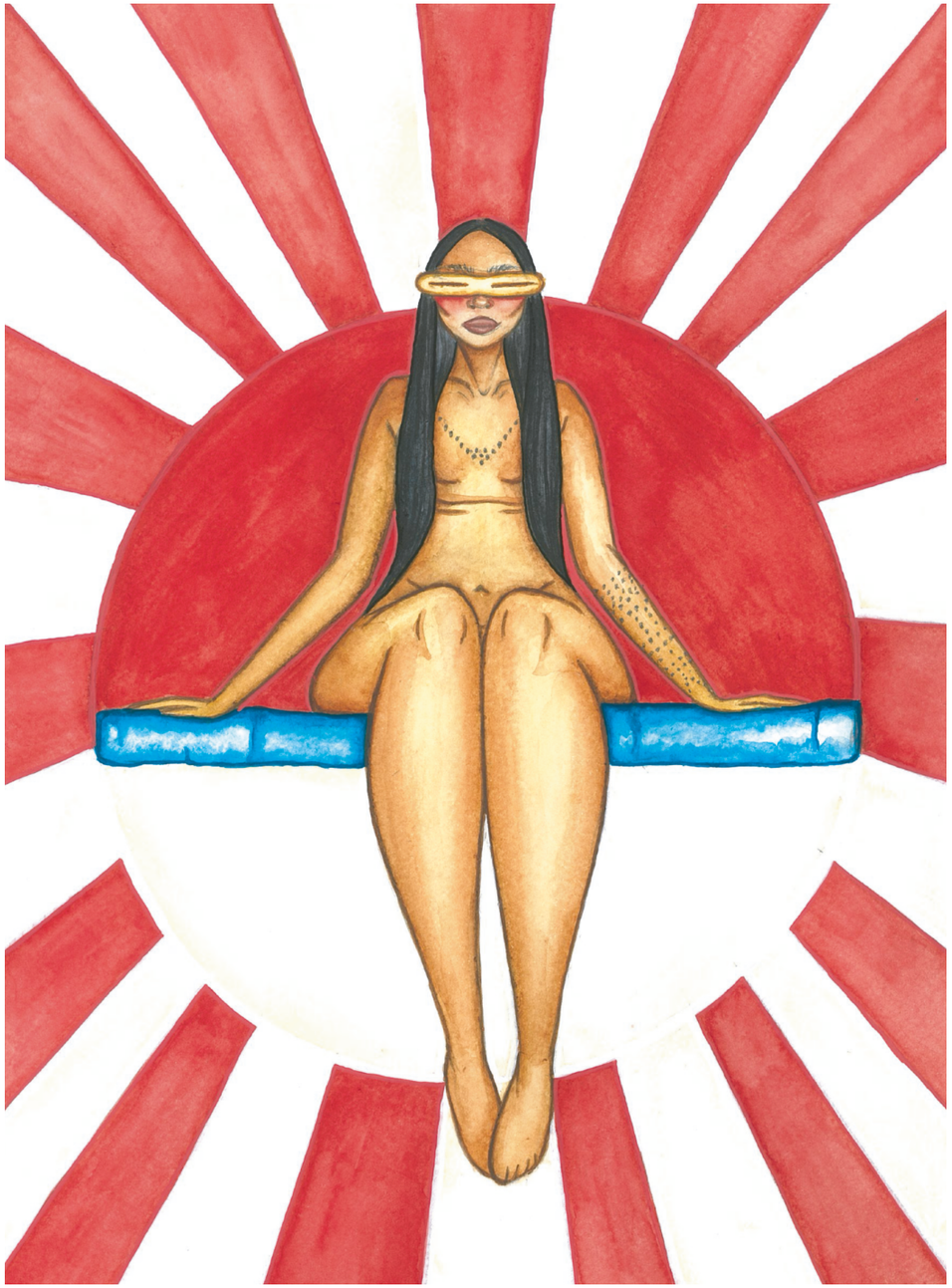
Jeg har ikke lært dansk for sjov, det er ikke en hobby. Jeg kæmpede for at lære det, da jeg som teenager opdagede, at det var nødvendigt for min fremtid.

1 **AFIS** = Aerodrome Flight Information Service, en funktion hvor operatøren sender oplysninger til fly om fx vejr og flyveforhold.

Faktisk har jeg også været nødsaget til at lære dansk, så jeg kunne forstå de danskere, som ikke har syntes, at det var vigtigt at lære grønlandsk. Så kunne jeg snakke med dén ene dansker, som "ikke ville" lære grønlandsk på en grønlandskejet arbejdsplads med grønlandske medarbejdere, og oversætte for dem, der ikke kunne forstå dansk.
Selvom jeg ikke føler mig diskrimineret af danskere, så kæmper jeg nu for at råbe højt om, at der er en hel masse muligheder for, at vi kan lære hvad som helst og et hvilket som helst sprog.

Selvfølgelig er det muligt at lære grønlandsk, selvom man snakker dansk.
Jeg mener, at udlændinge også skal se det som en pligt. Hvis de skal bo og arbejde længe i Grønland, skal de lære grønlandsk. På den måde kan vi sparre mere ligeværdigt, når vi taler samme sprog. Vi har brugt så mange kræfter og penge på at lære, og det behøver ikke kun være os, der skal ofre os for sproget.
Det må være gensidigt!

Skrivemakker: Ivaana Geisler
Illustrator: Aviaja Lauesen

Signe Marie Kalia

I Grønland er jeg født

I et lille køkken i forstaden sidder tre kvinder. En mor og hendes to døtre. Køkkenet er et nyere højglans IKEA-køkken, der er dekoreret med madpyramiden fra Coop samt små dekorative billeder af det romantiserede Grønland. Det klassiske: smukke isbjerge, slædehundehvalpe, hvaler og sæler. Alt dét, danskerne elsker ved Grønland. Køkkenet giver et udtryk af to kulturer blandet godt sammen. På væggen over spisebordet hænger der en opslagstavle fyldt med billeder af familien med minder fra en tid, hvor man bare var. Billeder af dem, der stadig lever, og af dem, som ikke er her mere. Familien kender døden godt. De er blevet gode til at sørge, både sammen og hver for sig, for livet fortsætter. Det har de jo set, at det gør.

En af de to døtre er mig. Den lille nunu, som er den lunefulde, til tider rebelske og retfærdighedssøgende. En side, min mor også havde i sin ungdom - den vestjyske rødstrømpe, der fik børn med en grønlænder uden at blive gift først, hvilket næsten ødelagde relationen til vestjyderne i vores familie. Heldigvis kan børn bringe familier sammen igen.

Min mormor og morfars kærlighed til os børnebørn er større end deres vrede over vores uægthed. Min mormor har altid overøst os med kærlighed, kram, kys og forkælet os helt forfærdeligt. Alligevel har hun også forbandet mine traditionelle øjne-tatoveringer og udtrykt, at Danmark er bedre end Grønland, når jeg har beklaget mig over det indforståede faktum, at Danmark er Grønland overlegen. Men hende kan jeg altid tilgive, så længe hun tager min hånd, når vi slapper af i sofaen, kysser min kind, lytter til mig og ser mig.

Jeg kigger på min mor, som sidder skråt overfor mig på sin faste plads ved spisebordet. Vi har aldrig lignet mor og datter. Kontrasten mellem hendes isblå øjne og hvide hår og mine sorte øjne og brune hår gør, at vi ikke ser relaterede ud. Da vi var børn, blev min mor spurgt, hvor hun havde os fra. Min mor svarede stolt: "De er hjemmelavede."

Der er til gengæld ingen tvivl om, at jeg er min fars datter. Jeg er min farmor og farfars barnebarn og alligevel meget hvidere.

Min farfar var depotbestyrer og sørgede for varer til bygden i Grønland. Et arbejde, han fik taget fra sig, fordi han ikke havde den "rigtige" uddannelse. Danmark, *danskere,* tog det fra ham på grund af manglende skolepapirer, selvom han var fuldt ud kompetent til at udføre arbejdet. Man mente, at Grønland skulle afbilde det overlegne danske samfund. Dette var den nye sandhed, som vi er fuldstændigt hjernevaskede med her i vesten. Vi kan ikke have vores egen mening eller moral, medmindre en professor har sagt det til en avis, og så følger vi det blindt. Da min ataata under G60 blev tilbudt at blive sendt til Danmark og blive assimileret, takkede min farmor ja. Hun vidste godt, hvordan fremtiden så ud. Jo mere dansk man er, des bedre kan man klare sig i Grønland. Men assimileringen slog fejl med min ataata. Han blev rodløs og rejste mellem Grønland og Danmark i sine unge år, indtil han mødte min mor. De prøvede at flytte tilbage til Grønland i fem år, og i den tid fik de mig, hvor de endte med at rejse tilbage til Danmark. De har sagt, at de gjorde det for os - for at vi kunne få en uddannelse, og så vi kunne nyde det danske liv.

Dét valg, der blev taget for mig, har jeg ofte tvivlet på. Når man er født i Grønland, bliver man født som dansk statsborger. Grønlændere bør derfor have samme rettigheder som etniske danskere i Danmark, men det er ikke tilfældet. Jeg ved ikke, hvad der skete i min ataatas familie, efter min farfar fik taget sin butik og titel fra sig, men det gik ned ad bakke derfra.

Jeg har en faster, der drak sig selv ihjel. Hun var også flyttet til Danmark og boede i en by ikke så langt fra os. Hun fik aldrig børn, og nu hvor vi har hørt om spiral-kampagnen, hvor halvdelen af fødedygtige kvinder fik sat spiral op med og uden deres samtykke, kan vi godt tvivle på, om hun var en af dem.

Min søster og jeg var i det samme køkken, som vi sad i nu, da fastnettelefonen, der hang i køkkenet, ringede. Min søster, dengang meget yngre, tog den. Hun så helt forkert ud og sagde, at det var politiet, der ringede om, at en Christiane var død. Vi vidste ikke, hvem Christiane var, fordi vi kun kendte hende som atsa

Adi. Men fordi vi var alene hjemme, ringede vi til vores far og fandt ud af, at det var vores elskede atsa. Som voksen har jeg fundet ud af, at hun havde drukket, mens hun var på antabus.

Adi hænger også på opslagstavlen i køkkenet over spisebordet. Hun står på Fredericia Havn med en fiskestang, krøllet permanent hår, fin makeup og en striktrøje. Jeg kan huske, at vi var på sommerferie hos hende, og hun tog os med på værtshus. Ret hurtigt kom en mand og sagde, at dette sted ikke var for børn, men hendes alkoholisme skyggede for, hvad der var bedst for os. Gad vide, hvad hun skulle dulme?

Vi tre—min mor, søster og jeg—hænger ud i køkkenet, fordi det kæmpe 60 tommer tv altid brager med lyd i stuen, og jeg kan ikke holde ud at være der, medmindre jeg aktivt ser med.
"Jeg var ude at spise sushi i går med Lisa," fortæller jeg min mor og søster, "men det var en lidt mærkelig oplevelse."
"Nå, hvad så? Hvad skete der?" spørger min mor uden at kigge op fra hendes Facebook-feed.
"Kokken kom ned og snakkede med os og troede, at vi var søstre, altså Lisa og jeg." Lisa og jeg kan godt have nogle lighedstræk. Begge med hjerteformede ansigter, men hendes blå-grønne øjne og blonde hår står i stærk kontrast til mine farver. "Jeg sagde, at jeg var grønlænder. Og så sagde han, at han havde en veninde, der var grønlænder, og det var helt vildt, som grønlændere kan drikke."
"Hvad sagde du så?" spørger min søster, der sidder ved siden af mig overfor min mor. Mobilen forlader ikke hendes hånd, men hendes øjne møder mine.
"Jeg prøvede bare at fortsætte snakken. Jeg ville ikke ødelægge den gode stemning."

... For det var jo så hyggeligt. Og så kastede han lige noget hyggeracisme ind. Jeg skal jo have noget selvironi som grønlænder og ikke være så nærtagende. Jeg ser i min familie, hvordan en alkoholiker kan påvirke to generationer. Men det er jo så pissehyggeligt at joke om min smerte. Det føles som en form for kontrol. Jeg skal kende min plads.

Jeg er vokset op i et boligkvarter, som er multietnisk. Vi var børn, der legede sammen fra hele verden: Ghana, Australien, Somalia, Grønland og Danmark. Vi var fuldstændig ligeglade med, hvor hinanden kom fra, for vi skulle lege politi og røvere. Så startede jeg i folkeskole, og alle mine klassekammerater var danskere. Jeg tror ikke, at mine klassekammerater tænkte over, at jeg var anderledes grundet mit ophav, men jeg ville så gerne være en af dem. Jeg kunne dog mærke, at jeg

var anderledes, og der var noget ved den måde, vores familie var på, som adskilte sig fra de andres. Som børn fik vi altid at vide af vores forældre, at vi var særlige, fordi vi var østgrønlændere. Det resulterede i, at jeg fik meget selvtillid, hvilket jeg ikke måtte have i forstaden, så jeg blev mobbet tilbage på plads. Janteloven lever stærkt. Det ødelagde mit selvværd, og det er stadig noget, jeg kæmper med i dag.

Min etnicitet fyldte ikke meget i mine tidlige teenageår, for der var så meget død i mit liv, at jeg bare skulle overleve og forsøge at have et tilnærmelsesvis normalt teenageliv. Lige da jeg blev myndig, havde jeg et dybt ønske om at være hvid. Popkulturen fremhævede kun blonde kvinder i Danmark. Den danske sang er en ung blond pige. Jeg afblegede mit hår og gik kun i dyrt mærketøj. Jeg blev meget bevidst om, at der var status i tøj og udseende. Jeg følte, at der var et større pres på mig, fordi jeg var grønlænder, for jeg vidste, at den generelle holdning til grønlændere var - og stadig er - at vi alle er alkoholiseret.

Selvom jeg møder racisme ofte i forskellige former og størrelser, så er den værste racisme den indirekte, der er forklædt som empati. Skjuler man sin racisme, så kommer vi aldrig til at kunne have en dialog om det. Jeg har fået at vide, at jeg er den smukkeste grønlænder, de har mødt, at jeg lignede Julie Berthelsen. Jeg bør jo være beæret over sådan et kompliment, men det er jeg ikke. Der er en stereotyp om, hvordan en grønlænder ser ud. Sandheden er, at vi er lige så forskellige, som danskere er.

Jeg har i min ungdom skullet finde mig i jokes om selvmord og alkoholisme, fordi jeg er grønlænder. Som ung var jeg ikke stærk nok til at forsvare mig selv, fordi jeg ikke var oplyst nok. Jeg vidste ikke nok om mit ophav, eller hvordan racismen kunne forklæde sig. Resultatet af dette er, at jeg altid har haft et skjold oppe. Jeg har fået at vide, at jeg har en udstråling, der siger, at man ikke kan fucke med mig. Og det kan man ikke. For jeg har fået nok. Der skal kraftedeme ikke grines af eller hygges med, at der er alkoholisme i min familie. De folk, som joker med det, antager, at jeg ikke er en af dem. Hvorfor er det okay at joke med en byrde, som har givet mig så meget smerte i mit liv? Hvordan ved de, at jeg ikke har lidt af det, de griner af? Jeg har mistet to halvsøskende. Til selvmord. Jeg ser deres død som en konsekvens af social arv, og den sociale arv er blevet til som en direkte konsekvens af kolonialismen. I Danmark har man dog den holdning, at man er den bedste kolonimagt i verden. Det hele er jo gjort i den bedste mening over for de stakkels grønlændere med deres empatiske vestlige verdenssyn.

En anden form for internaliseret racisme, jeg har oplevet, er white savior racisme. Jeg var på en sheltertur for kvinder, hvor jeg håbede på at møde nye friluftsvenner.

Jeg fortalte, at jeg var grønlænder—og det blev straks et emne, der skulle tales om. Den ene af pigerne antog, at hele min familie var alkoholikere, der drak på gaden, og hun havde en dyb empati for mig. Jeg hadede det, og jeg forklarede ikke, at det ikke var gældende for min familie. I stedet frøs jeg. Jeg har før prøvet, at bekendte har antaget, at mine forældre er alkoholikere, fordi de har set dem drikke en øl til en koncert og være i festligt humør. Antagelserne er mange.

Coronatiden var skelsættende for mig i forhold til min identitet som grønlænder. Black Lives Matter (BLM) startede i USA, og der skete en opblomstring med Inuit Decolonize-influencere. Der begyndte at komme foredrag om min anden kultur online. Min kultur, som har været gemt og glemt. Jeg kunne i den periode fordybe mig i problematikkerne om koloniseringen, og jeg fik en forståelse, jeg ikke havde haft før. Jo mere jeg lærte, jo mere jeg forstod, desto mere voksede vreden i mig. Og med tiden kom der flere historier frem. FN udtalte, at der er systematisk racisme mod grønlændere i Danmark. Kommunerne bruger tests til at vurdere forældreegenskaber, som ikke tager højde for kulturforskelle. Fordi det bliver antaget, at grønlændere er alkoholikere, bliver 5 ud af 100 børn taget fra grønlandske forældre sammenlignet med 1 ud af 100 børn af etniske danskere i Danmark. Så når jeg vælger at få børn en dag, er der større risiko for, at mine børn bliver anbragt end mine veninders, fordi jeg er 1. generations grønlænder. Jeg troede faktisk efter FNs udtalelse, at der ville komme ramaskrig, da BLM også fyldte i Danmark. I stedet havde alle travlt med at overbevise os om, at de overhovedet ikke er racister, og at de "tager folk, som de er." Men som altid skete der intet. De danske nyhedsmedier var fuldstændig apatiske; der var ingen, der snakkede om det. Det er, som om hvis danskerne ikke kan identificere sig med det, så bliver det ikke talt om. Det føles som et tabu, og man er den største killjoy, hvis man vil snakke om det.

Når jeg er i København, bliver der altid talt engelsk til mig af selvsamme danskere, som mener, at de ingen fordomme har. Jeg er åbenbart for brun til, at jeg ligner en, der kan dansk. Når jeg er afsted på mine friluftsture i Danmark, bliver folk også overrasket over, at jeg taler dansk. Jeg har ligeledes prøvet i flyet hjem fra Kangerlussuaq til Danmark, at der var en ung mand, der talte engelsk til mig. Jeg svarede på dansk, endda fynsk, da jeg kunne høre, at han var dansker. Det var akavet fire timer hjem i flyveren.

Jeg føler mig afvist, når der bliver talt engelsk til mig. Man skal se ud og være på en bestemt måde for at være med i klubben. Og hver gang der kommer kontroverser som Trump, der vil købe Grønland, og snakken falder på selvstændighed, ser man, hvor godt racismen har det i Danmark. "FJERN BLOKTILSKUDDET!" bliver der råbt

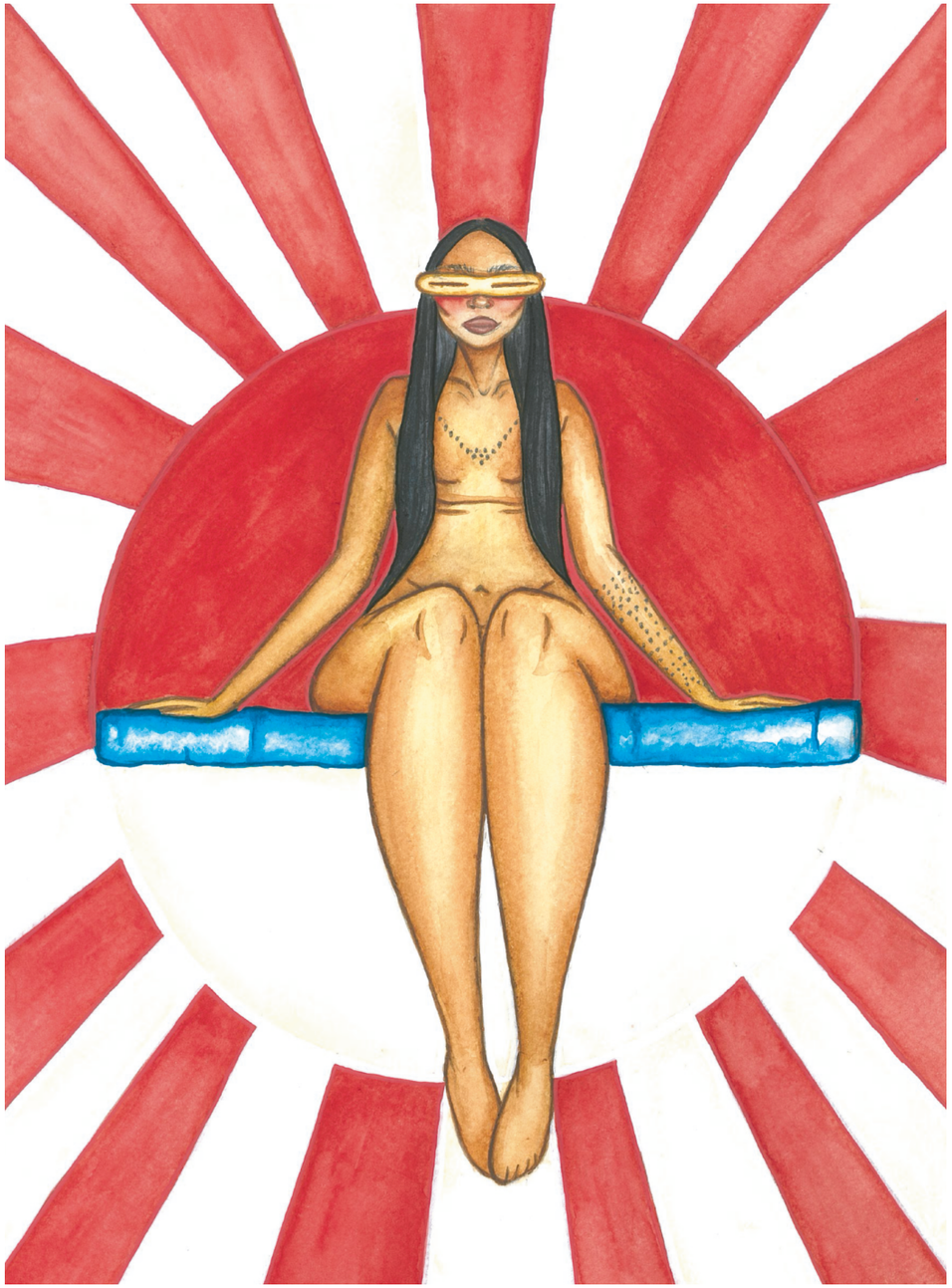
samstemmigt. Og jeg skal høre på kolleger, der siger: "Grønland kan jo ikke klare sig selv." Nej, men kan Danmark klare sig selv? Det er da bestemt også et land, der er afhængig af EU. Grønland får 4,5 milliarder om året i bloktilskud. Danske landmænd får 5-7 milliarder om året i støtte fra EU, hvor de samtidig er med til at dræbe naturen. Så snart jeg hører nogle bruge argumentet om bloktilskud, eller at de er trætte af spørgsmålet om selvstændighed, så stopper jeg med at lytte. Og da racismen for alvor lyste igennem på TV2 og DR1, stoppede jeg med at følge med i debatten. Narrativet i danske medier passer ikke med, hvordan man ser det fra grønlandsk side. Da DR afpublicerede "Grønlands hvide guld" for lige bagefter at lave et racistisk indslag i "Tæt på Sandheden", som skulle fremstå satirisk. Indslaget, som bestod af en dansk skuespillerinde, der portrætterede en inuit kvinde med ansigtstatoveringer, rød anorak og en traditionel harpun, var årsagen til, at jeg stoppede helt med at stole på dem.

Jeg har fået at vide: "Signe, du er jo dansker," hvor jeg har måttet forklare, at ja, jeg er dansker, men jeg er også grønlænder. Det er, som om jeg skal vælge side. Som om jeg ikke kan være begge dele. Og selvom jeg i dag står stolt med mit danske og grønlandske ophav, og jeg sidder her i det danske køkken med de overromantiserede grønlandske billeder, så har jeg ikke privilegiet at passe ind. Grønlændere i Grønland har et land. Danskerne har et land. Det er der, de har hjemme. Men lille nunu passer ikke i de bokse, der er sat af samfundet. Jeg prøver stadig at finde mig selv. Jeg identificerer mig selv som dansk grønlænder. Når jeg er på ferie i Nuuk, ser de mig som en af deres. Jeg passer ind, og det er ikke unaturligt, at jeg ikke kan grønlandsk. Men når emnet falder på Østgrønland i Nuuk, er de hurtige til at stemple, at der er noget i vejen med østgrønlændere, fordi der er så stor mistrivsel og sociale problemer. Og da jeg så var i Østgrønland, blev jeg kaldt dansker. Så selvom jeg aldrig rigtig passer ind, elsker jeg den, jeg er blevet.

Jeg er blevet hårdfør as fuck, jeg kan ret hurtigt læse folk, jeg er aldrig for fin til noget, og jeg har gennemskuet strukturer i det danske samfund, som står i kontrast til det grønlandske. Hvis mine forfædre kan gå fra at være et stenalder-naturfolk til moderne mennesker på under 200 år, så ved jeg, at jeg kan klare mig i den her verden trods modgang og latterlige holdninger. Det giver mig styrke, og jeg ved, at mine forfædre er med mig.

Jeg kigger op på den rodede opslagstavle fyldt med billeder af dem, vi holder af, og jeg fyldes med minder. Hvis opslagstavlen var et kort, ville det være svært at navigere rundt i. Det hele er blandet godt sammen. Det er noget, jeg kender godt. Det er lige, som det skal være.

Skrivemakker: Amar El Chiekh Khalil
Assiliartalersuisoq: Camilla Sejberg

Signe Marie Kalia

Kalaallit Nunaanni inunngorpunga

Illoqarfiup avataatungaani arnat pingasut igaffeeqqami issiaarput. Anaanaq paninilu marluk. Igaffik nutarpasissoq qilleqisoq Ikeameersuuvoq, Coopimiit madpyramidep assinga kusassaataavoq Kalaallit Nunaatalu assingi alianaallisakkat mikisut nivingallutik. Taamatunaasiit: ilulissat kusanartut, qimuttut piaqqat, arferit puisillu. Tamakku Kalaallit Nunaanut tunngasut qallunaat nuannarilluinnagaat. Igaffimmi kultuurit marluk akulerulluarsimasut takussutissaapput. Nerriviup qulaatungaani allagarsiivik nivingavoq, ilaquttat asserpassuinik piffissamut inuulluataarfiusumut eqqaamasanik ulikkaarluni. Suli inuusut maaniikkunnaarnikullu assingi. Ilaqutariit toqu ilisarisimalluarpaat. Ataatsimoorlutik immikkoorlutilluunniit aliasunnissaminnut pikkorissinikuupput, inuunermi ingerlaaginnavippoq. Tamanna nalaannikuuaat.

Paniusut marluusut uanga aappaajuvunga. Nukarleq, nuunoq, periataallaqqissoq, ilaanni akerliliiumatooq naapertuilluarnermik pingaartitsisoq. Anaanaga inuusuttuulluni aamma taamattuusarsimavoq; rødstrømpeq Jyllandip kitaamioq, katisimanani kalaallimik meerartaaqateqartoq – tamannalu ilaqutatsinnut Jyllandip kitaamiunut atanitsinnut aseruingajaavinnikuuvoq. Qujanartumik meeqqat ilaqutariinnik ataatsimoorsitseqqilersinnaasarput.

Aanama aatamalu uatsinnut ernutaasunut asanninnerat uersagaannerput pillugu kamassaqarneranniit annertunerujussuuvoq. Aanama asalluta, pakkutaarluta, apartorlutalu ingasangajattumik nukatsinnikuuaatigut. Taamaakkaluartoq isima nalaani inuttut kakiornikka uparuartornikuuai, Danmarkillu qaffassimaartarnera pillugu isorinnikkaangama oqarfigisarpaanga Danmark Kalaallit Nunaanniit pitsaannerusoq, uffa qaffassimaarneq qularisassaanngitsumik atuuttoq. Aanagali isumakkeerfigiuaannarsinnaavara, nalaasaarfimmimi eqqissisimaarnitsinni assaga tiguguniuk, ulussakkut kunillunga, tusarnaarlunga takullungalu naammappoq.

Nerisarfimmi anaanaga issiavinnaamini akiusanni issasoq isigaara. Panigiinnerput takuneqarsinnaanngisaannarnikuuvoq. Isai tungujortut nujaalu qaqortut uangalu isikka qernertut nutsakkalu kajortut assigiinngingaarmata ataqatigiinnerput takuneqarsinnaanngilaq. Meeraalluta anaanaga aperineqarnikuuvoq suminngaanniit pissarsiarisimaneraatigut. Tulluusimaarluni akivoq: "Nammineq sanaakka."

Ataatamali panigigaanga qularnanngivippoq. Qaqornerugaluaqalunga ataatanniit aanama aatamalu ernutarivaannga.

Aataga kingoraartissanik sillimmatinut aqutsisuunikuuvoq Kalaallit Nunaannilu nunaqarfiit nioqqutissanik pilersornissai isumagisarnikuullugu. "Eqqortumik" ilinniagaqannginnami suliffik annaanikuuaa. Ilinniarsimaneranut uppernarsaatit naammanngimmata suliani pikkoriffigilluinnaraluarlugit Danmarkip, qallunaat suliffianik arsaarpaat. Danmarkimi inuiaqatigiit pingaarnertut inissisimasut assigalugit kalaallit inuussasut kissaatigineqarnikuuvoq. Tassa piviusoq nutaaq uagut maani qaqortumik amillit nunaanni hjernevaskigaalluta upperilernikuusarput. Nammineq isumaqarsinnaanatalu ileqqorissaarnissamut nammineq tunngaviersuisinnaanngilagut, aviisimili ilisimatooq issuarneqaraangat eqqarsaqqaavinnata malinnaaginnartarluta. G60-p nalaani ataataga Danmarkimut aallarluni inuiaqatigiinnut ilaalivinnissamik neqeroorfigitimmat aanaga qujasimavoq. Siunissaq qanoq isikkoqarnersoq nalusimanngilaa. Qallunaajunerit Kalaallit Nunaanni ingerlalluarnerusarput. Ataatannulli ilanngutivinniarneq equlusoorpoq. Inuusuttuunermini anaanama naapinnissaata tungaanut tunngaveqanngitsumik Kalaallit Nunaat Danmarkilu utikajaarfigai. Ukiuni tallimani Kalaallit Nunaanni najugaqaraluarput, uangali meerartaarigaminnga Danmarkimut uterlutik. Oqarnikuupput uagut pilluta taamaasiorlutik. Ilinniagaqalerniassagatta, Danmarkimi inuuneq oqinneq atorniassagatsigu.

Aalajangerneq taanna sinnerlunga aalajangiunneqartoq qularisarnikooqaara. Kalaallit Nunaanni inunngortut Danmarkimi innuttaasutut nalunaarsorneqartarput. Kalaallit qallunaatut nunaqavissutut pisinnaatitaaffeqartariaqaraluartut piviusoq allaavoq. Aatama pisiniarfiutiminik atorfimminillu annaasaqarnerata kingorna susoqarnikuunersoq naluara, ammuinnarli ingerlanikuusoq nalunngilara.

Atsagigaluara toqqutigisaminik imerajuttuunikuuvoq. Aamma taanna Danmarkimut nuunnikuuvoq illoqarfittalu ungasinngisaani illoqarfimmi allami najugaqarluni. Meerartaarnikuunngilaq, massakkullu arnat ernisinnaasut affaat akuersillutik akuersinatilluunniit spiralilersorneqarnikuuneri tusaamalernikuullugit ilaanni eqqarsartarpugut arnat taakku ilagineraat.

Qatanngutigalu igaffimmi maanna issiaarfigisatsinni issiaarluta oqarasuaat igaffimmi nivingasoq sianernikuuvoq. Qatanngutima taamani ukiukinnerujussuusup tiguaa. Kiinarluttorujussuuvoq, politiillu Christianep toqusimaneranik nalunaarneruteqarnerarlugit. Christiane kinaanersoq naluarput, uagummi atsa Adimik kisiat taajorparput. Uagutsinni kisimiiikkatta ataatannut sianerpugut paasillugulu atsapput asangaagarput toqusimasoq. Inersimasunngorama paasinikuuara antabusitorluni imersimasoq.

Adip assinga igaffimmi nerriviup qulaatungaani allagarsiivimmi nivingavoq. Nalluut tigummiarlugu Fredericiap sissiugaaniippoq, nujai imusartissimapput, kusanartumik pinnersarsimavoq nuersakkamillu tujuuloqarluni. Eqqaamavara aasakkut tikeraaratsigu imerniartarfimmut ilaginikuugaatigut. Sivitsunngitsoq angut aggerpoq oqarlunilu meeqqat imerniartarfimmiittussaanngitsut, atsagali imerajuttuugami uatsinnut suna ajunnginnerusoq naluaa. Sunamita ilumini nipaallisartarsimagaa?

Uagut pingasuulluta – anaanaga, qatanngutiga uangalu – igaffimmeerujoorpugut, inimini fjernsynerujussuaq 60 tommereq nipissani tamaat ikumavoq, uangalu malinnaallunga isiginnaaqataanngikkuma taqqamaniinnissara sapingajattarakku. "Ippassaq Lisa sushisoriaqatigigakku", anaanaga qatanngutigalu oqaluttuuppakka, "kisianni misigisaq eqqumiikkujuppoq."
"Ar, sooruna? Susoqarami?"anaanaga Facebook alannguarnagu aperivoq.
"Igasup aggerluni oqaloqatigiartoramisigut qatanngutigiissorigaluarpaatigut, Lisa uangalu." Lisalu assigiissuseqarpugut. Kiinnagut uummataasatut iluseqarput, Lisalli isai tungujortut-qorsuit nujaalu sungaartut uanga qalipaatinniit allaaqaat. "Oqarfigiganni kalaaliusunga akivoq kalaallimik arnamik kammalaateqarnerarluni, tupiginerarlugulu kalaallit taamarsuaq imertigisinnaasarmata."

"Qanormi akiviuk?" qatanngutiga anaanama akiani, uanga saninni issiasoq aperivoq. Mobiilini iperanngiivippaa, isikkulli toqqarlunga qiviarpaanga.

"Oqalunniaannarpunga. Qiimanerput aserorusunnginnakku."

...Ilami nuanneraluaqigami. Nuannisaruttorluta tassa kisianni kalaaliunera pillugu quianarniaannarluni nikassaalluni. Kalaaliugamami imminut tissigisinnaasariaqarpunga ajuallaqqajaananga. Ilaqutakka aqqutigalugit takunikuuara imerajuttup kinguaariinnik marlunnik qanoq sunniisinnaatiginera. Kisianni naamik, anniarnera pillugu quiasaarilaarluni taamak nuannertigisoq. Aqunneqartutullusooq misinnarpoq. Nalikinnerunera nalunngittariaqarpara.

Illoqarfiup ilaani ineqarfimmi inuiaat assigiinngitsorpassuit najugaqarfianni peroriartorpunga. Nunarsuarmi assigiinngitsorpassuarneersuusugut pinnguaqatigiittarpugut: Ghana, Australia, Somalia, Kalaallit Nunaat Danmarkilu. Sumiuunerput soqutiginngiivipparput, ilami politiiusaarlutalu tillinniaasaarniarpugut. Meeqqat atuarfianni aallartikkama atuaqatikka tamarmik qallunaajupput. Atuaqatimma sumiuunera pillugu allaanerunera eqqarsaatigisarunanngilaat, uangali assigerusuttorujussuugaluarpakka. Allaanerunera malugisinnaavara, ilaquttamalu qanoq issusaat ilaquttanit allanit allaanerunerat malunnarpoq. Meeraalluta angajoqqaatsinnit paasitinneqartuarnikuuvugut tunumiuugatta immikkuullarissuusugut. Taamak oqarfigitittariaratta imminut tatigisorujussuanngorpunga. Illoqarfiulli avataatungaani najugaqartuulluni taamaattuuneq ajorineqartarami, qinngasaartillunga imminut tatiginera sequminneqartarpoq. Jantelovi uummaarittorujussuuvoq. Imminut naleqartinnera sequmippoq, ullorlu manna tikillugu unamminartorsiutigisarpara.

Inuusuttuunera aallartimmat sumiuunera initunikuunngilaq, inuuninnimi toqu initungaarmat uumaniarsarivunga naliginnaapajaarsinnaasumillu inuusuttuunera atorniarsaralugu. Inersimaliinnarlunga qaqortumik ameqarnissara kissaatigisorujussuunikuuara. Danmarkimi popkulturimi arnat akutat kisimik takutinneqartarput. Erinarsuut qallunaatoortoq arnaavoq inuusuttoq akutaq. Nutsakka qaamasumik misullugit mærkevariinnarnik akisuunik atisaqartarpunga. Maluginiaqqissaartarpara atisat isikkorlu apeqqutaasorujussuusut. Misigisimasarpunga kalaalioriarama ilungersornerusariaqarlunga, ilami nalunngilara kalaallit tamatta ulloq manna tikillugu imerajuttutut isigineqartartugut.

Sumiuunera pillugu nikassarneqartarnera assigiinngitsorpassuarnik iluseqarlunilu angissuseqaraluartoq, toqqaannanngitsumik pitsaasaarluni nikassaaneq ajornerpaavoq. Nikassaaneq toqqorteraluarutsigu eqqartueqatigiissinnaanngisaannassaagut.

Inummit ataatsimit oqarfigineqarnikuuvunga kalaallini naapinnikuusaani pinnernerpaasunga, Julie Berthelsen assigigiga. Taamak pinnernerartinnera tulluusimaarutigisussaagunaraluarlugu taamak misigisimanngilanga. Kalaallit isikkui pillugit pigiliutiinnakkamik isumaqartoqartarpoq. Piviusorli unaavoq; qallunaatulli assigiinngitsigaagut.

Inuusuttuaraallunga imminut toquttarneq imerajunnerlu pillugit quiasaarfigineqaannavittarnikuuvunga. Inuusuttuaraagama ilisimasakkalu killeqarlutik imminut illersornissannut nukissaqartarnikuunngilanga. Sumiuunera pillugu ilisimasakippallaarlungalu nikassaasarnerup assigiinngitsutigut saqqummersinnaasarnera naluara. Taamak misigisaqarnerma kingunerisaanik imminut illersorniarpallaalertoornikuuvunga. Oqarfigitinnikuuvunga kinaassusera ”ajortumik pigaluarummatoq”-mik pissuseqarpalaartoq. Ajortumimmi pineqassanngilanga. Naammatsinnikuuvunga. Imerajunneq ilaquttama aqqusaarnikuusaat pillugu illartoqassanngivippoq, asuli nuannariinnarlugu quiasaarutaassanngilaq. Quiasaarisut isumaqartarput uanga taamak aqqusaagaqarnikuunngitsunga. Qanoq isilluni nammataq inuuninni anniartitsisimaqisoq pillugu quiasaarisoqarsinnaagami? Qanoq isillutik nalunnginnamikku quiasaarutaat anniaatiginikuunngikkiga? Affarmik qatanngutikka marluk annaanikuuakka. Imminut toqunnermut. Eqqarsartarpunga inuttut atukkatigut kingornussisarnerup malitsigisaanik toqunikuusut, inuttullu atukkatigut kingornussisarneq nunasiaataasimanermit pinngornikuuvoq. Danmarkimi inuit isumaqarrattarput nunarsuarmi nunasiaatillit akornanni pitsannerpaallutik. Ajunngitsumimmi eqqarsarlutik kalaallit nallinnaqisut ikiorniaraluarpaat, qaqortumik amillit nunarsuarmik isiginnittariaasiat inuppalaartoq atorlugu.

Sumiuuneq pillugu nikassaaneq misiginikuusara alla tassaavoq white savior racism. Ataasiaq asimi arnanik unnuisitsinermi ilaavunga neriullunga aneersuartartunik allanik ikinngutitaarsinnaassallunga. Kalaaliullunga oqaatigaara – ingerlaannarlu sammisanngorpoq eqqartugassaq. Arnat ilaat isumaqarpoq ilaqutakka tamaavimmik imerajuttuusut maaniinnarmilu aalakoorrattartut, misiginneqatigingaarpaangalu. Kamannaringaartigalugu uanga ilaqutanni taamaattoqanngitsoq nassuiaatiginngilara. Qerisutummi ippunga. Siuliani misigereernikuuara nalunngisama angajoqqaakka nipilersortunik tusarnaariartillutik ataasitorlutik qiimasut takusimallugit isumaqalersut imerajuttuusut. Isummat amerlaqaat.

Coronap nalaani kalaaliunera pillugu kinaassusera allannguuteqaqaaq. Black Lives Matter (BLM) USA-mi aallartippoq, influencerillu Inuit Decolonize-mut tunngasunik sammisallit sikkeralerlutik. Kultuurima aappaa pillugu internetikkut oqalugiartoqallattaasalerpoq. Kultuurera toqqugaq, puigugaq. Piffimmi tassani nunasiaataasimaneq pillugu ajornartorsiutit pulaffigilluarsinnaagakkit paasinnittaasera siornatigut pigisimanngisara alliartulerpoq. Ilikkakkakka paasisakkalu amerlatsikkiartortillugit ilunni kamassara alliartorpoq. Piffissap ingerlanerani oqaluttuat amerlanerit puttussuupput. FN-ip oqaatigaa Danmarkimi kalaallit kalaaliunertik pillugu nikassarneqartarnerat ataavartuusoq. Kommunit angajoqqaat pisinnaasaat nalilersorniarlugit misilittaasarnerini kultuurikkut assigiinngissutsit pingaartinneqanngillat. Kalaallit imerajuttutut isigineqariarmata meeqqat hunnorujuusuni tallimat angajoqqaaminnit kalaaliusunit peerneqartarput, uffa qallunaat nunaqavissut akornanni meeqqat hunnorujuusuni ataaseq peerneqartartoq. Ullut ilaanni meerartaarniarlunga aalajangeruma kalaalioriarama arsaagaanissara ikinngutimma arsaagaanissaanniit ilimanaateqarnerujussuussaaq. BLM Danmarkimi initunikuuallaaqimmat, FN-ip oqariartuuteqareernerata kingorna nilliasoqarujussualernissaa ilimagigaluarpara.

Tamarmilli sumiuuneq pillugu nikassaanngisaannarnertik, inuillu qanoq issusaat aallaavigalugit pinnittarnertik uppernarsarniarsariinnarpaat. Pisarnermisuaasiit susoqanngilaq. Qallunaat nutaarsiassassaqartitsivii misikkeersimapput; eqqartuinngiivipput. Soorluluunniit qallunaat tarrarsorfigisinnaanngikkaangamikku eqqartorusunneq ajoraat. Paquminartutut misinnarpoq, eqqartorusukkaanilu kisianni tassa nikallorsaasutut isigineqalerluni.

Københavnimiikkaangama qallunaanit pigiliutiinnakkanik isumaqannginnerartunit tuluttut oqaluffigitittuarpunga. Qallunaatut oqaluttuunissannut kajorpallaarsimavunga. Danmarkimi aneersuartartut peqatigalugit nunamiikkaangatta qallunaatut oqaluleraangama inuit tupaallattarput. Kangerlussuarmiit Danmarkimut angerlarlunga angummit inuusuttumit tuluttut oqaluffigitillunga aamma misiginikuuara. Qallunaajusoq tusaasinnaariarakku qallunaatut, massa Fynimiusut akivara. Taamani akunnerit sisamat timmisartoqatigiinnerput akunnakujoqaaq.

Tuluttut oqaluffigitikkaangama akuerineqanngitsutut misigisimasarpunga. Akuuniaraani tassa kisianni aalajangersimasumik isikkoqarlunilu pissuseqarluni. Akerleriissut nutaaq pileraangat, soorlu Trumpip Kalaallit Nunaat pisiarinialermagu, inuillu namminersulivinneq eqqartuleraangatigu Danmarkimi sumiuuneq pillugu nikassaasarnerup qanoq uummaaritsiginera takuneqarsinnaasarpoq. ”BLOKTILSKUD PEERLI” isumaqatigineqangaarluni suaartaatigineqartarpoq. Suleqatikka ”Kalaallit Nunaat nammineersinnaanngilaq”-mik oqaluttut tusaasariaqartarpakka. Immaqami, kisianni Danmark nammineersinnaagami? Danmark nunaavoq aamma EU-mik pinngitsuuisinnaanngitsoq. Kalaallit Nunaat naalagaaffimmit ukiumut 4,5 milliardinik taperneqartarpoq. Naasorissaasut qallunaat EU-miit ukiumut 5-7 milliardinik taperneqartarput uffa pinngortitamik aserueqataallutik. Naalagaaffimmiit tapiissut pillugu tunngavilersuisoqaleraangat imaluunniit namminiilivissaq pillugu eqqartuinermik qatsussisoqarnerartoqaleraangat tusarnaarunnaartarpunga. TV2-kkut DR1-ikkullu sumiuuneq pillugu nikassaanersuaq sakkortusillarmat oqallinnermi malinnaajunnaarpunga. Qallunaat nutaarsiassaqartitsiviini eqqartorneqartut kalaallit misigisaannut sanilliullugit eqqunngillat. DR-ip ”Grønlands Hvide Guld”-mik saqqumiunnaarsitsinera, kinguninngualu quiasaarutitut taakkartukkaminnik nikassaaqisumik ”Tæt på Sandheden”-imi aallakaatitsinera. Aallakaatitap tatiginnissusera sequmivippaa, ilami aallakaatitami isiginnaartitsisartoq qallunaaq inuusuusaarpoq; arnaq kiinnamigut kakiornilik, aappaluttumik annoraalik, unaamik tigummialik.

Oqarfigitinnikuuvunga: ”Ilami, Signe, qallunaajuvutit,” uangalu nassuiaasariaqarsimavunga, aap, qallunaajuvunga, kisianni aamma kalaaliuvunga. Soorluluunniit sumiuussusermik ataasiinnarmik qinerseqquneqartunga. Soorluluunniit kalaallungalu qallunaajusinnaanngitsunga. Maanna qallunaajunera kalaaliuneralu tulluusimaarutigeqalugit igaffimmi qallunarpaseqisumi, Kalaallit Nunaata assingi alianaallisagaaqisut akornanni ikkaluarlunga toqqammavissaqartinneqanngilanga. Kalaallit Kalaallit Nunaanni nunassaqarput. Qallunaat nunassaqarput. Tassani angerlarsimaffeqarput. Nuunuararli karsinut inuiaqatigiinnit pilersinneqarnikunut ataasinnguamulluunniit tulluanngilaq. Suli imminut naniniarsarivunga. Kalaaleq-qallunaatut imminut isigivunga. Nuummut feeriaraangama inuit imminermisut isigisarpaannga. Akuusutut misigisarpunga, kalaallisullu oqalussinnaannginnera eqqumiigineqarneq ajorpoq. Nuummili tunumiuunera eqqartorneqaleraangat sukkaannaq tunumi atugarliorneq inuuniarnikkullu ajornartorsiutit peqqutigalugit ajuittoqarneranik naqissusiippallattarput. Tunumiikkama qallunaamik taagorpaannga. Sumiiffimmut aalajangersimasumut tulluanngikkaluarlunga kinaassuserilersimasara nuannareqaara.

Ilaana mattutsinnikooqaanga, inunnik atuaallaqqittorujussuanngornikuuvunga, qaffassimaarniakujunngisaannarpunga, Danmarkimi inuiaqatigiit sannaat kalaalliniit allaaqisut paasilluarnikuuakka. Siuaakka stenalderimi naturfolkitut inuunikuullutik ukiuni 200-ngittulluunniit ingerlanerinnaani mutitut inuulersinnaappata, uanga qanorluunniit maani nunarsuarmi aporfeqartigigaluaruma, qanorlu nikagineqartigigaluaruma ajornaviarnanga nalunngilara. Taassuma nukissamik tunivaanga, nalunngilara aamma siuaamma ilagigaannga.

Allagarsiivik tukaqisoq, asasatta assinginik ulikkaartoq qiviarpara eqqaamasanillu ulikkaarlunga. Allagarsiivik nunap assingaasuugaluarpat sumiissusersiornissara ajornartissagaluarpara. Akulerulluarnikooqaat. Tamannalu ilisarisimalluaqqissaarpara. Tassa taamaaqqissaartussaavoq.

Allaqat: Amar El Chiekh Khalil
Assiliartalersuisoq: Camilla Sejberg

Efterord

Niviaq Korneliussen, forfatter

Jeg bliver ofte spurgt, når jeg begiver mig ud i verden:
”Hvordan er de unge grønlændere?”.

Jeg snakker om tendenser i samfundet og i politik, identitet, tilhørsforhold, interesser, geografiske forskelligheder og sociale medier. Jeg forsøger at tegne et billede af den unge grønlænder, af de mange forskellige unge, der ikke kan sættes i bås med hinanden, fordi… Ja. De er forskellige. ”Men… Hvad tænker de om den nuværende situation? Hvad er deres politiske holdninger? Hvad er deres forhold til Rigsfællesskabet – er der håb forude for dem?”

Alle blikke er rettet mod dem, og et stort ansvar påduttet dem: de er Grønlands fremtid. Et land hvis geografiske placering og politiske situation gør det unikt og vigtigt.

At unge mennesker skal bære på hele byrden er en skræmmende tendens, som vi ser i hele verden, i klimakrisen, i krig og i genoprettelsen af verdensfreden. De skal samle op efter os samtidig med, at de skal forsøge at sikre deres kommende børns fremtid. De skal ovenikøbet, i en tidlig alder, forholde sig til store beslutninger, repræsentere vores folk og gøre det godt. Men det er bare nogle gange som om, de ikke kan gøre det godt nok.

Det følte jeg heller ikke, da jeg som romandebutant i starten af tyverne kastede mig ud i nyhedsmedierne og blev spurgt om alt fra klimaforandringerne i Arktis til råstofudvindingen i Kuannersuit. Jeg skulle være valgkampsekspert: Hvad synes jeg om Greenpeace? Og hvad tænker jeg om inuittatoveringer? Jeg har efterhånden lært at kunne svare på lidt af hvert, men dengang var det svært. Det var svært at sige fra, fordi jeg følte mig dum, hvis jeg ikke kunne svare. Og jeg syntes jo også, at det var spændende at komme i medierne og snakke med indsigtsfulde mennesker. Jeg fik ros og taletid, og min selvsikkerhed var tårnhøj.

Så jeg kunne ikke helt forstå, hvorfor jeg havde det så dårligt på samme tid. Nogle år efter fortalte min psykolog mig, at der var ubalance i min selvsikkerhed og selvværd. Udvendigt var jeg en succes, og indvendigt var jeg ikke god nok. Jeg mødte rigtig mange mennesker, men jeg følte mig alene. Og tom. Jeg havde båret på nogle tunge ting i alt for lang tid og stillede rigtigt høje krav til mig selv. Så jeg mærker forfatternes fortællinger helt indeni: Ilannguaq, der føler sig for tung til at stå op. Kuka, der føler sig utilstrækkelig og ulækker. Alt for mange af forfatterne har følt sig mindre værd og ikke velkomne.

”Er der håb forude for dem?”

Jeg bliver provokeret af spørgsmålet. Det menes jo godt som rigtig meget andet. Det insinuerer bare, at unge er uden fremtid. Unge der har oplevet diskrimination på grund af nationalitet, seksualitet, handicap. Unge som må finde styrken helt alene. Unge som rækker ud uden at blive grebet. De har været igennem så meget i så tidlig en alder, at man spørger, om der er håb for dem. Det er jo så klart og tydeligt, at de er håbet selv. De stemmer i bogen, som også virker så livserfarne, så modige og så forstående, besidder en ekstraordinær evne, som vi voksne burde have lidt mere af. Håb. Livsmod. Rummelighed.

Der er altså noget strukturelt ved de følelser, som unge er efterladt med, når de begiver sig ud i verden. Det er følelser, vi voksne giver dem, når vi putter dem i bokse, når vi konstant rådfører dem i stedet for at lytte, når vi kræver af dem, at de skal forholde sig til problemstillinger, som har taget os hele vores voksenliv at forstå. Unge mennesker er enormt kloge, fordi de kigger nysgerrigt på verden og på mennesker. De skal nok klare sig, og de skal nok redde os alle sammen – ingen tvivl om det. Men lad dem være unge lidt endnu. Lad dem finde ud af, hvad der gør dem glade, og hvad der er betydningsfuldt for dem. Lad dem snakke eller lad dem være stille. Imens kan vi voksne skabe platforme for dem at udforske.

Som ved denne bog. Ord sætter sig i mig, når jeg læser dem – i modsætning til når jeg hører dem. Sprog og fortællinger giver genklang hos mange, og det er så vigtigt, når kunsten at udtrykke sig, kan hjælpe andre på vej.
Hvis bare jeg havde læst denne her bog, da jeg var ung. Den ensomhed, som mange af forfatterne besidder, havde jeg også. En følelse af malplacerethed, tvivl, forkerthed, hvor end jeg bevægede mig hen. Den følelse ville jeg have delt med dem. En fælles ensomhed.

Men når jeg læser bogen i dag, mærker jeg, hvordan historierne ikke står alene. Når hver enkelt fortælling står samlet side om side, vokser de til noget større. Tilsammen giver de en følelse af håb, af stolthed, og en lettelse, fordi jeg bliver bekræftet i, at det nok skal gå – med os. For vi har sådan nogle seje unge, der en dag bliver voksne og vil tage vare på os.

Til jer forfattere. Jeg ser så meget op til jer. Jeres forskellige tilgange til livet og foranderlige spørgsmål minder mig om, at jeg som voksen også er nødt til at stramme op og forholde mig lidt mere nysgerrigt, åbent og optimistisk til mit land og til verden. Kæmpe stort tillykke med jeres arbejde. Sikke en vigtig bog I har skabt. Lad aldrig nogen få jer til at tvivle på jeres egen og jeres venners værd – I er fuldstændig uundværlige.

Naggasiut

Niviaq Korneliussen, atuakkiortoq

Nunarsuarmi angalaaraangama aperineqartuarpunga:
”Kalaallit inuusuttai qanoq ippat?”
Inuiaqatigiinni politikkimilu pisut, kinaassutsit, atassuteqaatit, soqutigisat, sumiiffiit assigiinngissusaat inuillu attaveqaqatigiittarfii eqqartortarpakka. Kalaaleq inuusuttoq sapinngisara tamaat ilisaritinniarsarisarpara – kalaallit inuusuttut assigiinngitsorpassuit imminnut assersuunneqarsinnaanngitsut, ilami… oqarnittut. Assigiinnginnamik. ”Kisiannimi… nalitsinni pissutsit pillugit qanoq eqqarsarpat, politikkikkut sumi inissisimappat, Naalagaaffeqatigiinneq qanoq isumaqarfigaat, siunissami neriunneqarpa?”

Kikkut tamarmik nakkutiginnillutillu akisussaaffimmik milorujussipput; Kalaallit Nunaata siunissaat; inissisimaffik politikkikkullu pisut pissutaallutik Kalaallit Nunaat immikkuullareqalunilu pingaaruteqaqisoq.

Inuusuttut oqimaatsorsuarnik nammataqartitaasut sumi tamaani takussaaneri aarlerinaqaaq; silap pissusiata allanngoriartornerani, sorsunnerni nunarsuarmilu eqqissinerup pilerseqqinniarnerani. Uagut aserortikkagut aaqqissorlugillu meerassatik siunissaqartinniarsarissavaat. Ukiukeqalutik aamma aalajangigassat pingaaruteqaqisut isummersorfigissavaat, nunarput sinnerlugu takutitsilluassapput, ingerlalluassapput. Ilaannili soorlu qanorluunniit ilioraluaraangamik naammagineqarneq ajortut.

Uanga aamma tyvit sinnilaarlugit ukioqarlunga takisuuliamik saqqummersitseqqaarama taamak misiginikuuvunga. Nutaarsiassaqartitsivikkooqattaarninni apeqqutigineqartartut assigiinngitsorpassuupput; issittumi silap pissusia, Kuannersuarni aatsitassarsiornissaq. Qinersisoqartillugu ilisimasalittut qaaqquneqartarpunga uffa ilisimasaqannguarnanga, Green Peace kakiornerillu pillugit isummersoqquneqartarpunga. Apeqqutit assigiinngissitaartut akisinnaalernikuuakka, taamanili sakkortuvoq. Naaggaarsinnaaneq nalunikuuara, akisinnaanngikkumami

sianiitsutut misigilertarpunga. Aammami nutaarsiassaqartitsivinni ilaallunga ilisimasaqarluartunik inunnik naapitsinissara pissanganartittarnikuuara. Nersualaartillungalu tusarnaarneqartarama imminut tatiginera qaffarujussuarpoq. Taamaammat paasisinnaarpiarnikuunngilara sooq imminut tatigitigalunga taamarsuaq nikallungasarnerlunga. Ukiualuit ingerlareersut tarnip nakorsaata oqarfigivaanga imminut tatiginera imminnullu naleqartinnera nikingarujussuarsimasut. Silatikkut iluatsilluartutut isikkoqarpunga. Ilukkut naammanngitsutut misigisimavunga. Inuppassuarnik naapitsisaraluarlunga kiserliortarpunga. Imaqusuttutut. Sivisuallaammik oqimaatsunik nammataqarsimavunga imminnullu piumaffigivallaartarlunga. Taamaammat atuakkiortut oqaluttuaat iluunngarlunga malugaakka. Ilannguaq makinnissaminut oqimaappallaartutut misigisoq. Kuka naammanngitsutut maajunnartutullu misigisoq. Atuakkiortut amerlavallaarput naleqannginnerusutut tikilluaqqusaanngitsutullu misigisut.

”Siunissami neriunneqarpa?”

Apeqqut kamannarilaarpara. Ajunngitsumimmi isumaqaraluarput, allarpassuit assigalugit. Inuusuttulli siunissaqannginnerinik nipeqarput. Inuusuttut sumiuunnertik, kinguaassiutiminnik atuinertik, innarluutimik pillugit immikkoortinneqartartut. Inuussutut kisimiivillutik nukissaqarniarsarisut. Assaminnik isaassigaangamik tiguneqarneq ajortut. Ukiukitsigalutik aqqusaagaqarnikuugaluaqisut aperisoqartarpoq neriuuteqarfigissanerigut? Ersarilluinnareertigisoq taakkuusut neriuummik pilersitsisut. Atuakkami oqaluttuartut inuunermi misigisaqarnikooqisutut nipillit, sapeeqisut, paasinnillaqqeqisut. Immikkuullareqqissaartumik piginnaaneqarput uagut inersimasut pikkoriffiginerulaarsinnaassatsinnik. Neriunneq. Inuunermi sapiissuseq. Inissaqartitsineq.

Inuusuttut nunarsuarmut appakaakkaangamik misigissuserilertagaat nalaatsortumik pinngorneq ajorpoq. Uagununa inersimasut taamak misigititsisartugut: inuusuttut immikkoortitileraangatsigit, tusarnaarnagit siunnersuinnaaveleraangatsigit, ajornartorsiutinik uagut inersimasuunerput tamaat paasiniarsarinikuusatsinnik aaqqiinnissaannik piumaffigileraangatsigit. Inuusuttut silappaarissorujussuupput nunarsuaq inuillu alapernaaffigigamikkit. Ajornavianngillat, annassaqqaarpaatigut tamatta, tamanna qularnanngivippoq. Inuusuttuutilaarniartigit. Qaqugukkut nuannaalertarnerlutik maluginiarniassavaat. Suut pingaartinnerlugit paasiniassavaat. Oqalukkusukkunik oqalutsitsigit, nipangersimagunik nipangersimatitsigit. Utaqqiisaa uagut inersimasut periarfissannik pilersitsisinnaavugut. Soorlu una atuagaq. Oqaatsit tusaannaraanngakkit pulavinneq ajorput, atuaraangakkilli ilunnut apuuttarput. Oqaatsit oqaluttuallu inuppassuarni akisuasarput. Taamaammat oqaasinnguinerit inunnut iluaqutaagaangata pingaartaqaaq.

Uangami inuusuttuaraallunga una atuagaq atuarsimagaluarukku... Kiserliorneq allattorpassuarnit misigineqarnikoq uanga aamma misiginikuuara. Angerlarsimanngitsutut misigineq, nalornineq, sumukaraluaruma kukkusutut misigineq. Misigissutsinik taamaattunik avitseqatigisimassagaluarpakka. Ataatsimut kiserliorluta. Ullumikkulli atuakkap atuarnerani takusinnaavara oqaluttuat kisimiinngitsut. Oqaluttuat sanileriileramik nukkapput. Ataatsimoorlutik neriuummik, tulluusimaarnermik oqiliallannermillu pilersitsipput, ilami uppernarsivara suna tamarmi ajornavianngitsoq – uatsinnut inersimasunut. Inuusuttummi imaannaanngeqisut ullut ilaanni inersimasunngorunik paariumaarpaatigut.

Ilissi, atuakkamik allattut. Nuannaartorivassi. Inuunermik isiginnittariaasisi assigiinngitsut apeqqutigisartakkasilu allanngorartut eqqaasittarpaannga uanga inersimasutut imminut piumaffiginerulaarlunga, nunaga nunarsuarlu alapernaatsumik, ammasumik neriulluartumillu isiginerulaartariaqarikka. Suliamik taamak kusanartigisumik naammassisaqarnissinni pilluaritsi. Atuagaq pilersitarsi isumaqaq. Kammasilu naleqannginnerusutut misigititaassagaluarussi upperinngisaannarsigit – pinngitsoorneqarsinnaanngivippusimi.

Bag om bogen

De[Grønlandske] består af 16 fortællinger og er blevet skabt i samarbejde med over 50 frivillige unge. Arbejdet med bogen begyndte i januar 2025 og varede i knap et år.

Bogens tema tog form i en tid, hvor Grønland fyldte meget i nyhedsstrømmen og den offentlige debat. Vi forstod, at vi stod over for en vigtig og kompleks opgave – og det rejste spørgsmålet, om det var et risikabelt tidspunkt at udgive en bog med grønlandske unge.

Samtidig stillede vi os selv et andet spørgsmål: *Er vi – som en lille organisation på Nørrebro i København uden grønlandsk baggrund – de rette til at stå bag sådan en bog?*

For at kunne løfte opgaven på en respektfuld måde, valgte vi at involvere grønlandske aktører og fagpersoner med kendskab til grønlandske forhold så tidligt som muligt. De har rådgivet os om projektets tilrettelæggelse og givet sparring på alt fra rekruttering og fastholdelse, netværk, vind- og vejrforhold, sprog og oversættelse til form og distribution.

Vi brugte tid på at vende alle sten. Ville den ophedede debat afholde unge fra at være med i projektet? Ville sprog- og kulturforskelle skabe misforståelser i skriveprocessen? Og hvordan koordinerer man egentlig over 50 frivillige spredt over kontinenter og tidszoner?

Alligevel blev *De[Grønlandske]* mødt med kæmpe opbakning og skabte en bølge af engagement. I samarbejde med grønlandske aktører og kommunikationsbureauet Malou Media blev rekrutteringsmaterialet oversat og delt i netværk og på sociale medier i både Grønland og Danmark. Herefter gik det stærkt. På få uger havde over 50 unge tilmeldt sig projektet – først som forfattere og skrivemakkere, sidenhen som redaktører og illustratorer.

Efter rekrutteringen af forfattere har de i stigende grad overtaget rollen som projektets primære eksperter. Vi har stadig rådført os med fagpersoner og samarbejdspartnere, men først og fremmest har vi lyttet til de unge, der selv fortæller deres historier. De har blandt andet understreget vigtigheden af, at bogen udkommer både i Danmark og Grønland, og at fortællingerne står på både originalsprog og i oversættelse.

Forfatterne er de 16 unge, som fortæller deres historier i bogen. De kommer fra vidt forskellige steder og baggrunde. Nogle er vokset op i små bygder i Grønland, andre i storbyer i Danmark – og mange har bevæget sig mellem de to verdener hele deres liv.

Størstedelen af forfatterne har haft en frivillig skrivemakker tilknyttet. De har fungeret som støtte, sparringspartnere og følgesvende gennem skriveprocessen i det omfang, den enkelte forfatter ønskede det.

Det var dog en udfordring at finde skrivemakkere i Grønland, og derfor lagde vi det åbent op for forfatterne, hvordan de ønskede støtte undervejs. Flere af dem boede i samme by og dannede lokale skriveklynger, hvor de brugte hinanden til idéudvikling og feedback.

Forløbet startede med et fælles digitalt introduktionsmøde, hvor forfatterne blev præsenteret for projektet og fik mulighed for at sparre med hinanden og med teamet bag. Skriveprocessen har derfra været tilpasset den enkelte – nogle har skrevet hurtigt og selvstændigt, mens andre har arbejdet i et tæt parløb med deres skrivemakker. Undervejs har der været digitale fællesmøder, deadlines og mulighed for sparring i mindre grupper.

Efter skriveperioden fulgte redaktionsarbejdet, som strakte sig over en lille måneds tid. Redaktionen bestod af unge forfattere og skrivemakkere fra tidligere

udgivelser i De[Serien] og blev koordineret af Nina Mac fra Ungdomsbureauet og Anette Molbech fra Arctic Action.

Mens skrivemakkerne gennem hele forløbet har haft til opgave at støtte det skriftlige arbejde på den enkelte forfatters præmisser og skabe et trygt og tillidsfuldt rum for forfatteren, har redaktørernes opgave i redaktionsfasen været at indtage læserens blik. De arbejdede med teksten udefra – med fokus på form, forståelighed og bogens helhed.

Målet med redigeringen har ikke været at gøre fortællingerne ens, men at styrke hver teksts udtryk og form. Der er ikke ændret i indhold, tone eller perspektiv, og forfatterne har haft det sidste ord i alle væsentlige beslutninger.

Illustrationerne i bogen er skabt af unge med visuelle baggrunde – fotografer, tegnere, grafiske designere m.fl. Hver illustrator har haft til opgave at visualisere én forfatters tekst i en illustration, som pryder starten af fortællingen i bogen.

Illustratorerne blev udvalgt af forfatterne selv på baggrund af et lille udsnit af hver ansøgers portfolie, en kort motivations- og erfaringstekst og oplysninger om grønlandsk baggrund. Omtrent en tredjedel af de valgte illustratorer har grønlandsk baggrund. Illustrationerne blev til over to uger i dialog med forfatterne og med løbende sparring undervejs.

Også oversættelserne er blevet til i samarbejde med forfatterne. Fokus har været på, at teksten fremstår tro mod den stemme, den er skrevet med. Derfor har hver forfatter haft et par dage efter oversættelsen til at læse og kommentere den, før den blev sendt i trykken.

Vi har under hele forløbet understreget, at man altid skal kunne trække sig fra projektet – helt frem til trykken. Det er der enkelte forfattere, der har valgt at gøre. Det handlede for nogle om bekymringer ved at dele personlige oplevelser i en offentlig udgivelse og ved at stå frem med navn.

Alle forfattere har haft mulighed for at være anonyme. Og selvom ingen har valgt det, anser vi det som en styrke, at projektet kan rumme tvivl, grænsesætning og frafald. Det er et vilkår i arbejdet med personlige fortællinger, og det afspejler vores ambition om, at det skal være fedt at sige til – og trygt at sige fra.
Så De[Grønlandske] er blevet til i et fællesskab af unge frivillige – som forfattere, skrivemakkere, redaktører og illustratorer. I Ungdomsbureauet har vores opgave været at koordinere og holde sammen på rammen, men det er de frivilliges idéer, erfaringer og beslutninger, der har givet bogen form og indhold.
Det er jeres ord, jeres historie, jeres illustrationer. Det er jeres bog.

Atuakkap tunuliaqutaa

Taakku[Kalaallit] oqaluttuanik 16-inik imaqarpoq inuusuttullu kajumissutsiminnik sulisut 50-t suleqatigalugu pilersitaalluni. Atuakkap suliarinera januaari 2025-mi aallartippoq ukiorlu ataasingajak ingerlalluni.

Kalaallit Nunaat tusagassiuutitigut inuiaqatigiinnilu oqallinnermi initoorujussuunerata nalaani atuakkami sammisassaq ilusinippoq. Paasivarput suliarput pingaaruteqarlunilu assigiinngitsunik unamminartoqarsinnaasoq – taamaammat apeqqut una pinngorpoq: massakkut kalaallit inuusuttaat pillugit atuakkamik saqqummersitsinissaq aarlerinarpallaarnerpa?

Immitsinnut aamma aperivugut: *Uagut – Nørrebromi Københavnimi peqatigiiffimmi mikisumi sulisut, kalaallinit kingoqqisuunngitsut – atuakkamik taamaattumik saqqummersitsinissarput ajunngila?*

Ataqqinnilluta suliaq ingerlakkusullugu sapinngisatsinnik sioqqutsilluta kalaallinik peqataasussanik immikkullu ilisimasalinnik, Kalaallit Nunaanni pissutsinik ilisimaarinnittunik suleqateqalerpugut. Suliniutip aaqqissuuneranik siunnersorlutalu assigiinngitsorpassuarnik avitseqatigivaatigut, soorlu peqataasussanik katersinermi, aalajangiussinerni, attaveqarnermi, silap qanoq issusaanut, oqaatsinut, ilusissaatalu nittarsaanneratalu nutserneqarnissaannut tunngasunik. Piffissarujussuaq atorlugu misissuilluaqqissaarpugut. Oqallinneq pikkunaqisoq peqqutigalugu suliniummi inuusuttut peqataarusunnaviannginnerpat? Allannerup nalaani oqaatsit piorsarsimassutsikkullu assigiinngissutsit paatsooqatigiinnermik pilersitsissappat? Qanormi isilluta kajumissutsiminnik sulisut 50-init amerlanerusut nunavissuarni nalunaaqutaqatigiissunilu assigiinngitsuni najugallit aaqqissuutissagatsigit?

Taamaakkaluartoq Taakku[Kalaallit] tapersersorneqarsuaarlunilu pimoorusserusuttorpassuarnik pilersitsivoq. Kalaallit peqataasut Malou Medialu suleqatigalugit peqataatsitsiniarnermut atortussat nutseriarlugit, Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu attaveqarfinnut inuillu attaveqaqatigiittarfiinut siammarterput.

Taassuma kingorna suna tamarmi sukkaannaq ingerlalerpoq. Sapaatip akunneri amerlanngitsut ingerlanerinnaanni inuusuttut 50-init amerlanerusut suliniummut peqataaniarlutik nalunaarput – siullermik atuakkiortutut allaqataasutullu, kingussinnerusukkullu aaqqissuisutut assiliartalersuisutullu.

Atuakkiortut katersoreernerisa kingorna suliniummi pingaarnertut ilisimasortanngoriartuaarput. Immikkut ilisimasalinniit suleqatitsinniillu siunnersoqqusarpugut, pingaarnertulli inuusuttut namminneq oqaluttuartut tusarnaarpagut. Atuakkap Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu saqqummersinnissaata pingaassusaa naqissuserlugulu, oqaluttuat oqaatsini marlunni allaqqanissaat pingaartippaat.

Atuakkiortut tassa inuusuttut 16-it atuakkami oqaluttuaminnik allattut. Najugaqarfii tunuliaqutaallu assigiinngitsorujussuupput. Ilai Kalaallit Nunaanni nunaqarfinninngaanneersuupput, ilai Danmarkimi illoqarferujussuarneersuullutik – arlalippassuillu inuunertik tamaat sumiiffiit taakku akornanniinnikuullutik.

Atuakkiortut amerlanersaat namminneq aalajangikkaminnik allaqataasumik suleqateqarnikuupput. Allannerup ingerlanerani tapersersuisutut, avitseqatissatut malitsitullu atorneqarnikuupput – atuakkiortup kissaatai malillugit.

Kalaallit Nunaannili allaqataasussanik nassaarniarneq ajornakusoorsimavoq, taamaattumillu atuakkiortut qanoq tapersersorneqarusunnerinik apersorpagut. Arlallit illoqarfeqatigiikkamik eqimattanik pilersitseriarlutik isumassarsioqatigiittarlutillu isummersoqatigiittarput.

Suliaq aallarnerlugu internetsikkut naapippugut, tassanilu atuakkiortut suliniummut ilisaritinneqarlutillu imminnut uatsinnullu avitseqateqarnissaminnik periarfissinneqarput. Tassannga allanerup ingerlarnga ataasiakkaanut tulluarsarneqarpoq – ilai namminersorlutik sukkasuumik allapput, ilaallu allaqatitik qanimut suleqatigalugit allallutik. Piffissap ingerlanerani ataatsimeeqatigiittarpugut, tunniussinissamut piffissaliisarpugut eqimattanilu minnerni avitseqatigiinnissamut periarfissiisarluta.

Allannerup kingorna allatanik aaqqissuineq aallartippoq qaammatingajallu tamanna ingerlalluni. Taakku[Tulleriiaat]-ni saqqummersitat siuliinni inuusuttut atuakkiornikut allaqataanikullu aaqqissuisuupput, Ungdomsbureauet-minngaanniit Nina Mac aammalu Arctic Actionimiit Anette Molbech ataqatigiisaarisoralugit. Allaqataasut allannerup nalaani atuakkiortut piumasaat malillugit allatanik kivitseqataapput atuakkiortullu toqqissisimanissaannik tatiginninnissaannillu sinaakkusiillutik. Aaqqissuisut atuartussat isaannik aallaaveqarlutik aaqqissuinertik ingerlappaat. Allataq avataanit suliaraat – iluseq, paasinassuseq atuakkallu ataqatigiinnera isiginiarlugit.
Aaqqissuinermi oqaluttuanik assigiititsiniarneq anguniarneqanngilaq, allattulli oqaluttuariniagaat ilusaallu nukkassarnissai siunertaallluni. Imarisaat, nipaat oqariartuutaallu allanngortinneqanngillat – allannguinerni pingaarutilinni tamani atuakkiortut inaarutaasumik oqaasissaqartinneqartarput.

Atuakkami assiliartalersuinerit inuusuttuniit eqqumiitsuliornermik tunuliaqutalinnit suliarineqarput – assiliisartut, titartaasartut, assiliartalersuisartut il.il. Assiliartalersuisut atuakkiortut allataat takorlooriarlugit assilianngortinnissaannik suliakkinneqarput, taakkulu oqaluttuat aallartilerneranni kusassaataapput.

Atuakkiortut nammineerlutik assiliartalersuisuni qinnuteqartut mappeeraat atuariarlugit assiliartalersuisussartik qinerpaat; assiliartalersuisut qinnuteqarnerminni qinerneqarnissaminnut kajumissaaripput, misilittakkatik kalaallisullu tunuliaqutaqarneq pillugit allaaseqarlutik. Assiliartalersuisut qinerneqartut pingajorarterutipajaat kalaallisut tunuliaqutaqarput. Assiliartalersuinerit sapaatip akunneri marluk sinnerlugit ingerlanerini suliarineqarput, tassanilu atuakkiortut oqaloqatigisarpaat isumasiuisarlutillu.

Nutserinermi atuakkiortut aamma suleqatigineqarput. Allatap nipaata attatiinnarnissaa tassani anguniarneqarpoq. Taamaammat atuakkiortut tamarmik nutsereereernerup kingorna, allatat naqiterivimmut nassiutinnginnerini, nutsikkat atuarnissaat oqaaseqarfiginissaallu periarfissaraat.

Suliap ingerlanerani naqissusertuarparput suliamit ilaarusukkunnaartoqassagaluaruni tunuarneq periarfissaajuartoq – naqiternissaata tungaanut. Atuakkiortut arlallit taamatut aalajangernikuupput. Inuttut aqqusaakkat kinaanerminnik isertuussigatik saqqummiunnissaannut ernummateqarlutik taamak aalajangernikuupput. Suliniutip qularnermik, killiliinermik tunussinermillu inissaqartitsinera nukittussusertut isigaarput. Inuttut misigisanik oqaluttuat suliariniaraanni tassa piumasaqaatit taamaapput, siunertarpummi aamma taannaavoq: saaffiginninneq nuannissasoq – killiliinerlu toqqissisimanarluni.

Tassa Taakku[Kalaallit] inuusuttut kajumissutsiminnik sulisut ataatsimut suleqatiginerini pilersitaavoq – atuakkiortut, allaqataasut, aaqqissuisut assiliartalersuisullu inuusuttut. Ungdomsbureauet-mi uagut ataqatigiissaarinissaq sinaakkusiinnissarlu suliassarinikuuarput, kajumissutsiminnilli sulisut isumassarsiaat, misilittagaat aalajangigaallu atuakkamik ilusilersuisuullutillu immersuisuupput.

Ilissiuna oqaatsisi, ilissi oqaluttuasi, ilissi assiliartalersukkasi. Ilissiuna atuagarsi.

Taksigelser

Mange mennesker har bidraget til, at *De[Grønlandske]* kunne blive til. I har delt jeres tid, viden og blik – og engageret jer med både overblik og omsorg. Det er vi dybt taknemmelige for.

Særligt, størst og først: en stor tak til jer forfattere, som har sat ord på oplevelser, følelser og erfaringer, der alt for sjældent har fået den plads i den offentlige samtale, som de fortjener. Det kræver styrke at være ærlig – og endnu mere at være det med åbne øjne og navns nævnelse. Tak for jeres tillid og for alt det, I har givet videre.

Skrivemakkerne har været uundværlige i den proces. Jeres blik for form, opmuntring, nærvær og skarphed har hjulpet historierne på vej – fra første skitse til sidste punktum. Jeres indsats har været afgørende for, at fortællingerne ikke bare blev skrevet, men kunne finde vej til siderne.

Vi vil også fremhæve de unge, som har taget del i det redaktionelle og illustrative arbejde bag bogen. I har sat aftryk både i det synlige og det usynlige – og været helt centrale for, at *De[Grønlandske]* står som en samlet, visuel og levende bog. Mia Skifte Lynge har stået for korrektur på de grønlandsksprogede originaltekster – og Annie Stenderup, Laura Vedel og Sisse Nedergaard Jensen har løftet samme opgave på de danske. Tak for jeres skarpe blikke og respektfulde tilgang til sproget.

Niviaq Korneliussen har båret et stort ansvar i projektet – både som oversætter af samtlige tekster, fra dansk til grønlandsk og omvendt, og som forfatter af bogens efterord. Oversættelsesarbejdet har ikke blot krævet sproglig præcision, men også indsigt, lydhørhed og respekt for de stemmer, der oversættes på vegne af. Efterordet sætter et tydeligt aftryk på bogen og runder den af med en stemme, der løfter blikket og sætter de personlige fortællinger i en større sammenhæng. Et særligt bidrag er kommet fra Anette Molbech fra Arctic Action. Som redaktionel koordinator – i praksis redaktionschef – har hun stået i spidsen for arbejdet med bogens frivillige redaktører. Hendes overblik, nærvær og præcision, kombineret med stærke redaktionelle kompetencer og et bredt netværk i Grønland, har gjort hende til en uundværlig del af projektet. Anettes blik for både form og indhold – og hendes engagement i projektets unge – har sat tydelige spor i bogen.
Også Erni Kristiansen og Bebbie Petersen fra KRK-INUA har spillet en vigtig rolle. Jeres faglige sparring, koordinering med frivillige og blik for det, der virkelig betyder noget, har været med til at fastholde projektets retning. Tak for jeres indsigt, nærvær og engagement.

Peyton Hunter har stået for layout af bogens indhold og skabt omslaget i tæt dialog med en af forfatterne. I designet har vi bestræbt os på at skabe et visuelt udtryk, der både afspejler bogens tematik og samtidig respekterer den visuelle identitet for *De[Serien]*. Tak for din indsats for at ramme den balance.

Vi vil også gerne takke Malou Media, som løbende har oversat opslag, hjemmesidetekster og rekrutteringsmateriale. Det har gjort det muligt for os at række ud bredt og kommunikere på tværs af sprog.

Og endelig: en dybfølt tak til Lauritzen Fonden. Jeres flerårige opbakning til *De[Serien]* har muliggjort, at unge kan fortælle deres historier på egne præmisser. Med *De[Grønlandske]* har I været med til åbne døren for fortællinger, der udspiller sig på tværs af Atlanterhavet. Vi sætter stor pris på jeres tillid, jeres blik for repræsentation – og jeres villighed til at stille spørgsmål ved både aktualitet og adkomst. Tak for, at I bliver ved med at tro på projektets værdi og på unges evne til at sætte ord på eget liv.

Undervejs har vi haft mange samtaler med mennesker, der har delt netværk, stillet kritiske spørgsmål eller bidraget med refleksioner, der har skærpet både processen og det færdige resultat. Ingen nævnt, ingen glemt – tak til jer alle.

På vegne af Ungdomsbureauet
Markus Kleinbeck og Nina Mac
August 2025

Qujassut

Inuppassuit tunniussaqarnerisigut *Taakku[Kalaallit]* pinngorpoq. Piffissamik atuillusi, ilisimasassinnik eqqumaffigeqqusassinnillu avitseqatigivatsigut – ataatsimut isiginninnersi isumassuinersilu pimooruppasi. Tamanna ilunngarluta qujamasuutigaarput.

Immikkut, annerpaamik siullerpaamillu: atuakkiortunut, qujanarujussuaq misiginikuusasi, misigissutsisi misilittakkasilu, inuiaqatigiinni oqallinnermi tusarneqartussaagaluarlutik inissaqartinneqarneq ajortut, oqaasinngortikkassigit. Unneqqarissagaani nukittusariaqarpoq – ingammik kinaassutsimik isertuussinani saqqummernermi. Tatiginninnissinnut tunniussarpassuassinnullu qujanaq.

Suliap ingerlanerani allaqataasut pinngitsuugassaanngivipput. Ilusilersueqataanersi, kajumissaarinersi, qanilaassusersi tappinnersilu oqaluttuanik ineriartortitseqataapput – ilusilersuineq atuakkap aallartinneranit naggasiutip kingulliup tungaanut. Tunniussasi oqaluttuat allanneqaannaratik quppernernut nuunneqarnerinut apeqqutaaqataalluinnarput.

Inuusuttut atuakkap tunuatungaani aaqqissuinermi assiliartalersuinermilu peqataasimasut qujaffigerusuppagut. Ersittumik ersinngitsumillu naqissusiivusi –*Taakku[Kalaallit]* katiterluakkatut, takujuminartutut uummaarittutullu atuagannggortinneranut peqataalluinnarpusi.

Mia Skifte Lynge kalaallisut allatanik kukkunersiuivoq– taamatullu Annie Stenderup, Laura Vedel Sisse Nedergaard Jensenilu danskisoortuinik suliaqarlutik. Tappiffigisassinnut oqaatsinullu ataqqinninnissinnut qujanaq.

Niviaq Korneliussenip suliniummi akisussaaffik angisooq paarinikuuaa - atuakkami allatat tamaasa nutsernerisigut – qallunaatuumiit kalaallisuumut killormullu – naggasiummillu allannermigut. Nutserineq oqaatsinik eqqorluartumik atuinerinnaanngilaq; paasisimasaqarluni, akuersaartumik oqaluttuartunillu nutserissutanik ataqqinnilluni suliassaavoq. Naggasiut atuakkami ersarissumik naqinneqarpoq nipimillu kivitsisumik, inuttullu oqaluttuanik anginerusumik ataqatigiissitsisumik naggasiilluni.

Arctic Actionimiit Anette Molbech immikkut ilanngussaqarpoq. Aaqqissuinermut ataqatigiisaarisutut – aaqqissuisutut pingaarnertut – atuakkami kajumissutsiminnik aaqqissueqataasut suleqatiginerini siuttuunikuuvoq. Tamakkiisumik isiginninnera, qanilaarnera eqqorluaasarneralu, taamatuttaaq aaqqissuinikkut pikkoriffippassui Kalaallit Nunaannullu attaveqaaterpassui suliniummi pinngitsoorsinnaanngilagut. Anettep ilusissamut imassamullu tappinnera, suliniummilu inuusuttunut tunniussimanera atuakkami takuneqarsinnaavoq.

Aamma KRK-INUAmit Erni Kristiansen Bebbie Petersenilu pingaaruteqaqaat. Suliat tungaasigut siunnersuinersi, kajumissutsiminnik sulisunik ataqatigiissaarinersi pingaaruteqavittunillu ersarissaanersi peqqutaaqataallutik suliniut ajunngitsumik sammiveqarluni ingerlavoq. Paasisimasaqassusissinnut, qanilaassusissinnut tunniusimanissinnullu qujanaq.

Peyton Hunter atuakkamik ilusilersuisuullunilu, atuakkiortoq ataaseq qanimut suleqatigineratigut saqqassaanik pilersitsivoq. Ilusilersuinermi atuakkap sammisai ersersikkusullugillu *Taakku[Tulleriiat]* ilusilersorneqarnerisigut ilisarnaataat ataqqerusunnikuuagut. Kissaatigut eqqorluarlugit suliannut qujanaq.

Malou Mediamut aamma qujarusuppugut, allagarsiussat, nittartakkatsinni allakkat, peqataasitsiniarnitsinnilu ussassaarutit suliap ingerlanerani nutsertarnerannut. Taamaasilluta siammasissumik oqaatsit aporfiginagit apuussivugut.

Kiisalu: Lauritzen Fondenimut iluunngarluta qujarusuppugut. Ukiuni arlalinni *Taakku[Tulleriiat]*-nut tapiisarnersi inuusuttut namminneq kissaatigisaminnik oqaluttuarsinnaannerannik piviusunngortitsivoq. *Taakku[Kalaallit]*-mi suliniummik kivitseqataallusilu oqaluttuanut Atlantikup illuatungerinni pisunut ammaassivusi. Tatiginninnersi inuusuttunillu peqataatitserusunnersi qujamasuutigeqaarput – taamatuttaaq oqallisaasut piginnittussallu pillugit apeqqusiisarnissinnut qujanaq. Suliniutip naleqassusaa, inuusuttullu inuunertik pillugu oqaasinnguisinnaanerat qularinngisaannarassiuk qujanaq.

Atuakkap suliarinerani inuppassuit oqaloqatiginikuusagut attaveqaatitik atorlugit, paasisimasaminnik avitseqatigalutalu isornartorsiuisumik apeqquteqarnermikkut suliap ingerlaneranik inerneranillu ersarissaaqataapput. Minitaqanngiivilluta tamassinnut qujanaq.

Ungdomsbureauet sinnerlugu
Markus Kleinbeck aamma Nina Mac
Aggusti 2025

Andre bøger i serien:

De Frafaldne (2014)
De Engagerede (2017)
De Flygtede (2017)
De Pengepressede (2020)
De Kronisk Syge (2021)
De Anbragte (2021)
De Hjemløse (2022)
De Resterende (2023)
De Ensomme (2024)

Læs mere på *www.de-serien.dk*

Saqqummersitat tulleriiaat allat:

Taakku Tunussisut (2014)
Taakku Tunniusimasut (2017)
Taakku Qimaasut (2017)
Taakku Aningaasakilliortut (2020)
Taakku Anigorsinnaanngisaminnik Nappaatillit (2021)
Taakku Angerlarsimaffiup Avataanut Inissinneqarnikut (2021)
Taakku Angerlarsimaffeqanngitsut (2022)
Taakku Sinneruttut (2023)
Taakku Kiserliortut (2024)
Kalaallisut nutserneqarnikuunngillat.

Nittartakkamut *www.de-serien.dk*
– imut iserlutit takusinnaavatit.